ISSN 0-1301-0220-2

82

AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ Mart 2001 Sayı: 2001/03 Fiyatı: 1.000.000 TL. *(KDV Dahil)*

ÖKÜZ

memeler baş kaldırmış... kavuşmuyor düğmeler

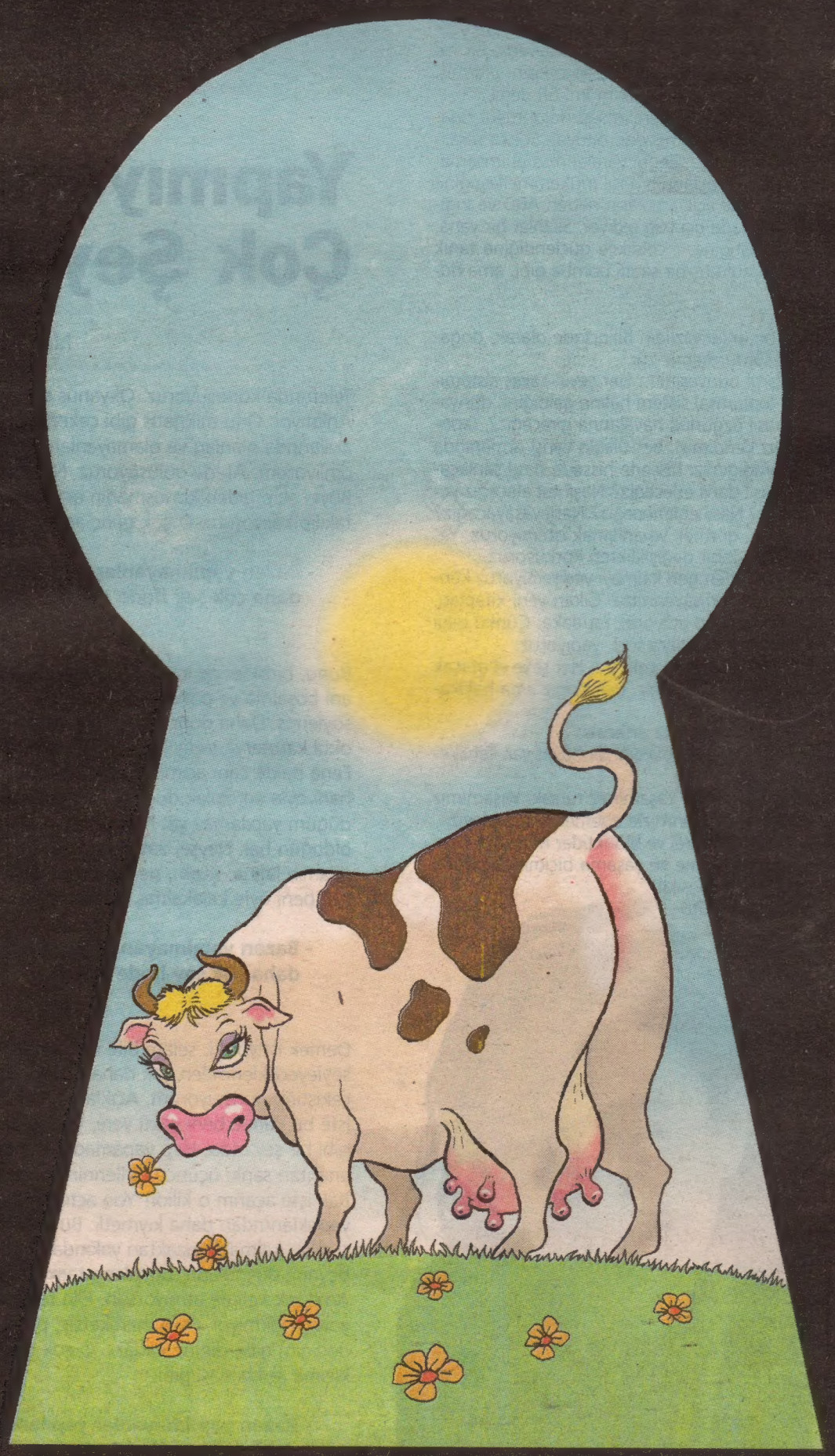

Her gün tecavüze uğradığımızı hissede hissede nasıl sarılacağız sevgilimize? Nasıl çocuk doğuracağız? Nasıl dans edeceğiz? Nasıl tat alacağız yemeklerden? Nasıl dostlarımızla mutlu olacağız? Nasıl eğleneceğiz? Nasıl yaşayacağız?

Şu Anda Sürdürdüğümüz Hayat Bir Trajedidir

PINAR SELEK

Bahar yaklaşıyor. Doğa ölüme veda ediyor. Toprak hamile. İnsanın doğa üzerindeki kahredici hükümdarlığına rağmen, güneş, bulutları savmaya, yeşilliklerle yeniden buluşmaya hazırlanıyor. Biz ise koşturuyoruz. Düşlerimiz sancıyor. Bir müzik dinlediğimizde ya da küçük bir çocuğun gözlerine baktığımızda uyanan, ama sonra gündelik yaşamın bunaltısında eriyip şekilsizleşen ruhumuzun iç sıkıntısıyla, koşturuyoruz.

Kime sorsan "iyiyim" diyemiyor. Artık eski "mutlu ahmaklar" da pek kalmadı. Onların bile gözlerinde ürkütücü bir sıkıntı var. Hangi sokağa girsen, hangi gölgeye eğilsen yüzlerde bir arayış, bir tükeniş, bir ruh parçalanması, bir çılgın koyveriş, bir içe kapanışla karşılaşıyorsun. Ve umutsuzluk. En güzel kavramlar bile etkisini yitirmiş. Yalnızlık, yıpranmışlık ve güvensizlik öyle güçlü ki adım atmak mümkün değil..

Televizyonu açıyoruz. Amerika Irak'ı bombalamış. Generalin sesi dolduruyor odamızı. Pişkin bir tecavüzcü gibi gürlüyor, tüm insanlığa meydan okuyor. Sonra yaralıları görüyoruz. Filistin'li çocuklar da bakıyorlar ekrana, kendi yaralarımızı anımsamamak için çeviriyoruz gözlerimizi.. Her gün yıkım araçlarının nasıl mükemmelleştiğine ilişkin haberler duyuyoruz. Gen teknolojisiyle ilgili açıklamaların neden ABD ve İngiliz başbakanları tarafından yapıldığı sorusu, havada uçuşup gidiyor. Silahlar bir yana, şiddetin, yaşamın her hücresinde nasıl derinleştiğine, inceldikçe güçlendiğine tanık oluyoruz. Spender çıkıp diyor ki: "Gelecek gömülmüş bir saatli bomba gibi, ama bugün tiktaklarını duyuyoruz".

Duyuyor muyuz? Duysak ne olacak?

Duymak zor değil, duya duya yaşamak, bu anlamsızlığın bilincinde olarak, doğanın bize verdiği kutsal hediyeyi, yani hayatı sürdürmemiz zor.

İktisadi sistemlerin, siyasal felsefelerin, yargı bünyesinin.. Her şeyin savaş sistemine göre düzenlendiğini, yani savaşın temel toplumsal sistem haline geldiğini, dünyanın bir laboratuara dönüştüğünü bile bile nasıl özgürlük havalarına gireceğiz? Yaptığımız anlamsız çekişmelere nasıl kaptıracağız kendimizi, bencilliğin vahşi ormanında nasıl at koşturacağız? Her gün tecavüze uğradığımızı hissede hissede nasıl sarılacağız sevgilimize? Nasıl çocuk doğuracağız? Nasıl dans edeceğiz? Nasıl tat alacağız yemeklerden? Nasıl dostlarımızla mutlu olacağız? Nasıl eğleneceğiz? Nasıl yaşayacağız?

Bu soruları yanıtlayamadığımızdan, duymak, görmek ve anlamak istemiyoruz. Yaşadığımız gibi düşünmeyi tercih ediyor, en küçük bir değişiklikten korkuyoruz.

Bir yandan da her şeyi öğreniyoruz. Hiçbir şeyden geri kalmayı yediremiyoruz kendimize. İşlevsel olabilecek ne varsa, yüklüyoruz bilgisayarımıza. Çıkan yeni kitapları, siyasal-bireysel dedikoduları, filmleri, gösterileri takip ediyoruz mutlaka. Çünkü bilgi çağındayız. İnternetin tüm zenginliğiyle tanışıyor, uzaklara sörf yapıyoruz.

İlla ki her şeye dokunacağız. "Ben de varım" demenin yolu bu. Her şeye el atacak ama alacağımızı aldıktan sonra, sörfümüze devam edeceğiz. Bakacağız ama hakikatin çığlıklarını duyduğumuz an kaçıracağız gözlerimizi.

Öğreneceğiz sadece. Öğrendikçe kendimize güvenimiz artacak.

Öğrenmek anlamak değil ama. Anlamanın önünde koskoca bir hayat var. Tehlikeye atılacak, belki köklerinden sarsılacak bir hayat..

Kaybettiğimiz nokta da bu. Yaşamda kaybediyoruz. Yaşamımız tutsak. Yaşamımız sömürge. Ruhumuzla, duygularımızla, dilimizle, ölçülerimizle egemenlik altındayız.

Anlamak bağımsızlaştırır. Tüm siyasal, sosyal, kültürel ve bio-iktidar mekanizmalarına rağmen, egemenlerin ulaşamayacağı bir düşünme ve yaşama biçimini geliştirir. Egemenler o kadar güçlü değiller. Güçlü olsalardı silah üretimini durdururlardı. Hâlâ kuşattıkları insanı bütünüyle işgal edemediler..

Kuşatmayı yarabiliriz. Varlığımızı sarıp sarmalayan güçlü egemenlik sistemlerine karşı, özgürlüğü büyütecek yeni yaşam ölçülerini geliştirebiliriz.

Toprağa çıplak ayakla basıp, sırtımızı ağaca yaslayarak gözlerimizi çocuk gözlerine dikebiliriz. Ruhumuzdaki müziğin şelale seslerine karıştığını dinleyip hayatın harikuladeliği karşısında tir tir titreyebiliriz.

Titreyelim. Kurtaralım yaşamlarımızı. Kıs kıs gülerek ağzımıza sıçmalarına izin vermeyelim.

Aşık olalım hayata. Geçelim kendimizden. Ruhumuza yol verelim. Bir özgürlük soluğu alarak selamlayalım baharı. Tıpkı anaerkil toplumlarda yaşayan ve tüm varlıkların bir ruhu olduğuna inanan insanlar gibi, taşın, toprağın, kuşun ve birbirimizin önünde saygıyla eğilerek buluşalım yaşamla.

Güzelliğin, sevginin, hayatın ve politikanın yeni ölçülerini doğuralım. O zaman bahar da alacaktır selamımızı ve ruhumuza hayat verecektir.

Fotoğraf: ***Hazal Yılmaz***

Yapmıyorsam Eğer Çok Şey Diyorum

NEYYİRE ÖZKAN

Telefonda konuşuyoruz. Okyanus ötesinden, kızımla. Anlatıyor. Onu mıknatıs gibi çeken çok genç adamla aralarında olanları ve olamayanları. Dinliyorum. Uzun uzun dinliyorum. Arada gülüşüyoruz. Nasıl da tanıdık!
Böyle akıp giden konuşmanın arasında öyle bir şey söylüyor ki, takılıp kalıyorum. O çok genç adam şöyle demiş:

- Bazen yapılmayanlar, yapılanlardan daha çok şey ifade eder!

Bunu, birbirlerine içlerini açtıkları, derinlerini gösterdikleri, ani boşalma ve patlamaların yaşandığı bir gecenin ertesinde söylemiş. Daha doğrusu o yakınlaşmanın bir sonraki günü okul kafeteryasında karşılaştıklarında, bir merhaba bile yok! Fena halde canı acımış. Kızım, tam böyle demiyor ama, hani öyle en çıplak duygular dolandırılır, dolandırılır da bir türlü düğüm yapılamaz ya. Nihayetinde apaçık duruyordur ortada olduğun hal. Neyse, zaten bu başka bir konu. Dönelim o çok genç adamın lafına: Kızım, neden böyle davrandın diye sorunca, işte beni öyle kalakalmış halde bırakan o cümleyi ediyor:

- Bazen yapılmayanlar yapılanlardan daha çok şey ifade eder!

Demek istiyor ki, selam bile vermediysem, bu sana söyleyeceklerimden çok daha fazlası. Ben yorumlamak için çekiştirip durmuyorum. Açıklama, lafı edenin kendisine ait. İşte bu cümle beni çaktı yere, yapıştırdı. Bilinçaltımın üstüne geçmesi gibi bir şey oldu. Hep yapamadıklarımın -daha çok birine dair- anahtarı sanki üçüncü birilerinin elinde sallanıp duruyor: Bak işte açarım o kilidi! Yoo açtırmam! Yapmadıklarım, bazen yaptıklarımdan daha kıymetli. Bu anlatmaya çalıştığım durumun suskun kalmakla uzaktan yakından ilgisi yok. Böyle bir durumda beynin, duyguların, duyuların tam gaz gidiyor oluyorlar, dibine kadar... Ama tek kelime etmiyorsun. Elin telefona gitmiyor. Yolun yoluna çıkmıyor. Öyle, hareketsiz, pasif... Oysa için, demin de dediğim gibi, dibine kadar... O çok genç adamın kızıma açıklaması gibi:

- Bazen yapılmayanlar yapılanlardan daha çok şey ifade eder!

Akşamsefası

Toplumsal hayatta kadınlar için hâlâ "amatörlük" çağına çakılı kaldığımızı söylemiştim... İstanbul gibi büyük bir kentte "işsiz", "kendi ekmeğini kazanmayan" kadınlar arasında okumuşların, mektep bitirmişlerin, kimi zaman yurt dışı görmüşlerin çok yüksek bir oranda temsil edilmesi, bu "amatörlük" halinin en dikkat çekici göstergelerinden biridir... Eğitim ve öğrenimine yıllarca yatırım yapılmış bu kadar çok sayıda insanın "üretim" dışı kalabilmeleri, çalışmadan yaşayabilmeleri, işsizliği bir "geçici kriz" değil, bir hayat biçimi haline sokmaları, bugün hiçbir Batı ve modern Uzak Doğu ülkesinin kullanabildiği bir lüks değil... Türkiye ise bu lüksünü kullanıyor; her alanda kullanmayı seçmiştir. Ama çok da pahalıya ödüyor. Tabii gene her alanda...

Hayat Pastasından Isırmak

VİVET KANETTİ

Georges Bush'un yeni ABD Başkanı seçilişinin Amerikan intellijensiyasında nasıl bir hayal kırıklığı yarattığı mâlum... Ardından Bush, kendine Dışişleri Bakanı olan Colin Powell'ı seçti. Amerikan intellejensiyasının bu seçim karşısındaki fevri ve mızıkçı tepkisi özellikle dikkate şayandır: **"Ama o, tam siyah sayılmaz ki!"** New York'lu bir yazar arkadaşımdan da duydum bunu: **"Powell sadece yüzde 18 oranında siyah!"** Çok şükür, bu laf üzerine Koreli bir nişanlı, zen sükûnetini bozmaya tenezzül edecekti: "Sen nasıl ölçtün ki öyle, adamın yüzde 18'lik siyahlığını? Beğen beğenme, bu bal gibi siyah bir adam!"

Entelektüel ve New York'lu beyaz arkadaşımız Bush'tan nefret ediyordu, ama siyahları **"toptan sevmeye"** yeminliydi... Bu dilemma karşısında ruhunu rahatlatmak için tek çaresi kalmıştı, ona başvurdu: "Bush'un seçtiği Colin Powell hakiki bir siyah değildir".

Bu spesifik tepki, vurgulamaya gerek var mı bilmem, benim en irkildiğim ırkçılık türü... "Demokrat" entelektüeller, Afro-Amerikan siyahları "sevmek" için onları yüceltmek, istedikleri doğrultuda süslemek, arılaştırmak, mümkünse hayati bütün çelişkilerden arındırmak, mitleştirmek, **"tek bir ruh"** gibi görmek ihtiyacındadırlar. Mesela, siyahlar tepeden tırnağa başkaldırı olurlarsa siyahtırlar, tercihen **Siyah Panterler** veya hiç değilse bugün demokrat oy kullananlar... Bu "mitolojide", intiharcı, alkol ve uyuşturucuyla kendini kavurup yakmış büyük **Billy(Holliday)** elbette sırılsıklam siyahtır, ama gemisini iyi yürüten mülti milyarder, kırpık burunlu **Michael Jackson** ve 60 küsura yakın zıp zıp zıplayan **Tina Turner**, "ruhen beyaz"dırlar...

Bu "yukardan" kimlik dayatması, kaba, cahil ve numarasız bir ırkçılıktan hep daha itici gelir bana... Belki de, ilki ikincisinden çoğu kez daha köklü, ikiyüzlü olduğu ölçüde başedilmesi zor ve uzun ömürlü olduğu için...

Bütün siyahları "sevmek" ihtiyacı niye? Onları herkes gibi hayatın sayısız seçimleri karşısında özgür birer "tam yurttaş" olarak görmek fazlasıyla yeterlidir oysa... Ama belki en zor olanıdır, bir "mit"i kaybetmeye razı olmak...

Nerede ki bir iktidar kaynaklı (bu iktidar ister devletin ister intellijensiyanın olsun, ister sağdan ister en soldan veya en demokratlardan gelsin) bir insan grubuna karşı bir kimlik dayatması, onları "toptan sevme" ve "yüceltme" arzusu mevcuttur, orada vaziyet birçok açıdan karmaşık sayılabilir... Orada hakikaten uyanık olmak zarurettir...

Türkiye'de kadınlara bugünkü yaklaşım (sadece devletin ki değil, en "ilerici" geçinenlerin de) bana en çok ABD'deki siyahlara karşı tutumu hatırlatıyor... Bizde de kadınlara karşı muazzam bir kimlik dayatması görüyoruz, her yerden ve sürekli; her geçen gün daha yoğun, daha mitik... "Kadın insalcıldır, kadın barışçıdır, kadın akıllıdır, kadın vericidir, kadın fedakârdır, kadın anaçtır, kadın bilgedir, kadın duyarlıdır, erkek yıkıcı/ kadın hayat ve yuva kurucudur, kadın kanaatkârdır, kadın DAHA olgundur, kadın çekip çeviricidir, koltuğu, perdeyi ve erkeğinin kravatını seçicidir, sevmeden sevişemeyendir, erkekler için dansedendir..." Veya bütün bunların tam tersi...

Kadınların bugün Türkiye'deki sıkışmışlığının başgöstergesi, bu durmadan başkalarınca, bir bitki gibi "tarif" edilebilmesindedir... **Bu tariflerdir, kadınların ancak "manevi süslerle" desteklendikleri ölçüde yutulabilir olduklarının açık göstergesi...** "Süslere" uymayan kadın, şahsında yargılanmaz, ya bütün bir cinse aidiyetiyle yargılanır, ya da "kadınlıktan" aforoz edilir. Yukardaki söylemi olduğu gibi içselleştirmiş hemcinsleri tarafından bile... **Tansu Çiller** idealimizdeki başbakan olmadı mı? O zaman, akla gelen en "iyiniyetli" yumruk: **"o bir kadın değil".**

Gene gayet iyi niyetli gibi gözüken bir etiketleme: **"saçını boyatan kadınlar"**... Bu da sol kaynaklı **"hakiki kadın doğaldır"** mitine bedavadan hizmet...

Zira her tarif, o tarife uymayan modellerle taçlanır... **"Hakiki kadın duyarlılığı"** da özene bezene tarif edilecek, ancak gerçek hayatta, çalışma dünyasında bu güzel tarife uyacak kadınlar zor bulunacaktır. Ve gene yargı düşer: **"onlar da kadın mı yani?"**

Giderek tarifi bol, aslı nadir bir "kadın" efsanesi dolaşır durur toplumda... Efsane büyüdükçe, toplumun içindeki mevcut ve aktif kadınlar bir o kadar hayal kırıcı olurlar!

En uyanıklar (ve burada bir suçlama görmemeli, çünkü mevcut "sıkışmışlık" içinde bir hayatı da kurmak gerek), bu tariflerin içine sığmaya çalışırlar, dar ama giydikçe esneyecek bir elbisenin içine girer gibi... İktidarı yumuşatmanın, iktidar pastasından parça kopartmanın tek yoludur bu....

En az uyanıklar, iktidar pastasından parça dahi kopartmadan, tamamen karşılıksız, yapılan "tariflere" baygınca alkış tutarlar... **"Kadın nedir, ne değildir"**i hepimize anlatmayı kariyer edinmiş kimi erkek yazarları bıkmadan okuyan, beğenen, bir de **"kadın dostu"(!)** ilan eden, onlardır... Neredeyse her tarifi **"varoluşumuzun bir kanıtı"** sayarak...

Ben, Türkiye'de kadınların, tezgâhlarda bütün "cinsimiz" için biçilmiş iyi kötü modelleri, kalıpları, tarifleri reddetme refleksi gösterecekleri, "sözcü" kabul etmeyecekleri zaman ancak, hakiki bir aşamadan söz edilebileceği inancındayım... İnsanlarda bilinç ve düşünce, kendini algılayış başkaları tarafından algılanışının önüne geçtiği oranda ilgiye lâyıktır... O zaman ancak "nesne"nin yerini "özne" alır... Bugün o aşamadan henüz çok çok uzağız. Bunu da kabul etmek gerek... Bugün Türkiye'de kadınların büyük çoğunluğu, hâlâ, kimliklerinin tarifini başkalarının bakışı ve algılayışında dilenmektedirler... "Seçildiği", "beğenildiği", başka kadınlara "tercih edildiği" ölçüde varolduğunu hissetme ve kendini sevebilme aşamasıdır bu... Birçoğunun **"ben elbette feminist değilim"** deme ihtiyacını bu kadar kuvvetle duymaları bundan olsa gerek... Feminizmin ne olduğu üzerine düşünmüş oldukları için değil (çoğu kez, iki üç cümlede konu hakkında bir reel fikri olmadıklarını görebiliriz), Türkiye'de feminizm bir erkek çoğunluk, kanaat liderleri, köşe yazarları, babalar, kocalar, dostlar, hükümetler tarafından **"çok kötü"** algılandığı için... Böylece, Türkiye'de birçok azınlıkta dahi, kendini tanıma ve tanımlama çabası **"dıştan algılanma"** ve **"tanımlanma"**nın önüne geçen bir ihtiyaca dönüşürken, benzer bir serüvene girişmemiş tek çoğunluk olarak kalır, kadınlar... Geçmiş asırlarda bilim ve düşünce üretimi sadece erkeklerin elindeyken yapıldığı gibi, hâlâ öz kimliklerini **başkasının "bakışında" ve "yargısında"** dokunaklı bir tutkuyla ararlar, dilenirler...

Oysa, 20. asır, bilim ve felsefenin de kadınlar hakkında fantazmalara dayanarak uydurulmuş bütün yalanlardan temizlemeye yüz tuttuğu ilk yüzyıl oluyordu... **(Bu arada o ne kadar uzun ömürlü olan "kadın aşksız sevişemez" palavrasını en iyi çürüten, asırlarca eşlerini seçmeden, hatta hiç görmeden evlenen milyonlarca kadının gezegene bu kadar çok çocuk kazandırmış olması değil midir?)**

Freud'ün epeyce spekülasyondan sonra entelektüel bir cesaretle yaptığı, **"kadınları tanıyamadım"** itirafını hatırlayalım... Bu itirafta da kadınlar için

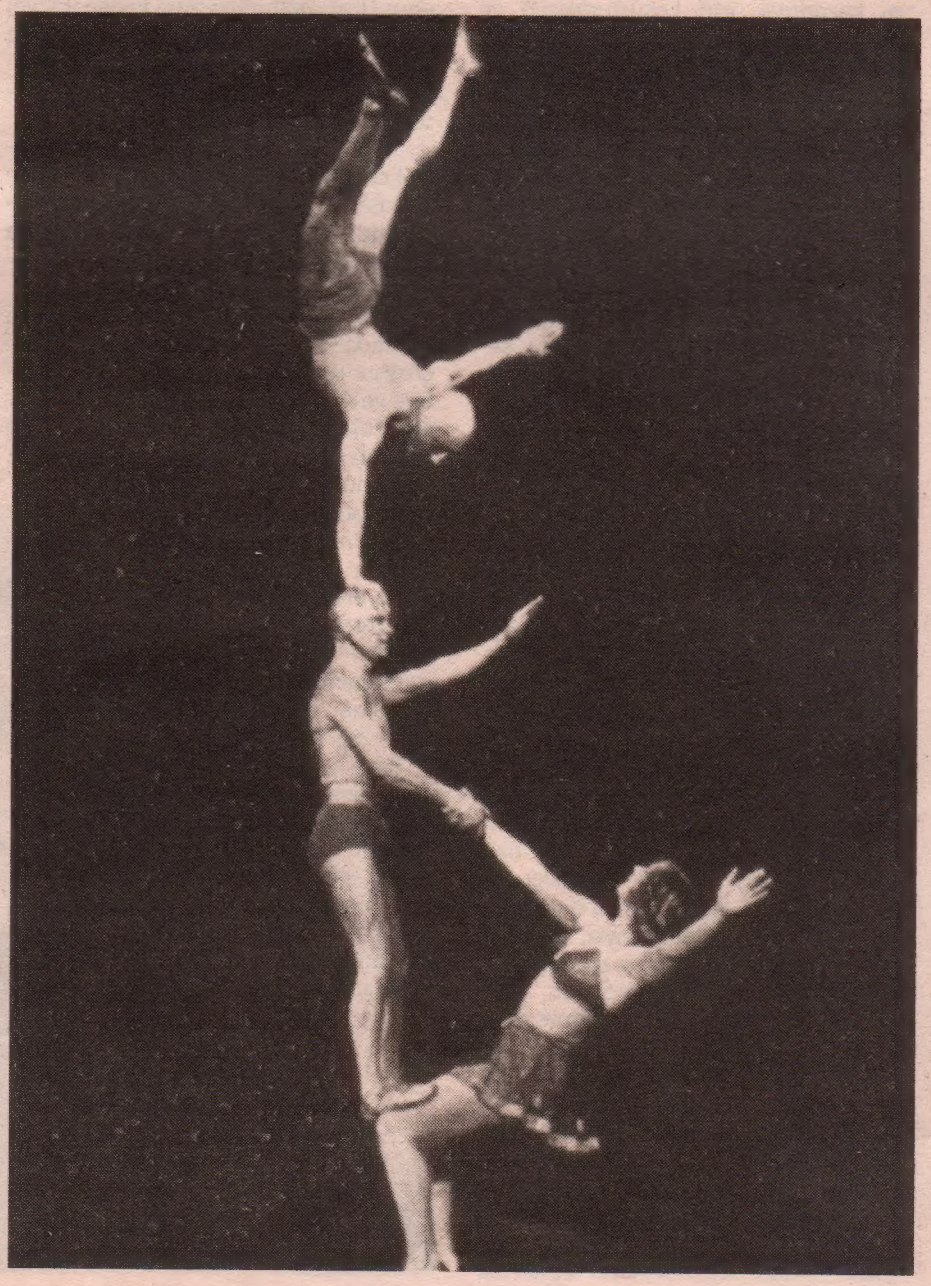

Akşamsefası

"kendi kendinin keşfine ve fethine çıkma"nın nasıl, dışardan gelecek en ballı tariften daha değerli olacağı hakkında bir ipucu yatar...

Esas soru şu: kadınlar Türkiye'de, nerdeyse teker teker, kendi kendilerini çok daha fazla dinleyecekler, keşfedecekler ve dillendirebileceklerler mi? Her keşfin gerektirdiği cesaret, sancı ve sevinçle... Ve en az, en iyi yaptıkları yemekleri tarif etmekte gösterdikleri tutkuyla... O zaman ancak, parça kopartılabilecek pasta kendiliğinden büyüyebilir. Ve sadece iktidarın pastası değildir bu... Bizatihi hayatın pastasıdır.

Ancak o zaman, tam da bu yıl Paris-Dakar rallisinin şampiyonu Alman kadın **Jutta Kleinschmidt**'in yaptığı gibi bir kadının direksiyon başında çölleri herkesten süratle ve herkesin önünde geçmesi, başka kadınların arenalarda "ışık giysileri"yle boğalara kafa tutması, kimilerinin 8 Mart'ta **Laila Ali** ve **Jacquelin Frazier**'ın yapacağı gibi boks ringine çıkmaları, 24 yaşındaki bir **Ellen Mac Arthur**'ün dünyayı 94 günde tek başına kendi kullandığı kocaman yelkenliyle turlaması ve bu çetin yarışı ikincilikle bitirerek bütün bir Avrupa'yı ayağa kaldırması, bize kimilerinin dayatmak istediği gibi **"kadınlığını yitirmek", "çirkinleşmek", "kıllanmak"**, ya da iktidara el atmak değil, gereken dürtüye ve iştaha sahip olanlar için, hayatın ufuklarını genişletmek olarak ele alınabilecek...

Bazı mesleklerin bugüne dek **"erkek mesleği"** ilân edilmesi, bu mesleklerin doğal cinsiyetinin **"kıllı"** olmasından değildi elbette (en büyük palavralardan biridir bu), hayat kapısının kadınlara çok dar tutulmuş olmasındandı... O kapının aralandığı her yerde, hiçbir mesleğin, insana ait hiçbir eğilimin, atılımın ve zaafın "özel" bir cinsiyeti olmadığı gördük, görüyoruz... Elbette yutulması kolay bir gerçek değil bu... Ama her gerçek gibi sonunda mutlaka yutulacak, yutulmaya mahkûmdur...

Doğanın bir numaralı karmaşık varlığı "insan"a teslim edilen bütün bir zaptedilemezlik, tariflere sığmayış, bilinmezle boğuşma arzusu, fetih içgüdüsü, muamma potansiyeli, sürprizler sonsuzluğu, aşkınlık gücü elbette kadınlara da teslim edilecek bir gün, Türkiye'de de, birey birey... Ancak o gün, o sığ, gülünç, sınırlayıcı, dayatmacı, genellemeci tariflere sığmayı, o tariflere uymayanı aforoz etmeyi, cinsiyetimizi yücelten ama nedense hemcinslerimize nefret kusan bir refleksi içselleştimeyi reddedeceğiz...

"Hayatın pastası" demiştim... Bu lafın bugün, Türkiye'de bazı hemcinslerimizi bile ne kadar irkiltebileceğinin bilincindeyim... Özellikle entelektüel ve sanatçı kadınlara, bir diyet ödetircesine hayatın sadece **"acı ve buruk tadını"** dillendirmeyi, **"ağıtı", "inleyen nameleri", "intiharı", "kendini yakmayı",** hiç değilse böreklerini gizlice yemeyi, **"ahlâk ve vicdan nöbetlerini"** yakıştıranlar, ceplerine taş doldurarak ölüme koşmuş bir Virginia Woolf'u ve Silvia Plath'ı ve bütün diğer genç yaşta ölenleri, hayata "ayak uyduramamışları" **kült yazar** belleyenler, elbette irkilebilirler... Ne var ki, her birimiz için hakiki düşüncesini söyleme vakti çoktan geldi... Niçin bizde, "hayat pastacı"ları büyük yazar kadınlar prim görmezler? Mesela **Colette**: 80 küsurunda ölmüş ve o pastanın her parçasını ısırmış... Son on yılda bir kere daha keşfedilerek en az 10 yeni inceleme kitabına (yarısı ABD'de) konu olmuş bu dev yazar, Türkiye'de, feministlerimiz tarafından bile, "hayatın pastasını ısırdığı için" olsa gerek, tamamen yok sayılmıştır... Bir başka büyük ve öncü kalem, yüzyılın öteki yarısındandır: **Nathalie Sarraute**. Yeni Roman akımının kanımca en büyüğü... Ne var ki, genel geçer anlayışa göre onun da büyük bir kusuru vardır: 99'una kadar yaşamış ve üretmiştir!

Bugün kadınlara teslim edilmesi (kendileri tarafından bile) belki en zor görünen haktır, hayat pastasından ısırma hakkı... Getirdiği bütün egoluk, egoistlik, yalnızlık potansiyeli ile birlikte tabii... Her yeni yaratı, buluş ve bilinmezin fethi için nerdeyse vazgeçilmez olan benmerkezcilik, agresiflik, yırtıcılık, şiddet potansiyeli: bunlar da, dayatmacılar kusura bakmasın, hiç de "erkeklere" özel değildir... Bu vasıfların kadın doğasına yabancı olduğunu ileri sürmek, bunları bir manevi korse altında gizlemeyi reddeden kadını "erkekleşmiş" ilân etmek, kadın ruhunu sünnetlemenin, mevcut potansiyelleri sınırlandırmanın sayısız yollarından biri daha...

İnsanın kanımca tek hakiki ve ilgiye lâyık zenginliğidir, çelişkileri... Elbette kadınların da öyle... Ancak, ahlâkçılığın tamamen düşünsel serüvenin yerini aldığı, fikri üretimin sıfırlandığı (sansürle filan da değil, kendiliğinden, doğal ve sancısız bir ölümle) bir ortamda, çelişkilerini taşıma hakkını savunacaklar da elbette çok azdır.

20. yüzyılda Batılı kadının zincir kırışında, teknolojinin armağan ettiği makineler kadar (elektrikli süpürge, çamaşır makinesi, düdüklü tencere...) büyük rol oynamış, çelişkileriyle zengin bir faktör daha vardır: **dünya savaşları...** Erkekleri uzun yıllar cepheye sürecek o iki büyük dünya savaşı, Avrupalı ve sonra ABD'li kadına, bir daha kimsenin geri alamayacağı bir özgüven, yoksunlukta, tehlikede ve acıda yeşermiş bir özgürlük duygusu, gücünü tanıma olanağı, tek başına ayakları üzerinde duruş ve yönetimde bir iddia kazandıracaktı. Ekmeğini kazanmak için koşuşturmanın ve yoksunluğun içinde, kadın etekleri de 2. Dünya Savaşı'nda işte böyle kısalırlar... Coco Chanel, kadınlar için pantolonu o yıllarda keşfeder... İdealist barışçıların tüyleri diken diken olacaktır ama, diyalektikseverleri şok etmeyeceğime eminim: **savaşlar, yadsınamaz bir rol oynarlar Batı'lı kadının kurtuluş aşamasında...**

En büyük muhaliflerinin bile teslim edeceği gibi dahiyane bir komutan ve büyük siyasi stratej olan Mustafa Kemal'in de, kurtuluş savaşından çıkar çıkmaz Türkiye'deki kadınlara birtakım hakları vermesi boşuna değildi. İsabetle sezmişti ki, savaştan çıkmış kadın, kan kokusu kadar özgürlüğün de kokusunu bir miktar almış kadındır... Savaş öncesi statüsüne asla geri gönderilemez....

Ne var ki, sonraki yıllarda Türkiye'nin Batı'yla **"ortak kader"** projesi, 2. Dünya Savaşı'nın "dışında" kalışıyla önemli bir sekteye uğrayacaktı. Esas bu noktadan sonra, cumhuriyetin **"resmi hedefi"** ile aramızdaki maddi ve manevi mesafe süratle büyür... Bu noktadan sonra, kadınlarla ilgili her şey de, Batı'dan Türkiye'ye doğal bir süreç olarak değil, bir **"moda"** olarak gelmeye başlar. Eteklerin boyu, danslar, sporlar, duruşlar, üzerine Türkçe söz yazılacak melodiler, saç modelleri, makyajlar, düşünceler, hatta feminizm bile... Şablonlarıyla, sloganlarıyla, jargonuyla.... Ama iç enerjisinden, doğal tarihi gelişme sürecinden, içeriğinden, bir ortak kader dayatmasından hep yoksun olarak... Ve ne yazık ki, özgün bir yorumdan ve katkıdan da yoksun... Bugün de dükkânlarımıza son model, en profesyonel spor ayakkabıları geliyor, ama onları en çok Bebek-Rumeli Hisar arası yürüyüşlerde giyiyoruz ve hâlâ en övündüğümüz ve adını ezbere bildiğimiz tenişçi kadın, maçlarına gazetelerin birinci sayfasında yer açılan bir aktrisimiz... Nihayet bir amatör tenisçi.

Türkiye'nin en büyük handikaplarından biridir, kadınlara en çok **"amatörlüğü"** yakıştırması, her alanda (basın dahil, hatta belki en başta)... **"Profesyonellik, meslek deontolojisi, erkek işidir"** demenin bir başka yoludur bu... Oysa 2. Dünya Savaşı Batılı kadını hayatın içine, geri dönüşsüz bir şekilde **"profesyonelce"** fırlatacak, hakkındaki o riyakâr "masumiyet" masalını ebediyen silip atacaktı... Kadınlar için, çocukları ve yaşlıları doyurma, akşama eve mutlaka ekmekle dönme, ölmeme, ülkenin kaderini düşünme, her gün büyük hesaplar, hayal gücü, mücadele, taktik ve strateji gerektiren bir serüvene dönüşecekti... Bu modern **"amazonluk"** yılları, Batılı kadınları yurttaş olarak gırtlağına kadar hayatın içine sokar... Bizim ise, kurtuluş savaşından sonra, yakın tarihimizde annelerimizin, anneannelerimizin böyle 4-5 yıl erkeksiz kalıp bir aileyi, bir çevreyi, bir ülkeyi taşımak zorunda kaldıkları uzun dönem yoktur... Ve bu, olağanüstü bir duruş, duyuş, bilinç farkı yerleştirecektir son yüzyılın ikinci yarısında, Batılı kadın ile aramızda... Hedefimiz şeklen "orası" olsa dahi...

Toplumsal hayatta kadınlar için hâlâ "amatörlük" çağına çakılı kaldığımızı söylemiştim... İstanbul gibi büyük bir kentte **"işsiz", "kendi ekmeğini kazanmayan"** kadınlar arasında okumuşların, mektep bitirmişlerin, kimi zaman yurt dışı görmüşlerin çok yüksek bir oranda temsil edilmesi, bu **"amatörlük"** halinin en dikkat çekici göstergelerinden biridir... Eğitim ve öğrenimine yıllarca yatırım yapılmış bu kadar çok sayıda insanın "üretim" dışı kalabilmeleri, çalışmadan yaşayabilmeleri, işsizliği bir "geçici kriz" değil, bir hayat biçimi haline sokmaları, bugün hiçbir Batı ve modern Uzak Doğu ülkesinin kullanabildiği bir lüks değil... Türkiye ise bu lüksünü kullanıyor; her alanda kullanmayı seçmiştir. Ama çok da pahalıya ödüyor. Tabii gene her alanda...

"İnsan, beyninin ancak on binde birini kullanıyor" diyen fütüristlerin diliyle konuşmak gerekirse, diyebiliriz ki: "Türkiye'de kadınlar, beyinlerinin milyonda biriyle idare ediyorlar ve ülke onların potansiyelinin milyonda birini kullanıyor".

24 yaşında, mitik İngiliz denizcileri arasında yerini almayı başaran Ellen MacArthur'ü, Şubat ortasında bütün İngiltere ve Avrupa gençlik için "yeni bir model" olarak tutkuyla alkışlarken, bizde aynı günlerde ve bütün bir yıl boyunca, toplumun da göz yummasıyla, birinci sayfadan gençliğe dayatılan kadın "modeller"i ortadadır. Onların aracılığıyla ortaya atılan en büyük sorunsalın baş çerçevesi şudur: kim kimden daha "seksi", Rus kadınla yatan erkek sevgilisini aldatmış sayılabilir mi, sayılmaz mı?

Ellen MacArthur coşkudan çıldırmış bir kalabalığın gözleri önünde karaya yanaşırken, kendisine sorulan bir soru vardı: bu uzun yolculukta kendini daha iyi tanıyabildin mi?... İşte 24 yaşındaki bir büyük okyanuslar fatihinin yanıtı: **"Kendimi daha iyi tanıdım, gemimi daha tanıdım, dünyayı daha iyi tanıdım".**

Emekten, profesyonel direnç ve hakimiyetten geçen bir fetih ve "bilgilenme", burada söz konusu olan...

Ben, Türkiye'de kadınlar ve dolayısıyla ülke için uzun süre hiçbir hakiki, büyük değişiklik beklemiyorum... Amatörlüğün giderek daha da geçerlilik kazanması, bunun geniş bir tepkiyle karşılanmaması, baskılar ve bireysel cesaretsizlikler, iktidarın her türüne yaranma ihtiyacı, kadınlarda hâlâ çok güçlü, çok derin bir öz nefret, büyük ekonomik güçsüzlük, "böl ve yönet" tuzaklarına karşı hiçbir panzehir oluşturamayış, kadın dostuyla kadın düşmanını bile ayırdedemeyecek, aksine, birini öteki, ötekini beriki sanacak kadar derin bir bilinçsizlik, irade ve fikr-i sabit eksikliği, mesleki deontolojileri hiç önemsememe, kulluk alışkanlığı, sıfırın çok altlarında bir düşünsel serüven, amirleri hâmi belleme refleksi, hemcinslerine karşı geliştirilmiş bir tiksinti, en iyi durumda derin bir küskünlük... Hakikaken Türkiye'de beklediğim bir değişiklik yok, yakın bir gelecekte...

Ama insanlık, nasıl bu gezegende hükümranlık kurmak için kadınları asırlarca esarete mahkûm etmişse, bugün de aynı gezegeni intihara sürükleyen bir çoğalma ritmini düşürmek için, kadın zincirlerinin kopmasına onay vermek zorundadır... Bu, zamanla herkesi kapsayabilecek bir yaşam dürtüsü... Fransa ve İngiltere sömürgelerinden nasıl iyi yüreklilikten ötürü değil, yeni bir atılımı yakalamak için vazgeçmişlerse, hayatın sonsuz kapıları da kadınların önünde benzer bir insanlık atılımıyla açılıyorlar... Aşırı kalabalıklaşmanın oksijeni, ormanları, denizleri dahi tehdit ettiği, doğurganlığın illa hayat vermek değil, hayatı öldürmek haline de dönüştüğü konusunda yeni bir bilinç, elbette anneliği ve anaçlığı bütün kadınlar için "olmazsa olmaz" koşul olarak olarak sunmaktan caydırıyor insanlığı... Her şeyden önce aile değişiyor. Avrupa, çocuklara, aşağı yukarı bütün kıtada, babanın ya da annenin ya da her ikisinin soyadını, veya tamamen uydurma bir ad verme özgürlüğünü seçiyor. Şeref duyulan bir sülâlenin adını sürdürmek, sadece erkek çocuğa nasip olmaktan çıkıyor... Daha hayata ilk teşrif anında, semboller ve mitler etrafında bir evrim söz konusu... Hayatın yaprakları açılıyor... Kimi yerlerde daha erken... Belki bu nedenle, feminizm, bazı ülkelerde artık giderek karma bir harekete dönüşmekte... Sadece "kadınların meselesi" değil, ülkelerin, kıtaların, insanlığın, gezegenin bir "yeni atılım" sorunu oluyor... İsmet İnönü'nün meşhur lafını biraz değiştirerek bitirelim yazıyı: **"Gün gelir, elbet Türkiye de bu atılımın içinde yerini alır".** Bu atılıma bütün güçleriyle direnmiş olanları tarih nasıl anar, bunu da artık onlar düşünecektir...

Akşamsefası

Hymen, kızlık zarının anatomik bilimsel adı. Şimdiye kadar Hymen diye bir ad duymamıştık ama Latince bu sözcük uğruna intihar eden ya da sokak ortasında öldürülen kadınlarla ilgili haberlere hepimiz hemen hemen her gün rastladık. Hymen çitiledikçe yayılan pis bir leke gibi. Lafı uzatmadan söyleyelim; bizce AB'ye girmenin yolu kızlık zarı denilen lekeden bir an önce kurtulmaktan geçer ve bu leke yeni formüllü bir deterjanla değil, hırsla, inatla ve tabii ki dürüstlükle çıkar. Şimdi Kadın Doğum Uzmanı olan Sibel Açıkalın'a uzatalım teybimizi; "Ben kızlık zarının dikilmesine, hem kadınların hem de erkeklerin bu duruma düşmesine fikir olarak kesinlikle karşıyım. Ama bu yapılabilir tabii. Sonuçta istenen şey ilişki sonrasında bir kanama oluşturabilmek. Olaya mekanik olarak bakarsanız bir ilişki olacak, penis vajina birleşmesi olacak ve bir kanama olacak, zor değil." diyen Sibel Açıkalın Öküz'e anlattı...

Meğer Mühim Olan Boyuymuş!

Öncelikle sormak istediğim şu; tıp eğitiminde "kızlık zarı nasıl dikilir" diye bir ders var mı?

- Okulda kesinlikle böyle bir şey öğretilmez, sezeryan, rahim ameliyatı, kürtaj nasıl yapılır bunları öğrenirsiniz ama kızlık zarı nasıl tamir edilir diye bir şey yok yani. Vajinaplasti adı verilen, doğum yapmış, esnekliğini kaybetmiş vajen dokularının yeniden kazanılmasına dair bir ameliyat var ve bu zaten eğitimimizin bir parçası. Hymenplasti yani kızlık zarı tamiri ise bahsettiğim bu ameliyatın minimal şekli. Daha büyük bir ameliyatı yapmayı biliyorsanız onu da yaparsınız. Hiçbir şekilde öğretilmez ama bir şekilde öğrenirsiniz. Sapan atmayı kimse öğretmez ama bir şekilde öğrenirsiniz, onun gibi bir şey. Sonuçta amaç erkeğe bir ilişkide bir kanama göstermek ise bu yapılır.

Yani bir erkeği inandırmak için mi bütün bu eziyet?

- Zaten burada mesele düşüncesel anlamda. Yani neden buna gerek olsun, bir erkek için ortada bir belirleyicilik yoksa ve sadece sözüne güveniliyorsa bir kadın için de doğal olarak sözüne güvenilmeli. Ve aslında güvenmek diye de bir şey yok, nasıl ki bir erkeğin daha önceki ilişkileri kadının gözünde o adamın değerini değiştirmiyorsa, bir erkek için de aynı şey olmalı. Bekaret; dışarıdan yargılanma, denetlenme için konulmuş işaret gibi bir şey. Çok arabesk gelse de maalesef hâlâ ve belki de yalnızca filmlerde olur dediklerinizi yaşayan o kadar çok kadın var ki. Otobüse bindiğinizde ya sağınızdaki ya solunuzdaki kadın benzer şeyler yaşamıştır.

Vajinaplasti ameliyatı nedir, biraz açar mısınız?

- Klitoral ya da vajinal orgazm olan kadınlarda vajenin gerilmesi ve basınç hissiyle orgazm sağlanır, erkeklerde ise penisin daha sıkı sarılmasıyladır bu. İşte bazen doğum yapan kadınlarda bu basınç azalır, vajen dokusu esnekliğini kaybeder, sonuçta bir çift bundan tatmin olamaz hale gelir, öyle olunca da vajinaplast ameliyatı yapılır. Bir plastik girişim bu. Vajen, kendini çok çabuk tamir edebilen bir organdır, doğum izlerini bile bulamazsınız çoğu zaman. Normalde dış dudakların iç dudaklara oranı konusunda bazen sıradışı yapılar olabiliyor ve bunu düzeltme isteklerini çok haklı buluyorum. Sonuçta vücudun bu kısmına da müdahele yapılabilir elbette

Kızlık zarını diktirmek için başvuran kadınların hangi kesimden olduğuna dair bir genelleme yapabilir miyiz?

- Kültür seviyesi ve yaşam standardı kesinlikle belirleyici değil. Yaşam seviyesi yüksek ya da şehirli kadınlarda da inanılmaz şekilde bir erkek için yalancı olmayı göze alarak **"ilk olma"** ağır basıyor. Çok ilginç örnekler var, son derece entelektüel, inanılmaz derecede geniş ailelerde yetişen genç kadınlar yani baskısız ortamlarda büyüyen ve hayatta çok iyi pozisyonlara gelen kadınlardan bahsediyorum, bunlar günün birinde bir adamla tanışıyorlar ve bu adam hayatlarının daha öncesini denetleyebilir hale geliyor ve ona karşı yalan söyleyerek, hayır olmadı diyerek, bir yerde kendi inandıkları şeylere karşı düşerek bu durumdan kurtulma çabalarına giriyorlar. **"Bekaretin hiç önemi yok ama ben ona karşı bakire olmak istiyorum."** diyebiliyorlar. Yani sadece kapıda kanlı çarşaf bekleyen aileler için çok önemli değil bekaret. Bunlar da var tabii. Çalıştığım bölge Türkiye için iyi bir örnekleme, en az haftada bir tane kayınvalidesi, eltisi, kocası ile **'bunun kanaması olmadı'** diye getirilen kızlar, kadınlar var. Yani bir tarafta başkaları tarafından daha önce ilişkiye girip girmediğinin tespiti için getirilen kadınlar diğer tarafta bir erkek için ilk olma telaşında, onu kandırmaya çalışan kadınlar.

İnternette de Öğrenci Sağlığı başlığı altında öğrencilerin sorularına da yanıt veriyorsunuz... En çok sorulan sorular neler acaba?

- En çok gelen sorulardan birkaç tanesi; *Bir erkek bir kadınla beraber olduğunda bakire olduğunu anlayabilir mi? Acaba kızlığım bozulmamış olabilir mi? Durmadan sorulur bu. Bakire olup olmadığımı anlayabilir miyim?*

İlk ilişki sorasında kanama olur mu? Bekaret bozulmadan gebelik olur mu? Doğum kontrol yöntemleri, hiç yan etkisi olmayan yüzde yüz koruyan yöntem hangisidir? Cevabını hemen söyleyeyim: ilişki yapmamak.

"İdeal penis boyu ne olmalı?" sorusunu erkekler çok soruyor. Yani kızlar bunu çok da önemsemiş değiller. Bugüne kadar hiç **"Partnerimin penisi pek kısa, tatmin olmuyorum ve söyleyemiyorum?"** diyen bir kadın olmadı. Ama erkekler acaba mı diye şüphe içerisindeler.

Erkekler arasında biraz da espriyle ve avunmak için söylenen "boyu değil işlevi önemli" cümlesi aklıma geldi, bu konuda ne denilebilir...

- Yani tabii evet ama hiçbir zaman kadınları orgazmik yönden standardize edemeyiz. Bazı kadınlar vajenin esnemesi ve basınç duygusuyla orgazm olurlar ve tabii ki bu durumda penis boyu önemli hale gelir.

Biraz da bizimkinden, klitoristen konuşabilir miyiz?

- Kadında erektil organ klitoris. Vajina erektil bir organ değil, yani erkekteki penisin karşılığı kadında uyarılara inanılmaz derecede hassas olan organ klitoristir. Zaten kadın mastürbasyonunun bir numaralı organı da o. Cinsel yaşamın başlangıcına kadar birçok kadın klitoral yolla orgazm olmayı deniyor ve bununla mutlu oluyor, vajinal ilişkiler tabii bundan sonra başlıyor. Bazı kadınlar önceki kadar tatmin olamadığını görüyor, yani vajinal orgazm olamadığını görüyor. Vajinal birliktelik devam ediyor ama partneriyle beraberken de klitoral yolla orgazm oluyor. Klitoris yoluyla orgazma başlayan kadınlarda vajinal tatmin daha zor. Tabii bu sadece bir bilgi, hastaların çok fazla dile getirdiği bir sorun değil. Orgazm boyutuyla ilgili en çok sorulan sorun, **"eşimi seviyorum ama orgazm olamıyorum..."** Klitoral uyarıyı deneyip denemediğini soramazsınız o noktada çünkü hasta kilitlenebilir, **"O ne? Klitoris ne?"** diye kalabilir.

Bekaret konusunda erkek ve kadın arasında karşılıklı bir kandırmacadan bahsedebilir miyiz?

- Tabii biraz da insanlar birbirlerine çanak tutuyorlar, şimdi sen biriyle beraber olmuşsun, gebe kalmışsın artık bekaretin önemi var mı yani. Bekaret ne? Hiç ilişki yapmamak anlamında mı yoksa hiç kanama olmaması mı... İlişki yaptım, kürtaj oldum ama hâlâ bakireyim. Nedir bu şimdi? İnsanın kendini aldatması yani. Penisin vajinaya girmesi dışında anal ilişki olur, her tür ilişki olur ama bakiredir kadın. İşte bu durumda toplum baskısı geliyor aklıma. Bu toplumda hayattaki en önemli şey penis vajen ilişkisi yapmamak oluyor tabii. Ne peki o zaman, ahlak ne?

Tecavüze uğrayan kadınlar için gerekli olabilir mi bu ameliyat?

- Tecavüze uğramış bir kadına yapacağınız kızlık zarının onun ruhundaki çatlaklar üzerinde ne gibi bir etkisi olabilir. Böyle bir talep hiçbir zaman gelmez. Zaten onlar tedavi almazlarsa hayata küserler, ağır darba maruz kalınmış tecavüzlerden bahsediyorum, böyle hastalardan **"bir zarım olsun"** diyen bir vaka yok yani.

Peki bu işin yasal yönü nedir?

- Bir de böyle bir şey var. Yasal değil, etik değil, yanlış... Bunları hep gizli saklı yapar insanlar. Kızlık zarı dikmek belki de ahlaksızlığın bir çeşidi. Bir tarafta da öyle mağdur insanlar var ki **"eğer kanamam olmazsa beni öldürecekler, öncesinde yanlış bir ilişkim oldu, siz bunu yapmazsanız ben zaten intihar edeceğim"** diyen de var. Belki de vakaya göre düşünmek lazım. Bu kadar acımasız olmamak lazım belki de. Yani ben hiçbir şey yapmam da diyemezsiniz. Genelde insanların hepsi bu konuda konuşmazlar, bunlar konuşulmaması gereken şeylerdir insanlar arasında.

Akşamsefası

Bir arkadaşım anlattı. Gazetenin biri promosyon olarak ilk gün jilet, ikinci gün pokemon kartı ve üçüncü gün bir paket makarna vermiş. Oğlan, "İlk gün babama, sonra bana ve şimdi de sana hediye verdiler, ne güzel diil mi?" demiş annesine. Pişiriyor ya... Fıkra gibi bir şey... Ciddi ama şen şakrak, iyi aşık ama iffetli, hem seksi hem doğurgan, iyi huylu ve hisli, şefkatli olduğu kadar seviyeli, arzu dolu ama seviyeli, fikir kadını, salon kadını, faziletli, cemiyete karşı vazifelerinin bilincinde, saf, tertemiz, cefakâr, sevgi dolu, zevkli, zarif, becerikli, kültürlü, üretken... Bu kimin ya da neyin tarifi olabilir allah aşkına? Bırakın bir kadını, bir insanın tarifi olabilir mi? Böyle bir insan var mıdır? Varsa, nerede ve nasıl yaşar? Ve bu tarif şöyle bir tezat görüntüyü çağrıştırmıyor mu insana mesela: yakışıklı, çapkın ve çekici James Bond'un, aynı zamanda hem o atraksiyon filmlerindeki hayatı yaşayıp ve hem de Albert Einstein'ın izafiyet teorisine de imza atabilmesine... Bu yazıda 1929'dan 1996 yılına kadar yayınlanmış bazı kadın dergilerinin çıkış yazılarından alıntılar derlenip toparlandı. Yıllar içerisinde kadınlara "ne olup" "ne olmayacakları" bir bir anlatılmış meğer...

Ey Kadın Birinci Vazifen...

HATİCE MERYEM

"... Düşündük: kadınlarımız için bir gazete yok... Yalnız şunu eyi biliniz ki... ağır başlı, gönül sıkıcı nasihat gazetesi değildir. Şen, şakrak, alaycı, fıkırdak yazılarla, resimlerle dolu zarif bir mecmuadır. ... on altı yaşında şakrak ve oynak bir güzel kız ruhu göreceksiniz."

Hanımlar Alemi-1929

"Cumhuriyet devrinde yaşayan kadın bir cepheli kadın değildir. Bütün manası ile iş hayatında olduğu kadar eğlenceli cemiyet hayatında da kendisini gösteren kadındır. Fikir kadını olduğu kadar süs kadınıdır. Cumhuriyet kadını fikir mücadelelerine, edebiyat hareketlerine, spora ve aynı zamanda ev kadınlığına, anneliğine ve zevceliğine merbut mükemmel kadındır..."

Cumhuriyet Kadını-1934

"... yirminci asırda kadın, ev dışındaki içtimai hayatta erkeğinkine hemen hemen yaklaşan vazifeler almakla beraber, ev içindeki vazifelerini de unutmuş ve ihmal etmiş değildir... Analık vazifesini unutan milletlerin kadınları, başka işler de ne kadar mühim vazifeler deruhde etmiş bulunurlarsa bulunsunlar, mensup oldukları cemiyete karşı hakiki ve asıl vazifelerini yapmış sayılamazlar.."

Asrın Kadını-1944

"Bahar geldi... Kuşlar yuva yapmağa hazırlanıyor... aşk, fedakarlık, feragat dallarıyla, yuvanızı nasıl öreceğinizi size öğretecektir... Kendini sevdirmek sırlarını öğretecek, evinizin sağlığına, çocuklarınızın sıhhatli olmasına, değerli, tecrübeli kalemlerle hizmet edecektir..."

Dişi Kuş-1949

"... mademki güzellik sevilen bir şeydir, bayanlar, olduğunuzdan daha güzel olmak yalnız bir hak değil, dini, içtimai bir vazifedir. Şu halde sizler olduğunuzdan daha güzel olmalısınız..."

Kadın Güzelliği 1951

"... bu hayatın gayesi, sebebi budur. Sevişmek. Yuva kurmak. Bu işte, erkekler, aktif bulunuyor. Erkek, cemiyet içinde iyi bir yer sağlamak için okuyor, çalışıyor, didiniyor ve evlenebilme vasfını arıyor. Kızın çalışması, okuması, meziyet ve bilgi sahibi olmağa çalışması, daha seçme bir eş tarafından istenilmek içindir.... Kadın mısınız? O halde mesutsunuz. Çünkü bütün dünya sizin için çalışıyor. Sizi süslemek, sizi giydirmek, sizi daha rahat yaşatmak, sizi güzel görünmek, sizi hoşlandırmak ve nihayet sizi kendisini beğendirerek kolları arasında almak için. Erkekte mesuttur. Çünki siz varsınız..."

Kadın Dünyası-1952

"... Evvela mütekâmil, seviyeli bir anne, sonra evlilikte tam mânasiyle eşine karşı arkadaşlık ve daha sonra da cemiyete karşı iyi, kabiliyetli, ahlâklı vatandaş olmak.. Fakat ideal kadın, her ikisini bir arada yürütebilir. İş ve aile hayatını bir arada yürütebilmek, kadının maharetine bağlıdır... Kadınlar daha saf, daha temiz bir politika yapabilirler. Halbuki erkekler, daha muhteris oldıklarından sokak politikasına kapılmaları mümkündür... Erkeklerin politikada döneklik yapmaları daha kolay oluyor. Kadın, evini ve çocuğunu düşündüğü için daha müstakar daha mutedildir. Analık, kadını frenler, bu sebepten de daha dürüst bir politika yapar..."

Yelpaze-1952

"Sonu gelmez arzularda bulunmayacağız. Kadınlığın haklarını istemek iddiasında değiliz. Biz haklarımızı bütün dünya kadınlığından daha kolaylıkla aldık. Bugünkü hürriyetimizi Aziz Atamız, haykırmadan, çırpınmadan bize verdi..."

Kadın Sesi-1957

"ULU Tanrım, Henüz küçük bir kızken senden birçok şeyler dilemiştim: Sarı saçlı bir bebek, kırmızı boyalı bir araba, bir mavi patik, kolları dantelli bir elbise. Bunları birçok defalar bana verdin ve ben her seferinde sevinç duydum. Büyüdükçe ihtiyaçlarım da arttı: Senden bir genç kızın arzulıyabilceği şeyleri diledim, elbisemin yakasına takmak için zarif çiçekler, arzularımı yerine getirmek için bol para, ve otomobili pırıl pırıl parlıyan yakışıklı bir arkadaş. Daha sonraları bir eşim, çocuklarım ve kendi evim olmasını istedim. Sana çok şükürler olsun ki bana hepsini verdin Tanrım..."

Yuva-1963

"Uygarlığın ilerlemesine ve kadının birçok haklar elde etmesine rağmen, onun erkekle aynı seviyeye geldiğini, en uygar toplumlar bile kabul edemez. Kadının her yönden erkekle aynı haklara sahip olmasının aile düzeni yönünden sakıncalı olduğunu söyliyenler yanında; kadına verilecek tam serbestisinin aşkı öldürmiyeceği ve erkeği daha mutlu kılabileceği kanısında da olanlar vardır. Kadının toplum içinde bazı hakları ve sorumlulukları olduğu muhakkaktır. Onun da toplumun her bölümünde yer ve görevi vardır. Çocuklarının birinci derece sorumlusudur. Fakat bu çetin yolda sonuca varabilmesi için sürekli şekilde erkeğin yardımına ihtiyacı vardır..."

Günün Kadını-1968

"... Nitekim CHP, iktidarlarının Cumhuriyet devri kanunlarında kadın hakları kesin çizgilerle çizildi, kadın erkek eşitliği prensip olarak kabul edildi."

Kadının Sesi-1969

"... Bilindiği gibi Türk kadınının en büyük üzüntüsü Avrupa'da yayınlanan ve yurdumuzda satılan dergilerdeki patronların Türk kadınının vücut ölçülerine uymamasıydı. Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü, uzun yıllardan beri yaptığı araştırmalar sonunda Türk kadınının standart ölçülerini tespit etmiş bulunmaktadır.."

Altın Eller-1970

"...Günümüzde kadınlar, toplumsal üretime ve yaşama her zamankinden çok katılmakta, içinde yaşadıkları sömürü düzeninin acısını, çilesini ve sorunlarını tüm ağırlığıyla duyup anlamaktadır... Az eğitilmiş kadınların ucuz ve kolay yönetilir emeğinden milyarlar kazanmakta olan sömürücü hakim sınıfların hiç de işine gelmemekte, hoşuna gitmemektedir..."

Kadınların Sesi-1975

"...kadın hepsini okur, aynı erkek gibi... Fotoromanı da, dedikoduyu da, röportajı da, gazetelerin ciddi köşelerini de... Ve diyoruz ki... az kaldı... Devir değişiyor, günler eski günler, düşünceler eski düşünceler değil. Kadın ve erkeğin kafaca eşit olduğu ispatlanıyor... Yakında, nasıl 'erkekçe' deniyorsa, kuvvetle, üstüne basarak 'kadınca' da denecek. Böyle düşünmeyen azınlık, yalnız kalacak..."

Kadınca-1978

"... Kız çocukları için özgürlükler kısıtlıdır. Onlara eşit şanslar tanınıyormuş gibi davranırlarsa da buradaki eşitsizlik bilinen bir şeydir. Bu noktadan, feminizme kaymak istemiyorum..."

Genç Kadın-1982

"... dünyada kadınlara yönelik ciddi, fikir dergilerinin 150-200 bin sattığını, ev içi işlere ağırlık veren, bu yönde bilgiler veren dergilerin satışlarının bir milyona ulaştığını görüyoruz. Bunlar da gösteriyor ki, bütün kadınlar ev kadınıdır. Ve bütün ev kadınları, dışarıda çalışsınlar ya da çalışmasınlar, evleriyle ilgili bilgileri almaktan hoşlanıyorlar. İşte biz de bunun için, kuruluşumuzda bir başka kadın dergisi olmasına rağmen, bir bambaşka kadın dergisi ile karşınızdayız..."

Ev Kadını-1984

"... Dedik ki: Kadınlarında Rabbisi var... Kadınlar da şehit olabilirler. Kadınlar da İslam düşmanlarına karşı gelebilirler.. Kadınlar da mert olurlar... Kadınlar da erkekçe davasının sahibi olabilirler.. Ve kadınlar da bir İslami yayın çıkarabilirler.. Sadece hanımların çıkardığı bir İslami neşriyat yok. İslami mesuliyet taşıyan hanım kardeşlerimiz dini eğitim sahası bulamadıklarından ev köşelerinde çiçek işi, pasta işi ve nakış işyeri ile zamanlarını öl-

Akşamsefası

dürmektedirler. İşte biz bu neşriyatla o kardeşlerimizi bu lüzumsuz işlerden kurtarıp, Allah'ın nasıl bir 'kul' istediğini öğrenmeye ve öğretmeye çalışacağız..."

Mektup-1985

"...Dergiyi hazırlarken, karıştırdığımız bütün muhalif dergilerde "irtica" konusu vardı. Bu yüzden bir ara, derginin başına "Bu dergide irtica konusu yok" diye bir ibare koymayı düşündük. Çünkü gruptan bazıları bu "Bu dergide ya türban olur ya ben" diyerek kesin tavırlarını ifade etmişlerdi..."

Feminist-1987

"Neden dergi çıkarıyoruz? İlk önce kadın olduğumuz için. Dergimiz, toplumda kadın olmaktan doğan sorunları için mücadele etmek isteyen kadınların çıkardığı bir dergi olacak.... Çıkış nedeni ne olursa olsun, ... Bağımsız Kadın Hareketinin oluşturulmasında kendi payına düşeni gerçekleştirmeyi amaçlıyor."

Kaktüs-1988

"...Kozmetiğe ilgi duyduğumuz kadar banka kredileri, spor yarışmaları ya da cinsel sorunlar üzerinde düşünüyoruz. Eviyle, işiyle, sevgilisi ya da eşiyle, giyimi, davranışı ya da sözüyle her şeye kendi imzasını atan, kendi kişisel tarzıyla dünyaya meydan okuyan... kadınları... Güzel, gerçek ve hür olarak!.."

Marie Claire-1988

"...bir soru geldi aklımıza... Yalnızca özel yaşamımızda babamız, erkek kardeşlerimiz, eşlerimiz ya da sevgililerimizle olan ilişkilerimizde değil ama eşitlik, özgürlük, kardeşlik prensiplerinin temel alındığı sol örgütler içinde bile 'alta düşmüşlüğü', 'ikinci cins' olmayı ortakça yaşamıştık..."

Avrupalı Türkiyeli Kadınların Bülteni-1989

"... Iyi huylu kadınlar olsaydık bütün bunlara ne gerek vardı? Anladık ki, değiliz. Yazarak, belki bir gün... Bir kaç sayfa çıkartmaya karar verdik: Iddiasız, sadece kendimiz için..."

Ayça-1989

"... Gayemiz İslam'a hizmettir. Halkın ve Hak'kın sesini duyurmaktır. Aile mefhumunu ayaklar altına alan ve almak isteyenleri teşhir etmektir..."

Prenses-1989

"...Bakirelik, bekaretini "yitirmek", bekaret kontrolü, "iffetlilik"le "iffetsizlik" arasındaki çizgide hangi noktada durduğumuza dair endişeler, en az bir kez hepimizin kapısını çalmıştır. Son olaylarla gelen somutluk ve güncellik, kadınlar olarak, bekaret kontrolünü hedef alan ve daha genel olarak bakirelik ve diğer dolayımlarla bedenimiz üzerinde oluşturulan denetime, cinselliğimizin kamu ahlakının en hassas konusu haline getirilmesine karşı "bedenimiz bizimdir" seslerini yükselten eylemler örgütlememize önayak oldu..."

Yeter-1990

"... Müslüman-Türk kızı olarak biz... Baş yazıdan kültür-sanat'a, feminizm belasından fuhuşa ve diğer yazılara kadar ilk sayıda ... kadınımızın üzerinde oynanan oyunlara ilmi ve edebi tarzda deneme anlatımlara yer vermiştir..."

Bizim Gergef-1990

"... Bırakınız sizi baştan çıkarsınlar... Sevgili okurumuz, bu işin gizlisi saklısı yok: Kadın yüreği güzel bir kumaş görünce eriyiverir. Güzel bir kumaş insanda dikiş dikme ateşini körükler... Yeter ki dikiş makinasının başına oturacak zamanı olsun!.."

Burda-1991

"Ankara, kadınlara toplum yaşamında yer verme doğrultusunda önemli kararların alındığı ve bundan sonra da alınma durumunda olan bir kenttir. Bu nedenle Türk kadının geleceği ve toplumun gelişiminde Ankaralı kadınlar daha etken olmalıdır."

Ankara Bülteni-1992

"... Bakmayın 'aşk yok' dediklerine. Feministler de aşık oluyorlar, öyle değil mi?.. (Unutmayın ki, erkeklere duyulan ilgi ve sevginin sınırı öyle ince bir çizgi ile çizilmiş ki, çizginin bir ucunda 'kadınlar üstündür' diyen seksist bir feminizm diğer bir ucunda ise domestiklik var! İlk sayıya gelince, sanırım bu sayının en önemli özelliklerinden birisi bu tür dergilerin arasında çıkan en kalın dergi olması..."

Cosmopolitan-1992

"... Aynı şeylere tepki duyacağız, aynı şeyleri eleştirecek, aynı şeyleri savunacağız. Çünkü biz, yani siz ve biz, feminizmin modası geçti diyenlerden değiliz, kadın haklarını, ezilenlerin haklarını savunmayı bir 'moda' olarak düşünmüyoruz. Biz ciddiyiz, haksızlığa uğrayanların yanındayız. Feminizmin modası geçti diyenler sokakta yürümeyen, yürümedikleri için de, popoları ve memeleri ellenmeyen mutlu azınlık mı acaba?.. Neyse... Biz hep bunlara karşı çıkacağız.."

Kim-1992

"Sekreterlerin hepsi aynı yapıda değildir. Bazıları işlerinden memnun olup hiçbir yükselme arzu etmezken, bazıları da amaçları büyük sorumluluklar almak olan gerçek savaşçılardır. Ne olurlarsa olsun hepsi de saygı görmeyi ve ilerlemeyi isterler. Bunun için kariyerlerinde ilerlemek istiyorlarsa en önemli görev kendilerine düşer; kişisel çaba başarının temelidir..."

Sekreter-1992

"Bir ucu uygarlığa, bir ucu köleliğe, bir ucu üretime, bir ucu tüketime, bir ucu analığa, karılığa, bir ucu da fahişeliğe dayalı bir varlık... Yüzyıllardır üreten, doğuran, yaratan Kadın İnsan... yani işçi, emekçi, öğrenci, aydın olarak kadın sorununu sistemin kendi iç çelişkileriyle birlikte çözmenin bir anahtarı olmaya çalışacağız... Kadın sorununu sistemin kendi iç çelişkileriyle birlikte çözmenin bir anahtarı olmaya çalışıcağız... fabrikada, okulda, bürolarda, sokakta, evlerde, Kadın Kurtuluş Mücadelesinde edilgen değil etken olalım ve kurtuluşumuzun ön koşulu olan zeminde hep birlikte örgütlü mücadeleye girelim!"

Özgür Kadın-1993

"Kadın olduğunu bilen, bunu bildirmekten hoşlanan, çağı yakalayan, seçkin ve seçici, evinde ya da işinde üretken, feminizmi militanca değil, en yumuşak çizgileriyle, yani 'kadınca' anlayan ve anlatan, beynine ve bedenine saygı duyan, özen gösteren herkese sesleneceğiz..."

Prima Donna-1993

"... yepyeni bir kadın dergisinde ve çok farklı bir konseptte sizinle buluşmanın mutluluğunu yaşıyorum... Romantizmin duraklarından geçerek, aklın kavşaklarında buluşturduğumuz, çağdaş kadının yaratıcı zekasının ürünü... O, gözü yaşsız bir duyarlılıkla... O alabildiğine seven biri... O iyi bir okurdur... O hayatın gurmesidir... O yaratıcıdır, üretkendir... O ayışığını sever... O acılar da çekmiştir... O iyi yetişmiştir... En yakın dostu kendisidir... O kendisiyle barışıktır... O erkeği de iyi tanır... O hayatın içindedir... O kadın belki de sizsiniz..."

Rapsodi in Blue-1993

"Feminizm İtici mi? Hiç Sanmıyorum. ...pek çok erkeğe ve kadına derdimi anlattığımda bana hak veriyor, görüşlerimi paylaşıyorlar, ama sonunda 'yine de sen feminist olma' diye bitiriyorlar... diğer insanlar feminizmden ne anlıyor bilmiyorum ama yaşadıklarımıza karşı duyarlı olabilen, tepki veren, sesini yükseltmek isteyen ve yükselten her kadın bence feminizmi bilerek ya da bilmeyerek."

Eksik Etek-1994

"... Her sayıda müjde vermeyi amaçlıyoruz. İlk müjdemiz ise Türkiye'de ilk defa büyük bedenli bayanlara süper kalıplar vermek. Artık 56 beden giyiyorum diye dert etmeyeceksiniz.."

Yeni Oya-1994

"...Kızlar; siz adeta aya ilk defa ayak basanların duygusunu yaşıyorsunuz. Siz bir kadın olmaktan öte, en başta bir insan olarak, haklarınızı biliyorsunuz. Siz çok özelsiniz. Merak etmeyin, size iltifat etmiyorum. Buna gerek yok; çünkü bunu çevrenizdeki herkes biliyor. ...İyi ki ben de kadınım! ... **Clinton**'ın çıplak fotoğrafını, savcılardan önce ilk siz göreceksiniz. Sadece o mu; daha ne politikacıların çıplak vücutları sayfalarımızda yer alacak. Doğrusu, bayılacağınıza eminim..."

The Play Girl-1994

"...Lakin müslüman hanımlar tesettürlü olarak hayatın dışına itilmektedirler. Tesettürlü hanımlar ellerinde diplomaları bulunduğu halde duruşmalara alınmamaktadırlar. Tesettürlü kızlarımız devletin tüm okullarında öğrenim görememektedirler. Hanımlar resmi işyerlerinde tesettürlü olarak çalışamamaktadırlar."

Sena-1994

"Erkeklerin duygu dünyası yok değil. Ama daha çok dışa dönük, mantıklı ve somut bir zemin üzerine kurulu. Erkeğin duygularını inceleyin. Doğru atmosfer yakalayın. Ona akıl danışın. "

Kadın Dünyası-1996

"... Kuzeyli Kürt kadınlarının çıkardığı ilk Kürt kadın dergisi oluyoruz...Türk kadınları Kürtlüğümüzü unutmamızı isterken Kürt erkekler de kadınlığımızı. Oysa, bizim iki kimliğimizi de unutmaya hiç niyetimiz yoktu..."

Roza-1996

Kaynak: *Hanımlar Âlemi'nden Roza'ya.. Kadın Süreli Yayınları Bibliyografyası: 1928-1996 Kadın Eserleri ve Bilgi Merkezi Vakfı - Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı*

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI

Ülkemiz kültür yayıncılığında farklı bir soluk!

Abone olmak ve yayın temini için bizi arayın!

Hayriye Cad. Çorlu Apt. 3/4, 80060 Galatasaray- İstanbul
Tel.: 0 212 293 03 78 - 245 68 38 Fax: 0 212 245 68 77
e.mail: arkeolojisanat@superonline.com

Akşamsefası

Yazının başlığını görünce çıldıracağını biliyorum ama, Meral Onat benim arkadaşım, o ne derse desin bana sorarsanız onu dilediğim gibi anlatma hakkına sahibim. Dilediğim ise Meral'i tabii ki gördüğüm, algıladığım gibi anlatmak: Siyah, vahşi, duygusal, akıllı ve komik. Birbirinden farklı bunca sıfatı göğsünü gere gere üzerinde taşıyan böyle bir kadına rastlamak her zaman kolay değil; "bıçak taşırım ama ceset yemem" diyenine de...

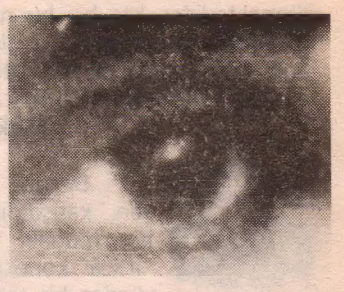

Bıçak Taşırım Ama Ceset Yemem

MİNE SÖĞÜT

Meral'le teybi açıp konuşmaya başladığımda ne denli zor bir iş yaptığımı anlamam uzun sürmedi. Sık sık teybi kapattı, öyle demesem şöyle desem dedi, dediklerini beğenmedi, vazgeçti, hatta bir ara teybi çaktırmadan masadan uzaklaştırıp taa öbür tarafa sürükledi, yani allem etti kallem etti kendini sır gibi saklamaya çalıştı. Sanırım düşüncelerini, inançlarını duygularını çizgiyle anlatmayı daha çok seviyor. Ama yine de yaptığımız sohbetten bir yerlere varmak mümkün. Meral'in hâlâ henüz çizmediği, henüz söylemediği şeyler var.

Yaptığın işlerde etrafını gözlemleyen bir çizer sinyali veriyorsun. Öyle misin?.

- Hikayeler fazla çaba göstermeme gerek kalmadan geldi bana, neredeyse bütün dünyanın varolduğu Yedikule ve Üsküdar'da geçti çocukluğum. Etrafımdaki her şey ayrı bir filmin seti gibiydi, her şey farklı bir hikayeydi.. Büyüdüğümde bu hikayelere pek güven duymuyordum aslında ama, kendi anlatacaklarımın da çevremdeki anlatıcılardan hiç de aşağı kalır yanı olmadığını fark ettiğimde güven geldi ve çenem düştü.. Anlatmayı da, hikaye dinlemeyi de çok severim. Hele dedikodu. Öyle televole cinsinden değil ama ilahlarla, çok kontrollü ve dolayısıyla çevresinde bir suçlama aurası yaratan insanlarla ilgili duyduğum ve insani zaaf haberleri beni çok rahatlatır ve o insanı sevmeye, samimiyet duymaya başlarım. Çünkü güçlüymüşüm gibi, tutarlıymışım gibi görünmekten nefret ediyorum.

Yıllardır, birbirimizin yüzündeki kalkanları, maskeleri cart curt yırtarak, hâlâ da mücadele ederek bugünlere geldiğimiz, kardeş gibi birlikte yetiştiğim birçok dostum var. Hayatı onlarla tarif etmeye ben çizerlik olarak yaklaşıyorum, onlar başka şeyler olarak. Ama hepimizin yüzünde gözlemleyenden öte, ortak bir insan yüzü var. O da sanki İsa çarmıha gerilmiş, sonra gitmiş, mevzuları öğrenmiş ve "ben şimdi sizin ebenizi" diye yeniden geri dönmüş gibi bir yüz.. O meleksi ifade ve tecrübenin piçliği içiçe... O tecrübe gittikçe artan ve insanı sertleştiren bir şey.. Bazen düşünüyorum, iyi ki tarama ucu var, yoksa bıçakla çizerdim diye..

O bıçak konusu uzun konu, onu sonra soracağım. Kadınlar daha çok kadınları anlatıyor bu neden böyle? Yaşadıklarına ve çizdiklerine hep kadın gözüyle mi bakıyorsun?..

- Kadın olduğumu hissederim ama en az karikatürde artık.. Kadın olmak yaşadığım şeylere daha çok başkaları tarafından ekleniyor sanki... Mesela balıkçılık yaptığım sıralar...

N'aptın n'aptın?

- Bayağı balıkçılık yaptım. 23-24 yaşlarında, her şeyi bırakıp İzmir'in Sığacık köyüne gittim. Bir taraftan okulu bitiyorum, İstanbul'da sınavlar.. Medeni Usul sınavında, cevap yazarken, ellerimde kollarımda balık pulları yapışmış, kurumuş, düşünürken onları kazıyorum, saçım başım balık kokuyor. Hayatım İzmir balık halinde geçiyor. Denize bir kere tutulan gerçekten de bir daha iflah olmaz.. Çünkü hiç ulaşamazsın, numaraları hiç bitmez. Kaç kere yemin edersin gitmiycem diye, koşa koşa yine gidersin. Nedense hep güvendim ona garip bir şey. Bu iyice teslim olmanla ilgili. Aynı eğilebilen esnek dallara rüzgarın hiçbir şey yapmaması, gibi.. O yüzden gemileri hiç sevmem ama 5 metrelik bir tekneyle okyanusa çıkarım.

Denizde kadın olmak aynı karayolları trafiğinde kadın olmak gibiydi. Yanından geçerlerken domuz gibi bir bakış, arkandan kaynatılan muhabbet, türlü tasavvur ve fantazi dileklerinden sonra açılırsın, deniz sittiret şunları diye hemen gönlünü alır. Aah ah.. Bana özenen karılarını bazı balıkçılar denize çıkardılar o

sıra, bir saat içinde hatim duaları eşliğinde geri getirdiler.

Halbuki denizi bir kadından daha iyi kim anlayabilir. Kim teknesini oklava gibi yapıp incecik bir yufka halinde denizi altına yayabilir, onu okşayabilir. Güney Amerika romanlarında ona tanrıça denmesini çok iyi anlıyorum. Deniz benim de kadın arkadaşım gibiydi.

Fakat para yok düşünebiliyor musun?

Devamlı balık yeniyor. Sabah kahvaltısında bile levrek yiyorum. O yüzden vejetaryen olmuş olabilirim. Çaya, şekere, kaşara hasret kaldım. O sıra Yeni Asır'ın Gıcık Dergisi'ne **Eflatun Abi**'ye karikatür çizdim. Ondan aldığım birkaç kuruşla eve tüpgaz, hayvanlara arpa, yulaf, kendime de Karşıyaka'dan ruj aldım. Ruj almak için, balıktan yeni dönmüş, üstümde muşambalar, çizmeler, çok şık bir parfümeriye girdim. Tezgahtar, soyguncu geldi zannedip geri zıplamıştı.

Senin hukuk maceran da balıkçılık gibi ilginç. Ne kadar süre avukatlık yaptın.

- 1 yıl kadar...

Neden bıraktın?

- Bana göre değildi. Bunu anlamam için bir sene oralarda dolanmam, çok kırılmam, acaip midemin bulanması gerekti.

Sana göre olmayan neydi?

- Yalan. Aslında adalet varmış gibi o kadar ciddiyet arz etmesi.. Ben o sistemin içinde yer almak istemedim. Hukuka bilerek veya bilmeyerek zarar vermemek ve ona bağlı kalabilmek için onun dışında olmak gerektiğine karar verdim. Ve can hıraş karikatürcülerin yanına döndüm.

17 yaşından beri karikatür çiziyorsun. Ama başlangıçta çizdiklerinle şimdikiler çok farklı. Bu farkı neye bağlıyorsun? Zamanla daha mı cesur oluyor insan?

- Çizerken bir yandan da büyüdük. Fakat yıllar önce çizdiğim bir şey elime geçip, ben bunu o zaman biliyormuşum, ne güzel çizmişim, peki ne demeye aynı hataları kendim binlerce kere yapmışım dediğim oluyor. Yani çizdiğimin bana bile hayrı olmamış. Cesur olmaya gelince.

Bir kadın arkadaşım geçen gün odada leğende küçük çocuğunu yıkadı, sonra baktım çocuk orada bekliyor, o gitmiş leğenleri tasları topluyor, yerleştiriyor.. Dedim, bana bak zıçtırtma leğenine, çocuk dondu, çocuğu havluya sarsana.

Türkiye'de **Orhan Pamuk, Salih Memecan**, bunlar leğenleri topluyorlar. Bunu ilk defa ısrarla tarif eden **Nihat Genç**'tir. Sistem, medya, önce çocuğu sarıp sarmalayan doğru bir annelik sağduyusunu toplumun elinden ustaca alıp, leğenler, taslar düzelten, 'yanar çizer'ler şakşakçılık yapıp onayladıkça, onların karşısında bir avuç insanın yeri göğü yırtmaktan başka çaresi - kalmıyor tabii. Bu cesaret, şu; artık Kurtuluş Savaşı şartlarında hissettiğimiz ülkemizde çok fazla lüksle uğraşmayı annelik sağduyusuyla bağdaştıramıyorum. Yani yangında ilk kurtarılacaklar var. **Attila İlhan, Timur Selçuk, Mümtaz Soysal, Emin Gürses**.. İnanılmaz bir adam, anlatıyor küfür ediyor, yerlerde sürünüyorum. Söyleyeceğin şeyden bu kadar eminsen ancak onun üzerinde mizah yaparsın, küfür edersin, ağlarsın, aşkla savunursun. **Aytunç Altındal**'ın ezelden beri hastasıyım. Böyle insanlar, böyle dostlarım var. Normalde de 'kavgaya adam lazım arkadaşlar, gelen var mı' dediğinde her zaman kavgaya bodoslama atlarım, sonumu düşünmem. Artık bu ülke telaşında ruh halim biraz çizgime de yansıyorsa ne mutlu.

Anlattıklarının içinde hep tarih var. Tarihe ilgin nereden geliyor?

- İlk kaynağı babam, çok okumuş ve birkaç kitap yazmıştır. Yazmış ama dağıtamamış, kitaplar balya balya annemin misafir odasında beklemiş durmuş, annem devamlı kitabına da, tarihine de, Osmanlısına da vermiş veriştirmiştir. Sonra misafir odası benim oldu -orayı Çaldıran ovasını alır gibi elimde baltayla girip işgal ettim-.

Yani kütüphaneli eve doğan şanslı insanlardanım. İlk on yılım babamın kitaplarının isimlerini okumakla geçti. Beni kışkırtan bir şey vardı. Kitap isimleri hep şöyle biterdi.. Bilmem ne "Ve Perde Arkası". Bilmem ne "Ve Gizli Yönleri" Bilmem ne "Ve Gerçekler".

Babam "kızım size okulda böyle böyle öğretecekler ama aslı şudur" diye anlatmaya başladı. Tarihe ilgim, yazılanlardan kuşkulanmakla başladı. Fakat tarihi öğrenmek ne olursa olsun, şu anı ve bir sonraki hamleyi görmekten daha kolay. Geçmiş hamleleri bilmek oyunu iyi okumayı sağlar tabii.. Yoksa adam, nasıl olsa kimse bilmiyor diye, olmadık bir güncel olayı Bab-ı Ali Baskını'na benzetebiliyor, 31 Mart Olayı'nı gerçek nedenlerinden koparıp oradan oraya savurabiliyor. Ve tarihe katmer katmer haksız yorumlar ve yersiz alkışlar işlenmeye devam ediliyor. Bu başıbozukluk, sahipsizlik bir sürü ukala doğurdu, onlar hoca oldu, MİT'çi oldu. Baygın gözlerle televizyonlarda, 'efenim şimdi' diye ortalığı lafa boğarken, **Mim Kemal Öke** gibi **Metin Toker** gibi gerçekleri ayan beyan bilenler, biraz ucundan gösterip, gelin bizi susturun diye bekliyorlar.

Akşamsefası

Aslında çizgini destekleyen çok güzel bir hikayeciliğin var. Çizgiden bağımsız olarak ayrıca yazıyor musun?

- Yazı zaten karikatürden, çizgi romandan kopuk bir şey değil. Çizdiğin zaman yazı, sinema, tiyatro, kostüm, oyuncu seçimi hepsini birlikte yapıyorsun. İlla ki de yazısız çizicem, öyle olması gerekir diye kendini sıkım sıkım sıkan karikatürcüleri bir kenara bırakırsak, karikatürcüye yazar-çizer, her ikisini birden kondurmak gerekir. **Suat Gönülay**'dan, **Ahmet Yılmaz**'dan, **Can Barslan**'dan alâ yazar mı var. **Metin Üstündağ** zaten...

Güzellik kraliçelerinin, spiker, oyuncu, televole filozofu olarak bir çeşitlilik arz etmeleri çok kofti bir şey ama, gerçek sanatçılık kombinasyonu bu çevrede ne mutlu ki çok sık görülüyor.

O mikroskobik tariflerinde, tasvirlerinde Nihat Genç'in, **Dostoyevski**'den beter anlatımında Türkiye'de en ulaşılmaz mizah gücünü de görüyoruz. Zehir gibi bir yanı yanıyor, başlığı "Tenis oynamaya geldim odana"...

Buralarda hiçbir anlatım **Bridget Jones'un Günlüğü, Amerikan Sapığı** gibi tek ruhlu bir kalemle, tek bir karakterle ilerlemez. Yanar-çizer-ısırır-kafa atar bir hale getiriyor şartlar...

Çizdiklerinde gerçek hayatlar var. Bunları çizgilerinin yaşayan kahramanlarına gösteriyor musun?..

- Evet Abdülaziz biliyor mesela onu çizdiğimi, ona malum olmuştur. Bir kere temizlik için bir kadın gelmişti eve, baktım masaya oturmuşuz ve ona **Rosenberg**'leri anlatıyorum. Ama anlasın diye nasıl laubali bir dille. İşte herif gitmiş diyorum hani Rusya varya, diyorum. Rusya'yı duymamış.. Genellikle çizdiğim şeyler, kendilerini çizdiğim kişilere ulaşamıyor tabii.. Bazı çocuklar gördü. Bir de çok sevdiğim Aysun. Onu nasıl çizdiğimi

göstermedim ama, kendini ve yavrusunu öldürmekten vazgeçti, bundan eminim. Galiba..

Gelelim bıçağa..

- Onu gömdüm.

Gömdün mü? Gerçekten yani fiilen bıçağı toprağa gömdüğüne inanmak üzereyim?

Evet, daha önce de lav silahı, bazuka, keleş gömmüştüm, onu da onların yanına.. Baksana Mine, bu yanılmıyorsam 1570 sayılı kanuna, hatta daha fazlasına girer.. kapatalım.. Bi de görünüşüme bakma, yufka yürekliyim ben, vejetaryen'im biliyorsun ceset bile yiyemem...

Şimdi taşımıyorum..Ama bir ara neden bulundurduğumu bir hikayede izah ederim. Biraz üşütükçe bir şey, biraz da hayran olduğum eski Üsküdar kabadayısı jiletçi dayımla ilgili; sanki her an buralardan gidebilecekmişim ormanlara, nehirlere dönebilecekmişim gibi; sanki Krokodil Dandi'nin aksesuarı. Ama birkaç kere marketlerde, panellerde yakalanınca taşımaktan vazgeçtim.

Senin mistik şeylerle de ilgilendiğini biliyorum. Mistik doğru kelime mi?

- Yalnış yani şimdi yalnış. Yoga artık parmaklarını çıtlatırsın ya öyle, kedi Nirvana'ya ulaşayım diye gerinmez. O bilgiyi çok ciddiye alan, deliler gibi Atlantis'çe öğrenen tanıdıklarım var. Ama şu anda takmadığım bir şey, üzerimde ağırlığı, görev duygusu yok, boş ver, geç.. Yalnız fazla tüketmeyi, alışverişi, giyinmeyi kıyafet almayı, sunulan ürünlere kafa takmayı, onları elimde evirip çevirmeyi hiç sevmiyorum (Hep aynı kıyafetleri giydiğim için Metin acıyıp zam yapıyor). Eşyayı, mülkiyeti, koleksiyonu takmayan insanlara hayranım. Benim için Yoga bu.. Yaa Yogayı bile nasıl kapitalizm karşıtı bir şey haline getiriverdim.

Sen bir de çok güzel dans ediyormuşsun?

- Bunu nerden sordun şimdi ama iyi ki de sordun. Seviyorum. Anneannem Romanyalı, Romanya Tatarıyım derdi bize ama bence Romanya Çingenesi, ona benziyorum, belki oradan geliyordur.

Dans varsa işin içinde, mutlaka çingenedir. Ben de senin gibi çingeneliğimden kuşkulanırım ama müzik kulağım sıfır. O yüzden hiç şansım yok. Dans edemeyen birinin çingene olması mümkün değil.

- Olabilir. En azından ruhunda vardır. Ama benim kanımda var.

Kendini beğeniyor musun?

- Yarim beğenirse ben de beğenirim. O beğenmezse ben bir hiçim.

Peki istatistik nasıl? Yarin genelde seni beğenir mi?

- İyidir.

Yedi yaşında bir oğlun var. Bir de kızın olmasını ister miydin?

- Çok zor. Bir taraftan da 100 tane olsun istiyorum. Ama çok zor.

Çocuğunun geleceğinden endişe duyuyor musun?

- Her anne gibi yerli, yersiz bir sürü kuruntum var tabii.. Bir kadınla tanıştım, 27 yaşında, kocası ölmüş, o ay doğan çocuğunu evlatlık vermiş ve bir daha hiç görmemiş.. "Ama iyi yere verdim" diyor. Kedi gibi. Hiç görmeyecek bir daha. Sen çocuğunla güzel güzel yaşarken bunları duyuyorsun. O çocuğu annesine vermek istiyorsun. Bütün dünyada çok kötü çocukların durumu. İçimdeki en derin yara..

Çizdiğin şeylerde hep politik bir yön var. Bu tür endişelerden dolayı mı bu böyle?

- Beni çoğunlukla merhametim yönlendirdi. Vejetaryen, müslüman, sosyalist her ne isem onun üzerine şekillendi. O yüzden üzerime konan ideolojilerden hiç korkmadım, onları taşımaktan ürkmedim. O konuda hep güvendim kendime. **İhtiyatsız Adam**'ın başına gelenler kadar inanılmaz şeylerden kurtulduğumda ailem, hep o kurtardığın böceklerin, hayvanların hayır duası der. Katılaştım, hep katılaştık, komandolar gibi, hayvanlar gibi hep tetikte çok zor bir hayatı sürdürüyoruz. Artık yapılan zulüm, kötü söz, şu bu, onların karşısında ağlamıyorum, taş gibiyim de... Ama merhamet gördüğümde, bir imdat elçisi, ekmeğinden bir parçayı kediye ufaladığında ağlıyorum. Ya corci..

Son soru. Bugün kendinden memnun musun?

- Bugün fena değil. Ama yarın ne olur bilemem.

Akşamsefası

"Üç çocuklu bir anneyi düşünün, ya da göbeği biraz yağ bağlamış bir kadını. Şimdi sokakta göbeğini gösterenler, göbekleri güzel olanlar. Yani tutup da, yağlanmış, sarkmış göbeğini göstermez hiç kimse. Dolayısıyla değişik güzeller görmek erkeğin estetik bakış açısını değiştiriyor. Güzele bakmaktan doyan erkek, elindeki hanımını artık güzel göremiyor. Bir defa, kadına doymamalı erkeğin gözü."

"Manken Tiplemesi Yasak Edilmeli!"

AYLA ÖNDER

*Emine Şenlikoğlu, 'İslami kesim'de "sert" imaja sahip bir yazar. Hatta, bir ara "Kenan Evren'i öldürecekler" listesinde bile adı çıktı! TV programlarındaki ateşli tartışmalarda onu epey izledik. Zaman zaman yerleşik imajını sarsıyor Şenlikoğlu. Örneğin iki ay önce, İHD'nin bir basın açıklamasına katıldı. Geçen ay ise tövbe eden bir travestiye kol kanat gerdiği için gündeme geldi. Onunla söyleşi yapmak için Fatih'teki Malta Mahallesi'ne gittik. Mahalle ilginç; kasap islamcı, manav islamcı. Adamlar sakallı, şalvarlı. Sokakta açık kadın hiç yok. İşyeri tabelalarındaki isimler ise adeta "bilinçli" olarak seçilmiş. Neyse, Şenlikoğlu, **Mektup** dergisini tam 17 yıldır çıkarıyor. Bunun yanısıra, 50 dolayında kitabı var. Bir "**fikir adamı**" olduğunu hatırlatan 46 yaşındaki Yazar, genel olarak islamcı kadınların sorunları ile ilgileniyor ama biz ona bu konuda "**farklı**" sorular yöneltmeye çalıştık ve hiç yorum yapmadık.*

Türkiye'deki insan hakları ihlalleri konusunda ne düşünüyorsunuz. Bir süre önce sizi İHD'nin ihlallerle ilgili bir basın açıklamasında gördüm. Yani zıt fikirli insanlarla yanyana bulunabiliyorsunuz. Sizin cephenizde bir farklılık mı yaşanıyor ya da bir "ılımlılaşma" mı var?

- Bir kere ben eskiden de böyle farklı fikirli insanlarla görüşür, konuşur toplantılarına giderdim. Fakat bazı kişiler bizi örtülüyüz diye toplantı salonundan içeri bile almazlardı. Aslında ılımlılık bizden değil karşı fikirdeki vatandaşlardan da oluyor yani. Ben her davet edildiğim yere gidebilirim. Bu konuda bir ayrım yapmam. Çünkü ben bir basın mensubuyum her şeyden önce. Bir fikir adamıyım kendime göre. Dolayısıyla her tarafa giderim. Kaldı ki, insan hakları konusunda ben çok hassasım ama her insan hakları savunucusunun gerçekten insan haklarını savunduğuna inanmıyorum. İçlerinden seçiyorum çünkü fiilleri gösteriyor insan haklarından yana mı, değil mi. Çünkü bazıları insan hakları dediği halde sadece kendi fikrinden olanı savunur. Hakiki insan hakları savunucusu, kendinden olmayanı zulüm altında gördüğünde de sahiplenir.

İslami kesimin kadınlara bakışıyla ilgili bir zamanlar çok şey yazıldı, yazılıyor. İşte örtünmekten tutun da islamın kadını eve hapsetmesine kadar. Siz kadınların aile içinde ve toplumda yani genel olarak ezildiklerini düşünüyor musunuz?

- Bir defa kadınların ezilmediğini düşünen insanların çok sağlıklı düşündüğüne inanmıyorum. Ama ezen kadar ezilenler de suçludur. Buna inanıyorum. Niçin kendini ezdiriyor? Ezilmesin efendim, bu konuda bir savaş versin, bir mücadele versin. Okusun, hakkını savunsun, uyanık olsun. Özellikle bizim inancımız açısından bakıldığı zaman şöyle bir kural vardır. Ne ez, ne ezil. İşçiysen patronunu, patronsan işçini ezmeyeceksin. Aynı şekilde bir erkek için de geçerlidir, yuvadaki kadın için de geçerlidir. Evet kadınların ezildiğine inanıyorum ama daha çok aptal kadınların ezildiğine inanıyorum. İki tür kadın var. Birisi aptallığından eziliyor, diğerinin de hakları tamamen gasp edilmiş, aptal değil fakat tüm hakları gasp edildiğinden, çaresizliğinden dolayı eziliyor. Bir de toplumsal olaylar kadının çok aleyhinde. Mesela kadın erkeğe, 'Bak böyle yaparsan senden ayrılırım' dediği zaman erkek, ' 'Kadından bol ne var, gidersen git' diyor. Alt yapıda çok dengesizlikler var. Kadının değeri bu yüzden kayboluyor, tüketiliyor bir şekilde. Biz bunu 'haramlara özgürlük, helallere kısıtlama var' diye nitelendiriyoruz. Eğer, sokakta bu kadar bol kadın bulunmasa, ya da işte estetik ameliyatlı göbekler, göğüsler vs. böyle kadınlar ekranlarda gösterilmese evindeki kadına adam daha candan olacak, daha sempatiyle bakacak. Yani, erkeğin gözü kadına doymamalı. Gerçekten kadın haklarını savunuyorsanız, önce şu manken tiplemesi yasak edilmeli, bunun mücadelesi verilmeli.

"Erkeğin gözü kadına doymamalı" lafını tam olarak anlayamadım. Ne demek istiyorsunuz?

-Her yerde, televizyonlarda, gazetelerde sokakta, çok çekici, göbeği meydanda ya da işte iç çamaşırı giymemiş kadınların çok fazla oluşu yuvaları darmadağın ediyor. Fakat kadınlar bunun farkında değil. Ee, çekici geliyor.

Öyle diyorsunuz ama bir erkek karısını yatakta "çıplak" görebilir.

-Bakınız, üç çocuklu bir anneyi düşünün, ya da göbeği biraz yağ bağlamış kadını... Şimdi sokakta göbeğini gösterenler, göbekleri güzel olanlar çoğunlukla. Yani tutup da, işte yağlanmış, sarkmış göbeğini göstermez hiç kimse. Bu sefer, ister istemez erkek dışarda gördüğü güzellerle evindeki hanımını kıyaslıyor. Bir de şu var. Çok değişik güzel görmek erkeğin estetik bakışını değiştiriyor. Dolayısıyla doyuyor yani, güzele bakmaktan doyan erkek elindeki hanımını artık güzel göremiyor. Kuran'ı Kerim'de Allahu Teala, 'harama bakmayın' diye emir verir erkeklere. Tabii hiç bakma, hiç kadın görme anlamında değil.

İslami kesimdeki kadınlar Mor Çatı vs. gibi kurumlara sıcak bakmıyor, niçin? Genellikle aile kurumu dışındaki kurumlara karşı olduklarını biliyorum.

- Bakın, Mor Çatı gibi kurumlar çözüm değil. Diyelim ki, 5 bin kadını muhafaza etsin. Düşünebiliyor musunuz Türkiye'de bugün işkence altında benim tahminim iki milyon kadın var, ki bu kadınlara acele çözüm bulunması lazım. Bir defa, karısını döven erkeğe devletin yaptırım gücü olması lazım, bu bir. Eğitilmesi lazım insanların. İmanlı olursa, ahreti düşünürse bana göre çözüm bu. Öteki çözümlerin çok pansumanvari çözüm olduğunu görüyorum. Çünkü ben Avrupa'da da bazı incelemeler yaptım. Öyle bir hale gelmiş ki, kadın erkeğe rest çekmeye alıştırılmış. Restini güzel güzel çekiyor. Bir kere dayak yese, derhal o kocayı bırakıyor ama öyle bir hale geliyor ki, bir yari yok kadının.

Sizce çözüm nedir?

-Yani bu işe devlet el atmazsa çözüm bulunmaz diyorum ben. Mor Çatı'nın kurtardığı insanlar vardır ama milyonlarca kadını kurtaramaz. Çocuk Esirgeme Kurumu'nu ele alalım, ya da kadın sığınma evlerini... Bir çocuk bakıcısı, 50 veya 20 çocuktan sorumlu. Bakınız, bir evde bir annenin 4 tane çocuğu varsa iki küçük çocuğuna verdiği sevgi ile diğerlerininki bir olmaz. Sevgi bölünüyor çünkü, ki, bir kişinin sevgisini 20 kişiye dağıttığını düşünün, ki kendi çocuğu gibi sevemez onları. Dolayısıyla olumsuz gelişmeler oluyor. O yüzden devletin yaptırım gücü olması şart. Asla şiddet görmemeli kadın. Şiddet uygulanıyorsa, kadına zulüm ediliyorsa bu tesbit edilip ağır ceza verilmeli. Bazen de mesela kocası kadına diyelim ki sinirli anında bir tokat vurdu. Bununla kıyameti koparmanın bir anlamı da yok.

Yurtdışına yalnız gitmek zorunda olduğunuz zamanlarda eşinizle aranızda sorun çıkmıyor mu?

- Bir defa, ben yurtdışına yalnız gitmiyorum. Beyimle beraber gitmek varken niçin yalnız gideyim? O istemiyorsa zaten gitmem, kendisiyle beraber de olsa gitmem. Çünkü ailede kadın ve erkek ortaktır. Ortaklar, ortak karar vermeden bir iş yapamazlar, böyle inanıyorum. Ama şu da var, benim hakkıma da tecavüz edemez. Mesala benim beyim, bana 'Almanya'ya, Amerika'ya gidemezsin' demiş olsa ben gitmem. Ama, 'Babanın, abinin evine gitmeyeceksin' dese asla dinlemem. Burada benim hakkım söz konusu. Yani ortaklık kurallarını bağlamayan bir hak bu.

İslami kesimde bu aralar ön planda olan ve farklı görüşlere sahip Zekeriya Beyaz ve Yaşar Nuri Öztürk gibi isimler var ama şimdi hayatta olmayan bir Konca Kuriş de vardı. Feminist kadınlar bir şeyler yapmaya çalıştı onun kaçırılmasının ardından. Fakat islami kesimden kadınlar ona sahip çıkmadılar ve bu açıdan çok eleştirildiler. Onun kaybolduğu o dönem, kadınlar bir ekip oluşturup, Kuriş'i arayabilirdi belki. Sonucu hepimiz biliyoruz, cansız olarak bulundu Kuriş. Sizlere yöneltilen bu eleştiriler ve Konca olayı hakkında ne düşünüyorsunuz?

- Bir defa yani bu konuda ne söyleyeceğimi pek bilemiyorum. Konca Kuriş'le bizim televizyonda tartışmalarımız da olmuştu. Tabii ki aynı fikirde değildik. Aynı fikirde olduğumuz konular da vardı. Sanki islamda kadın cuma namazı kılabilir, kadın cenaze namazı kılabilir... Sanki böyle bir şey yokmuş gibi ortaya çıktı o. Sanki biz yok diyormuşuz gibi. Biz yok demedik hiç bir zaman için. Çünkü islamı okuyan, az çok bilen insanız yani. Ben doğrusu Konca Kuriş'in Hizbullah tarafından öldürüldüğüne inanmıyorum, fazla detaya da girmek istemiyorum. Ben dergimde yazdım, Konca Kuriş'e de yazdım. Televizyonda konuştum, eleştirilerim oldu, yanlışlarını söyledim. Doğru yönleri de oldu. Dediğim gibi, islam dini kadın cenaze namazı, cuma namazı kılamaz demiyor. Böyle bir şey yok. Ama o, sanki biz böyle bir şey yok diyormuşuz gibi bize yönlendi.. İnsanların fikirlerini söyleme hakları vardır ama islamı çarpıtma hakları yoktur. O konudaki görüşlerini sivri de olsa söyleyebilir. Yeter ki islamı çarpıtmasın. İslamın çarpıtılmasını islam alemi affetmez! Böyle bir anlayış var. Ama bana sorarsanız istediği kadar o sapıkça düşünsün sen de doğruyu ona konuş. Git onu ikna et ya da topluma mesaj var. Ama bir Yaşar Nuri Öztürk, bir Zekeriya Beyaz neler söylüyor? Ama onların karşısında doğruyu söylememiz için, bizi aynı oranda konuşturmuyorlar medyada. Dolayısıyla, bu sefer agresifleşiliyor yani insan, deşarj olamıyor.

aylaonder@hotmail.com

Akşamsefası

"Dünyanın en iyi yazarı" kim?

"Büyük gözaltı"nda geçen çocukluk yılları...
Kitaplarla biçimlenen ilkgençlik... Sonra başkaldırı.
Caz ve klasik müzikle çerçevelenen, güzel sanatlarla örülen bir hayat.
Genç adam, dünyanın en iyi yazarını bulduğunda, yitirdiği sevgilisini de bulacaktır sanki.

Dünyanın en iyi yazarı kim? Sevgilisi nerede?

Kılavuz: Oktay Rifat'ın şiirleri, hedef: Edirnekari bir sandık.

Peki dünyanın en iyi ressamı kim?

"Yalnızlık Gittiğin Yoldan Gelir"
Selçuk Altun
256 s., 4.000.000 TL

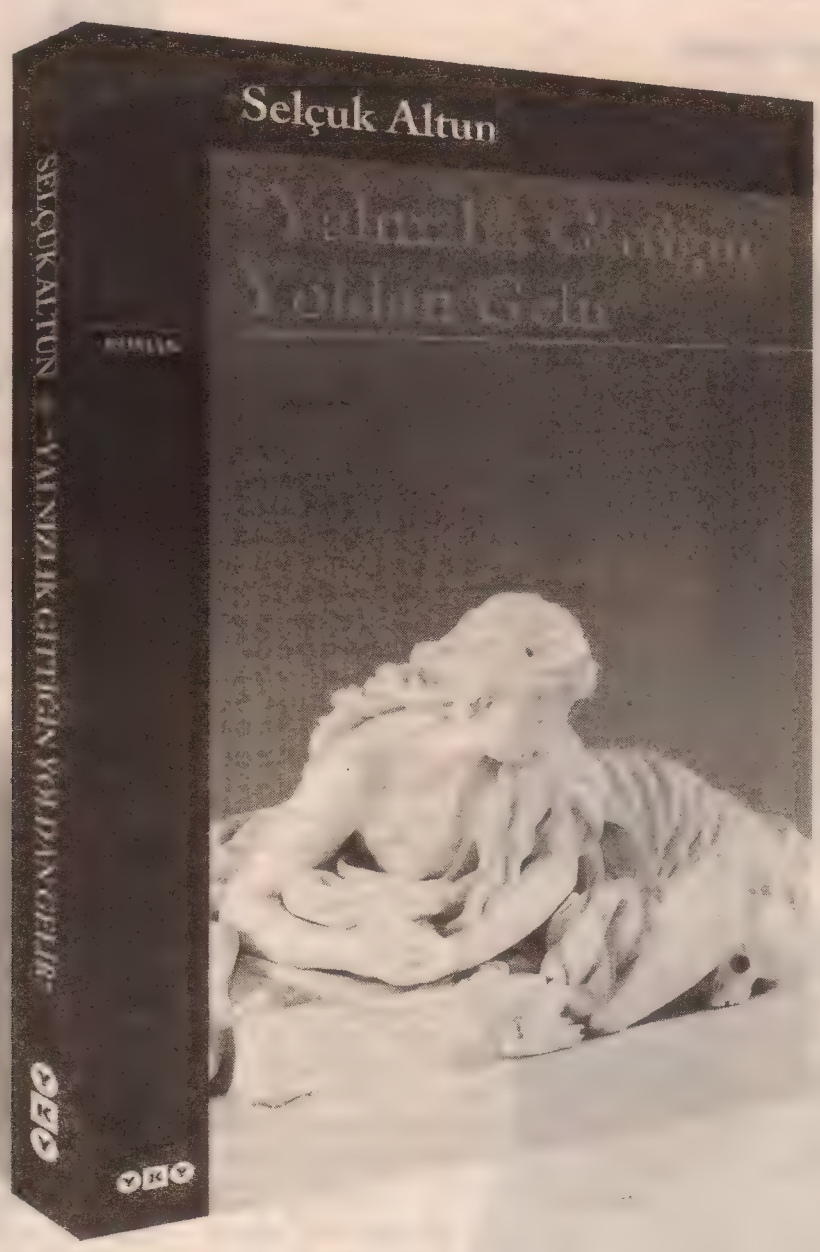

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: • İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **İnternet satış: www.shop.superonline.com/yky**
YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

Tıp tarihinde, kadınların buna benzer hallerini açıklamak için en sık ve en rahat kullanılan terimlerden biri "histeri" olmuştur. Kadın ve histeri arasındaki bağ, etimolojik açıdan da tasvip görmüş ve Yunanca "uterus" kelimesinden gelen histeri, "gezgin rahim" rahatsızlığı olarak tanımlanmıştı. Bu tanımı benimseyen hekimlere göre, rahim huzursuz bir şekilde vücudun içinde dolaşıp duruyor; kâh yukarı tırmanıp mideye ağırlık yapıyor, kâh gırtlağa yaklaşıp öksürük nöbetlerine yol açıyor, kâh göğüs kafesine yerleşip iç sıkıntılarına sebep oluyordu. Rahmin yeri değiştikçe, verdiği rahatsızlık da değişiyor ve bu durum, histeri belirtilerinin "tutarlı" olmasını imkansız kılıyordu.

Kadınlar Sadece Cins-i Lâtif Değil, Cins-i Asabi de Oldukları İçin...

ELİF ŞAFAK

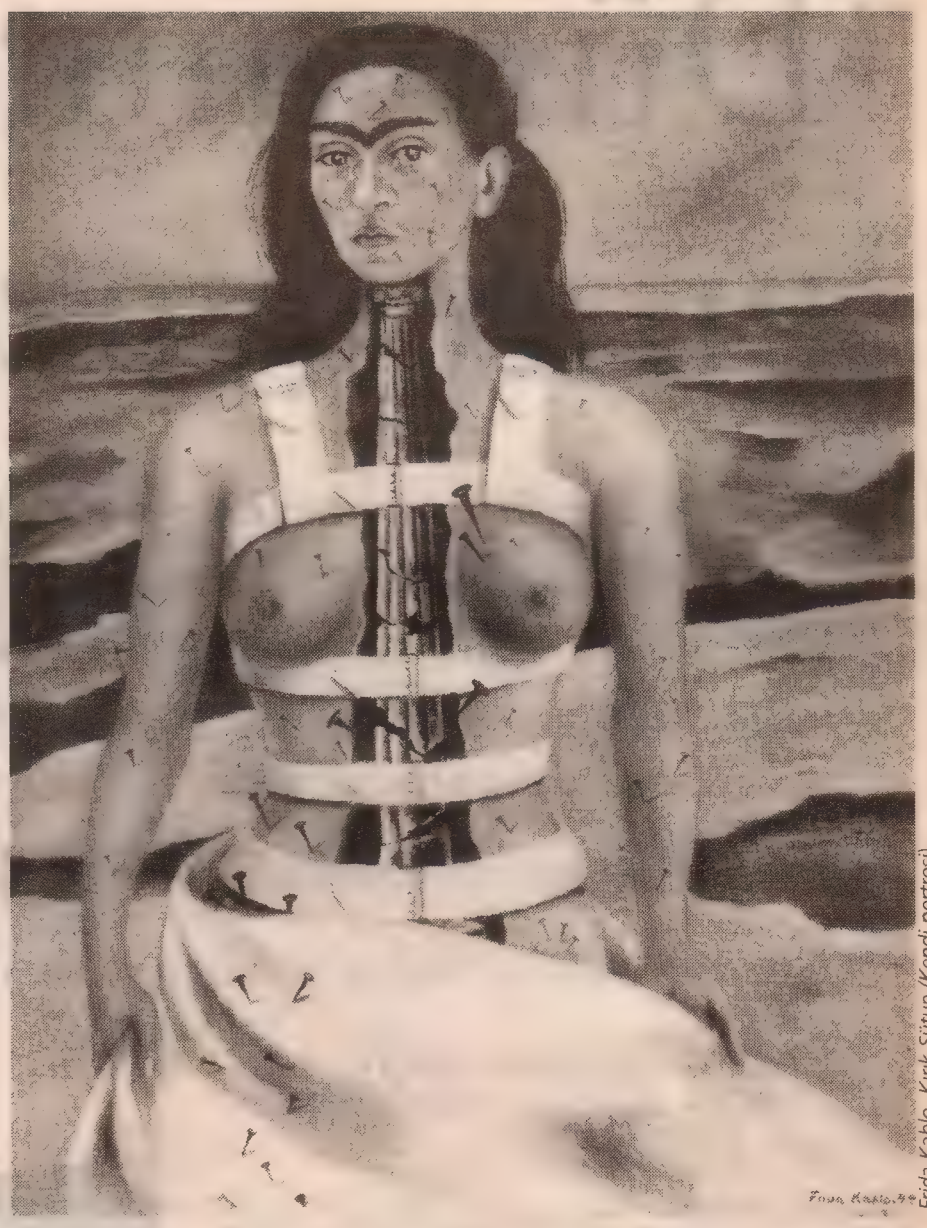

Frida Kahlo, Kırık Sütun (Kendi portresi)

Yaklaşık yirmi gün önce bir sabah çığlıklarla uyandık. Hava henüz aydınlanmamış, sabah ezanı okunmamıştı. Orada, yokuşun dibinde, genç bir kadın avazı çıktığı kadar bağırarak tepiniyor, yanındaki adama ağız dolusu küfrediyordu. Anlaşılan adam bir an önce yokuşu çıkıp, uzaklaşmak istiyordu ama hiç durmaksızın küfürler ve hakaretler yağdıran kadın sık sık durup onu tartakladığı ya da kendini yerden yere atıp katıla katıla ağlamaya başladığı için, bir yere gidemiyorlardı. Adam her seferinde kadının koluna girip yürümesini sağlamaya çalışıyordu. Böyle böyle nasıl olduysa yokuşu çıkmayı başardılar. Fakat tam uzaklaştıklarını sandığımız bir anda, hızla aşağı kayan bir cismin sesi duyuldu. Ardından yokuş aşağı paldır küldür koşan genç kadının çığlıkları yükseldi. Artık öncekinden daha fazla bağırıyor ve yanındaki adamı cep telefonunu çalmakla itham ediyordu. Adamsa cep telefonunun yokuştan aşağı kaydığını söyleyerek kendini savunuyordu. Olayın büyüyeceği anlaşılınca, patırtıya uyandıkları halde **"nasıl olsa şimdi susarlar"** düşüncesiyle yataklarından çıkmayan komşular da birer ikişer pencerelerde belirmeye başladılar. Çok geçmeden, Kazancı Yokuşu'nun, uyku mahmuru ahalisi tüllerin, perdelerin ardında yerlerini almıştı. Bu esnada birtakım pijamalı insanlar sokağa çıkmış, yokuşta bir ileri bir geri yürüyerek, kayıp cep telefonunu aramaya başlamışlardı. Derken, bir kadın artık bağırmaktan sesi kısılan ve tıpkı bir bebek gibi uğunarak ağlayan genç kadının yanına koştu, ona şöyle dedi: **"Gülşah! Yanlışın var. O böyle şey yapmaz. O seni sever!"** Bu sözler sihirli bir tesir yarattı. Kadın yatıştı, ağlamayı bıraktı, cep telefonunu arayanlar aramaktan vazgeçti, yakınlarda bir yerde birisi **"histerik işte!"** dedi. İşe gidecekler için, çalar saatlerin çalmasına daha bir saat vardı ve o bir saatçik uyku o kadar kıymetliydi ki, iki dakika içinde tüm sesler kesilmiş, el ayak çekilmişti.

Fotoğraf: Oylum Gölbaşı

***

Tıp tarihinde, kadınların buna benzer hallerini açıklamak için en sık ve en rahat kullanılan terimlerden biri **"histeri"** olmuştur. Kadın ve histeri arasındaki bağ, etimolojik açıdan da tasvip görmüş ve Yunanca **"uterus"** kelimesinden gelen histeri, **"gezgin rahim"** rahatsızlığı olarak tanımlanmıştı. Bu tanımı benimseyen hekimlere göre, rahim huzursuz bir şekilde vücudun içinde dolaşıp duruyor; kâh yukarı tırmanıp mideye ağırlık yapıyor, kâh gırtlağa yaklaşıp öksürük nöbetlerine yol açıyor, kâh göğüs kafesine yerleşip iç sıkıntılarına sebep oluyordu. Rahmin yeri değiştikçe, verdiği rahatsızlık da değişiyor ve bu durum, histeri belirtilerinin **"tutarlı"** olmasını imkansız kılıyordu.

Tüm kadınların az buçuk histerik olduğu fikri modern zamanların en gözde temalarından biri oldu. Tabii artık tıp ilerlediği için, histerinin sebebi rahmin konargöçer hallerinde değil, sinir sisteminin kalıcı marazlarında aranıyordu. Kadınlar sadece **cins-i latif** değil, **cins-i asabi** oldukları için, histeri onların doğasında vardı. Doktorlardan bazıları, her kadının ömrünün farklı dönemlerinde tekrar ve tekrar histeriyle karşılaşmaya mahkum olduğunu söyleyecek kadar hevesle sarıldılar bu iddiaya. Ne de olsa kadınların, doğa tarafından belirlenmiş ve ayrıntılandırılmış yaşam evreleri vardı (kız çocukluk, bakirelik, annelik, menopoz gibi) ve bir aşamadan bir aşamaya geçişe histeri nöbetlerinin eşlik etmesi de bir o kadar doğaldı.

Yakın dönemlerde Batı ülkelerinde histeri terimi cazibesini büyük ölçüde yitirdi. Bu genel gidişatın belirgin istisnalarından biri, AIDS'e yakalanan eşcinsel erkeklerle ilgili araştırmalar. Anlaşılan, onların da, tıpkı kadınlar gibi, histerik tepkiler verip duygusal patlamalar yaşadıklarını vurgulamayı seven bolca terapist var ortalıkta. Ama önyargıların vızır vızır işlediği sahalarda hâlâ tutunmaya devam etse de, artık histeri kelimesinin başlıbaşına bir sorun teşkil ettiği genel kabul görüyor. Histerinin kadın vücuduna içkin bir şey olmadığının; tam tersine, ister kadın olsun ister erkek, insana **"dışarıdan"** verildiğinin, yani öğretildiğinin üzerinde duruluyor. Bu açıdan bakıldığında histeri, bir biyolojik hastalık olarak değil, toplumsal bir salgın olarak değerlendiriliyor.

Peki tıptaki bütün gelişmeleri yakinen takip eden toplumumuz histeriyle ilgili değişikliklerden neden bihaber? Acaba biz de histerinin bulaşıcı olduğunu, histerik olmayı birbirimizden öğrendiğimizi varsayarsak; yani histerinin bireysel değil kitlesel olabileceğini düşünmeye başlarsak ne olur? O zaman vaziyet biraz karışır çünkü bu narin kadın hastalığına, erkeklerin ne kadar sık yakalandığını görmek durumunda kalırız. Ve tek tek kadınların değil, gruplar halinde erkeklerin yaşadığı histerileri konuşmaya başlarız. Cümbür cemaat pataklayacak Fransız avına çıksalar, her kıvılcımda bağırıp çağırsalar, sövüp dövseler, jiletle kendilerini doğrasalar, maç çıkışlarında yeri göğü inletseler, gece vakti ulu orta dellenip ana avrat düz gitseler, sarhoş olup yerlerde sürünseler, sille tokat birbirlerine girseler, damda çocuklarının boğazına bıçak dayasalar, bakire çıkmadı diye geri gönderilen kızlarını boğsalar, boşanmak isteyen eşlerini kurşun yağmuruna tutsalar bile histerik olarak görülmeyen erkeklerin histerilerini...

Değerli Cumhurbaşkanım siz o kadar iyisiniz ki, bazı kendini bilmezler sizi yerinizden etmeye kalktı... Zaten bu memlekette dürüst insanın yeri yok.

Beni Ancak Cumhurbaşkanı Anlar

MEHTAP KANDEMİR

Sayın Cumhurbaşkanım şimdiye kadar gelmiş geçmiş hiçbir Cumhurbaşkanına sizin kadar ısınmadım. Sizi televizyonda seyrederken bana hep **cesareti** anımsattınız. Ülkemizin sorunlarına ve insanlarına bakışınız çok farklı... Sayın Cumhurbaşkanım kendimi size tanıtmak istiyorum. Ben genelevinde çalışan bir hayat kadınıyım. 35 yılımı Karaköy Genelevinde Sümbül Yaşar Akarsu'nun evinde çalışarak harcadım. Size uzun uzadıya anlatıp zamanınızı almak istemiyorum. Ben bütün çektiklerimi ve yaşadıklarımı kitap haline getirdim Ve 5 yıldır bu dergide hayat kadınlarının sorunlarını, acılarını, toplumdaki hor görülmelerini anlatıyorum.

Değerli Cumhurbaşkanım, siz o kadar iyisiniz ki, bazı kendini bilmezler sizi yerinizden etmeye kalktı.. Zaten bu memlekette dürüst insanın yeri yok. Bu memlekette çeteler olduğu müddetçe, iyi insanın yeri yok... Ama siz çok güçlüsünüz o yüzden size bir şey yapamıyorlar. Siz hukukçu olduğunuz için, hukuğun, anayasanın çiğnenmemesi için mücadele veriyorsunuz... Bir de Sayın Cumhurbaşkanım ben en çok size samimi, doğal olduğunuz için güveniyorum, siz TV'lerde hiç şov yapmadınız.

Sizden dileğim bizler için bir hukukçu, anayasaya bağlı bir insan olarak bir şey yapmanız. Yıllarca bu işte çalışıp, patrona köşeyi döndürdük, biz ise evimize gidecek yol parası bulamıyoruz.

Bir de hakkımı aramak için bir avukat bulamıyorum. 7 ayrı avukata gittim. Hiçkimse benim davamı almadı. Ama zengin olsaydım yüz milyar tazminat kazansaydım bütün avukatlar davamı almak için yarışırdı. Hakkımı aramam için ille zengin mi olmak lazım. Ama dürüst insanlar da zengin olamıyorlar işte.

Sizin benim sorunumla dürüst ve saygın bir insan olarak ilgileneceğinize eminim. Sizin dürüstlüğünüz her zaman beni onurlandıracak. En derin hürmetlerimi size iletiyorum.

Okuyucularıma Not: *Bu arada Matild Manukyan'ın ölümüne üzüldüm doğrusu. Ben 19 yaşında iken onun yanında bir sene kaçak olarak çalıştım. Bir kötülüğünü gormedim Allah için. Gerçekten uzüldüm yanı.*

Mutfaktan da (!) beslenen bir kadın benliği, ışır diğer "karın doyurmayan" hikmetinden sual olunmaz buhran meczubu kadınlar arasında. Onlarda bir parça "annelik" rayihası vardır sanki, bir hamarat, bir sağaltıcı koku, sanki hayatı devam ettirmeye yarayan bir güç ellerinde. "Haydi sofraya!" cümlesi, en güzel şiirin dizesi kadar kudretlidir aslında!

Bir Elimde Benjamin Bir Elimde Portakal

ECE TEMELKURAN

I.

Ölümü ve yaşamın sürekliliğini kabullendiğim için portakal reçeli yaptım dün. Mutfakta turunçu ışık kusar

II.

Yemek yapmak, aydınlatır ve temizler ruhun evlerin Kıvamı tutmuş bir pilav mucizevidir. Ufak tefek lezzet mucizelerinden ötürü, yemek pişirmek sağaltıcı bir eylemdir

Kımı zaman çok okumaktan boğulduğumda, tanıyanlar bilir ve hep gülerler- kalkıp bir anksiyete halinde sekız çeşit yemek yaptığım olur. Sonuç: Antagonist menüler!

Yine de müthiş güzel düşünülür soğan pembeleşirken. Çünkü uçuşup dağılmanızı, derinlere dalıp boğulmanızı önleyen, bir tür **"gerçek hayatla bağlantı"** kurar biber dolması. Nihayetinde bir de eve hoş bir rayiha bırakır dolma baharı. Ev, en az bir gün bir gece "anne evi"!

Normal yemekler yaparım ben. Mantar fileminyon ve lahana pastası hariç (ki kendisi lahana sarmasına sabrı olmayanlar için annem Ressam Lâle Temelkuran'ın icad ettiği bir spesyalitedir) yaptığım her yemek normal, anne yemeğidir. Mutfak **"artizliklerinin"**, bilhassa frankofon olanların, hep vaad ettiğini veremeyen, gösteriş budalası züppelere benzetirim. Hiçbiri salgılayamaz anne yemeklerinden sızan kasaba panayırı ışıklarını.

III.

Kitap okurken veya başka bir şey düşünürken yemek yapmamalı insan.

Çünkü açıkça söylemeli, portakal reçelinin acımtrak tadı Wittgenstein yüzündendi. Fragmanlara dalıp uzun uzun kaynatmadan suyunu değiştirmek gerekiyor portakalların. Geçen hafta yaktığım taze fasulyenin müsebbibi ise Walter Benjamin'dir. Bir kere de William Blake ile Mevlana'nın aynı şeyi söylediği şüphesine kafayı taktığım için, kitaplar arasında eşelenirken, çok uğraştığım ispanaklı kolböreğini yakmanın kenarından dönmüştüm.

Ama nihayetinde dün Kierkegaard öğretti ki, entelektüel bilgi ile **"karın doyuran bilgi"** sığışamıyor aynı zaman dilimine. Birinden birini seçmek gerekiyor gün içinde. Çünkü "Kahkaha Benden Yana" epey uğraşmayı gerektiriyor ve Ezogelin Çorba'yı arada bir karıştırmazsanız acaip bir şey oluyor. Ve Kierkegaard çorba karıştırırken, bu konuda, mantıklı bir nedeni olmayan çılgınca bir çaba gösterdiğimi itiraf etmeliyim- asla okunamıyor. Çünkü Benjamin'in dediği gibi, bir metni sadece okumak, bir şoseyi uçaktan izlemek gibi. "Kahkaha Benden Yana"nın kimi cümlelerini **"hakikaten"** anlamak için altını çizmek, mümkünse yeniden yazmak gerekiyor; şosede yürüyene katılabilmek için. İşte dün Ezogelin Çorba'nın manasız bir bulamaca dönüştüğü noktada iki şey kaldı elimde, çöpe mi lavaboya mı dökeceğimi bilemediğim Ezogelinimsi sıvı ve bu saçma durumun müsebbibi olan cümle:

"Zaten kadın rüya değildir de nedir?" (Kierkegaard)

IV.

Son 20 yıldır popüler feminizmin emniyetli oyun bahçesinde "kadın ideası" üzerine herkes ileri geri kalem oynatı; ama hep ileri geri, ileri geri! Kadın olma hali, yakasından paçasından çekiştirildi. Yekün: Amorf bir kadın ideali! **"Kızımız hem akıllı hem güzel"** diye açıklanabilecek 21.yüzyılın **"süper kadın modeli"** akıl ve güzellik kavramlarının içi dolu turşucuk haline getirildiği için geçenlerde şarkıcı Arto **"Hem güzel hem de akılsız kadın bulmak o kadar zor ki"** derken haklıydı.

Diğer yandan her şey gibi kadınlar da Baudrillard'ın **"simülakr"**larınca işgal edildi. Herkes kendi simülasyonu tarafından yutulduğu, o simülasyonun hipergerçekliğince **"hakikati"** esir alındığı için kadınlar da dergilerden **"seçtikleri"**, reklamlardan beğenip **"yaptıkları"** bir görüntü olarak yaşamaya başladılar. Hatta **"entelektüel kadın"**lık bile böyle bir **"görüntüye"** dönüştü.

Görüntü, tek katmanlı ve iki boyutludur!

Tek katmandan ibaret olmayan hiçbir kadınlık durumunu algılayamadığı için sisteminin dışına fırlatan bir **"pek erkek erkeklik"** için böyle bir **"azaltmaya"**, **"eksiltmeye"** ihtiyaç duyulduğu düşünülebilir. Şahsen asıl gösterinin kadınlar tarafından ve kadınlar için yapıldığını, erkeklerin gösteriye fasulyeden katıldığını düşündüğüm için bu **"düzlemenin"**, erkekler için değil, simülasyonun gerçekliğin üzerini örtecek büyüklüğe ulaşmasından dolayı bizatihi simülakrlar evreninin kendisi için yapılan bir **"dev etkinlik"** olduğu kanaatindeyim.

V.

Ama esas mesele, entelektüel kadınlık adlı **"fotoğrafının"** bile, **"karın doyurmayan"** bir kadınlık idealine dönüşerek, kadının anneannelerden kalma **"dantelli kontes"** halini, dolayısıyla kadınlığın gücünü ve **"ışığını"** yok etmesi. Portakal reçeli yapmaya gönül düşürmeyecek, karnıyarık yapacak kadar bayağılaşamayacak **"entelektüel"** kadın fotoğrafları var etrafta. **"Çarşıdan aldım paket, eve geldim yemek"** hayatların yalan buhranları, **"kuru-sıkı"** kadınlar yaratıyor. Oysa bir varoluş problemini düşünürken ruhu rahatlatır soğan kokusu. Hakikaten de uçuşup gitmenizi önler Rilke'nın akabinde doldurulan dolmalar. Yemek yaparken aynı anda mutfağı toplama pratiği, beynin derinleştıkçe daralan dehlizlerini açar. Ruhun bütün evlerine sızabilir zeytinyağı. Radika, çipez, tere, roka, kıvırcık, marul yıkamak sizi daha şen bir insan yapar her halükârda. Sanki dirseklerinize kadar dalarsınız aydınlığa.

Mutfaktan da (!) beslenen bir kadın benliği, ışır diğer **"karın doyurmayan"** hikmetinden sual olunmaz buhran meczubu kadınlar arasında. Onlarda bir parça **"annelik"** rayihası vardır sanki, bir hamarat, bir sağaltıcı koku, sanki hayatı devam ettirmeye yarayan bir güç ellerinde. **"Haydi sofraya!"** cümlesi, en güzel şiirin dizesi kadar kudretlidir aslında!

Özellikle sevdiği yazarlar ve onların kitapları üzerine sıkı okumalar yaptıktan sonra, bu kitapların kendisinde harekete geçirdiği imgeleri, yaşantı parçalarını da işin içine katarak ilerleyen ve tüm bunlar üzerine yepisyeni metinler üreten bir isim Nurdan Gürbilek. Gürbilek bu yazılarını Ev Ödevi adlı derinlikli, derinlikli olduğu kadar da insanı yazmaya kışkırtan kitabında toplamış... Kendisiyle Oğuz Atay, Yusuf Atılgan, Tezer Özlü, Leyla Erbil, Latife Tekin, Bilge Karasu gibi edebiyatımızın güzide isimlerinin yapıtlarında rastladığımız ev-eşya sıkıntısı, evden-eşyadan kaçıp kurtulma, pazar öğleden sonraları, baba-çocuk gibi ortak imgeler üzerine sıkı bir söyleşi yaptık.

Her Roman Bir Evde Yazılır

HATİCE MERYEM

Ev Ödevi isimli kitabınız modern Türk romanında yazarların ev temasına bakışlarını irdeliyor. Kitap birçok yönüyle (gerek dili, gerek incelediği konu, gerekse vardığı sonuçlar açısından) çok dikkat çekici. Bu kitabın öncesi ve yazma nasıl oluştu?

- Aslında çok planlı bir çalışmanın ürünü değil *Ev Ödevi*. Başlangıçta sevdiğim kitaplar üstüne denemeler olarak düşünmüştüm bu yazıları; her birinde belli bir problemle uğraşacaktım. İlk yazı, Oğuz Atay'ın oyunbazlığıyla adalet duygusu arasındaki, ihmal edilmiş olduğunu düşündüğüm ilişki üzerineydi. Sonra Latife Tekin'i okurken, yokluk duygusuyla dil arasındaki ilişkiyi anlamaya çalıştım. Oyun, adalet duygusu, dil falan derken, baktım çocuklukta yaşadığımız birçok şeyin hem kaynağı hem de ilk sahnesi olan evle uğraşmaya başlamışım; o zaman da bunun üzerine gitmeyi, okumaları bu tema etrafında örgütlemeyi denedim. Bilge Karasu'nun metinlerine büyümenin tarihi açısından baktım. Tezer Özlü'den hareketle ev sıkıntısını, Pazar öğleden sonralarını yazdım. Biraz kendi geçmişimi kurcaladım; memur çocuğu olarak büyümenin nasıl bir şey olduğunu anlamaya çalıştım. Sonuçta bir "edebiyat eleştirisi" kitabı olmadı bu. Evet, bir yanıyla edebiyat üstüne ama aynı zamanda edebiyatın içinden geçerek, belli kitapların içinde dolaşarak, o kitapların bende harekete geçirdiği imgeleri, yaşantı parçalarını da işin içine katarak ilerliyor. Aslında her okur bu çalışmayı yapar. Hiçbir okur okuduğu romana sırf edebiyat tarihi içindeki yeri, önemi, falanca tekniğin uygulanması, romanın şu ya da bu kurama uyup uymadığı açısından bakmaz. Bunlar önemsizdir demiyorum, ama öyle bakmaz. En azından ilk okumada öyle bakmaz. Kitaba bir biçimde maruz kalır, ondan etkilenir; haz alır ya da almaz. Bence kitabı anlamanın olduğu kadar, sonra dönüp kendimizi anlamanın anahtarı da biraz o ilk etkinin işlenmesinde, ona bir biçim kazandırılmasında. Aslında edebiyat üstüne yazarken iki tehlike var. Bunlardan biri, okuduğumuz kitabı bir kuramın delili, hatta bahanesi haline getirmek; bir belgeden ibaret kalır o zaman kitap. İkincisi ise karşımızdaki kitabın bizde uyandırdığı duyguları; kendi hayranlıklarımızı, yetersizlik duygumuzu, kızgınlıklarımızı herhangi bir işleme tabi tutmadan, nedenleri üzerinde fazla kafa yormadan metnin üstüne boca etmek; bu da genellikle yargılamaya ya da hamasete yol açar. Bir üçüncü yol arayışıydı *Ev Ödevi*. Kuramı ihmal etmese de kitap okurken yaptığımız iç konuşmayı da kaydeden, kitap karşısında hissettiğimiz hayranlık ve kızgınlıkların nedenlerini de araştıran bir okuma. Tam olmamıştır, ama yapmak istediğim böyle bir şeydi. Zaten konu da biraz bunu gerektirmişti. Çünkü "ev" doğrudan, dolaysız bir biçimde anlaşılması zor bir konu. Bu konuyu ele alırken ya kavramlara fazlasıyla yüklenir, çocukluğunuzu, anababanızı, yani son dererece tekil olan şeyleri kavramdan ibaret bırakırsınız; kupkuru, fazlasıyla genel bir ev ödevi çıkar ortaya. Ya da dediğim gibi fazla duygusal olursunuz; Oğuz Atay'ın deyişiyle "kalabalık yerlerde ağlayan sarhoşlar"a dönersiniz. Kuşkusuz bambaşka yollardan gidenler de var, ama benim için başka metinler arasında dolaşmak iyi bir yoldu, kendi duygularıma çekidüzen vermemi sağladı; çünkü bir ara bölge, bize o kadar ağır gelmeyecek, o kadar çıplak ya da sert olmayacak, o kadar duygusal da olmayacak bir ara alan, bir oyun alanı yaratır edebiyat. Bu da başka zaman kaldıramayacağımız şeyleri, başkalarına da anlamlı gelecek şekilde konuşmamızı sağlar. En azından bunu umarak yazmıştım *Ev Ödevi*'ni.

Ev Ödevi kitabınızda ilginç bir tespitiniz var: Kitabınıza konu olan modern Türk romanlarının çoğunun, "evden kaçmanın mutluluğu ile değil, sonunda eve dönmüş olmanın sıkıntısıyla yazılmışlardır" diyorsunuz. Biraz açar mısınız bunu?

- Şu çelişkiden yola çıkmıştım. İnsanların yerinden edildiği, çok sayıda insanın yer değiştirdiği, başkalarının hayatlarına özendiği, kendi evine sırt çevirdiği bir çağın ürünü roman. Bize evsiz kalmışların, kendini evsiz hissedenlerin, evini artık ev olarak yaşayamayanların hikâyelerini anlatıyor. Ama diğer yandan her roman bir evde, bir odada yazılır; yine bir evde, bir odada tüketilir. Kural dışı örnekler üzerinde durmuyorum, daha çok türe tanımını kazandıran çelişkiden söz ediyorum. Yani romanın asıl yazar ve okurları gidecek bir yeri olan, içinde yazacakları ya da okuyacakları bir evi olan insanlar. Ama biz genellikle böyle bir çelişki yokmuş gibi davranırız. Bir bakıma evsizliğin kendisini ev edinen, evsizliğin bir metafor olduğunu unutan, yani gerçekten bir evimiz yokmuş gibi davranan, daha romantik ya da çocuksu okuma tarzlarının etkisindeyizdir. Ne güzel, ne evsiz çocuklardık biz, ne biçim tutunamamıştık, tarzı okumalar. Bu arada evde oturuyoruz ama; koltuğumuza gömülmüş roman okuyoruz. İşte o okuduğumuz romanda olağanüstü isyanlar, parlak kaçış planları, nihayet oyunun kurallarını altüst eden sıra dışı kahramanlar görmek istiyoruz. Yenilmemiş, yenilmişse bile en azından şöyle delikanlıca yenilmiş negatif kahramanlar; tutunamayanlar, aylak adamlar, yeraltı adamları ya da özgür seçimleri sonucunda lanetliler arasına katılmış emsalsiz kötü çocuklar görmek istiyoruz. Bize kendi sıradanlığımızı unutturacak sıra dışı kahramanlar. Yani romanı tükettiğimiz koşullar ile romandan beklentimiz arasında tuhaf bir çelişki var. Bir bakıma edebiyatın bize sıra dışı bir başkaldırının imgesini sunmasını, oturduğumuz yerden bize bir yıkıcılık bahşetmesini istiyoruz. Oysa romanlar kaçış planları sunmaz; tersine çıkmaz sokakları anlatır, yanlış yaşanmış, doğrusu da olmayan hayatlardan söz ederler, açmazları, çatal yolları, çözümsüzlükleri anlatırlar. En azından iyi romanların çoğu böyledir. Bu romanların birçoğunun, örneğin Atay'ın *Tutunamayanlar*'ının, *Tehlikeli Oyunlar*'ın, Tezer Özlü'nün *Çocukluğun Soğuk Geceleri*'nin, Yusuf Atılgan'ın *Aylak Adam*'ının ya da Leyla Erbil'in *Tuhaf Bir Kadın*'ının evden kaçmanın mutluluğuyla değil, sonunda eve dönmenin sıkıntısıyla yazılmış olduklarını söylerken, biraz bunu kastediyordum. Romanlar kadar, o romanları anlamamızı engelleyen bir okuma tarzına da dikkat çekmek istiyordum. Özellikle de politik isyanın önü tıkandığında hakim olan bir okuma bu. Fazlasıyla sıcak, fazlasıyla mesafesiz, yazarın anlattıklarının yerine okurun ruhsal ihtiyaçlarını geçiren, o ihtiyaçlardan yeni bir metin yaratan, bu yüzden de kendini kitaba fazla teslim etmek istemeyen bir okuma. Bizi örneğin Oğuz Atay'daki tutunamamışlıkta tutunmaya, o yenikliği bir zafer edasıyla taşımaya, oradaki sıkıntıdan bir mutluluk, marjinal bir kimlik çıkarmaya iten bir okuma. Ya da örneğin Bilge Karasu'yu yabanıl tutkuların, yırtıcı arzuların yazarı olarak düşünmek istememizde, onun bütün bu yırtıcılığın içinden geçerek bir ilişki etiğine ulaşmaya çalıştığını görmezden gelmemizde de bu var. Evet, edebiyat sıkça tekrarlandığı gibi bir temsildir, bir oyundur, ama çoğu zaman kötü yaşanmış, sıkıntılı bir hayattan çıkarılmış bir oyundur. Bence bu oyunun gerçekten iyi olabilmesi için ardındaki hayatı hissettirebilmesi, o hayatın kötü yaşanmışlığını sezdirebilmesi gerekir. Ama yazarın da benzer bir çabayı okurdan beklemek hakkı; okurun da hemen tüketebileceği şık imgelerden vazgeçip biraz endişeye, sıkıntıya katlanması gerekir. Okuduğumuz romanlardaki negatif malzemeyi pozitif ilkelere dönüştürdüğümüz anda, siyasetle romanı erkenden buluşturmuş oluruz. Bu erken buluşma ise romana olduğu kadar bence siyasete de haksızlık yapar.

Ev Ödevi'ne konu ettiğiniz romanlarla beraber, yine son dönemlerde adından söz ettiren bazı yazarlarda sizin işaret ettiğiniz ev sıkıntısı gözleniyor. Oysa ki ev bize hep korunaklılığın merkezi olarak gösterildi. İşte sıcak çorba, soba, yatak.. vs.

- Bence burada ikili bir durum var. Yani "ev korunaklı bir yer değildir, mutluluk mekânı falan değildir; tüten soba, sıcak yuva, bütün bunlar yalandır" desek, bu da yalan olur. Birçok insanın evsizliğe zorlandığı, zorunlu göçe maruz kaldığı bir dünyada, edebiyatta dahi olsa evsizlikten mitoloji çıkarmak, oyumuzu daima evsizlikten, göçebelikten ya da tekinsizlikten yana kullanmak, ya da evden ısrarla sırf bir metaformuş gibi söz etmek bizi fazlasıyla şık bir tavra götürür. Ancak bir evi olanların söyleyebileceği şeyler bunlar. Ama diğer yandan, evin kendi sıkıntısı, kendi şiddeti olmadığı, tuzaklar barındırmadığı anlamına da gelmez bu. Bir yanda evet, ilk mutluluk imgelerimizin sahnesi, anıların ve düşlerin barınağıdır ev, ama diğer yandan da sıkar bizi; arzularımızı doyurmaz, ışığı daima sönüktür. Mutlulukla sıkıntının aynı malzemeden yapıldığını, evin aynı anda hem bir sığınak hem bir engel olduğunu, bir iç dünyası olmanın bedelinin bir iç sıkıntısı olduğunu kabul etmek lazım.

Siz de soruyorsunuz Ev Ödevi'nde: Eve içerden ve dışardan bakmak? Birinde korunaklılığın özlemiyken, diğerinde sıkıntının merkezi.. Sizce neden oluşuyor bu durum?

- Nereden baktığımız gerçekten önemli. Örneğin pazar gününe cumadan baktığımızda sonsuz bir mutluluk imgesi olarak görünür, ama pazar gününün kendisi son derece sıkıntılıdır. Ama bu iki yaşantı birbiriyle ilişkisiz değil. Pazar gününe cumadan yatırdığımız arzu olmasa, belki pazar da o kadar sıkıntılı olmayacak. Benzer biçimde eve dışarıdan baktığımızda, bizden esirgenmiş olan mutluluğu görürüz orada. Orada bir ışık vardır; o ışık ayartır, kendine yöneltir bizi. Ama içerdeki için karanlıktır ev; esirgenmiş olan şey bu kez dışarıdadır. Böyle bir ikilik var evde. Aslında bizde bu arzuyu yaratan da doyurmadan bırakan da aynı ev; bu yüzden de en büyük özlemlerimizin, en derin yetersizlik duygularımızın, en yoğun sıkıntının, en büyük öfkelerimizin kaynağı ve hedefi orası. Kurtulma, kaçıp gitme arzumuz kadar bütün sevdiklerimizle birlikte kurtarılma arzumuzu da yaratan bu. Evden kaçmak çözüm değil, bence doğru sloganı Atay bulmuştu. "Genel af ne zaman çıkacak, albayım?" diye soruyordu Hikmet. Oğuz Atay'ı bundan çok seviyorum; edebiyatta evsizliğin, tutunamamışlığın, aczin ya da haksızlığın ancak bir oyun alanı içinde anlatılabileceğini, anlatıldığında çoktan oyuna dönüşmüş olduğunu anlatabilmişti. Genellikle unuttuğumuz bir şey bu.

Ev Ödevi'ne konu ettiğiniz ve buna dahil edebileceğimiz diğer önemli modern Türk edebiyatı yazarlarında, bahsini ettiğiniz ev sıkıntısıyla beraber, alttan alta sezilen, yüzleşmekten, benzemekten korkulan bir "baba" imgesi de sözkonusu. Örneğin, Aylak Adam'da C.'nin biraz babasından kalan bir sahne ile sık sık kadınların bacaklarını öpmek istemesi, bıyıklarını babası gibi burması ama sonrasında bundan tiksinmesi ve ortaya çıkan babaya benzeme korkusu... Ev sıkıntısı ve baba? Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Ev sıkıntısının doğrudan babayla, ya da yalnızca onunla ilgili olduğunu sanmıyorum. Sartre'ın *Sözcükler*'i geliyor aklıma; babasız, bu yüzden de yasasız yaşanmış bir çocukluğu anlatır orada, kendi çocukluğunu. Evet, annesine sahip olmak için kimseyle yarışması gerekmemiştir, ama diğer yandan amaçsız, nedensiz bir çocukluktur onunkisi, tam bir can sıkıntısı. Diğer yandan dediğiniz doğru, *Aylak Adam*'da C.'nin babasına benzeme gibi bir korkusu var. Benzer bir korkuyu Atay'ın kahramanlarında da görürüz. Ama hep biraz zavallı, biraz aciz, biraz sakil, çocuklarını gülünç duruma düşüren babalar var sanki bu romanlarda. Örneğin *Tehlikeli Oyunlar*'da Hikmet kadınlara gülünç bir istekle bakan babasına dayanamadığı, ondan utandığı için, onun gibi olmaktan korkar. Alt edilmesi gereken kudretli babalardan çok, insanı hep küçük düşüren babalar bunlar. Bu bana, Jale Parla'nın *Babalar ve Oğullar* adlı kitabında Tanzimat romanı için söylediklerini hatırlatıyor. Tanzimat romanının bir babasız kalma korkusu içinde, kudretli ve koruyucu bir babadan yoksun kalmanın telaşı içinde doğduğunu, bu yüzden de bu romanların "yetim metinler" olduğunu anlatıyordu Parla o kitapta. Gerçekten de Tanzimat romanların neredeyse tamamının kahramanları yetimdi. Türk romanı bir bakıma bir baba-oğul çatışmasından çok, bir baba arayışı içinde doğmuştu, bunları anlatıyordu Jale Parla. Yeşilçam filmlerinden Kemalettin Tuğcu'ya kadar bütün bir yetimlik kültüründe, "acıların çocuğu" edebiyatında da izi sürülebilecek bir tema bu. Burada konuştuğumuz modern romanlar da bir bakıma bunun izini taşır. Örneğin *Tutunamayanlar*'ın Selim'i de "azgelişmiş bir babanın azgelişmiş oğlu"dur. Turgut pısırık bir babanın oğludur. *Tehlikeli Oyunlar*'da Hikmet'in hayalinde yarattığı Hüsamettin Albayım'ı düşünün: Yünlü donu, yünlü fanilası, beyaz kılları, kıllarının arasını kaplamış kahverengi lekeleriyle kendisi kurtarılmaya muhtaçtır. *Çocukluğun Soğuk Geceleri*'ndeki, çocuklarının odasının duvarına gülünç öğütler asan baba için de geçerli bu. Bence büyük ölçüde Batılılaşma tarihiyle ilgisi var bunun. Çünkü bu durumda baba kendisi bir ideal oluşturan, sonra da bu ideali ev ahalisine dayatan, kudretini o idealden alan bir figür değil. Hep yabancı ideallerin, yabancı bir kamusal düzenin bir temsilcisi, başkasının memuru. Bu yüzden de hep biraz acz içinde, zavallılığıyla, gülünçlüğüyle, taşralılığıyla var; ya feci zorba ya da kifayetsiz. Savaşılan kudretli bir figürden çok, benzemekten korkulan sakil biri. Oğullar da erkenden büyümek zorunda kalmış, bu yüzden de hep çocuk kalmışlar. Türklük diye orijinal bir şeyden söz edeceksek, bence bir özelliği bu. Önüne geleni "baba" diye çağırıyor; cumhurbaşkanına "baba" diyor, emniyet müdürüne "baba" diyor, karşısında biraz içli bir şarkıcı çıksa ona da "baba" diyor; Müslüm babasından Orhan babasına kadar ortalıkta bir yığın baba adayı var. Mesele de burada: Aday var, arayış var da hayalindeki baba yok sanki. Belki de bizde en çok sıkıntı yaratmış şeylerden biri, bir ideal yaratması beklenen babanın kendisinin o ideale hiçbir zaman tam oturmaması, hep biraz eksik kalması, hep biraz utanılacak biri olması. Ya da baştan çok kötü biri olması. Şöyle şanlı bir başkaldırı imkanından yoksun bırakıyor bu bizi, bir türlü biz kendimiz kötü çocuk olamıyoruz; belki esas sıkıntı, esas darlık burada. En azından konuştuğumuz romanların bazılarında bunun izleri var.

İncelediğiniz yazarların birçoğunda, roman kahramanlarının eşyayla boğuşmaları da sözkonusu. Tabak çanaklardan, mektup zarfı yırtılırken halıya düşen kağıt parçalarına, kırlentlere, bir türlü yanmayan sobalara kadar bir boğuşma... Ev Ödevi'ne konu ettiğiniz romanların kahramanları eşyanın ağırlığıyla yaşıyor gibiler. Ev ve baba'dan sonra bir tür eşya sıkıntısı da söz konusu. Yanılıyor muyuz?

- Doğru, böyle bir ağırlık var. Şöyle bir şey: Edebiyat daima bir yücelik, bir yüceltme içeriyor, oysa o yücelik alanına girmemekte direnen, girdiğinde o alanı bozan, orada bir pürüz oluşturan, yüceltilmesi zor bir yığın bayağı, lüzumsuz ayrıntı da var. Vüsat O. Bener'in "keçiboynuzu ayrıntılar" dediği, "sinameki uğraş"lar dediği şeyler. Ev yalnızca bir sembol, bir metafor, bir imge değil, düpedüz ev aynı zamanda; içinde devamlı bozulan eşyalar, akan musluklar, tıkanan klozetler, biriken faturalar filan var. Yazar dediğimiz kişi de bütün bunların ortasında oturup "büyük ve güzel şeyler" düşünüyor; bu bana herzaman çok tuhaf geldi. Edebiyatın toplumsal işbölümünde kendi payına düşen yücelik alanını yadırgaması, onu biricik ve büyülü bir alan olarak değil de bütün bu sinameki uğraşların içinde bir şey, kendisi de her an sinamekileşebilecek bir şey olarak görmesi önemli bence. Tabii bütün bu bayağılığı okurun üzerine boca edip bayağılığın kendisini "büyük ve güzel" bir şeye dönüştürmeyi kastetmiyorum. Daha çok edebiyatın bu pürüzü kendi içine çekmesini, buna bir biçim kazandırmasını kastediyorum. Vüsat O. Bener'de bütün bunları okursunuz: *Bay Muannit Sahtegi'nin Notları*'nda ya da *Mızıkalı Yürüyüş*'te banyodaki taşlaşmış çimento adacıklarının tuzruhuyla eritilmesinden, reservuarın plastik topunun yenilenmesine, hamam tasının kaollenmesine kadar gerçekten bir dizi keçiboynuzu ayrıntı olanca sıradanlığı içinde, bütün ayrıntılarıyla, allanıp pullanmadan sayfalarca anlatılmıştır. Sürekli hayatın esrarından, tılsımından, büyüden filan söz eden yazarları okuyunca, dönüp Vüsat O. Bener'e bakmak, onun karnındaki gurultuyu dinleyen, kitaplarının telif hakkı karşılığında aldığı paraları hesap eden, küçük dertlerinin boğulmasındaki yazarını düşünmek bana iyi geliyor. Üstelik sürekli çoğalan, biriken, tozlanan, bir türlü denetlenemeyen eşyadan duyulan sıkıntının bence şöyle bir önemi de var. Bu sayede yazar kendi yapıtında kullandığı eşyaların; yani sözcüklerin, metaforların, imgelerin bazen nasıl anlamsızca biriktiğini, önünde koca bir laf yığını oluştuğunu farkedebilir. Ev temizliği, hepimize lazım.

Virgül Dergisi'nde Yılmaz Varol'un "Tolstoy Hariç" başlıklı yazısında bu ülkede kız çocuklarının evden kaçamadıklarından bahisle, onlara (kız çocuklarına) sizin kitabınızın kapağındaki kapı arkasına saklanan çocuğun kaderinin düştüğü yazılmıştı. Gerçi sinema tarihimiz evden kaçan kızların başına gelen olayların örnekleriyle yaşıttır ama bu ülkede evden kaçma eyleminin erkeklere bahşedilmesi neden?

- Nedenlerini hepimiz biliyoruz; evden kaçmak kız çocuğu için daima daha riskli bir şeydir, çünkü geri dönemeyebilir. Ama edebiyattan söz ediyorsak, bunun örnekleri yok değil. Yalnızca sinema değil roman tarihi de, yalnızca Avrupa romanı değil Türkçe yazılmış romanlar da evden kaçan, evine sırtına dönen, taşradan büyük şehre giden, sokağın büyüsüne kapılan, nihayet kendini evsiz hisseden sayısız kadın kahramanın hikâyesiyle dolu. Kuşkusuz hepsi de birer ibret hikayesi değil bunların. *Tuhaf Bir Kadın*, *Çocukluğun Soğuk Geceleri*, *Ölmeye Yatmak*, *Sevgili Arsız Ölüm*, *Aşk İşaretleri*, aslında hepsi bir bakıma kız çocuğun evden kaçmasının, eve yabancılaşmasının öyküleri. Ama sorunuza biraz dolaylı yoldan cevap vermek istiyorum. Atay'ı genç yaşta ilk okuduğumda çok sevmeme rağmen, alttan alta bir bölünme de yaşamıştım. Tutunamayanların prensi Selim Işık'la ya da onun kırılganlığının etrafına şakadan bir duvar ören, her türlü rezilliği, soytarılığı göze almış gürültücü adam Turgut'la ya da kötü oyunlar oynayan Hikmet'le özdeşleşmiştim. Çünkü bu romanların esas yükünü onlar taşır. Çatışmayı yaşayan onlardır, ironi oradadır, bağışlama kudreti ve bilgelik oradadır, sonunda herşeye rağmen "canım insanlar" diyebilme genişliği, kendine yapılan haksızlıkları "gayri ciddiye alma" yeteneği oradadır. Sonra birden dönüp kadınlara bakmıştım: Maalesef Turgut'un karısı Nermin salonsalamanjeden, yatak odasındaki puftan, oturma odasındaki vazolardan filan ibaretti. Ya da *Tehlikeli Oyunlar*'ın eşyalara kök salmış, "evinde dikiş dikeceğine felsefe okumuş" Bilge'si ironi değil de alay konusu olmaktan bir türlü kurtulamamıştı. *Aylak Adam*'da da öyle: C. kadını "kumda yatma rahatlığı", erkeği "ağaç dalı kompleksi" olarak tarif ediyordu orada; alışılmış tatlar kadının, özgürlüğe susamışlık erkeğin payına düşmüştü. Bir kadın olarak bunları okurken insan ister istemez bölünür; kendinizi bir kitap okurken bile kapının arkasında, eşyalara kök salmış, evin bekçiliğini üstlenmiş, alışılmış tatların sürekliliğinden sorumlu biri olarak buluverirsiniz. Kuşkusuz bazı sezişler vardır burada, ama müthiş klişeler de var. Karşınızda klişelerden ibaret bir yazar olsa kızar geçersiniz ama iyi yazılmış bir kitap böler sizi. Ama sonuçta bence iyi de olur. Çünkü edebiyata böyle romantik özdeşleşmeler, "tam beni anlatmış" tarzı, "hah işte aynen ben!" tarzı, "benim kaderimi ne güzel dile getirmiş" tarzı kimlik arayışlarıyla, koşulsuz hayranlıklarla bakmaktan vazgeçer insan. Kitaba da kahramanlara da sevdiği yazarlara da daha mesafeli bir yerden bakmayı öğrenir. Eğer böyle olmasaydı her kitabın bir doğal okuru olur; kadın kadını, erkek erkeği, Türk Türk'ü okurdu, bu da tek tek hepimizi feci bir darlığa mahkum ederdi.

Erkekler ve Sinekler Giremez

GÜLAY BATUR

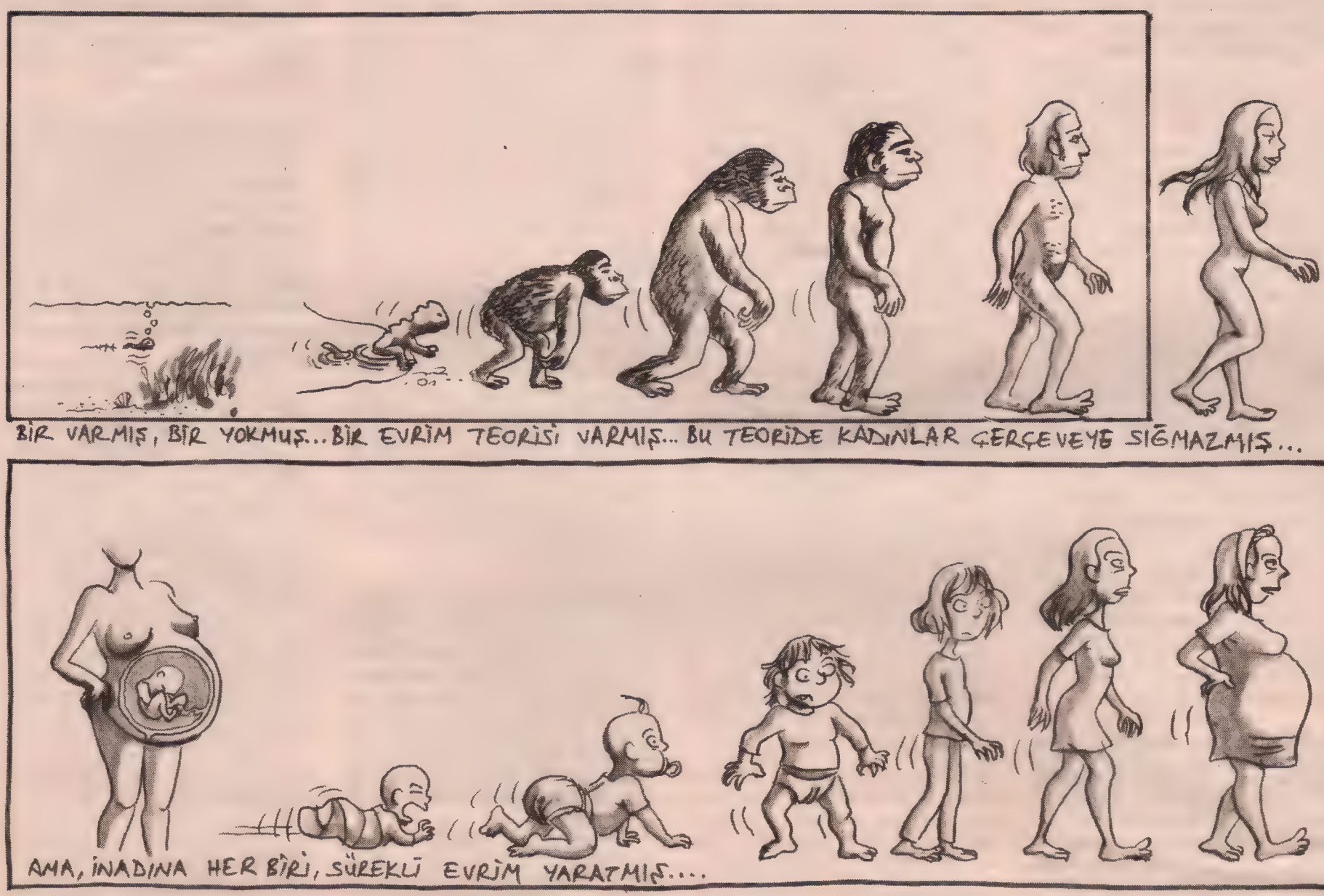

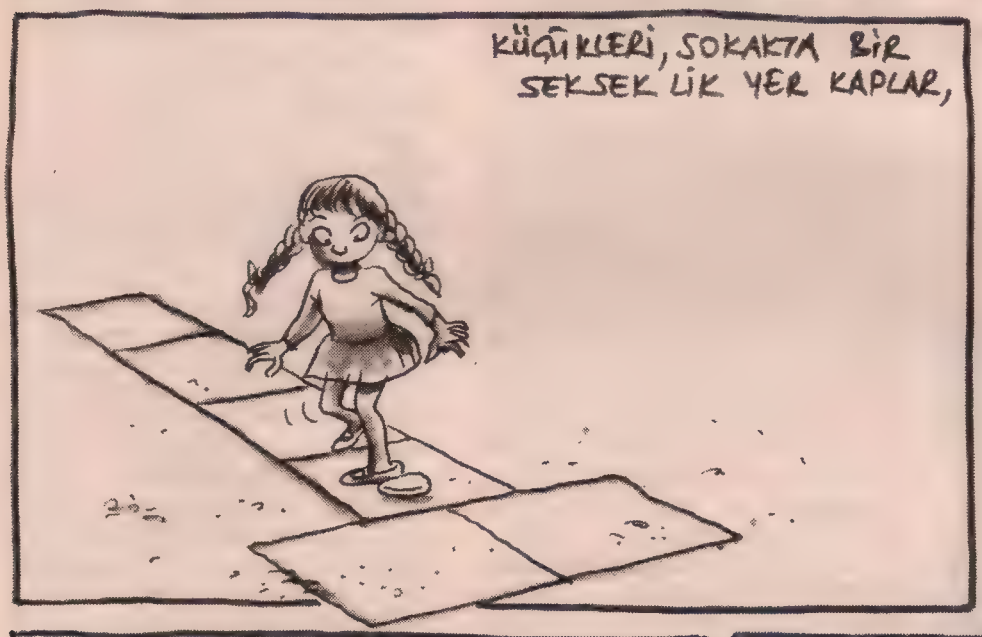

KİMİNİN İMDADINA, SİNİR KRİZİ KOŞARMIŞ...

KİMİ, BEBEĞİ UYUDUĞUNDA UFUKLARA DALARMIŞ...

DURSUN BEBEĞİN ANNESİ, BULUNDUĞU UFUKTAN, OĞLUNA HEP REÇEL KAYNATMIŞ...

AMA UNUTMADAN, HATASIZ CİNS OLMAZMIŞ... BU MASALIN DA, ÜVEY KALPLİ CADILARI VARMIŞ...

KURŞUN SIKAN ELLER MADALYASIZ KALMAZMIŞ...

AMA, NE KADAR KORKSA DA MERYEM... İSA'YI ÇÖPE ATMAMIŞ...

İNGAAAA!.

SONUNDA, BİR GÜN KADINLAR, SOKAKLARI DA İSTEMİŞLER. VE "12 OLMADAN EVE DÖNÜN" DİYEN PERİYİ BİR DAHA DİNLEMEMİŞLER....

GÖKTEN ÜÇ ELMA DÜŞMÜŞ... HİÇ BİRİ KADINLARIN BOĞAZINDAN GEÇMEMİŞ... ÇOCUKLARA VERMİŞLER....

Gecenin bir vakti çocuklarımı tuvalete kaldırmak için uyandım. O arada asıl depremden önce ufak ufak sarsıntılar olmuş. Belki de ona uyandım, farkında değilim. Canım o sıra su içmek istedi ama koridorun kapısı kilitli olduğu için üşendim. Normalde hep bir bardak su alırdım yanıma, ama o gün almamışım.

Ben Gölcük'te Büyüdüm...

MÜGE İPLİKÇİ

Sallantıda kalktım. Sağ tarafıma döndüm ve çocuklarıma bakarak öylece yattım. Çocuklarıma bakıyorum. Öylece uyuyorlar. Onlara bakıyorum. Eşimin az önceki sesi kulağımda: "Endişelenmeyin, deprem oluyor." Sesi her zamanki yakınlığında bana.

Geçmişin tahayyülümde canlanışı:

Evet ilk görüşte aşk vardı. Birbirimizi sevdik. Karşılıklı. Görücü usulüyle tanışmış, öyle evlenmiştik. Görücü usulüydü ama çok enteresan, çocukluğumuz aynı mahallede geçmişti. Birlikte oynadıklarımız, hayal gibiydi ama vardı. Genç kızken düşünür dururdum, çocukluğumda beni koruyan biri vardı, kimdi o diye. Onu ilk gördüğümde anladım onun kim olduğunu.

Gölcük/Değirmendere:

1990'ın Aralık ayıydı. Kapıdan girdi. Tamam, dedim. Tamam. İşte bu o adamdı. O gece, o söz gecesinde saat 3'e kadar oturdular bizde. Biz de, ikimiz, yan odada. O da kapıdan girdiğinde vitrindeki fotoğrafa takılmıştı gözü. O an o da beni hatırlamıştı.

"Ben yedi yaşındayken sana aşıktım," diyor.

Ben gülümsüyorum.

O zamanlar üç yaşında kadarmışım ben.

"Seni o zamandan korumaya başlamıştım ben," diyor.

Ben gülümsüyorum.

Yan yana oturuyoruz.

"Pantolon giymeme izin verir misin," diye soruyorum.

Babamdan görmedim, sen giydirir misin?

Gerçi hacı sürmesi sürerdim, makyajsız çıkmazdım sokağa. Ekmek almaya bile gitsem devamlı makyaj yapar ruj sürerdim, ama pantolon başka. Babam giydirmiyordu. Orta ikiye kadar giyebilmiştim. Ondan sonra, hayır.

Söyle bakalım şimdi: Babamdan görmedim, sen pantolon giydirir misin bana?

Bana şöyle cevap veriyor: İki kişi giyerken üçüncü kişi sen olabilirsin.

Demek ki giydirecek, diyorum.

Adıyaman:

Evlendik. Evliliğin ilk yıllarında pantolon giyemedim. İlk evlendiğim sırada ise bluzlarım yarım kolluydu, kısa filan giymedim, giydirmedi. Aslına bakarsanız ben de giymek için en ufak bir istek duymadım. Giyeceklerimin şuyuna buyuna karışıyordu, ama oturduğumuz yer bizi belirleyen bir yerdi. Hem onu, hem beni.

Polis karısı olmak kolay değildir. Terörle mücadelede çalışan bir sivil polisin karısı olmak. Lojmanda olduğumuz için bazı şeylere daha çok dikkat etmek zorundaydık.

Eşim şöyle derdi: Senin benim eşim olduğunu nereden bilecekler? Bir şey söyleseler çekip vurmam gerekir -bunu söyleyen polis olsa bile.

Adıyaman böyle bir yerdi. Lojmanlarda kalıyorduk. Kızımı, oğlumu orada, Adıyaman'da doğurdum. Evet, polis lojmanlarında oturuyorduk. Hemen kızım olmuştu, evet. Onu büyütüyordum. Onu büyütmekle meşguldüm çünkü eşimin çok işi vardı.

Bütün polis eşleri böyle yaşıyor. Çocuklarını kendileri büyütüyorlar.

Evde tek başına kalmaktan çok korkuyordum. Bütün ışıkları yakardım. Yatak odasının kapısını kilitleyip öyle uyurdum. Bazen yanıma bayıltıcı sprey, bazen böcek öldürücü alır öyle yatardım, hani olur ya eşimin mesleğinden ötürü, lojmanda oturuyoruz, ama şehrin dışındayız, çalıştığı yere çok yakınız, hani bağırsam camdan duyulur, gene de bazen bağırmaya fırsatım olamayacakmış gibi geliyordu bana. Her ihtimale karşı bu spreyler yatağın altında bulunsun isterdim.

Komik tabii, tabii komik. Bir de ben polis olmak istiyordum. Kızlığımdaki en büyük hayallerimden biriydi bu. Bu korkaklığımla nasıl polis olacaktım, onu da bilmiyorum. Macerayı seviyordum aslında. Nedenini bilmiyorum. Herhalde biraz heyecanlı bir tipim, o yüzden. Evet, ben biraz hızlı yaşarım. Yürümemi görseniz koşar gibi. Sanki arkamdan biri kovalıyor. Seyrettiğim filmler de öyle, korkulu, vurdulu kırdılı falan. Polis olamadım ama polise vardım. Hâlâ derim keşke polis olsaydım.

Bu keşkelerle geçiyor zaman.

Keşkeler:

Evet kararsız bir insanım. Çok. Yapacağım bir şeyi uzun uzun düşünürüm. Sonra bir türlü karar veremem. Depremden sonra eski keşkelerimin yerini yenileri aldı. Keşkelerimden biri de geçen kış içindi. Bir arkadaşın gününe gitmiş, orada fal baktırmıştım. Oradaki bir arkadaşın kızı bana fal bakmıştı. Abla sen bu önümüzdeki yaz izine gitmek istemiyorsun, dedi bana. Sen burada yalnız görünüyorsun, beyin nerede, bir sorun falan mı var, dedi bana. Öyle eşler arasında oluyor tabii, dedim. Fakat tam olarak ne gördüğünü söylemedi bana. Gene de şöyle dedi: Sen bu falda yalnız görünüyorsun. Çocuklar falan da yok.

İşte bunu anlayamazdım. Her şeyin en kötüsünü düşünebilirdim de çocuklarımdan ayrı düşmek aklımın alacağı bir şey değildi. Olsa olsa babalarıyla gezmeye gitmişlerdir, bu yüzden yalnız duruyorumdur, dedim, içimi rahatlattım. Abla be sen bu tatile hiç çıkma, dedi falıma bakan kız.

Gerçekten de ne ben, ne beyim Gölcük'e gitmeyi istiyoruz o yaz.

Tayinimiz nihayet İstanbul'a, Halkalı'daki Başbakanlık Toplu Konutları'na, ATV'nin oralardaki toplu konutlara çıkmıştı. Biraz İstanbul'un keyfini çıkaralım istiyorduk. Gerçi Adıyaman'ın yerini hiçbir şey tutamazdı. Oradaki insanlardan gördüğüm o iyilik... Onlar çok çok iyi insanlardı. Ne bileyim orayı kendi memleketimiz gibi hissediyorduk. Memurlara karşı çok çok iyiydiler. Oysa İstanbul... İnsan ancak asansörde görüyordu birbirini. Komşuluk yok, merhaba diyeceğin birilerini bulmak için zaman gerekiyordu. Şimdi elime bir fırsat geçse, kendim için söylüyorum, gidip Adıyaman'da bir dolaşmak isterim. Manavına, bakkalına bakmak. Çarşısında gezerim. Beyimle ortak hayalimizdi bu. 2000 yılındaki üçüncü bir çocuk hayaliyle birlikte.

Keşke izne çıkmasaydık...

İstanbul'da kalmak, İstanbul'u biraz solumak iyi olabilirdi. Üstelik evde de bir sürü işimiz vardı o yaz. Gene de eşim izne çıkınca *Hadi gidelim* dedi. Gölcük'e, Değirmendere'ye gidelim. Annemlerin orası çocukların sevdiği bir yer. Eğlensinler. Biz de biraz dinleniriz.

Temmuzun üçünde erkek kardeşim, eşi ve yeni doğmuş bebekleriyle bize gelmişti. Dönüşlerinde kızımı da yanlarına alıp Değirmendere'ye götürdüler. Sonra biz evi derleyip toparlamaya koyulduk.

Evet, evin kağıt falan yapılması gerekiyordu.

Keşke diyorum yaptırmasaydık

Her yeri tertemiz yaptık. Halıfleksleri temizledim, koltuklar yıkandı. Halı makinesiyle her şeyi pırıl pırıl yaptık. Mutfaktaki tezgahı değiştirelim demişti eşim. Ben hayır demiştim, nasıl olsa lojman. Benden sonrakine kalsa ne olur kalmasa ne olur. Sonra yatak odasına lambalar aldık Kızımı telefonla arayıp haber verdik: Çok güzel lambalar aldık.

Kızım evin o halini hiç göremedi. Tatil dönüşü olmadığı gibi, geçmişimiz de o evin, o lojman dairesinin, 8. kattaki o dairenin, tertemiz pırıl pırıl, halı şampuanıyla yıkanmış halıflekslerinde kalıverdi. Artık biz yoktuk. Biz yoktuk. Sesler yoktu. Hiçbirimiz yoktuk.

Keşke diyorum...

Deprem olduğu zaman biz kayınvalidemin evindeydik. O gün, yani pazartesi deniz kenarında gemiler falan gidip geliyordu. Ay, diyordum, ne kadar çok top atıyorlar. Yerin, diyordum, düzenini bozuyorlar. Dengeyi bozuyorlar, diyordum. Toprağın altında devamlı hareket var, diyordum. Hem bu düşünceler, hem de bir gece önce, pazarı pazartesiye bağlayan gece gördüğüm rüya aklımdan çıkmıyordu. Sabah kahvaltısında kayınvalideme anlattım. 5-6 katlı bir evden düşüyordum. Güya İstanbul'daki bir arkadaşın evindeymişiz. Balkondan düşüyorum ve sol tarafımı sürükleyerek merdivenlerden çıkıyorum. Ama bu arada niye düştüğümü görmediler, benimle ilgilenmediler diye kızıyorum. Sol tarafım

Yukarıda okuduğunuz yazı 21 Eylül 2000 tarihinde Gülay O. ile yapmış olduğum söyleşiden onun kendi cümlelerine dokunmaksızın oluşturulmuş, kısaltılarak kurgulanmış bir yazıdır. Bu yazı ve basılan fotoğraflar kendisinin izni alınarak yazılmış ve basılmıştır. Kendisine teşekkür ediyorum.

ağrıyor, çok acıyor.

Ben depremde de sol tarafımdan darbe aldım.

Kayınvalidem, canın acıdı mı diye sordu. Çok yandı, dedim. Çok acı duydum.

Onunla da son kahvaltımızdı bu

Kahvaltımızı yaptık. Çocuklarım dışarıda oynamaya çıktılar. Karşımızda deniz. Evle denizin arasında bir yol vardı. Hep onu diyorum. Şunu düşünüp dururdum: ya çocuklar denize düşerlerse, öyle bir şey olursa onları nasıl kurtarırım ben? Ya yangın çıkarsa bu evden nasıl kurtuluruz?

Evin önünde bir salon, arka tarafa doğru tren yolu gibi bir koridor. Orada üç oda vardı. Biz en dıştakinde kalıyorduk. Balkonlar camla kaplanmıştı ve kilitliydi. Üstelik balkon kapısına da hem yandan hem üstten iki kilit takmıştı rahmetli kayınpederim balkon kapısına. Arada uzun bir koridor var dedim ya, onu salona bağlayan kapıda da bir kilit vardı.

O evde yatmaktan çok rahatsız oluyordum. Bir şey olursa biz buradan nasıl kaçarız diyordum.

O akşam yatmadan önce hep kilitleri açayım istedim. Dışarıdaki camların kilitlerini, balkon kapısının kilitlerini. Ama ya hırsız girerse, dedim sonra.

Aslında hiçbir şey değişmezdi ama keşke camlar açık olsaydı...

Gecenin bir vakti çocuklarımı tuvalete kaldırmak için uyandım. O arada asıl depremden önce ufak ufak sarsıntılar olmuş. Belki de ona uyandım, farkında değilim. Canım o sıra su içmek istedi ama koridorun kapısı kilitli olduğu için üşendim. Normalde hep bir bardak su alırdım yanıma, ama o gün almamışım. Sonra ne gereği var, dedim, sabah olur içerim. Tam yatağa yatmıştım şöyle geçti içimden: Çocuklarımı bir öpeyim. Karşılıklı yatıyoruz. Onlar iki divanda biz iki divanda. Öpeyim dedim işte. Sonra dedim ki, e kaçmıyorlar ki yarın öperim, uyanmasınlar.

Doktor Hanım bana eşinin, çocuklarının sevdiği yemekleri yapmalısın, diyor. Üzülmemen gerek, diyor. Sen ölseydin onların perişan olmasını ister miydin, diyor. Bunlar bana kuvvet veriyor. Biraz kuvvet veriyor. Ehliyet alıyorum şimdi. Bilgisayar öğreneceğim şimdi. Yani onlar beni dimdik ayakta görmek isterlerdi. Bir araba almak istiyorum. Alsam mı, almasam mı karar veremiyorum. Kararsızlıklarım yakamı bırakmıyor. Gene de yavaş yavaş yemek yapmaya başladım. Mesela 20 Ağustos'ta eşimin enkazdan çıkarıldığı günün yıldönümünde lokma yaptım, dağıttım. Eşim "ben ölürsem lahmacun yap, dağıt," derdi hep. Lahmacunu çok severdi. Lahmacun da dağıttım herkese. Sonra oğlumun sevdiği tatlıyı yapmak geldi aklıma. Anneme söyledim. Şimdi bu barakada anne ve babamla kalıyoruz. Yakında kalıcı konutlara geçeceğiz. Kendime bir hayat kurmalıyım. Annem yapma o tatlıyı, hazır alalım dedi. Öyle yaptım. Ama oğlumun doğum gününde, bu yıl altıyı dolduracak, o tatlıdan yapıp dağıtacağım. Onun bir de su tabancası isteği vardı. Almıştım. Kayınvalidem yerler ıslanıyor diye tutup kırmıştı tabancasını. O cumartesi günü pazara çıktım ama pahalı gelmişti, İstanbul'da alırım diye söz vermiştim ona. Tamam, demişti. Zaten çok sakin bir çocuktu.

Daha sonra pazara ilk çıkışımda oralardaki bir çocuğa su tabancası aldım, pek ilgilenmedi ama benim içim biraz rahatlar gibi oldu.

Kızım muzu severdi, kırmızı ayakkabıları severdi.

Ben. Artık karanlıktan korkmuyorum.

Keşke...

Ve tanıştıklarından tam 11 yıl sonra aradı onu. Telefona yardımcı kadın çıktı, "Beyefendi, Hanımefendi ile birlikte alışverişe gitti" dedi. Telefon numarasını verip kapattı. Şaşırmıştı. Ralf onun için sevgili Troçkisti idi, "beyefendi" sözcüğü derin bir yabancılaşma efekti yaptı. Bu yabancılık birkaç saat sonra sesini duyması ile başka bir yabancılığa bıraktı yerini...

Kağıt Üstünde Bir Aşk...

AYÇA ATİKOĞLU

Kağıt üstünde yaşanan yıllardı. Kağıtlar duygulara filtre vazifesi görür, sevdalar yıllarca görüşmeden yaşanabilirdi. Sultanahmet Meydanı'nda tanışmış, solcu olduklarını anlayınca ilk bakışma, yerini güvenli bir sıcaklığa bırakmıştı. Ralf çokuluslu ekiple birlikte Van depremine yardıma gelmişti, otuzuna yaklaşmaktaydı.

Zeynep henüz lisedeydi ama parola sözcüklere vakıf olduğu için entellektüel Avrupalılar ondan etkilenmişlerdi.

Birlikte aşk dolu beş gün geçirdiler. Hiç yalnız kalmadan, hiç dokunmadan, kimyasal o büyü sayesinde yan yana durmanın, İstanbul'u vapurdan seyretmenin yettiği beş aşk dolu gün.

Ayrılırlarken o bildik burukluk içinde adam İngiltere'ye döner dönmez yazacağını vaat etti. Ama kız yaşanmamış bir yaz aşkından daha fazlasını ummak istemiyordu, postacıyı asla gözetlemedi. Taa ki o ilk mektup gelene kadar. Ondan sonra onlarca yıl mutluluğu posta kutusunda arayacak, beyaz zarflı, iki yazılı, kalın mektuplardan daha binlercesi gelecekti. Siyasi tahlillerin ön sayfalara, kişisel cümlelerin arka sayfalara yerleştirildiği, bilgi ve aşk yüklü binlerce mektup...

Yazışmaya başlayalı birkaç yıl olmuş, coşkuları azalmamış artmıştı.

Sonra bir gün adam kızı İngiltere'ye, birlikte yaşamaya davet etti. Ama henüz liseyi bile bitirmemiş kızın aşamayacağı barikatlar vardı, ailesi, Türkiye'de olması muhtemel devrime omuz vermek gibi.

Gelemeyeceğini yazdığı mektuptan sonra sanki biraz ara açılmış, Ralf'ın suratı asılmıştı ama Zeynep pek oralı olmadı. Ralf da bir süre sonra eski sıcaklığında mektuplar yazmaya devam etti.

Birkaç yıl daha geçti, muhteşem birkaç yıl. Ralf'ın edebi düzeyi, onu yüceltişi çok etkileyici idi. Ayrıca uzaktan gözetlenmek, sarıp sarmalanmak daha huzur verici idi. Mektuplaşmaya başlayalı beş, altı yıl olmuştu ki adam bir gün;

"Artık hayatımda bir kadın var. Ancak onu hayatıma, seni kabul etmesi şartı ile soktum. Fotoğrafın yine başucumda duracak, saçların da okuduğum kitabın sayfaları arasında" diye yazdı. Bu öncelik kıza yetti. İda'yı hiç kıskanmadı. Fotoğrafı gelince sevmeye bile başladı. Çirkin bir ördeği kıskanması düşünülemezdi...

Zeynep bu arada üniversiteye başlamış, ailesinden ayrı bir eve taşınmış, tam gün militanlık yapıyordu. 12 Eylül süreciydi. Öyle sert günler yaşanıyordu ki, bu Ralf'ı da etkilemiş, aşk'ın yerini korku almıştı.

Nitekim korkuları da oldu. Evi basılan kızın evinde kasa kasa "sakıncalı mektup" bulundu ve Zeynep bunun hesabını Emniyetin altıncı katında aylarca kalarak verdi.

Bu olay ve daralan çember ikisini de tedirgin etti. Mektuplar azalmaya, sessizlik çoğalmaya başladı.

Bu sessizlik kaç yıl sürmüştü şimdi hatırlamıyor ama bir yaz akşamı sahilde otururlarken birden arkadaşlarına Ralf'ı anlatmaya başladı. Anlattıkça özlemi arttı, özlemi arttıkça anlattı, taa ki arkadaşlarından biri (ünlü bir şairdi) "Niye telefon etmiyorsun?" diyene kadar.

Sahi Ralf'a telefon etmek niye hiç aklına gelmemişti? Ralf demek kağıt, aşk demek, mektup demekti onun için.

Ve tanıştıklarından tam 11 yıl sonra aradı onu. Telefona yardımcı kadın çıktı ve "Beyefendi, Hanımefendi ile birlikte alışverişe gitti" dedi. Telefon numarasını verip kapattı. Şaşırmıştı. Ralf onun için sevgili Troçkisti idi, "beyefendi" sözcüğü derin bir yabancılaşma efekti yaptı. Bu yabancılık birkaç saat sonra sesini duyması ile başka bir yabancılığa bıraktı yerini. Yazarken o kadar rahat olan o, telefonda ne diyeceğini, son birkaç yılı nasıl özetleyeceğini bilemedi. Ama Ralf bir şey anlatmasını beklemedi: "Burada mitoman muamelesi görmekten bıktım. Ne arkadaşlarımı, ne sekterimi, kapıcımı bile senin gerçek olduğuna inandıramıyorum. Gülme kapıcım da seni biliyor. Ama sen yoksun. Hemen buraya gelmelisin. Pasaport alabiliyorsun değil mi?" diye konuşup duruyordu. O zaman anladı Zeynep, yaşamlarına başka kadın ve erkekler girse bile onlar birbirlerinin en kıymetlisi olarak kalmışlardı.

Niye gitmesindi ki? Dahası sadece onu değil, yaşamının bir bölümünü geçirdiği o memleketi de çok özlemişti.

Anneden para istemeler, pasaport bilet işlemleri bir haftasını aldı. Bu arada Ralf'ı görmekten, görünce onu kaybetmekten, sihirin bozulmasında da çok korkuyordu.

Bir hafta sonra havaalanına giderken yine beklenmedik bir şey oldu. Postada yıllar sonra Ralf'ın bir mektubunu buldu. Bir iş kadınına aşık olmuş ve İda onu terk etmişti. Yani kızı Londra'da yalnız ve aşık bir adam bekliyordu.

On bir yılı başka rötarlar izledi ve Ralf'ı ancak Londra'nın küçük bir istasyonunda sabaha karşı 03'te bulabildi.

Aylardan Eylüldü. Yağmur yağıyordu ve tarihi istasyonun sarı ışıklarının altında orta yaşlı bir adam uzaktan seslendi: "Lütfen sen olduğunu söyle!"

Kucaklaştılar. Dünya Savaşı'nı aşmış iki eski dost gibi.

Kız adamın beyazlaşmış saçlarına, irileşmiş göbeğine kaçamak bir bakış fırlattı. Adam onu uzun uzun süzdü ve "büyümüşsün" demekle yetindi.

Adamın dışı art nouveau içi alabildiğine modern evine henüz adımlarını atmışlardı ki telefon çaldı. Arayan yeni sevgili iş kadınıydı. Türkiye'den gelen platonik aşk hikayesinden hoşlanmamıştı.

Konuşma klasik sevgili konuşmasıydı, uzadıkça uzuyordu.

Yol yorgunu kız dayanamadı, hayatın hesaplaşmasını yapacakları gece besbelli bu gece olmayacaktı. Kendisi için hazırlanmış bebekli, ayıcıklı zorunlu bir uykuya hazırlandı. İçeriden adamın acizleşmiş, yakaran aşık sesi geliyordu. Bu aşk, bu acz hali kızı irkiltti. Sadece Türkiye'den değil Ralf'ten de kurtulduğunu düşündü, "Kozmik" yastığına mutlu mutlu sarıldı!

Bu öykü tabii ki burada bitmedi.

Biten sadece benim yerim.

Geçenlerde kendimi ölmüş olarak gördüm rüyamda. Herhalde öldürülmüşüm. Morga kaldırmışlar beni. Ama bu arada her nasılsa kendimi de bir yerden görebiliyorum. O sırada morga beni birileri görmeye geliyor. Leman da onlarla birlikte giriyor içeriye. Elinde bir bez parçası var. Ben diyorum ki, 'Ay, Leman benim makyajımı silecek! İnşallah bunu yapmaya kalkışmaz!' Geliyor ve yanımdan geçiyor Leman. 'Oh', diyorum 'neyse kurtuldum'. Ölümü güzel görecekler diye seviniyorum. Yani 'ölüm bile güzel olsun', güzel görüneyim! Böyle bir rüya işte..

"Heval, Makyaj Malzemen Var mı?

AYLA ÖNDER

Avukat Eren Keskin, İHD İstanbul Şubesi Başkanı. Ona, şimdiye kadar hiç sorulmamış soruları sorduk, o da rüyalarına varana kadar, bütün samimiyetiyle yanıtladı.

Sizin ailenizde, geçmiş dönemlerde, insan haklarıyla ya da siyasetle uğraşanlar var mıydı?

- Benim babam Kürt, annem ise Çerkez. Bursa'da doğdum ama esas olarak Sivaslı'yım. Bursa ve İstanbul'da büyüdüm. Babam devlet memuruydu. Tek bir yerin kültürüyle de büyümedim. Ailemin içindeki insanlar için sosyal demokrat diyebilirim. Öyle, çok aktif bir mücadele yoktu ama bir örnek vermek istiyorum. Örneğin, biz küçükken, 'Deniz Gezmişler Bursa'ya gelmişler' diye bir söylenti çıkmıştı. Annem, misafirliğe giderken bize şöyle tembihlerdi. İşte, 'kapı çalınırsa sorarsınız, kim o diye. Abiler geldiyse eve alırsınız, kapıyı kapatırsınız, kimseye bir şey söylemezsiniz.' Bu yüzden, o sıralarda biz hep 'abileri' beklerdik. Böyle bir aile. Ama bu kadar.

Hakkınızda açılan ne kadar dava var?

- Ben 1985 yılından beri İHD'nin içindeyim. Bu dönem içinde aslında derneğe yönelik baskılarla birlikte değerlendirmek gerekiyor bunu. Ama kişisel olarak yazdığım yazılardan, yaptığım konuşmalardan da yargılandım, cezaevinde yattım 6 ay kadar. Ama gözaltıların sayısını hiç hatırlamıyorum, o kadar çok ki. Ama biz İHD olarak zaten sisteme muhalif bir çalışma yürüttüğümüz için ve esas olarak da Türkiye'de sivilleşme mücadalesinde çok kararlı olduğumuz için de çok baskı gördük bugüne kadar.

Bulunduğunuz mahallede, yaşadığınız apartmanda komşularla iletişiminiz nasıl?

- Yaptığım işler nedeniyle kendi mahallemde hiç saygısızlık gördüğümü düşünmedim bugüne kadar ama yani biraz çekingenlikle yaklaşırlar. Özellikle Öcalan'ın avukatlığını aldıktan sonra çok yaşadığım bir şeydi. Mesela oturduğum apartmanın kapısına "Ne Mutlu Türküm Diyene," yazılı bir pankart asıldı. Kapımın önünde sürekli bekleyenler olur bazen, tehdit edenler olur. Beni, bizim mahallenin bakkalı böyle durumlarda bir çok kez uyarmıştır. 'Bugün yine geldiler, sizin hakkınızda konuştular, geberteceğiz dediler, şöyle dediler, böyle dediler' der mesela. Ama bu sadece benim için değil, insan hakları mücadelesi içinde olan herkes için geçerli bir şey.

Evinizde bulunduğunuz saatlerde, evdeki bulaşık vs. gibi işlerle aranız nasıl. Tatil günlerini nasıl geçiriyorsunuz?

- İşlerimi kendim yapıyorum tabii ki ama bunlar kısa zamanlarda olup biten şeyler. Evde çok pratiğim, yemek hiç yapmıyorum mesela. Ama evin diğer işlerini kendim yapıyorum. Kendime ayırdığım gün yok, saatler var sadece. Örneğin, kitabımı okumak için zaman ayırırım kendime. Her gün saat 06.00'da ayakta olurum. Hafta sonu da olsa, akşam geç de yatsam mutlaka erken kalkarım. Gazetelerin hepsini okur, TV'den sabah haberlerini izlerim. Yani benim her günüm böyle başlar.

Gazetelerde sizinle ilgili ilginç haber başlıkları gördüm. Görsel olarak çok güzel fotoğraf veriyorsunuz. Bir şekilde güzelliğinizi de vurguluyorlar. Yanına, "dişi" sıfatını da ekliyorlar. Sizinle ilgili akılda kalan gazete başlıklarını söyler misiniz?

- 16 yıldır avukatlık yapıyorum. Avukatlığımın ilk yılında bir arkadaşımın boşanma davasına girmiştim. Orada da mesela "Güzel karısına güzel avukat tuttu" diye yazdı bir gazete. Yani hep kadın kimliğini kullanarak, içini boşaltarak bir şeyler yazdılar. Bazen "Terörist avukat" dediler. Bir başka gazetede "İşte yine o kadın!" diye başlık attılar.. Benimle ilgili haberlerin en ilginci "Apo'nun dişi kuşu hapse giriyor!" başlığını taşıyordu. O zamanlar benim bir cezam sözkonusuydu. Bunu üzerine, gazeteye benim resmimi koyup üstüne de bu başlığı atmışlardı. Ve biz bunun için tazminat davası açtık. Davaya bakan hakim, talebiminizi reddedip, şu kararı verdi; "Eren Keskin'in Abdullah Öcalan'ın avukatı olduğu doğrudur. Hapse gireceği de doğrudur. Dişi kavramı ise hakaret sayılmaz. Yuvayı dişi kuş yapar diye bir atasözümüz vardır. Buradaki 'dişi' hiçbir şekilde hakaret değildir, 'kadın' yerine kullanılır. Ve bu başlıktan dolayı tazminat hakkı doğmaz."

Fotoğraf: Şaban Dayanan

Derneğe bir sürü başvuru oluyor ve hepsi işkence, gözyaşı, kayıp vs. Peki, insan hakları savunucularının, ayrıca terapi görmesi de gerekmiyor mu. Örneğin o stresle, akşam eve geldiğinizde kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

- Avrupa'da olsak mutlaka terapi alırız, orada bu çok doğal ama bizim toplumumuzda, psikoloğa gitmek çok yaygın bir şey değil. Biz kendi kendimizin doktoru oluyoruz herhalde..

Peki tehdit, korku gibi unsurlarla içiçe yaşamak nasıl? En büyük stresi bu yaratıyor sanırım.

- Onunla yaşamaya alışıyorsun işte, çok ilginç bir şey bu. Korkuyla yaşamaya alışmak gibi. Bunun anlatılır bir yanı da yok. Yani, sabahleyin uyandığında telefonla tehdit alabiliyorsun mesela. Bizim hayatımız bu.

-Sabah güzel bir uykudan kalktınız, pat tehdit telefonu öyle mi?

- Öyle, çünkü bizim hayatımız bu, yapacak bir şey yok ama birbirimizi koruruz. Mesela arkadaşlarımdan biri, beni mutlaka karşıya geçirir. Birbirimizi ararız sık sık. Bu tür koruma tedbirlerimiz var. Birbirimize her zaman sahip çıkarız.

Sizden iki gün haber alınmadığı bir zaman olamaz değil mi?

- (Soruya Keskin dahil, dernekteki herkes katılarak gülüyor) Cep telefonları bize gerçekten çok yararlı oldu. Eskiden daha çok merak ediyorduk birbirimizi.

Bu kadar bakımlı ve şık olmanız herkesin çok dikkatini çekiyor.

- Eskiden böyle düşünmüyordum. Üniversiteyi bitirene kadar çok karşıydım makyaja. Elbette görüntü çok izafi bir şey, asıl olarak beyindeki gelişme önemli. Fakat zaman içinde insan kendini nasıl beğeniyorsa öyle olmalı diye bir düşünceye vardım. Yani ben böyle olmaktan hoşlanıyorum, böyleyim. Yaptığım işle de aslında hiçbir ilgisi yok bunun.

İçerde kaldığınız dönemlerde de böyle bakımlı mıydınız? Örneğin makyaj malzemeniz bitti diyelim, bu durumda ne yapıyordunuz?

- Ben cezaevinde PKK'li bayanlarla yattım. İçeriye girdiğim ilk gün bana koğuştaki tutuklular, 'Heval, makyaj malzemen var mı?' diye sormuşlar ve bana bir göz kalemi vermişlerdi. O kalemle göz makyajımı yapardım. İçerdeyken, gözümü boyamayı hiç bir zaman ihmal etmedim.

Makyajın sizin hayatınızdaki önemine ilişkin ilginç bir anektod daha alabilir miyim?

- Benim için gerçekten önemli. Geçenlerde bir rüya gördüm, onu anlatmak istiyorum. Şimdi dernekteki arkadaşlarım benim hep başıma bir şey gelecek diye merak ederler. Mesela bazen, beni rüyasında ölmüş görenler olur bu kaygıdan dolayı. Bana da, 'Aman Eren, seni rüyamda böyle böyle gördüm, kendine dikkat et' diye bana tembihlerde bulunur rüyayı gören arkadaşım. Geçenlerde de bu kez ben kendimi ölmüş olarak gördüm rüyamda. Herhalde öldürülmüşüm. Morga kaldırmışlar beni. Ama bu arada her nasılsa kendimi de bir yerden görebiliyorum. O sırada morga beni birileri görmeye geliyor. Leman da onlarla birlikte giriyor içeriye. Elinde bir bez parçası var. Ben diyorum ki, 'Ay, Leman benim makyajımı silecek! (bütün dernekte kahkahalar) İnşallah bunu yapmaya kalkışmaz!' Geliyor ve yanımdan geçiyor Leman. 'Oh', diyorum, 'neyse kurtuldum'. Ölümü güzel görecekler diye seviniyorum. Yani 'ölüm bile güzel olsun, güzel görüneyim! Böyle bir rüya işte..

İHD'ye bir sürü başvuru oluyor. Hiç ağladığınız zamanlar oldu mu?

- Ben çok ağlayan bir insanım. İhlallerle ilgili başvurularda mağdur ağlar, biz de ağlarız burada. İHD'nin özelliği bence bu. Örneğin, cezaevi katliamından sonra, buraya gelen ailelerle beraber biz de çok gözyaşı döktük. Burada insanlar kendini kısıtlamaz. Kendi evi gibi görür burayı.

Türbanlı kadınların da haklarını savunuyorsunuz.

- Ben politik kimliğimle siyasal islama karşı mücadele ederim ama kadın türban nedeniyle eve kapatılıyor. Okuması, çalışması engelleniyor. Bu açıdan bakıyorum. Türkiye laik bir devlet değil bence. Örneğin bir camiyi bir tarikat liderine mezar yapmak üzere Bakanlar Kurulu kararı alıyorlar, ondan sonra da laiklikten söz ediyorlar ve gidip kadınların türbanları ile uğraşıyorlar.

aylaonder@hotmail.com

Elimin altındaki kedi deneklerimle yaptığım küçük araştırmanın sonuçlarına bakarak bir yere varmak istersek, yemekler değil yemenin bizzat kendisi afrodizyak olmalı. Ama yeme düşkünlüğü yüzünden şişmanlayıp değil sevişecek, karşı cinse kur bile yapamayacak kadar hantal bir hale gelen insanların varlığını düşünürsek işin içinden çıkamayabiliriz.

Afrodizyak Yemekler Üzerine...

MİNE SÖĞÜT

Birkaç yıl önce hâlâ aklımdan çıkmayan ve hâlâ arada sırada sayfalarına göz atmaktan zevk aldığım bir kitap okumuştum. Şilili yazar Isabel Allende'nin **Afrodit*** adlı kitabını... Yaşadığı ülke ve bunun yanı sıra soyadı, bonkörce politik sinyaller saçan yazarın, bugüne kadar yazdıkları genelde verdiği sinyallerin paralelindedir. Şili'nin eski Cumhurbaşkanı Salvador Allende'nin yeğeni olan Isabel Allende, biyografik tatlar taşıyan romanlarında ülkesinin politik tarihini kişisel tarihiyle harmanlayarak kaleme alır. O, çok sevdiğim romanlarda her zaman acı ve hüzünle karışık tatlı bir de ironi vardır. Ama bu, okuduğum ilk günden beri elimden düşüremediğim **Afrodit**, Allende'nin politik tatları, kadını bir hovardalıkla hayatından atıverdiği ve yemeklerin afrodizyak etkileri üzerine 300 küsur sayfa döşendiği baştan sona ironi, hezeyan ve tutku dolu bir kitap. Nedense bu kez bu kitaptan arakladığım ve kimini buzdolabının üzerine kimini de yatak odasının duvarlarına astığım ve inandırıcılığı pratikliği kadar esnek olan ama insanın içinde hoş duygular bırakan notları yazasım geldi.

Isabel'in (ona içimden böyle demek geliyor) "oynaşmayı seven sevgililere, korkak erkeklere ve melankolik kadınlara" adadığı kitabının sayfalarında diktatörlük döneminin baskı ve felaketlerle dolu kan kokan tarihinin yerine aşk ve meşkle dolu insanlık tarihi var. Bu tarihin içinde kıvrıla kıvrıla bugüne kadar gelen ve bin bir türlü tat ve kokuyla bezeli lezzet yolunda gelişi güzel ilerleme özgürlüğü bize ait.

İlk çarpıcı bilgi menekşeler hakkında. Meğer menekşe afrodizyak bitkilerin kraliçesiymiş. Yunanistan'daki fahişeler her buluşma öncesi mutlak menekşeler sürünürlermiş bedenlerine. Üstelik eflatun, nam-ı diğer mor, bu yüzden kadınların rengiymiş. Yani erkek egemen dünyaya savaş açan feministler meğer kendilerine cinsellik tarihinin en baştan çıkarıcı rengini bayrak olarak seçmişler. Ne kurnazlık!

Kadınlar kurnazdır. Kimse bunun aksini söylemesin. Erkeklerin dünyasında seçkin ve az rastlanır bir özellik olan kurnazlık, en sıradan hatta şapşal kadın için bile çocuk oyuncağıdır. Büyüler de bu savın en tartışmasız kanıtıdır. Isabel'in, Büyük Britanya'nın bazı kırsal bölgelerinde hâlâ uygulandığını iddia ettiği şu büyüye bir bakar mısınız:

"Kadın, un, su ve yağla bir hamur yapıp yoğuruyor; bu karışımın üzerine tükürüyor; sonra edep yerlerinin biçimini ve tadını verebilmek için onu bacaklarının arasına yerleştiriyor; fırında pişirdiği bu ekmeği canının çektiği kişiye ikram ediyor."

Bir erkek böyle bir büyüyü asla yapamaz. Öncelikle aklına gelmez, aklına gelse yapmaya üşenir, üşenmeyip yapsa o şekil bir ekmeği asla bir kadına yediremez!

Ama kadınlar ellerindeki bin bir malzemeyle istedikleri mucizeleri yaratabilirler. İşte "Yoksulların Çıplakayaklı Rahibeleri" manastırında afrodizyak oldukları için kullanılması yasak olan bazı otların listesi ve marifetleri:

Adaçayı: Yunanlı kadınlar savaştan dönen erkeklerini soyun devamını hızlandırmak için adaçayı ile karşılarlarmış.

Anason: Ortadoğu'nun pek çok ülkesinde yeni evlilere ilk gece sevişme heyecanı yaratmak için içirilirmiş.

Hardal: Biraz gaddarca bir yöntem ama eskiden iktidarsızlığa çare olarak erkeklik organını hardalla ovarlarmış.

Maydanoz: Cadılar uçmalarına yarayan büyülü iksirin malzemelerinden biri olarak bunu kullanırlarmış.

Zencefil: Bir saray fahişesi olan Madame Berry'nin aşçıları, onun aşıklarını hatta XV'inci Louis'yi çılgın bir şehvet düşkünlüğüne iten yumurta sarısı ve zencefilden bir karışım yaparlarmış.

Yasağı ve günahı insanoğlu taa baştan iştahla özdeşleştirir. Her şey bir elma ısırığıyla başlar. Sonra bu baştan çıkarıcı duygu boğazdan geçen hemen hemen her lezzetli meyveye bulaşır. Örneğin avokado. Aztekler bu meyveye "haya" anlamına gelen bir ad takmışlar. İnançları, ahlak anlayışları ve hayata bakışları Aztekler'den çok farklı olan Katolik rahiplerse cemaatlerinin kadın üyelerine bu meyveyi yasaklamışlar.

İncir'in öyküsü ise daha ilginç. Avrupa'da biçimi ve rengi dolayısıyla afrodizyak kabul edilen bu meyvenin ismi, bazı yerlerde kadın cinsel organını bazı yerlerde de eşcinselleri tanımlarken kullanılıyormuş.

Resim: C.Fernando Botero

Sebzeler isimleri meyveler kadar şiirsel olmasa da afrodizyaklar listesinde üst sıralarda bulunuyorlar. Örneğin domates. İspanyollar onu Güney Amerika'da ilk keşfettiklerinde elmaya benzetecek kadar kıt bir hayal gücüne sahipmişler ve domatese kuru kuru "Peru elması" demişler. Ama bir iki ısırık aldıktan sonra ne denli büyülü bir lezzetle tanıştıklarını fark edip bu rengi bile baştan çıkarıcı olan kırmızı toplara "aşk meyvesi" ismini takmışlar.

Patlıcansa afrodizyaklar listesinde çelişkili tanımlarla yer alıyor. Bali'de erkekler cinsel gücü öldürdüğü gerekçesiyle patlıcanı asla yemezlermiş. Türkiye'deyse imamı (heyecandan olsa gerek) bayılttığı malum.

Son olarak kitaptan bir erotik sos tarifi vermekte yarar var. Hazırladığınız herhangi bir salataya bu sosu dökerken sonradan olacakları önceden hesaplamak gerekiyor sanırım.

2 katı yumurtayı çatalla eziyorsunuz. Yarım fincan mayonez ekliyorsunuz ve üzerine şu afrodizyak malzemeyi boca ediyorsunuz: 2 kaşık zeytinyağı, 1 kaşık aromalı sirke, 1 tatlı kaşığı ince kıyılmış taze tarhun, 1 tatlı kaşığı limon suyu, 1 kaşık ince kıyılmış taze soğan, 1 tutam kırmızı biber ya da bir tatlı kaşığı hardal ve tuz. Bu malzemenin neresi afrodizyak diye sormayın, bilmiyorum. Ama sosun iki kişilik olduğuna dikkati çekmek isterim!

Bugün modern toplumlarda afrodizyak lezzetleri ayırt etmek galiba artık bu kadar kolay değil. Yani her şey duruma göre değişebiliyor. Uygun ortam, uygun ışık ve uygun duygu varsa çoğu insanı tiksindiren kapuska bile afrodizyak olabilir. Eğer şartlar müsait değilse büyülü karışıma bulanmış dünyanın en afrodizyak tatları bir araya gelse işe yaramaz.

Örneğin bana sorarsanız kedi maması çok afrodizyak, yani kediler için. Elimi ne zaman mama kavanozuna atsam kız kedim de oğlan kedim de karşı cinslerine o güne kadar yapmadıkları türden kurlarla etrafımda kıvranmaya başlıyorlar. Üstelik oğlan kedim Aspirin için kepek ekmeği bile afrodizyak. 10 metre öteden bir dilim tatsız tuzsuz kepek ekmeği görsün kuyruk hemen havaya kalkıyor, bıyıklar titriyor ve o hırıltı sesiyle lanet şarkılar söylemeye başlıyor.

Elimin altındaki kedi deneklerimle yaptığım bu küçük araştırmanın sonuçlarına bakarak bir yere varmak istersek yemekler değil, yemenin bizzat kendisi afrodizyak olmalı. Ama yeme düşkünlüğü yüzünden şişmanlayıp değil sevişecek, karşı cinse kur bile yapamayacak kadar hantal bir hale gelen insanların varlığını düşünürsek işin içinden çıkamayabiliriz.

En iyisi aşkla yemeği birbirine karıştırmamak. Belki de ille afrodizyak bir şeylerin peşine düşülecekse işi sadece kokularla filan idare etmek daha doğru. Yani kollestrol ve en önemlisi selülitler açısından bu böyle diye düşünüyorum...

(*) Isabel Allende, Afrodit, Afrodizyak Yazılar, Afrodizyak Yemekler, Can Yayınları 1999

eskiseyler@hotmail.com

Tutkuların Kadını Tuğçe Arsever ile Aşk, Aşk, Aşk ve her şey üzerine zevkli bir sohbet... Bu yazı onun en süper duygularına tercüman olan L-Manyak'ın tek kadın çizeri bayan: Andaç Gürsoy tarafından kaleme alınmıştır...

Damarlarında Aşk Ateşi ile Kent Sokaklarını Arşınlayan Bir Güzel...

Adı Soyadı: *Tuğçe Arsever*
Yaşı: *7 civarı*
Burcu: *Akrep, yükseleni İkizler*
Doğum günü: *2 Kasım*
Olayı: *Hormanları vaktinden önce ve çok gelişmiş bir gariban Türk evladı... Orta halli bir ailenin iki çocuğunun küçüğü. Gücün hakim bir dünyayı radikal radikal ciğerlerine sindirmiş bir halk kahramanı... Süper sexapel, sex gezegeni barış elçisi, cinsel fütürizmi destekliyor...*
Acılar ve ızdırap dolu bir yaşamın ardındaki sırları gözler önüne seriyor ve "Haydi Bismillah" diyerekten muhabbete başlıyor.. Yarı şaka, yarı ciddi anlatıyor bizde dinliyoruz...

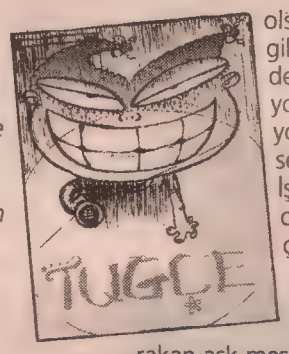

✎ Öncelikle penim için minyatür bir piriti wumın diyebilir miyiz derseniz. Evet dersiniz...

✎ Şimdi piras geçmişe dönelim istersenis çispi kahraman olarak ilk işe başladığım künlerde dönelim istersenis.. O künlerin zorlukları nelerdi, bana neler kattı, bukün neredesinis... "derseniz. Bi kere ilk oyunculğa başlayışım ve mesleki deneyimim HBR Maymun'da oldu 2 sene kadar daha sonra Lemanyak'a geçtim. Bünye değişti, olay değişti (format olayı) tabii.. İlk başlayışımda para özel yazılmış pi rol olduğundan hemen kabul etmiştim tabii, sonuçta erotik bi iş yapıyoruz. Pugün çevreden ne gibi etkiler, tepkiler alıyo derseniz, mahallede para karşılığı donumu kösterdiğimde bütün kızlardan çok para alıyorum mesela...

✎ İlk aşkım... Tam tarih veremem ama sanırım arka bahçede leğende yıkanırken olabilir. Komşunun oğlu da oradaydı.. Enfes pi ficuda ve hatlara sahiptim. Orada oturmuş saf saf annemin havlu getirmesini bekliyordum. AAA... bide ne göriyim geldi ve sanki beni hiç görmemiş gibi gidip bi ağacın altına işmeye başladı, yanına gittim. Her ikimizde gerçeği biliyorduk nasıl olsa... Sanki kaçıyormuş gibi yaptık. Aklınca benden faydalanmak istemiyormuş numaraları yapıyor. "Hiç kasma pende seni seviyorum" dedim.. İşte o an ve daha sonra olanlar ilk aşkımın parçalarını oluşturdular...

✎ Peki yaşadığım benden en derin iz pırakan aşk meşk olayı neydi dersenis... Hatırlıyom dersem yalan olur, öylesine çılgın, fantazi dolu bir yaşantım oldu ki. Belkide mahallede düzenlediğim "uygulamalı süper sex dersleri" sırasında bir öğrencimle olabilir... Tam hatırlamıyorum, çekici ve arzu dolu bir kadının sayısız aşk deneyimi olur. tabiiki... Herkes ayrı bir lünapark, herkes ayrı bi cihaz hepsinin tattırdığı duygu farklı... kaç kişiydi derseniz takribi 300-400 kişi diyebiliriz...

✎ Pu kadar konuştun bide aşkı tarif derseniz... Aşk peşinden koşulması gereken en değerli hayat gailesidir. Aşk yer, aşk içerim özgür ve diri genç bir kadınım tabii benimde sevda hayatım olucak... Bir aşk gezegeni vatandaşı diyebilirsiniz benim için, ben aşkın hakim olduğu bir düşünce sisteminde yaşıyorum...

✎ Aşk ve sex aynı şeymi diye sorarsanız, o vakit size dünya cinsellik üzerine dönüyo, aşkı takan kim derim... Ayrıca ben bir arzu tramvayıyım tutkularına doğru çılgınca ilerleyen... Cinsel hayatımın doruğunda genç bir kadınım her türlü teklife neden olmasın közüyle bakmak günah mı, allah beni bu kadar dayanılmaz bi cazibeyle yeryüzüne salarken bi dakka düşünmüşmüki; ben düşünüyim... Yaşam adına katkıda bulunuyorum. Ayrıca arzularına gem vurmak benden kilometrelerce uzak bi mevzu... Ben duykularını doya doya yaşayan biriyim. Ayrıca da aşk ve sexi birbirinden kesin çizgilerle ayıran bi halt varda bis mi göremiyos... Diyceğim o ki fantazizmin savunucusuyum ve diğer adım da tutku, aşktan da öte yani...

✎ Evlilik ve peki Tuğçe için yaşam estetiği nedir? gerçek aşkı bulamadı mı? yoksa çapkın mı? derseniz. Bende derimki hayır pilakis gerçek aşkı bulamamak diil aşkın dinamizmi budur. Her çiçekten bal alma mevzusu yani.. Bir çiçekle ömür geçer mi? Ama evdeki bulgur'ada hayır demem evlilik olayına yani... Küntürlü bir genç poligamiye asla karşı çıkmaz, açık evlilik, süper küntür olayı!..

✎ Din, Ahlak ve manevi değerler üzerine konuşucak olursak...
Betiğin (etik demek istiyor galiba) benim üzerimde etkisi çok fazla...

✎ Piraz da vasat televizyon sorulara değinelim istersenis... Türk erkeği. Sex'te dünyada 1 numara deniliyor bu konudaki görüşün nedir derseniz... Evet doorudur, pırnanta kibiler, en süper cinsellik pizde. En cinsel cinsel gezinen millet biziz... Ayrıca bazı kadınlar dekolte mekolte diye pirogramlar yapmışlar. Bana pirogram verseler çirilçıplak sunardım. Helede zayıflayınca k.tünde giysi durmuyo zaten adamın.

✎ İdeal Türk genci özellikleri sizce nasıl olmalı? Çekici erkek sizce nedir? Siz hangi sanatçıyı ideal Türk erkeği olarak görüyorsunuz derseniz... Şimdi zurnanın zırt dediği olay budur, maceraperest, her türlü pozisyona açık, içki, sigara, silah vs. paso ortam insanı olmalı ama bence ideal Türk kenci güvenilir, yiğit, küntürlü ve sexe hakim olması açısından Teprem dedeniz Haydar Dümen sanirim, tam bilemiyorum...

✎ Erkek "Hayır" derse bu kesin evet demektir. Sonrası malum ardarda gelen aşk patlamaları, derecesiniz ihtiras onları.. Sizce bi erkek en çok neyi arzu eder derseniz, işte bunu.. Kaçak oynayarak tatmine ulaşmayı... Halen vaktimin çoğunu erkek egosunun mutluluğu için sistem yaratmaya harcamaktayım... Araştırmalarımı yağunlaştırdığım deneklerle tek tek ilgilenmekteyim...

✎ Diyeceğim o ki künü yaşıyorum, kanım deli bir ırmak gibi akıyor, romantizmin donuklarında kesiyorum.. Gelecekten beklediğin nedir? diycek olursanız bugünkü bu enfes vicut formunu muhafaza ederek büyümek. Ve dünyaca ünlü bir porno yıldızı olarak şerefimle ülkemi tüm dünyaya karşı temsil etmek istiyorum. O zaman dünyanın pütün üçgen beşgen vicütları arzu ettiğim an elimin altında olucak. Şan, şöhret, para, pul... ama şımarmıycam. Ama sözde vermiyorum...

YAŞASIN CİNSEL DEVRİM

Öküz bünyesine ve okuyucularına sevgilerimle...

MASKELİ
2. sayı tükendi
www.geocities.com/capacr

Long Play

ROCKBANK MAGAZINE
3. sayı pasajlarda
www.rockbank.cjb.net

DENİZ DURUKAN • dendur66@hotmail.com SAYI:17 : (kertenkele@hotmail.com

Bu Hatunlar Yaşlanmaz!

Türkiye' de rock müzik denilince elbette ki aklımıza kadınlar gelmiyor. Çünkü her alanda olduğu gibi rockta da kadınların azlığı dikkati çekiyor. Belki de bunun sebebi rockın pek açığa vurulmasa da, erkek müziği olmasıdır. Oysa rock, kadın ruhuna en yakın müziktir. Rockın temelinde isyan, başkaldırı, değiştirme, kabuğundan sıyrılma gibi özellikler var. Ve kadınların da bu çıkışa şiddetle ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Özellikle de içinde bulunduğumuz çağda kadının silkelenmesi, yapabileceklerinin farkına varması ve gücünün sınırlarını zorlaması gerekiyor. Kendi gücünün sınırlarını zorlayan kadın, toplumun da sınırlarını zorlar. İşte bu nedenle bütün kadınların rock ruhunu yakalaması gerekiyor. Ya da bütün insanların...

Fotoğraf: Ahmet Bağcı

Peki bugüne dek hangi kadınlar yakalamış rock ruhunu? 1980'den önce bu konuda kayda değer bır şey yok. 1980'lerin ikinci yarısına geldiğimizde bir kıpırdanmayla karşılaşıyoruz. 1986'da Aqua'nın "Güneşte Dolaşmak" adlı kasetinde keman çalan Özlem Dinçarslan aynı zamanda Meridian adlı senfonik rock topluluğunun da elemanıydı. 1988'de kurulan Spinners, tamamı kızlardan oluşan, Türkiye'nin ilk punk grubu. Dünyada da sayılı gruplardan biri. (Toplulukla ilgili ayrıntılı bilgi Tarihi Gürültüler köşesinde).

1988'de kurulan diğer topluluk ise Volvox. Kuruluşundan, dağıldığı 1994 yılına kadar bir çok eleman değişimi geçiren topluluk, ülkemizde bu işi en uzun süre sürdüren bayan topluluk olarak hatırlanıyor. Gitar ve vokalde Şebnem Ferah, bas gitarda Ebru Bank, klavyede Özlem Tekin ve davulda Gül Ağrıca, Volvox'un son kadrosunu oluşturmaktaydı. Ve bu kadro varlığını günümüzde de sürdürebilen iki "star" çıkartmış durumda.

Bu arada, Süden Pamir, Airfax adlı topluluğun tek kadın elemanı ve vokalistidir. Airfax'ın ilk ve tek demo albümü olan "Rain Pictures"ta geri vokalde bir kadın rockçı daha yer alır: Seçil Özer.

1990'a geldiğimizde, Ankaralı bir rock topluluğunun, Veronique'nın kurulduğunu görüyoruz. Bu topluluğun tüm elemanları da kızlardan oluşuyor ve Spinners'dan tanıdığımız Yasemin Tecimer de yer alıyor toplulukta.

1994 yılında Umay Umay'ın albümü çıkar. Rock soundlu parçalara da yer vermiştir Umay albümünde. Ankaralı Darkphase adlı metal topluluğunun çıkardığı albümde yer alan iki parçayı yine bir kadın rockçının, Aycan Çelikaksoy'un seslendirdiğini görüyoruz. Bu yıllarda yalnızca kızlardan kurulu bir topluluk daha çıkar karşımıza; Ebonsight. Bu topluluk tarz olarak black metali seçmiştir ve belki de en sert kız grubu olarak tarihe adlarını yazdırmayı başarmışlardır.

1990'da kurulan ve Türk rockına damgasını vuran Kargo'nun "Sil Baştan" adlı ilk albümünde, vokalde Deniz Aytekin yer alır. Bulutsuzluk Özlemi, Mozaik, Yeni Türkü gibi gruplarda adına rastladığımız Sumru Balıkçıoğlu ise, Kumdan Kaleler adlı topluluğun çıkardığı "Denize Doğru" adlı ilk ve tek albümde vokal ve mandolinle yer alır.

Dağılan Volvox, iki önemli isim kazandırır müzik dünyasına: Özlem Tekin ve Şebnem Ferah. "Kadın" ve "Artık Kısa Cümleler Kuruyorum" adlı albümleriyle başarılı bir çıkış yapan Şebnem Ferah'ın yanısıra "Kime Ne", "Öz" ve "Laubali" adlı albümleriyle ciddi bir dinleyici kitlesi oluşturan Özlem Tekin son dönemin en başarılı isimleri olarak dikkat çektiler. Aynı dönemde, pop müzik çevrelerinden adına aşina olduğumuz Meltem Taşkıran Egoist adlı grupla ortaya çıkıverir. Aqua'nın kurucularından olan Cem Canbay, caz, rock ve blues formunda şarkılar söyleyen Mask adlı grubu kurar. Mask'ın vokalisti de şu sıralar Kaygı'nın vokalistliğini yapan Ebru Kalabas'tır.

Aylin Aslım

Daha önce çıkardığı iki pop albümün ardından 1998'de pop-rock tarzındaki bir albümle karşımıza çıkar Sibel Tüzün: "Hayat Buysa Ben Yokum Bu Yolda". Ra topluluğunun bascısı Levent Candaş'tan boşanan Sibel aynı zamanda rocktan da boşanır. Başladığı yere yani popa döner.

Nazan Öncel'in adını anmadan geçemeyiz. 1990'ların ikinci yarısında pop müzikten rocka doğru bir kayma başlar. Bunun ilk örneklerinden birini veren de "Ben Sokak Kızıyım" adlı albümüyle Nazan Öncel olur. Nazan Öncel sayesinde,

Laneth Dergisi Ocak '93 21 sayıdan alınmıştır

Veronique, Spinners'ten sonra Ankara'dan çıkan ikinci "All Girl Band" olarak hatırlanıyor.

kadının da sokağa çıktığını ve "ben sokak kızıyım" diye haykırdığını görürüz. Aslında bunun hiç de korkulacak bir şey olmadığını, sokak kızı olmanın da kendince erdemler taşıdığını göstermesi açısından önemli bir çıkıştır bu. Ancak bu albümüyle, rock dinleyicisinden pek yüz bulamayan Nazan da Demir Leblebi albümüyle popa kesin dönüş yapar.

Banu Akın "Kırmızı Leke" adlı çalışmasıyla da dikkat çekmiştir. Albüme adını veren parçanın sözlerinden bir bölümü şöyle:

"Elinde kalan kiri sildin habire
Üstüme, bedenime, beynime
Ademi kovduran cennette
Doğurgan kırmızı bir leke

Leke, kırmızı leke bin yıldır peşimde
Leke,kırmızı leke her zaman her yerde"

2000'li yıllara gelindiğinde, Aslı Gökyokuş "Neresindeyim" adlı albümle çıkar karşımıza. Kendine özgü söylemiyle dikkat çeken Deniz Özbey de, grubu Vega ile ilk albümü "(Tamam) Sustum"u çıkarır. Yine bu yıl Roxy Müzik Günlerinde birincilik ödülü alan, Bağdat Avanue'nin vokalistleri Evrim Özşuca ve Elif Çağlar adlı pigmeler tek kelimeyle harikalar yarattılar. Roxy'de üçüncü olan Ennioia'nın solisti Somay Akçam ise dikkatle izlememiz gereken bir isim.

2001 yılının ilk aylarında ise Aylin Aslım "Gel Git" adlı ilk albümüyle müziktеki yerini alır.

Ne yazık ki bu isimler burada bitiyor, isterdim ki daha çok isim, daha çok rock, daha çok aşk...

Haydi Peyote Gene Yap

Geçtiğimiz yıl İstanbul'un farklı müzik arayanlarına keyif veren sayılı mekanlardan olan Peyote bu özelliğine son vermiş ve "farklı olmaya ne gerek var, biz de DJ müzik, techno felan yapalım" diyerek yeni bir çizgi tutturmuştu.

Tutmamış... **Zen** ve **Replikas** toplulukları ile görüşmeler yeniden başlamış bulunuyor.

Ortak Orada mısın?

Bu sayıyı da bitirdik... Ama bu kez, ortağım Güven de dahil olmak üzere bütün erkeklerin muayyen ayı olması nedeniyle Long Play'i tek başına hazırlamak durumunda kaldım. Kısacası, kadınca kararınca bir iş yaptım. Önümüzdeki ay yeniden beraber olacağız. Ortağın tabiriyle sert kalın, taviz vermeyin!!! Ortak okuyor musun?

Gözümüzden Kaçmadı

Murat Köseoğlu'nu "Yine Yağmurlar" ve " Perada' ki Yaşlı Dilenci" albümlerinden tanıyoruz. Şimdilerde "365 Gün 6 Saat" adlı albümünün kayıt çalışmalarını bitiren Köseoğlu, uzun zamandır bu albümü piyasaya çıkaracak müzik firması arıyor. "365 Gün 6 Saat" adlı albüm, Köseoğlu'nun bir yıllık çalışması sonucu ortaya çıkmış. Serdar Öztop ve Filiz Çetin'in hiç bir maddi katkı beklemeden stüdyolarını Murat Köseoğlu'na açmış olmaları, aslında onun müzik konusunda gözardı edilmeyecek bir sese ve yetkinliğe sahip olmasından kaynaklanıyor. Fikret Kızılok, Bülent Ortaçgil gibi her albümü yıllar sonraya ulaşabilecek kalitede yapıtlar ortaya koyan Köseoğlu'nun son çalışmasının bir an önce piyasaya çıkıp, dinleyicilerine ulaşması hepimizi mutlu edecektir.

VCD Fanzin Çıktı

Güven bu ay Long Play'i hazırlamıyorum diye yan gelip yattı sanmayın. Tembellik hakkını kullanmak yerine yine ortalığı birbirine katacak bir ilke imzasını attı. Olur mu demeyin... Fotokopi makinelerinin pabucunu dama atarak teknolojinin son nimetlerini kullandı ve Vcd ile hazırladığı fanzini piyasaya verdi.

"Rock-Art Aylık Vcd Fanzin"in ilk sayısında Pentagram, İllegal Süttozu, Slipknot, Objektif ve Tayga'nın klipleri yer alıyor. Ayrıca Antisilence ve Yaşar Kurt'un canlı kayıtlarını, Destruction'u da izleyebilirsiniz. Bulutsuzluk Özlemi de yeni elemanlarıyla ilk kez bu fanzinde karşımıza çıkıyor.

Sevgili Jeff ve oğlu Badman'in de yoğun çabalarıyla hazırlanan fanzin, underground piyasaya hayırlı uğurlu olsun.

Hey ortak eline sağlık...

Kendi özelimin dışında, duyarlı bir insan olarak bu ülkede acı çekiyorsunuz. Gidemiyorsunuz da... Öylesine kalıyorsunuz. Yaşayamıyorsunuz da. Böyle şeyler var. İşte o zaman, o camlar kırılıyor içinizde.

Hayata ve Kendime Karşı Hiç Politik Olamadım

"Önce Şubat Bitti" adlı İlk albümü çıkan Ece Ülker'le müzik, aşk, hayat üzerine konuştuk.

Şarkıda "herkesin öyküsü kendine" diyorsunuz. Sizin öykünüz nasıl başladı?

- Benim öyküm karışık ve zor. Doktorum, ama bir anda karar vererek doktor oldum. Aslında çocukluğumdan bu yana müziğin içindeyim. Yedi yaşında akordeon çalmaya başladım. Ailem hediye etmişti. Baktılar ciddi ciddi çalıyorum, piyano aldılar. Onlara sinyal vermişim, müzikle ilgili olduğumu anlatabilmişim. On yaşından bu yana piyano çalıyorum. Klasik müzik eğitimi aldım. Ankara'da Ayşe Ekşi'den dersler aldım. Daha sonra İzmir'e yerleştik. Liseyi bitirene kadar özel ders aldım. Üniversiteyi kazanınca İstanbul'a geldim. Timur Selçuk'un kurduğu Çağdaş Müzik Merkezi'nde klasik müzik eğitimime devam ettim. Daha sonra Akademi İstanbul'a geçtim. Müzik eğitimini, tıpla beraber sürdürdüm.

"Denizin Ezgisi" adlı bir müzik grubunuz varmış.

- Evet. Fakülte arkadaşlarımla kurduğumuz yedi kişilik bir gruptu. Her tıp bayramında konser verirdik. Amatör ruhla yapılmış işlerdi.

İlk sahne deneyiminiz böyle mi başladı?

- Hayır. İzmir Amerikan Lisesi'nde okumuştum. Okulumuz çok faaldi. Öğrencilere kendini ifade etme şansı veren bir okuldu. Hep sahnedeydik. Şiir, tiyatro, müzik derken sahneden inmedik. Okulumuzun yetenek şovu diye bir etkinliği vardı. Ben orta üçteyken piyano çalmam için bir saat zaman ayırmışlardı. O yaşta bana bir saat zaman ayırmaları önemli bir şey. Kendimi ifade etme şansı tanıdılar. O yüzden sahne bana hiç yabancı olmadı. Bu arada üniversitedeyken Altın Anten, Eurovision, Beyaz Güvercin gibi yarışmalara da katıldım. Sahne deneyimim bu yarışmalarla da pekişti.

İngiltere'de, Kuzey Galler'de katıldığınız bir yarışma da var...

- 14 ve 16 yaşlarımda iki kez Türkiye'yi temsilen katıldım bu yarışmalara. O zamanlar Toygun Dıkmen'le Halk Müziği korosunda çalışıyordum. Beni bu yarışmaya Toygun Bey hazırladı. Yarışma on altı yaşından küçükler içindi. Bunlar aslında yarışmadan çok kendini ifade etme deneyimi. Neyi yarıştırıyorsunuz? Sonradan bu yarışmalara da tepki duydum. Çünkü yanlış bir şeydi şarkıları yarıştırmak. Bunu anladım. Güzellik yarışmalarına da karşıyım. Güzellik yarıştırmak veya iki değeri yarıştırmak hoş değil. Ama iyi yanı da var. Topluluklara çalma cesaretini kazandırıyor, motive ediyor. Duygularını yazabilmek bir cesarettir. Şarkı yapmak da bir cesarettir. Sadece yetenek değildir. Yetenek cesaretle desteklenir.

Peki Chopin?

- Chopin bir tutku... ya nerden biliyorsun bunu? Chopin ve Rahmaninof ikisi de... Ama Chopin ayrı bir tutkudur benim için. İzmir'deki piyano öğretmenim Mehmet Aliç, Chopin noktrünler çaldırırdı bana. Onunla geldi bu sevgi. Hala da tutku derecesinde severim. O benim için bir dünya. Özel bir doku. Belki de müziğindeki kırılganlık çekti beni.

Neden kırılganlık? Kimler kırdı seni?

- En büyük kırılganlığım müzik piyasasına karşı oldu. Sekiz yıl bu albüm için çalıştım, kapı kapı dolaştım. Ama satmaz diye kabul görmedi. İsim vermek istemiyorum, bir plak şirketi şarkılarımı yetmişlerin şarkıları gibi eski ve demode buldu. Bu eleştiri benim aslında gurur duyduğum, ama onların sevmediği, anlamadığı bir tarzdı. Evliyim, doktorum, piyasa şarkısı yapmadığım için bütün kapılar kapandı. Senelerce uğraştım bu albümü çıkarmak için. O dönem benim müziğime de yansıdı. Daha koyu, daha yoğun şarkılar yapmaya başladım. Bu durum beni depresyona kadar götürdü. En sonunda Vedat Sakman elimden tuttu. Müziğimi o anladı. Vedat ağabey çok iyi bir hoca, iyi bir müzisyen, iyi bir ağabey... Yine de ikinci bir albüm için endişeliyim. Bırakın ikinci albümü, ikinci bir klip için bile endişeliyim. Neden endişeliyim? Klibi döndürecek kanal bulamıyoruz. Her köşe birilerinin elinde. Albümü çıkarırken zaten bin bir zorlukla karşılaşıyorsun, bir de duyurusu için aynı şeyleri yaşıyorsun. Çünkü kendi içinde bir düzen kurmuşlar. Başka türlü ilişkiler, başka türlü değerler dönüyor ortada.

Zuhal Olcay'ın söylemi var şarkılarınızda. Bu Vedat Sakman'la çalışmanızdan mı kaynaklanıyor, yoksa kendiliğinden olan bir şey mi?

- Aslında daha çok Hümeyra'nın sesine benziyor. Zuhal Olcay gerçek bir diva. Benim alto rencide bir sesim var. Kendi müziğimi ifade edecek sesi buldum. Bunu da Vedat ağabeyle çalışarak buldum. Uzun yıllar Şan dersleri aldım. Çalıştığım hocalar sesimi sopranoymuş gibi eğitmeye çalıştılar. Vedat ağabeyle sesimin aralığı bu albümde oturdu. Zuhal Olcay'a oranla benim daha içe dönük, daha mırıldanır gibi bir sesim var. Ama etkilenmiş olabilirim, bu taklit değil. Bu düzenlemelerden kaynaklanan bir benzetme olabilir. Daha çok Maria Rita Epik'ten çok etkilenmişimdir. Onu hep idol olarak aldım. Kendi sesimi ona çok benzetirim.

Şarkılarınız genelde aşk üzerine yoğunlaşmış. Kazanmaktan çok kaybetmiş bir aşık olarak görünüyorsunuz. Ya da kaybetmeyi seviyormuş gibisiniz.

- Özel anlamda mı?

Şarkılarınızdaki aşktan bahsediyorum.

- Bunlar çok özel.

Biraz özele ineceğiz.

- Evliyim!!!

Evlilik ayrı, dışında tutun bunu. Aşka bakışı soruyorum. Sanatçı aşkı diyelim.

- Aşk hep kafamda olan bir şey. Mutlu bir evliliğim var ama, hep bir yanım acı çekiyor. Bu da beni besliyor. Aşk duygusunu belki de bu yüzden bırakmıyorum. Eşimin anladığı, doğru algıladığı bir şey. Bu şarkılar doğru şarkılar, hayatın içinden çıkan şarkılar. Bir özlem var içimde ama, bu belirsiz bir şeye duyulan özlem. Bu sadece kadına veya erkeğe duyulan bir özlem değil, başka şeylerin özlemi de olabilir.

"Aşk uğruna alev alev yanan bir yaşam" ...

- Bunu Eşkıya filmi için yazdım. Oradaki aşk beni etkilemişti. O filmde Şener Şen aşık olduğu kadına şunu der: "Hapiste yattım, ciğerim hastalandı, kan tükürdüm, şöyle oldu böyle oldu, yalnızca seni bir kez daha görebilmek için dayandım". O sözdür alev alev yanan. Sanki her yerde bir yangın vardır, bütün değerler yanıyormuş ama, sadece aşk ayakta kalıyormuş gibi.

Mutluluktan korkar gibisiniz. "Her sevinç bir tuzak mı"?

- Mutluluktan korkuyorum, doğru. Her sevincin arkasından bir keder gelecekmiş gibi. Mutluluklarımı büyük bir uğraş sonucunda kurdum. Yaşadığım mutlulukların arkasından öyle şeyler yaşadım ki, bunlar bozulur diye korkuyorum. Bir dönem hayatın bana sürekli tuzak kurduğunu düşünüyordum. Ve o tuzaklara da çok düştüm. O tuzaklardan kurtulmayı da pek öğrenemedim. Hayata ve kendime karşı hiç politik olamadım. Bir takım oyunlar oynamadım. Kendimi çok yorgun hissediyorum.

Neden "Önce Şubat Bitti"?

- Dört beş Şubat önce yaşanmış ve kötü bir Şubat sonrasında yazılmış bir şarkıydı. Bazen insanın bütün doğruları alt üst olur ya, her şey çöker ya işte öyle dönemlerden biriydi. Tesadüfen Şubattı. Önce Şubat bitti, Mart oldu. 28 Şubat'tan, 1 Mart'a geçildi, gece yavaş yavaş bitmeye başladı, sabah oldu. Yanan ışıklar söndü, gelen sesler kesildi, aynı gecede her şey yavaş yavaş bitti. Biten her şeyle beraber benim için de bir şeyler bitti. Ve Şubat o gecede kaldı. İçinizde hiç camlar kırıldı mı? Hiç öyle bir şey oldu mu? Bunun gibi bir şey. Kendi özelimin dışında, duyarlı bir insan olarak bu ülkede acı çekiyorsunuz. Gidemiyorsunuz da... Öylesine kalıyorsunuz. Yaşamıyorsunuz da. Böyle şeyler var. İşte o zaman, o camlar şangır diye kırılıyor içinizde.

Süreyya Berfe'nin bir şiirini almışsınız. "Gelinse de gidildiği gibi değildir, hepsi o kadar". Nereye gidilir, nereden gelinir? Hepsi o kadar mı?

- Bu soru büyük bir muhabbeti açar. Tabii ki hepsi o kadar değil. Süreyya Berfe ne demek istedi, ona sormak gerekir. Ama benim geliş gidişlerim çok oldu. Bana uyan bir söz. Şiirde bir tutkudan bahsediliyor. "Gelinse de, gidildiğinden önceki gibi değildir" gibi bir ifade var. Ama herkes farklı algılayabilir. Ben böyle anlıyorum bu şiiri. Bu yüzden Berfe'nin şiirini ilk okuduğumda çok etkilendim, şiirin çekim alanına girdim. Aslında şiirin kendi müziğine saygısızlık etmeme adına şiir bestelemeye karşıyım. Süreyya Berfe'nin şiiri bana ve şiir yaşamıma öyle çok şey kattı ki, ben de şiirin yaşamına bir şey katmak istedim. Sadece bir okur olarak da Süreyya Berfe benim için önemliydi, kitapları elimde parçalandı. Tanıştıktan sonra, şiirlerini neden bu kadar sevdiğimi daha iyi anladım. "Kalfa" adlı toplu şiirler kitabında bu şiiri bana ithaf etti.

Hangi şairleri okursunuz?

Süreyya Berfe, Gülten Akın, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Attila İlhan, Ataol Behramoğlu sevdiğim şairlerdir.

Son arzun?

- İkinci albümümü asla çıkaramam düşüncesini yaşatacak ortamların olmaması.

Küflü Kitaplar

Björk Buzlar Kraliçesi

"Donuk ve kişiyi muallakaya düşüren bir yüz var karşınızda Roland Barthes, '50'li yıllar sinemasının insanlar üzerindeki etkisini belirtirken tıpkı bir iksirle kendinden geçer gibi bir insan görüntüsüyle kendinden geçer bu dönemde insan yüzü tenin erişilmesi gibi bırakılması da olanaksız olan, salt bir durumunu oluşturur' der. Ve Garbo'nun yüzü için "nesne-yüz" nitelemesini yapar. Pop yıldızlarının, kitle iletişiminin katalizörlüğünde birer imgeye dönüşümleri, daha çok yüzlerine yüklenen anlamlarla netleşir. Platonsal mağaranın somut toplu yaşam gerçekliğinin önüne geçmesidir." diyor Cem-Bak.

Kitapçı raflarında rastlayamadığımız, daha çok malum pasajlarda, hiç umulmadık anlarda karşımıza çıkan kitaplar, kitapçıklar da var. Altay Öktem'in "Öteki Kitaplar" dediği, çoğu fotokopiyle çoğaltılmış bu kitapların ortak özelliği; içtenlik. Editör, baskıcı, dizgici, redaktör yüzü görmemiş bu kitapların kimisi küçücük, kimisi gerçek kitap boyutunda.

Şiirden anarşist kuramsal kitapçıklara, müziğe, futbola, sinemaya, çizgi romana kadar geniş bir alanda faaliyet gösteren bu yayınların bazıları da matbaada basılıyor. Cem Bak. Yapım'ın seri kitapları, hem niteliği, hem de baskı kalitesiyle gerçekten dikkate değer.

Kasım 1997'de yayınlanan Björk işte bu dizinin bir parçası. Mitleşmenin sıfıra yaklaştığı noktadaki bu kısık gözlü kız müziğiyle, kişiliğiyle, hayata bakışıyla bir çığlık gibi düşer içimize. Kuşkusuz bir anti-mitostur Björk. Yazarı belli olmayan bu kitapçıkta "İkonal yapıların eşcinsellik haline yakınlaştığı, cinselliksizliğin bir çerçeveleme olarak arka-plan oluşturduğu çağdaş vajinal dünyanın odağında, cinselliğin nötralize oluşu değil, dingin bir kadınsallığa oturmasıdır Björk" deniliyor.

Bu "Öteki Kitap" fazlaca kuramsal olduğu için Björk'ün hayatı ya da müziği hakkında bilgi edinmek isteyenleri hayal kırıklığına uğratabilir. Gerçek bir anarşist olan, sanatçı hiyerarşisinden nefret eden, edebiyattan beslenen bu buzlar kraliçesi basitlikten ve sadelikten hoşlanıyor. Sevişmeyi bile kırsal sevişme ve kentsel sevişme diye ikiye ayırıyor ve güneşli bir günde bir tepe ya da bir ormanın derinliğini tercih edecek kadar kırsal sevişme düşkünü. Oysa insanların çoğunun plastik ortamlarda, seksi külotlu çoraplarla seks yaptığını da biliyor. Ve ekliyor; "ben bunları yalnızca meraktan yapıyorum."

Meraktan yaptığı başka şeyler de var mı, bilmiyorum. Çünkü kapsamlı bir Björk kitabı yayımlanmadı henüz. Birilerinin dikkatine...

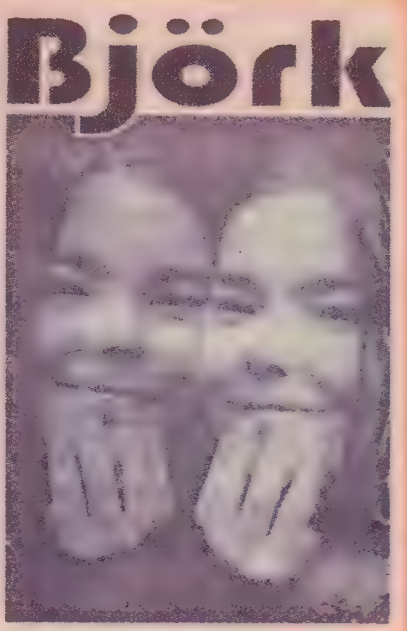

Ayın En Güzel Onlusu

1. **Pentagram / Gündüz Gece**
   Popçular Dışarı (Konser) / Tempo Müzik
2. **Murat Yılmazyıldırım / Çekilin Karanlıklar**
   Kırık Yelken / EMI Kent
3. **Radical Noise / Bazen**
   Plan-B / Hammer Müzik
4. **Kramp / Tek Başına**
   İstanbul Sokakları / Ada Müzik
5. **Objektif / Dağlarda**
   Künye / TMC Müzik
6. **Kargo / Yıllar Sonra**
   Sen Bir Meleksin / Universal
7. **Mor ve Ötesi / Boşver**
   Bırak Zaman Aksın / Ada Müzik
8. **Tayga / 12 Mart**
   Tayga / Sis Müzik
9. **Duman / Bebek**
   Eski Köprünün Altında / NR1 Müzik
10. **Barış Manço / Little Darling**
    Barıs Mancho / Sony Müzik

Listeler her pazar saat 21.00 - 23.00 arası 104.0 Radyo D Maximum Rock programında belirlenmektedir.

Cemiyet Hayrına Konser

9 Mart Cuma saat 15:00
Beyoğlu Line Bar 2.000.000.TL.
Cemiyette Pişiyorum
Direc-t / No Name / Punkush
Adres: Büyükparmakkapı Sok.

Bir süre önce Crunch tarafından düzenlenen bir konserde Cemiyette Pişiyorum topluluğu gitar anfisi olmadığı bahanesiyle organizasyon dışı bırakılmıştı. Üç ayrı topluluk "CP" gibi ekipman sıkıntısı çekiyor olmasına karşın bir araya gelip çalacak ve komserin geliriyle Cemiyette Pişiyorum'a gitar anfisi alacaklar..

Bir Ayrılık Hikayesi

Hatırlarsanız geçen ayki sayımızda Bulutsuzluk Özlemi'nde yer alan Akın Eldes ve Oya Erkaya'nın ayrılışlarıyla ilgili haberimiz vardı. Bu yazıya Bulutsuzluk Özlemi'nin ayrılan bascısı Oya Erkaya'dan cevap geldi. Aşağıda Oya Erkaya'nın cevabını okuyacaksınız. Ayrıca Oya şu aralar eski topluluğu Catwalk'un davulcusu Serkan'la birlikte kurduğu Drum&Bass adlı stüdyoda bas gitar dersleri veriyor .
Ayrıntılar: www.studiodrumbass.cjb.net

Bulutsuzluk Özlemi'yle bir buçuk yıllık bir geçmişim var. Bu grup benim müzikal hayatımda geniş bir yer aldı desem doğru olmaz. Çünkü bu süre içersinde nerdeyse hiç prova yapmadık. Ve son beş aydır bir iki konser dışında hiçbir yerde çalmadık. Bu nedenle grup dışındaki çalışmalarıma (fazla gözönünde olmasa bile) daha çok zaman ayırabildim.

Bulutsuzluk Özlemi'nin bu noktaya gelmesinde, Akın Eldes'in sağlık sorunlarının ilgisi olduğunu sanmıyorum. Nejat ne kadar başarılıysa, Akın da o kadar iyi bir müzisyen... Ve ayrıca grubun geçmişine bakarsak hit olmuş bir çok parçayı Akın'ın gitarından çıkan melodilerle anımsıyoruz. Sağlık sorunları moral bozabilir, ama bir grup "grup"sa bunun üstesinden gelebilmelidir. Benim gruptan ayrılma sebebim ise, müzikal olarak farklı beklentilerimizin olması, bir grupta olması gereken pozitif yaratma sürecini yaşayamıyor olmamız, bascı olarak yapabileceklerimin iyi niyetle de olsa kısıtlanması gibi nedenlerden kaynaklanıyor. Bulutsuzluk Özlemi, Türkiye sınırları içinde önemli bir grup olsa bile yollarımız ayrılmıştır. Aslında grubun en negatif ve verimsiz evresinde gruba dahil olmak da benim açımdan şanssız bir durum oldu. Sonuç olarak, bu ayrılışın her iki taraf açısından olumlu olduğunu düşünüyorum. Hoşçakalın.

Raflarda Bu Ay

Self Prodüksiyon ve fanzin satış noktaları:
Beşiktaş; Pena Müzik, Kadıköy; Akmar Pasajı, Bahariye; Rock Art, Bakırköy; Cafe Inn, Beyoglu; Köstebek, Atlas Pasajı, Anabala Pasajı

Vintage Solemnity/Curtains Of Adjectives
Self Prodüksiyon

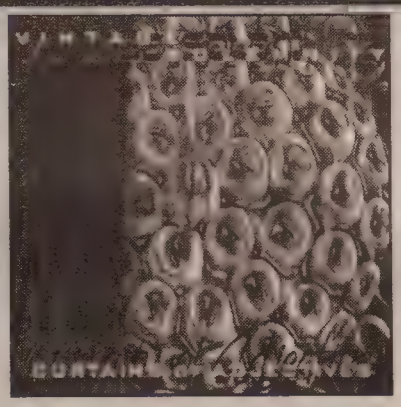

"Sıfatların tükendiği yerde cenk nağmeleri başlar" şeklindeki bir tanıtım afişleriyle dikkat çekiyorlar önce. Albümün iç kapağına baktığımızda, basçı "Orc Star"ın pentagram yıldızıyla, vokal, gitar ve programlamalarda yer alan "Orc Moon"un hilalinin karşı karşıya durduğunu görüyoruz. Göstermek istedikleri ideolojik duruşları bir yana, sound anlamında bir Türk black metal topluluğu oldukları hemen anlaşılıyor. 1997'de kurulan topluluğun 3. self albümü http://vintagesolemnity.cjb.net

Acrimony / Burning Lives
Self Prodüksiyon

İzmir heavy metal piyasasından yepyeni bir isim. Uzun bir pişme sürecinden geçtikleri belli oluyor. İlk albüm çıkana kadar da ortada pek dolaşmamışlar. Kadro; gitarlarda; Hakan Yavuz ve Emre Meydan, vokalde; Altuğ Kaptan, basta; Şevket Cin ve davulda; Sinan Tınar'dan oluşuyor. Albümün tüm söz ve müzikleri Hakan ve Emre'ye ait. Enstrümantal çalışmaları Burning Lives'ı Forbidden Memories'ın introsuymuş gibi dinleyin. Keyifli oluyor. İletişim; http://acrimony.cjb.net

Savaş Oğuz / Experience
Self Prodüksiyon

Savaş İzmir'de daha önce Nomad ve Rampage topluluklarında çalmış olan bir gitarist. Ülkemizin heavy metal piyasası için bir ilki gerçekleştiriyor. Karşımızda gitarın solist olarak öne çıktığı enstrümantal bir albüm var. Albümün gitar dışında alt yapılarının da Savaş tarafından hazırlandığını belirtelim. Bu albüm sadece ulaşmak isteyenlere özel; www.gitarci.cjb.net. Benzer çalışmaları Feramers Ayadi, Mustafa Dönmez ve Erke Erokay gibi dostlarımızın da gerçekleştirmesini beklerdik.

İlhan İrem / Seni Seviyorum
EMI-Kent

Türk pop-rock türüne "senfonik" lezzet katan sanatçı, uzun bir aradan sonra daha önce hiç yayınlanmamış şarkılarıyla karşımızda. Sanatçı bu albümde, eşi Hansu'yla olan birlikteliğini sanatsal anlamda da yaşadığını ortaya koyuyor. İlhan İrem bu albümünde de müzik portallarında "etnik" katagoriye dahil edecek denemelere yer vermiş. Tüm İlhan İrem severler gibi biz de sanatçının arayı bir daha fazla açmamasını diliyoruz.

Ece Ülker / Önce Şubat Bitti
Sakman Prodüksiyon

Ece Ülker'in Önce Şubat Bitti ilk albümü olmasına karşın, onu Mayıs 1998'de yaptığı ilk single çalışmasından tanıyoruz. Raks Tempo Müzik bünyesinde gerçekleştirilen 9'da 9 adlı bu albüm de sekiz ayrı single ile birlikte yer alan "Aşk Zamanı" adlı şarkısı ile gerçekleştirdi. Ece Ülker, farklı bir ses. Birikimini, sevgisini, duygularını piyasa kaygısı gütmeden bu albümle dinleyicilerine sunmuş. Eline, yüreğine sağlık (Ayrıntılı bilgi yan sayfada).

Cem Gözü Kara / Karapanter
Eren Müzik

Hiphopın bütün özelliklerini taşıyan bir albüm olmasına karşın, sound açısından tatmin etmiyor. Özellikle hiphop'un doğuş felsefesi olan ezilmişlik teması şarkı sözlerinin tamamını kaplıyor. Almanya'da yaşayan Türklere ırkçı saldırıları kınarken, milliyetçi bir tavır da sergiliyor Cem Gözü Kara. Albüm kapağının içersinde Cem Gözü Kara'nın Bizim Hikayemiz adlı textinde " Bizim başka çaremiz yok. Başkaldıracağız- Savaşacağız- Boynumuz bükük gezmeyeceğiz" sözleri de yer alıyor.

Tarihi Gürültüler: SPINNERS

80'lerle 90'ların bağlandığı yıllarda, varlığı ile sadece ülkemizde değil, dünya yeraltı müzik piyasasında da ses getirmiş bir topluluk Spinners. Ortamlardan çekileli neredeyse on yıl olan topluluğun kurucusu Zuhal Keçecioğlu'nu yıllar sonra bulduk. Rengarenk boyalı saçlı o uzlaşmaz kızın yerini şimdilerde şirin bir çocuğun annesi almış. Kocası ise 90'ların önemli speed thrash topluluklarından Sceptic Age'in vokalisti Sencer Üneri. Yani çocuğun genleri sağlam.

Demet, Zuhal (Suzy) ve Yıldız, Spinners'ın en renkli günlerinde... (1992)

Spinners, 1988 yılında Ankara'da, üniversiteli dört genç kızdan oluşan bir punk grubu olarak kuruldu. İlk kadro; elektro gitar Zuhal Keçecioğlu, davul Hayrünisa Karaça, bas gitar Yasemin Tecimer ve vokal G. İpek İpekçioğlu'ndan oluşuyordu. Ancak bu ilk kadroyla birkaç provanın ötesine geçemeyen topluluk, daha ciddi çalışmalara şu kadroyla adım atar. Bu kez Spinners'ı bas gitarda Yıldız, davulda Ayşegül, vokalde Zuhal oluşturmaktadır.

Bu grubun en önemli özelliği, Türkiye'de kızların kurduğu ilk punk grubu olması. Zaten dünyada sadece kadınlardan oluşan punk grubu da çok değil.

İlk ve tek demo albümleri...

Spinners aileye, topluma karşı başkaldırı olarak kurulmuş, elbette bu öfke şarkılarına da yansımış. Öfkeli, anarşist ruhlu şarkılar bunlar. Şarkılarında politikayla dalga geçip, sevgi, barış gibi özlemlerini de dile getiriyorlar. Bunda belki de topluluğun sürükleyici elemanı Diyarbakır'lı Zuhal'in (Suzy) büyük bir payı var. Sanırız Türkiye'nin o güne kadar gördüğü en garip kızlar korosuydu Spinners. Bol jöleyle sıvanmış, dikleştirilmiş renkli saçlar, garip takı ve kıyafetleriyle Ankara sokaklarına bir anlamda ziyafet çekmişler.

Spinners bir çok yerde konser vermiş, yurt dışında da büyük bir ilgiyle izlenmiş. Hatta Türkiye'den çok yurt dışında tanınmışlar.1991'de "Dig The Hole, Forget The Sun" adlı ilk ve tek demo albümlerini çıkartmışlar. Bu albümde, Punk dünyasının efsane topluluklarından Exploited'ın "Maggie" adlı bir çalışmasını da seslendirmişler. Sekiz parçanın yer aldığı demonun kayıtları PMC adlı bir stüdyoda sadece iki saatte ve canlı çalınarak tamamlanmış. Albümü meydana getiren kadro, kapakta şu şekilde belirtiliyor; Zuhal (Suzy) – gitar, vokal, Demet – davul, Yıldız – bas.

Bu albüme adını veren parçanın sözleri ve çevirileri şöyle:

Some Killers have to pray,
just all we want to say
Don't make me laugh,
just make me cry

They dropped the bombs,
leaving just a memory
Don't make me laugh,
just me cry

No-one kills the children,
no-one says goodbye
Dig the hole,
forget the sun

You first class cıtızens,
know the basic human rights
Don't let them cange you
It's just a fucking pimper's life
Some killers have to pray

Güneşi unut, Çukuru Kaz
Bütün söylemek istediğimiz
katiller dua etmeli
Beni güldürme,
sadece ağlat

onlar bombaları attılar,
sadece bir anı bıraktılar
Beni güldürme,
sadece ağlat

Kimse çocukları öldürmesin,
kimse güle güle demesin
Çukuru kaz,
güneşi unut

Siz birinci sınıf vatandaşlar,
temel insan haklarını bilir misiniz!
Onların seni değiştirmelerine
izin verme,

Kızlarımızın katıldığı unutulmaz konserlerden birkaçı...

Yaşadıkları sadece
boktan pezevenk hayatıdır

Spinners'ın bu albümde yer alan çalışmalarından "La La La", 1994'de Fransa'da 500 adet basılan **"Sevdasız Hayat Ölümdür"** adlı toplama bir plakta da yer almış. Topluluk, bunun dışında bir çok karma kasette de yer almış. **"No Legal Murder"** (İtalya) ve **"Visionen Der Dunkelheit"** (Almanya) adlı karma albümlerde "Dig The Hole, Forget The Sun" adlı şarkıları, **"We Try To Avoid Everything"** (İngiltere) adlı karma albümde "Overcome" adlı parçaları, **"Exploiseue Underground Vol.2"** (Fransa) adlı bir başka karma albümde ise yine "La La La" adlı parçaları yer almış. Bu albümde HC topluluklarımızdan Moribound Youth da bulunuyor. Ayrıca **"No More... Lies And Deceit 5"** (Japonya) adlı toplamada da bir çalışmaları yayınlanmış. Crass adlı punk grubunun **"So What?"** adlı şarkısını İngiltere'de çıkan **"Crass Covers Compilation"** (İngiltere) adlı bir duble LP toplama albümde Spiners de yer alıyor. Ama bu albümdeki Spiners, gitar, bas, vokal: Zuhal Keçecioğlu ve davul: Sencer Üneri tarafından oluşuyor.

Punkın felsefesini yansıtan, tamamen punkın özünü bozmadan ona sadık kalarak yapılmış şarkılar bunlar. Şarkılarının tamamı İngilizce. O yıllarda konserlerde sivil polislerin çokluğundan Türkçe söylemeye cesaret edemediklerini, İngilizce sayesinde öfkelerini daha rahat kusabildiklerini anlatıyor Zuhal.

Yurt dışından bir çok teklif almalarına karşın parasızlık ve vize alamamaları sonucunda gidememişler. 1992 yılının ortalarına doğru dağılan grup elemanlarının hiçbiri şu anda müzikle uğraşmıyor.

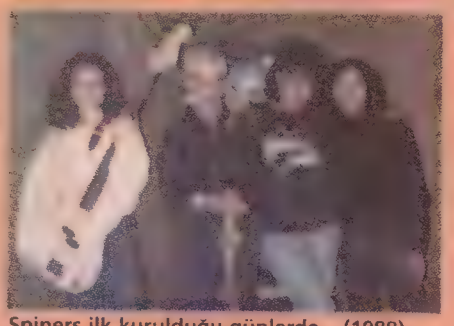

Spiners ilk kurulduğu günlerde... (1988)

"Crass Covers Compilation" LP (1993)

"We Try To Avoid Everything" (1993)

"No Legal Murder" (1992)

"Exploiseue Underground Vol.2" (1992)

"Visionen Der Dunkelheit" (1992)

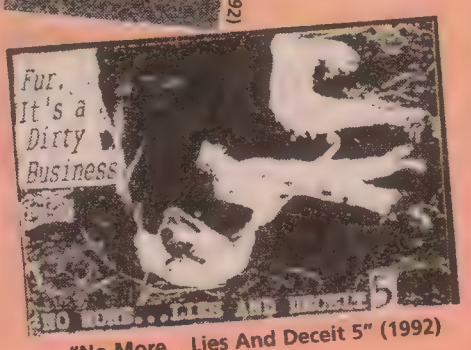

"No More... Lies And Deceit 5" (1992)

O bir köyde doğdu, orada büyüdü, ilkokuldansonra okula göndermediler diye çok üzüldü. 15'inde evlendi, çocukları oldu, 19 yaşında, bir gün Fakir Baykurt'un kitabını okudu ve o günden sonra başka bir kadın oldu. 54 yaşındaki, Burdurlu Birnur Şener yıllarca mektup yazdığı Fakir Baykurt ile olan benzersiz dostluğunu ve bu dostluk üzerine kaleme aldığı 294 sayfalık kitabının öyküsünü Öküz'e anlattı...

Burdurlu Birnur ile Semaver Kafalı yazar

Çocukluğunuzdan başlayarak kendinizden bahseder misiniz?

- İçimden oohh! demek geliyor. Ağlayacak gibi oldum. Ağlamamalıyım! Bugünlerde hiç ağlamamalıyım. Sizlerle tanışmak ne güzel. Yaşamımı anlatırken zorlanacağım. Öğretmen olup, okuduğum okulları, yetiştirdiğim öğrencilerimi anlatmak isterdim. Olmadı. Okuyamadım. 1947'de Burdur'da doğdum. İlkokul göz açıp kapamadan bitti. 15 yaşında gelin oldum. 16'da ana oldum. İlk çocuğum Şerife 1964'te doğdu şimdi öğretmen, onun eşi de öğretmen, iki torunum var ve çok mutlular. Büyük oğlum Şükrü 1966'da doğdu, eczacı oldu, onun eşi de öğretmen. Küçük oğlum Ali 1971'de doğdu tarım mühendisi oldu. Kendisi okuyamayan işte böyle çocuklarının okumasıyla sevinir. İyi ki okudular, kitaplarını okuya okuya ben de kitaplara, kitap kokularına doydum.

Eşimi kaybettiğimde 40 yaşına girmemiştim. Onu kaybedince kendimi bırakıp köşeye oturmadım. Oğlumun eczanesinde kalfa olarak çalışmaya başladım. 1999 yılında evime kapandım. 8 yaşında yazmaya başladığım yazılarımı yeniden gözden geçirmeye başladım. İlk elime aldığım güzel yazarım Fakir Baykurt'a yazdığım mektuplardı. Anılarımla birlikte bir kitap oldu. Fakir Baykurt için düşündüklerim sadece bu kitaptakiler değil. Yazdıkça yazasım geliyor. Şu an 54 yaşındayım.

Çok genç yaşta, onaltınızda anne olmuşsunuz. Kitabınızda "karnım boşalırken ölür müyüm?" diyorsunuz, çok genç yaşta anne olmaktan ve hamilelik zamanlarınızdan biraz bahseder misiniz?

- İlk hamileliğimde korkudan dudaklarımdaki uçuklar hiç bitmedi. Sabahlara kadar uyumadan korkulu geceler yaşadım. Ayda bir sağlık ocağından gelen ebe hanımların yolunu beklerdim. İçlerinden bazıları korkutur, bazıları da "bu kadar insan hep doğarak çoğalıyor hiç korkma" derlerdi. Olumlu konuşan ebeler dünyanın en iyi insanlarıdır diye düşünürdüm. Sonraki hamilelekilerimde korkum giderek azaldı.

Üç çocuğunuzu da zorluklar içerisinde okuttuğunuzu okuduk kitabınızda, şimdi üçü de meslek sahibi tahsilli insanlar oldular. Size benziyorlar mı? Özellikle de kızınız...

- Çocuklarımın hepsinden memnunum. Kızım çok okur, şiirler yazar. Onun şiirlerini okurken sevinirim. Beğenmediğini söyle der. Bulamam. Hepsini beğenirim. Büyük oğlumun eczanede boş oturduğunu hiç görmem, afedersiniz tuvalette bile kitap okur. Onun bana ve kendine aldığı kitapların çoğunu okula bağışladık. Eczanenin karşısında gelinimin çalıştığı okul var, oranın büyük bir sınıfını kitaplığa çevirdik. Küçük oğlum eczanenin işleriyle uğraşırken büyük oğlum bütün enerjisini kitaplık işine verdi. Yakında açılacak. Oğlumda bu kadar çok kitap sevgisi olmasaydı o kitaplığı açacak kadar kitabı alabilmem olanaklı değildi. Çocuklarımın üçü de her konuda en büyük desteği veriyorlar. Yine de kitap istediğim düzeye erişmedi. Kitap yardımı edenler olsa ne iyi olacak.

Eğer eşiniz size kitap okumayı yasaklasaydı ne yapardınız?

- Eşim kitap okumamı yasaklasaydı zar zor yürüttüğümüz evililik biterdi.

"Semaver Kafalı" dediğiniz yazar Fakir Baykurt'a yıllarca yazdığınız mektupları sakladığınızı öğreniyoruz kitabınızdan. Eğer eşiniz onca mektubu görseydi ne olurdu?

- Eşimin en güzel huyu insanları sevmesiydi. Benim yazılarımı mektuplarımı görseydi belki sadece benimle alay ederdi. Hem o da Fakir Baykurt'u çok seviyordu.

Okuma tutkunuza çevrenizin tepkileri nasıldı? Zaman içerisinde değişiklikler oldu mu?

- Tanıdıklarımın çoğu boşa zaman öldürüyorsun eline ne geçecek, oku oku kör olacaksın diyordu. Bazısı da kafayı üşüttü, kendini kaptırdı gidiyor diye üzülüyorlardı. Son yıllarda hele Fakir Baykurt'u gördükten sonra olumlu konuşmaya başladılar. Gençlerden ve çocuklardan umutluyum. Her gün kitaplarımdan götürüp okuyorlar.

Fakir Baykurt'un kitaplarının yasaklandığı yıllarda bu yasağı nasıl karşıladınız?

- O duyguları anlatmak için bu sayfalar yetmez. Çıldırıyordum.

Fakir Baykurt'la ilk karşılaşmanız nasıl oldu?

- Güzel yazarımı Burdur'daki bir imza gününde gördüm. İmzalatmaya götürdüğüm kitapları görünce güzel gözlerini aça aça bir bakışı vardı görmeliydiniz.

Geçen ay Adam Öykü dergisinde bir öykünüz yayınlandı, daha önce yayınlanan yazılarınız var mı, bundan sonra olacak mı?

- İlk kez Adam Öykü'de yayınlandı. Bundan sonra olmasını çok istiyorum. Örneğin sizin dergide.

Fakir Baykurt'tan başka hangi yazarları okudunuz, sevdiğiniz, sizi Fakir Baykurt kadar etkileyen bir başka yazar var mı acaba?

- Bulduğum bütün kitapları okuyorum. Elime geçirdiğim kitapları okuyamadan öleceğim diye korkuyorum. Nazım Hikmet'in, Hasan Hüseyin Korkmazgil'in kitaplarının çoğunu okudum. Öğretmen yazar Ali Yüce'nin kitaplarından dördünü okudum. Mehmet Başaran, Birsen Başaran, Azime Korkmazgil, Aziz Nesin, Mustafa Balbay, Talip Apaydın, Sevgi Özel, Öner Yağcı, Feridun Andaç, Can Yücel, Feyza Hepçilingirler, Vedat Günyol, Mustafa Ekmekçi, Muazzez İlmiye Çığ, Oktay Akbal, Mahmut Temizyürek, Ahmet Arif ve daha adları şu an aklıma gelmeyen yazarlar... Hepsini öpüp başımın üstüne koyuyorum. Fakir kardeşimi son yolculuğuna uğurladığımız gün tanıdığım yazar Bertan Onaran sayesinde birçok yabancı yazarın kitaplarına kavuştum. Dilimize çevirdiği kitaplarından çoğunu gönderdi okudum daha okuyamadıklarım da var. İzin verirseniz Bertan Onaran Bey'i buradan bir kez daha kucaklayıp doyasıya öpeyim. O da bir öğretmen biliyor musunuz? Fakir Baykurt'ta öğretmendi. Bertan kardeşin tanıttığı yabancı yazarlar arasında merakla okuduklarım var. Adlarını yazsam mutlaka yine eksik kalır.

Sözün kısası bütün yazarları çok seviyorum. Yaşamda en çok istediğim şey onları bir kez olsun görebilmek. Hepsinden etkileniyorum.

Hayatınızın bir döneminde her şeyi bırakıp başka bir hayat kurma, yazar olma fikri ya da girişiminiz oldu mu?

- Yazar olmayı kim istemez. Her şeyi bırakıp yazar olmak. Bu cesareti nasıl bulayım? Yıllarca yazdıklarımı kimselere göstermedim. Dostlarıma okuduğum zaman bile kendim yazdım demezdim.

Güzel yazarımın son konukluğunda ortaya çıkardım. Bakın size okuyacaklarıma sakın gülmeyin, beğenmezseniz açıkça söyleyin! Daha ilk öyküyü okurken ağladım, yazarım da ağladı. Sonunda bunları yırtıp atayım mı? dedim. Sakın ha! dedi. Ondan sonra kendime güvenim geldi. Yıllar önce yazdıklarımı bile çıkarıp temize çekmeye başladım. Öğretmenim, kardeşim Bertan Onaran sayesinde hem birçok yazarın kitabına kavuştum, hem de Papirus Yayınevi sahibi Oktay Şimşek Bey ile tanıştım ve kitabım basıldı. Çeltikçi nere, İstanbul nere!

Fakir Baykurt'un eşi Muzaffer hanımla da şu an hâlâ mektuplaşıyor musunuz?

- Sevgili Muzaffer ablayı ara sıra telefonla arıyorum. Şu anda İstanbul'da yaşıyor. Ona candan yürekten sabırlar dilerim.

Bir gününüz nasıl geçiyor?

- Sabah 6'da kalkarım. Sessizlikte iki saat kitap okurum. Sonra ev temizliği, yemek, bulaşık derken saat 12'ye gelir. Sonra da yazmaya başlarım gözlerim kamaşıncaya kadar çat pat bilgiyasarımın tuşlarına basıyorum. Akşamları genellikle komşulara gidiyorum okuma bilmeyen kadınlarla okuma saatleri yapıyorum. Uykumuz gelince (herkes evine sıçan deliğine) deyip dağılıyoruz.

Televizyon seyredenler Türkan Derya ismine uzun süredir aşinalar. Bugüne kadar pek çok yerli dizinin jeneriğinde yönetmen olarak onun imzasını gördüler. Erkek yönetmenlerin arasında genç ve kadın bir yönetmen olarak hemen sivrildi. İsmi en çok "Kara Melek"te dikkat çekti. Sonunda Türkiye'yi kasıp kavuran İkinci Bahar rüzgarı Türkan Derya'yı yıllardır içinde olduğu televizyon dünyasında birden bire kanatlandırdı ve bambaşka bir yere kondurdu. Televizyonun bu genç yönetmeni, yıllar önce bir asistan olarak başladığı işinde, Türkiye'nin en iyi yapımlarına imza atan yönetmenliğe yükseliş öyküsünü Öküz'e anlattı.

Yönetmenler de Ağlar

MİNE SÖĞÜT

Türkan Derya otuz iki yaşında genç bir kadın yönetmen. Basketbolcu olma düşleri kurarken, kendini Dokuz Eylül Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema Televizyon bölümünde bulan; aklında yönetmen olmak gibi bir şey yokken işin tam göbeğine düşüveren kimilerine göre şanslı kimilerine göre riskli bir dünyanın kahramanı olan bir kadın.

İzmir'de stadyumun yanında prefabrik bir binada sinema televizyon okumak düşleri kısıtlayan bir atmosfer solumak demek. Okulda bir kamera bile yok, dersler uygulamalı değil, her şey tahtaya çizilerek anlatılıyor. Öğretmenler *"burada işin teorisini öğreniyorsunuz; asıl eğitimi İstanbul'a gidip çalışmaya başladığınızda alacaksınız"* demeseler Türkan Derya'yı dünyasını genişletmeye kışkırtmasalar, biz böylesine yetenekli bir yönetmeni belki de hiç tanıyamayacaktık. O, ya düşlerindeki gibi önemli takımlardan birinde bir basketbolcu olacaktı ya da güneyde deniz diplerini keşfederek yaşamını geçiren bir dalış hocası...

İkisi de olmadı; televizyon dünyası Türkan Derya'yı istiridye gibi içine aldı ve yıllar sonra bir inci parlaklığında ortaya çıkardı.

"Şimdi geldiğim nokta bana çok keyif veriyor. Ama hiçbir zaman bunun için çok büyük bir çaba harcamadım. Hayatımı sürdürmek için çok çabaladım. Dublaj stüdyolarında uyudum, Sultanahmet Camii'nde yattım... Bu noktaya hakikaten tırnaklarımla geldim. Ama bunların hiçbirini, günün birinde çok başaralı bir yönetmen olacağım diye yapmadım. Yönetmen olmak gibi bir derdim yoktu. Sadece yaptığım işi iyi yapmak gibi bir derdim vardı. Üçüncü asistansam da iyi sufle vermek, ikinci asistansam da iyi kostüm devamlılığı sağlamak, birinci asistansam da iyi organizasyon yapmak gibi bir derdim vardı."

Çalışma hayatına başladığında bir çok hayal kırıklıkları yaşadı. İşinin adını koymakta zorlandı. Reklam filmlerinde yapım asistanı olarak çalışırken, elinde ağır kasalarla caddeler sokaklar aşıp koşuştururken "ben bu işi yapmak için mi o kadar okudum" diye hayıflandı. Ama yılmadı. Hayata karşı yenilgiyi asla kabul edemeyecek kadar hırslıydı. Hırsının hedefiyse herkesin sandığı gibi sektörde başarılı olmamak değil, sadece İzmir'e geri dönmemekti.

Derken başlangıçta oklarını o yöne doğru çevirmemiş olsa da ismi son yıllarda bir çok başarılı televizyon yapımının jeneriğinde görülmeye başladı.

ATV'de çalışırken 25 yaşında ilk yönetmenliğini yaptı. Reality şovlar döneminde *"Katil Kim"* diye bir programa imza attı. İlk drama yönetmenliği Yalan Dünya ile başladı. Sonra yüz bölümlük bir Kara Melek geldi. Ardından Sevdakondu, Kıvılcım gibi diziler onu izledi.

Bu yoğun ritim sonunda bir çokları gibi onu da yordu hatta belki biraz yıldırdı ve buralardan çekip gitmeye, Kaş'ta dalış hocalığı yapmaya karar verdi. Ama gidemedi. Çünkü tam o sırada Yavuz Turgul karşısına geri çevirmeyeceği bir teklifle çıktı: İkinci Bahar'ı yönetir miydi?

"O sırada inancımı çok yitirmiştim. Türkiye'de meseleye benim gibi bakan insanların olmadığını düşünüyordum. Kendi çabamla bir şeyler yapabilirsem daha iyi olur, biraz da meseleye dışardan bakmak, bir altı ay kadar öyle bir yerde yaşamak gibi bir düşüncem vardı Ama işte hayat öyle olmuyor. Hayatla didişmenin bir anlamı yok. Hayat nasıl istiyorsa öyle yapıyor. Onu kabullenip ona uymak hayatı daha huzurlu ve güzel bir hale getiriyormuş.

O 60 kişiyi ve Yavuz Turgul'u tanıdıktan sonra bunu anladım. Gençler hakkında umudumu yitirdiğim zamanda, o grupla karşılaştım. Yapım hakkında umudumu yitirmişken böyle bir yapımcıyla karşılaştım. Böyle Yavuz Turgul gibi biriyle karşılaştım. İkinci Bahar benim için böyle bir duraktı. Tam her şeyden vazgeçmişken Yavuz Turgul ısrar etti. Böyle bir fırsatı kaçırma yap mutlaka dedi. İkinci Bahar bana hediyedir yani."

Kaş'ta dalış hocalığı yapmak yerine İkinci Bahar'ın yönetmenliğini devralmak hayatında hiç ummadığı kapılar açmasını sağladı. Uğur Yücel ve Orhan Oğuz'un ardından dizinin üçüncü ve son yönetmeni olarak Türkan Derya işe başladı ve dizinin o büyülü dünyasına giren kapıdan içeri adımını ürkerek de olsa attı. Atış o atış.

"Başlangıçta ekibin çoktan birbirine kaynaşmış olmasından dolayı ufak bir tereddüdüm olmuştu ama yönetmenlik böyle bir durumda doğru bir birim. Yönetmen zaten her şeyin hakimi ve her şeyin üstünde duran biri olduğu için avantajlıydım. Üstelik kimse bana böyle bir şey hissettirmedi, bir sıkıntı bir gerginlik yaşamadım. Her şey çok özeldi. Şener Şen zaten oyuncu kimliğini hiçbir zaman üzerine giyen biri değildir. Onunla hiçbir zorluk olmadı. Ama Türkan Hanım'ın ilk sahnesini çekerken ben çok heyecanlanmıştım. Dünya tatlısıydı; o kadar profesyoneller ki bu insanlar, sizden o elektriği hemen alıyorlar. Çok inandılar bana; ben de onları yanıltmadım. Keyifli bir dostluk arkadaşlık oluştu aramızda. İster 30 yaşında olsun ister kadın olsun onların karşısındaki bir yönetmendi her zaman. Ondan sonrası benim için açıkçası çok zor değildi. İşleyiş olarak diğer işlerden bir farkı yoktu ama o sevgi ortamı bambaşkaydı..."

Belki de İkinci Bahar'ın seyirci üzerindeki etkisi bu geri plandaki olağanüstü durumdan kaynaklanıyordu. Yüz kişiyi aşkın bir ekiple çekilen dizi de kimse sevgiyi dilinden düşürmüyordu. Neredeyse herkes iş yaşamında hatta belki özel yaşamında bile uzun süredir aradığı o katıksız dostluk bağını umulmadık şekilde bu dizinin setinde, Samatya Meydanı'nda buluvermişti; bu durumun büyüsü ekrandan dışarıya sızdı, tek tek tüm evlere girdi, herkesi etkisi altına aldı. İkinci Bahar çekilirken sette öyle bir dünya yaratılmıştı ki, dizi çekimine katılanlar, senaristinden figüranına kadar herkes gözlerinin önünde yaratılan bu sanal dünyaya kendini kaptırmıştı. Sadece ekran başındakiler için değil, dizinin tüm çalışanları için hatta yönetmen Türkan Derya için bile anlatılan hikaye, bir masal değil gerçekti sanki.

"Çok duygusal sahnelerde kendimiz ağlıyorduk. Gözlerimin dolduğu ama ağlamamak için kendimi tuttuğum çok oldu. Ama bir sahnede çok ağladım, gözyaşlarım şakır şakır aktı. Dede ölürken Secaattin geliyor eve 'gözün aydın Ali Haydar Usta' diyor 'ablam sana dükkanı geri vermiş' diyor; O da 'mal mülk umurumda mı? Babam ölüyor' diye cevap veriyor. Bu sahneyi o kadar güzel oynadılar ki, kısacık bir şeydi ama çok ağladım. Şener Bey, Ali Haydar'ın, Türkan Şoray, Hanım'ın dışına çıkıyordu oynarken, ben de yönetmenliğin dışına çıkıyordum. Yazarlar bile senarist kimliğinin dışına çıkıyorlardı ve hepimiz sanki dışardan gelmiş bir senaryo gibi bakabiliyorduk işe. İstediğiniz kadar monitörün karşısında oturun, oranın bir set olduğunu bilin yine de öyle büyülü oynuyorlardı ki insanı içine çekiyordu dizi."

İkinci Bahar belki özel bir iş. Çalışanlarıyla senaryosuyla sıra dışı bir dizi. Türkan Derya'nın yaşamına girip çıkan ve çok güzel izler bırakan gücünü, etkisini olağanüstülüğünden alan özel bir iş. Belki bir daha asla böyle bir ekip olmayacak, böyle duygular yaşanmayacak ama yönetmenlik devam edecek. İkinci Bahar'dan önce yıllardır üzerinde taşıdığı yönetmenlik sıfatını artık tekrar sorgulayan Türkan Derya hâlâ bu sıfata yüklemeye çalıştığı anlamları arıyor.

"Yönetmenliği kendi adıma yapmaya başladığım andan itibaren öğrenmeye başladım hâlâ da öğreniyorum. Her yeni iş yönetmenlik adına bana bir sürü şey öğretiyor. Asistanken ben yönetmene bakayım ne yapıyor ben de ilerde onu yaparım diye bir şey yok. Çalışırken işinizle o kadar meşgul oluyorsunuz ki buna vakit kalmıyor. Ama ne yapılmaması gerektiğini birlikte çalıştığım yönetmenlerden öğrendim. Mesela o yönetmenlik elbisesini çok fazla sıkı sıkı giymenin çok fazla zararlar vereceğini gördüm. Çünkü doğaüstü bir şey var orda. 60 kişiye hükmediyorsunuz ve o 60 kişi sizden çok büyükler, sizden çok daha tecrübeliler. Orada herkes nefesini tutup ağzınızdan çıkacak tek bir lafa bakıyor. O ortamda insan kendini çok farklı bir şekilde hissedebilir. Eskiden yönetmenler çok yalnız ve mutsuz geliyorlardı. Birazcık bu etiket yüzünden bu böyle. İçinde bulunduğunuz o dünyadan çıktığınız anda, dışarıda birden bire Türkan

Derya oluyorsunuz. Vasıfsız sıfatsız. Yönetmen yalnızdır. Bunun çok dezavantajı var. Bu kadar paylaşmaya yönelik bir iş yaparken, 60 kişiyle tek yürek atıp bir şey yapıyorken, herkes aynı anda aynı şeyleri hissederken tüm bunları bir yönetmen yönlendiriyor. Bu dünyayı yaratan duyguyu yoğunluğu yaratan, o enerjiyi aktaran sizsiniz. Bunları düşündüğümde zaman zaman kendimi yalnız hissettiğim oluyor."

Yalnızlık tedirgin edici bir duygu. Hele kalabalıklar içinde yalnız olmak gerçekten çok zor. Ama yine de yönetmenlik keyifli bir iş. Üstelik verdiği keyfin paralelinde müthiş de bir haz tattırıyor insana.

"O duygunun ne olduğunu tam olarak söylemek zor. Bilmiyorum tarif edilse belki formülü bulunmuş ve çözülmüş olacak galiba... Kuru kağıtta, daktiloyla yazılmış şeylerin hayata geçtiğini görmek çok mucizevi bir şey. Siz onu okurken aklınızda bir duygu yaratıyorsunuz ve sonrasında oyuncunun yüzünde bunun olacağını düşünüyorsunuz. Ardından geçiyorsunuz monitörün karşısına ve evet sizin hissettiğiniz duygu işte oyuncunun yüzünde. Bu inanılmaz bir duygu. Acayip bir şey. Çözemedim."

Her işte olduğu gibi yönetmenlikte de kadın kimliği ister istemez farklı bir renk veriyor hayata. Erkek dünyasında kadın olmak, hem de en tedirgin edici kelimenin ardında durmak, erkeklerin genlerine işlemiş *"yönetmek"* fiilini kadın kimliğiyle onlardan çalacak kadar cesur olmak...

"Her işte kadınla erkek arasında fark var. Yönetmenlikteki fark iyi anlamda bence. Evet bu daha çok erkeklerin yaptığı bir iş ama kadınlar daha sabırlı oluyor... Daha yumuşatıcı...

Bizde de kadın olmak avantajlı bence; yönetmen olarak da yardımcı yönetmen olarak da olsa kadın gerekli... Genelde yapımcı erkek oluyor, görüntü yönetmeni erkek oluyor ve böyle iktidarlar bir araya geldiğinde asistan da olsa yönetmen de olsa yumuşaklık sağlamak, dengeyi oluşturmak hep kadına düşüyor. Bu durumda kadınlık avantaja dönüşüyor. Herhangi bir sette kadınların olmasını ben erkek de olsaydım tercih ederdim. Hem denge sağlıyorlar hem de havayı yumuşatıyorlar. Kılığa kıyafete kadar yansıyan etkileri olduğunu düşünüyorum bunun. Erkekler bence daha köşeli... Erkek filmiyle kadın filmi çok farklı bence. Erkeklerinki daha sert, kadınlarınki daha yumuşak oluyor. Mesela Dar Alanda Kısa Paslaşmalar bence çok erkek filmiydi. İçinde kadın vardı ama dediğim gibi köşeliydi. Müjde Ar'la Savaş Dinçel'in arasındaki şeyi biz kadınlar öyle yaşamayız. Öyle yaşamadığımız için de öyle anlatmayız."

Bugüne kadar hep televizyon dizileri çeken Türkan Derya'nın bundan sonraki hedefi reklam filmi veya uzun metrajlı film çekmek. Çünkü artık hayatının 16, 26 ya da 100 bölüme bölünmesini istemiyor. İş günlerini bir süre için de olsa haftalık yayına bant yetiştirme kaygısı olamadan yaşamayı düşlüyor. Geldiği nokta kışkırtıcı. *"Eğer Yavuz Turgul'un eli üzerimde olursa, onun onayını, desteğini alırsam, bir de gerçekten iyi bir senaryo gelirse belki o zaman uzun metrajlı film çekmeyi göze alabilirim"* diyor. Artık herkesin gözü onun üzerinde. Belki birileri İkinci Bahar'ın yönetmeninin bundan sonra artık harikalar yaratacağından emin. Ama o söz veremiyor. Çünkü İkinci Bahar'da tüm ekip gibi o da özel bir çaba göstermedi. Sadece elinden geleni yaptı. Yaptığı sevildi, beğenildi. Bundan sonra da yapabildiğinin en iyisini yapacak. Sevip sevmemek her zamanki gibi seyirciye kalacak...

Onun iki adı var: Biri Belgüzar, öbürü Remziye. Ama daha çok Remziye diye biliyorlar onu. Belgüzar, yaşamına iliştirilmiş bir çiçek gibi, sonradan takılmış. 20 yıldır İstiklal Caddesi'nde lavanta satıyor. 20 yıldır yanından gelip geçenlerle birlikte, önündeki sepetten çıkıp şehrin bol karbondioksitli havasına, kırların rüyalarını bulaştıran o hoş kokuyu soluyor... Belgüzar Abla içini Öküz'e döktü...

Bir Çocuklarımın Geleceği Olsun İsterdim Başka Bir Şey İstemezdim

Belgüzar'ı sonradan koymuşlar, asıl adım Remziye. Ben Taksim'de oturuyorum, Kuzukulak sokakta. Doğma büyüme İstanbulluyum. Hep burada oturdum. 20 senedir bu işi yapıyorum yani lavanta satıyorum.

Lavanta tarlalarda yetişir; asıl Haziran'da çıkar, biçilir, kurutulur; biz de öyle alır satarız. Bunlar kış lavantası asıl yaz lavantası daha güzel olur. 42 yaşındayım. O kadar göstermem ama ... Üç çocuğum var biri evli, bir de asker oğlum var, bir de 16 yaşında kızım: o, mağazada çalışıyor.

Yazın keyifli bir iş lavanta satmak ama kışın zor tabi. Yağmur çamur. O zaman n'apalım biraz duruyoruz, satılırsa satılıyor, olmazsa çekip gidiyoruz. Yazın daha güzel tabii. Hava güzel oldu mu iyi. Ne kazandığım hiç belli olmuyor, gün geliyor beş milyon, gün geliyor üç milyon. Bazen daha fazla. Hiç belli olmuyor.

Belediye beni tanıdığı için pek karışmıyor. Burada çok eskiyim ya, pek bir şey demiyorlar. Yoksa lavantacılara da karışırlar ama ben eskiyim diye bana bir şey pek demiyorlar.

Beyoğlu'ndan başka yerde ne oturdum ne çalıştım. 20 senedir buradayım. Hiçbir zararını görmedim. Bence güzel bir yer burası. Herkes kendi halinde. Çok karışık insan var ama kimse kimseye zarar vermez.

Araplar çok lavanta alırlar. Ben daha çok turistlere satıyorum... Sonra Amerika'dan gelenler, Avrupa'dan gelenler var. Mesela Araplar yazın geliyor, onlara çok satış yapıyorum. Yabancılar bizim Türklerden daha çok biliyorlar bu işleri. Lavanta oralarda daha çokmuş yani. Biz bunu genelde koku diye kullanırız, naftalin diye güve için. Ama kaynatılıp içilir de. Mide ağrısına iyi gelir. Sinirleri yatıştırmaya daha bir sürü şeye yararlı lavanta.

Seviyorum ben işimi. Ne de olsa kendi işim sayılır. İstediğim saatte geliyor istediğim saatte gidiyorum. Herkesi görüyorum burada otururken. Gördüğün gibi herkes geçer önümden. Bin türlü insan gidip geliyor onları seyretmeyi seviyorum.

Bayanlar daha çok ilgilenir lavantayla. Bir paketi 250 bine veriyorum ama inan onu bile çok bulanlar var, birkaç paket aldılar mı pazarlığa başlarlar. Bunlar Isparta'dan geliyor böyle çuvalla. Ben paketliyorum satıyorum. Ailede bunu başka yapanlar da var ama onlar genelde yazın yaparlar devamlı yapan bir benim. Çoğu çiçek satar. Çiçek daha kârlı tabi. Sürümü var, daha pahalıya giriyor. Bizim daha bir farkımız var, çiçek onların sermayeli malı. O daha büyük iş.

20 senedir yapıyorum ömrüm yetirse bir yirmi sene daha yaparım. Daha ne kadar çalışırım bilmiyorum. Kendi işim diyorum ya, evde oturmaktansa çalışmak daha iyi. Eşim nakliye hamallığı yapıyor. İşleri de yok pek. Benim işimden daha zor onun işi. Sırtlarında makine taşıyorlar bütün gün, yüksek yüksek binalardan yukarı çıkarıp indiriyorlar. Her şey olabilir yani tehlikeli iş. Ben bu işi seçtim çünkü sorunlar vardı, çoluk çocuk para lazımdı. Para olmayınca...

Kaynanamdan kalma bu iş bana. O vefat etti, o zaman bir deneyelim bakalım ekmek paramız çıksın dedik. Evde oturmaktansa... Çocuklara evde bakanlar vardı, görümcelere filan bıraktım her gün lavanta sattım. Şimdi büyüdüler evde bekleyen yok daha kolay.

Bu dükkanın önünde oturuyorum hep, bana bir şey demiyorlar ama bir patron var o gelince kızıyor, ben de o zaman kalkıyorum. Çocuklarım böyle güzel bir yerlerde çalışsın sigortalı olsun isterim. Kızım daha yeni girdi yok sigortası ama olur inşallah. O benim yaptığım işi yapmayacak. Ben bu işi yapmasam ev hanımı olmak isterdim. Daha iyi bence. İşimle gücümle, çoluk çocuğumla ilgilenirdim.

Yaşlanmaktan korkuyorum. Bir gelecek olmadığı için, yaşlılık kötü, zor. Bu işin hastalığı var şusu var busu var. İstanbul'u hiç gezmedim. Dışarı çıktığımız yok ki, işten eve, evden işe. Sabah işe geliriz akşam evimize. 40 yıldır Beyoğlu'nda yaşarım hiç sinemaya gitmedim.

Kadın olmak zor değil, erkek olmayı istemezdim, şimdiki erkeklerden daha iyiyiz bence. Bildiğim kadarıyla erkekler daha bir şeyler... Kadınlar daha mücadeleci yani. Daha çok koşuşturuyoruz biz; namusuyla çalıştıktan sonra. Erkeklerden daha güçlüler valla, bir yerden ne yapıp edip ekmek kazanıyorlar. Bu zamanda kadının çalışması lazım. Hayata karşı daha güçlü bence kadınlar.

İşsizlik bence bu ülkenin en önemli sorunu. Çocukları okutamadım. İlkokula kadar okudular ancak. Ben hiç okumadım. Okuma yazma öğrenmedim heves de etmedim. Bazen gerekiyor ama şimdiye dek olmayınca artık bu yaştan sonra da olmaz. Belki üstüne düşseydim okurdum.

Okusaydım doktor olmak isterdim. Hevesim vardı küçükken. Hastanede bir doktor. Ne doktoru olursa... Hevesliydim küçükken. Çocuklar da doktor olsun isterdim olmadı. Ben işimi seviyorum. Çalışabildiğim kadar çalışırım artık.

Hayatımdaki en büyük eksik ne mi? Bilmem... Çocuklarımın geleceği olsun isterdim; bir bu eksik. Başka bir şey de istemezdim...

Sıra geliyor vedalaşmalara... Bu vedada büyük-küçük, iyi-kötü, tüm yaşanmışlıkları yansıtan bir yoğunluk, bir ifade taşıyor bakışlardan. Beklenen an geldi artık. "Çatınızdalar", "Sizinkinde de varlar! "Ama bu 'hayati' sorulardan daha sık sorulan bir başka soru var: "Ekim nasıl?" Bağıra bağıra iletilen haberler ve en sık sorulan soru: "Ekim nasıl?", "İyi, iyi keyfi yerinde" diye yanıtlar geliyor karşıdan. Kimi zaman bağırarak, kimi zaman elle yazılarak... Ekim hepimizin sevgilisi... Bir çocuğun iki yaşından iki buçuk yaşına asıl da hızla gelişip, nasıl büyüdüğünü yaşadık biz onda. Ekim'in en sevdiği oyuncaklar kapı kilitleri ve anahtarlardı; bunlardan cezaevinde çok bulunuyor.

Uğursuz Yazı

YEŞİM KOÇ - NİL PINAR ARIN

Kutlamalar

"Göz alıcı renklere boyadığınız çürümüş ve grileşmiş dünyanızdan dışlayıp, bütün renkleri yasakladınız bana, ne grotesk. Ahududu şurubunu çiğ kırmızıya boyadınız, aperatifleri yaldızlı portakal rengine. Zümrüt yeşili, krom sarısı yağlar ve reçelleri çocukların midelerine indirdiniz. Kanser yaptığı kimin umurundaydı.

...Ve beni beyaza zorlayın. Çünkü beynim bu renklerin içinde paramparça..." (**"Ben Ulrike, Bağırıyorum"** adlı oyundan)

Kanser yaptığı kimin umurunda!... açlık grevleri ve ölüm oruçları dolayısıyla yılbaşı sofrasında sadece çeşitli şekerler ve meyve suları var. Zorlukla ayağa dikilmiş kırık masaların üzerine kurulmuş bir sofra: tabaklara dizilmiş renkli şekerler, kırık bir vazoya iliştirilen kurdela, pet şişelere doldurulmuş boyalı sular –zümrüt yeşili, kivi; gülkurusu, kuşburnu; kavuniçi, portakal, hepsinin de tadı birbirinden beyaz!... Hiç biri içilmedi. Ama görüntü dört başı mamur bir yılbaşı sofrası tadı bırakıyor; "Açlık grevinde daha iyisi olamazdı."

Yine de buruk bir tadı var bu yılbaşının... Saat 12'ye yaklaşıyor. F tiplerindeki parçamız, bu anı yaşayamıyor. Kollarındaki saatleri almışlar, onları zamanın dışına atmaya çalışıyorlar!.. TV'de renkli yeni yıl görüntüleri... Havai fişek gösterileri, "coşkudan" kendinden geçmiş insan manzaraları... Spikerin sesini algılayamıyor kulaklarımız, toplu bir histeri krizi gibi geliyor ekrandaki görüntüler. Başka bir dünyayı seyrediyoruz. Başka bir dünyadan seyrediyoruz. Ve bizi beyaza zorluyorlar.

Ansızın slogan sesleri geliyor ("Yeni yılda da ha!" diyerek), otuz kadın havalandırmaya fırlıyoruz. Slogan demek operasyon başlangıcı demek olabilir çünkü. Sürekli tetikte duran yaşamımız, zamansız bir sloganla, belirsiz bir sesle, hemen olağanüstü hale geçebiliyor.

- "Ses nereden geliyor?"

Gergin yüzlere bir gülümseme yayılıyor birden.

- "...3. Koğuuuş! Yeni yılınız kutlu olsuuun!"

- "...4. Koğuuuş! Yeni yılınız kutlu olsuuun!"

...

- "...11. Koğuuuş! Yeni yılınız kutlu olsuuun!"

- "Kütahya, Edirne, Manisa...Sincan, Kandıra!.. Sizlere selam olsun!"

- "Bizimkilermiş!"

Gözümüzün önüne havalandırmaya toplanmış halleri geliyor, gazdan kısılmış sesleriyle avazları çıktığınca haykırırlarken. Inadına duvarları aşan, bizimle buluşan ses, "görüş yasağını" deliyor, yeni yıl akşamı erkek arkadaşlarla buluşturuyor bizi. Bizimkiler yeni yıl hediyesi olarak selamlarını yolluyorlar. Zılgıtlar patlıyor, bir halay başlıyor kendiliğinden. Biliyoruz ki şimdi bizim sesimiz onların kulaklarında.

Anılar

Aylar sonra öğrenebildik tedavi için Bayrampaşa Cezaevi içinde bir devlet hastanesi var. Çok hasta olan mahkumlar buraya gönderiliyor. Mahkum koğuşu hastane falan ama gene bir tür koğuş. Demir parmaklıkların arkasında hastaların toplandığı bir yer. Bayrampaşa Devlet Hastanesi "mahkum koğuşun"nda yatan Filiz ve Petek'in 19 Aralık günü yaşadıklarını... O gün akşama dek yatağa bağlı kaldıklarını... Dokuz yaşından beri oraklı Akdeniz anemisi hastası olan ve adli tıbbın tahliye edilmesi gerektiğine dair raporu çoktan vermiş olması gereken Filiz'in bu süre boyunca krizlerini alt etmek için nasıl bir çaba sarf ettiğini... Hastalığının ona biçtiği yaşam sınırını aşabilecek kadar güçlü o insan iradesini o gün nasıl zorladığını... Filiz ve Petek'i saatler sonra, operasyon bitiminde, o gazetelerde fotoğraflarını gördüğünüz yanıklar içindeki arkadaşlar da mahkum koğuşuna getirilince çözmüşler bağlı oldukları yataklardan! "Gördüklerimiz ve yaşadıklarımız karşısında ne bayılmalıyız, ne de ağlamaya fırsatımız olmadı" diyorlardı...

O hasta bedenlerle ve yanmış bedenlerin karşılaşması... Sağlıklının anlamı değişiyor birden...

Çatılarda namlular doğrultulmuş, siperler alınmış. Tehlikedeyiz. Apar topar kurulan barikatlar. Ve ardından iki kadın koğuşunda barikat arkasında on iki saatlik bir bekleyiş... Her an "sıcak çatışmanın" başlamasını beklemek; dışarıdan tahmin edildiği gibi bekleyiş değildi bu... Bizim diğer cezaevlerinden bir ayrıcalığımız var. Operasyon başladığı anda bir yandan barikatları kurarken öte yandan televizyon izlemeye başladık... "Ambulanslar ve itfaiye araçları Bayrampaşa Cezaevi'nin önünde hazır bekletiliyor", "sıcak temas başladı", "Ümraniye, Çanakkale, Buca, Bursa..." ilk andan itibaren yaşadığımız operasyonun boyutlarının farkındayız. İkili bir durum bizimkisi. Camdan bağırılıyor: "9. koğuşa girdiler!" televizyon; "Bursa'da da sıcak temas başladı.." Hem operasyonu yaşıyoruz, hem de cezaevinin iki kilometre ötesinde jandarma barikatının arkasında bekleyen ailelerimizin cezaevinin o korkunç görüntüsü karşısında duydukları dehşetli kaygıyı...

"Cezaevinden yoğun duman yükseliyor sayın seyirciler. Silah sesleri duyuyoruz." "Cezaevinden"; bu kelime taş duvarları, askerleri, gardiyanları değil, içindeki dostları anlatıyor o an bize. "Nasıllar?" tek tek hepsi, tüm yaşanılan paylaşılan anlar, geçiyor gözlerimizin önünden. O çok bildik, yıllarca aynı kalmış, eskitemediğimiz o mekan, bugünkü haliyle canlanıyor gözümüzde.

"Onlar nasıllar acaba şimdi?" ... Sanki operasyonun dışındaymışız gibi yaşıyoruz bir yanıyla... Diğer yandan, "geliyorlar!". Ve onlar yaklaştıkça son hazırlıklarımız tamamlanıyor, sloganlarımız sıklaşıyor. Sular, havlular, aylardır birlikte yattığımız güvenlik paketi; bir çöp poşeti, bir paket selpak, bir mum ve bir çakmak. Çöp poşeti gaz bombalarına karşı, mum ve çekmek elektrik kesintilerine karşı, su ve havlular gaz için... Deprem çantasına benzeyen bir çanta hazırlıyoruz böylece. Dışarıda korkulan depremden biz burada pek etkilemiyoruz çünkü. Büyük 19 Ağustos depreminde de Sakarya'daydık, çok hafif atlattık. Doğal depremlere karşı oldukça güvenlikli cezaevi duvarları, fakat 'derin devlet deprem'lerinde herşey değişiyor...

"12'nin duvarını yıkmaya çalışıyorlar!", bu sevk demek... kapıdan değil, yıkarak duvardan girmek sevkin gerekçesi oluyor sonradan; "Cezaevi kullanılamaz hale geldi, yandı, yıkıldı!"

Ve sıra geliyor vedalaşmalara... (henüz birbirinin soyadını öğrenmemiş olanlar bile vedalaşıyor: -senin soyadın neydi? –kart atar söylerim.) Bu vedada büyük-küçük, iyi-kötü, tüm yaşanmışlıkları yansıtan bir yoğunluk, bir ifade taşıyor bakışlardan. Beklenen an geldi artık.

- "Çatınızdalar"

- "Sizinkinde de varlar!"

Ama bu 'hayati' sorulardan daha sık sorulan bir başka soru var:

- "Ekim nasıl?"

Bağıra bağıra iletilen haberler ve en sık sorulan soru: "Ekim nasıl?", "İyi, iyi keyfi yerinde" diye yanıtlar geliyor karşıdan. Kimi zaman bağırarak, kimi zaman elle yazılarak... Ekim hepimizin sevgilisi... Bir çocuğun iki yaşından iki buçuk yaşına nasıl da hızla gelişip, nasıl büyüdüğünü yaşadık biz onda. Ekim'in en sevdiği oyuncaklar kapı kilitleri ve anahtarlardı (bunlardan cezaevinde çok bulunuyor).

Nihayet geldiler kapıya... Daha önce başka operasyonlar dinlenirken bu an nefes kesiyordu. Ama şimdi öyle sıradan, öyle doğal... İşte geldiler; "teslim olun!" daha komik bir şey bulamazlar mıydı acaba? Acaba duvarlara da yıkmadan önce "teslim ol" diyorlar mı, teslim olmayan duvarları mecburen yıkıyorlardır belki de.

"Teslim olun!" bu komik anons, belli ki moralimizi bozacağını düşündükleri bu anons, garip bir biçimde, elinde hiçbir silahı olmayan tutsak edilmiş bir insanın, ne kadar güçlü olduğunu duyumsatıyor. Sadece düşünce ve duygularıyla... Vazgeçmemekte direndiği düşünce ve duygularıyla...

İki km ötede gergin, sabırsız bir bekleyiş... Annelerin, babaların yaşayabileceği en korkunç acı...

- "Çıldırmak üzereydim. Hepinizi öldürdüklerini düşündük. Ve çaresizliği ya-

şadık o anda."

Operasyon sonrası ilk görüşte kırık dökük kelimeler değil, o acılı bakışları, kanayan yürekleri konuşuyordu annelerimizin, babalarımızın. Onların yaşadıkları o acıyı, o telaşı anlıyorsun ve birkaç kelimeyi yeniden yeniden tekrarlamaktan başka bir şey gelmiyor elinden.

"Biz çok iyiyiz, bizi merak etmeyin, iyiyiz..."

Bazıları beceriksizliğimizi yüzümüze vuruyor:

- "Aman siz de hep iyiyiz deyip duruyorsunuz. Başka laf bulamadınız mı?

- "Ne yapalım, üzüm üzüme baka baka kararır, "teslim ol" diye diye ortalamayı düşürdüler. Biz de takılmış plak gibi iyiyiz deyip duruyoruz.

Operasyon sonrası gazın yoğunluğundan bir hafta 8. koğuşa giremedik... "Asker gelmiiş, dördü almış, götürmüüş!" Çok sevdiği dördüncü koğuşun harap haline Ekim'in getirmiş olduğu açıklama bu! "Ekim iyiymiş!" o an buna nasıl da inanıyorduk, bunu duymak nasıl da rahatlatıyordu o an. "Anne gözüm acıyoo, ağzım acıyoo, gözüm acıyoo" diye bağırarak ağlayışını sonradan duyup, sonradan yaşıyorsun...Ekim iyiymiş!"

Diğer cezaevlerindekiler, Ekim, ailelerimiz, dostlarımız, ve biz... Tüm bunları aynı yürekle, birbirimiz adına yaşadık. Bir insanın "kendisi için", duyabileceği tüm kaygılar artık diğerleri için kaygıya dönüşmüş. Böylesi "kalabalık" bir anı "tek başına bir insan" olarak anlatmak mümkün mü?

Nefes alma mesela, kişinin tek başına yaptığı eylemlerden biri, fakat operasyonda o bile değişiyor sanki kalabalıkla nefes alma ve kalabalık nefes alamama durumu var, televizyondan izlediklerimizle de birleşince, diğer cezaevlerini, sokakları, dışarıdakileri görünce, il il, tüm ülkede bir nefes darlığı varmış gibi geliyor insana her nefesinin sıkışmasında... Biz burada sıkıştıkça nefesler de sıkışıyor gibi...

Şeyler

19 Aralıktan tam bir ay sonra, 18 Ocakta "arama" adı altında yeni bir operasyon daha yapıldı buraya. "Arama" sırasında kolumuzdaki saatlerden, kasetlere (özellikle Metallica kasetlerinin hepsi gitmiş), deniz kabuklarından rüzgar güllerine, tahtadan yapılmış kalem kutusu gibi süs eşyalarından dolmakalemlere... Pek çok şey cebe indirildi. Duvardaki çocuk resimlerinden, ailelerimizin fotoğraflarına... Bizim için bir anlam, bir değer taşıyan her şeyden intikam alınmıştı '96 ölüm orucunda ölenlerin resimlerini, gözleri tek tek oyulmuş ve üzerine küfürler yazılmış olarak bulduk. Ailelerimiz girişteki sobada kitaplarımızın yakıldığını, içeri girer girmez önlerine çıkan "sergi"de koğuştan çıkarılan dolap gibi demirbaş eşyaların üstüne iç çamaşırlarımızın serpiştirildiğini anlattılar görüşte... Leyla'nın beş yıl uğraşıp çekirdekten büyüttüğü limon ağacı da idarenin bahçesini süslüyor şimdi. Limon ağacımız yaklaşık 1.5 metre boyundaydı. Aşılayamadığımız için limon vermiyordu ama yapraklarını avuçlarımızda ovuşturup güzel kokusunu içimize çekiyorduk. Küçük çınar ağacımız vardı bonsai gibi bir şey, büyümüyordu, o da yok şimdi. 19 Aralık sonrası koğuş manzarasının bir benzeri bu. O zaman da tüm yiyecekleri birbirine karıştırıp üzerine pekmez şişesi boşaltmaya üşenmemişlerdi! Üzerine pekmez döktürdükleri dev yığında kırılmış yumurtalar, un, şeker, domates, kırık tabaklar, baharatlar vardı. Prizlere yumurta isabet ettirmece oynamışlar, duvardaki prizlerin çevresi atılmış yumurta izleriyle doluydu. Parçalanmış tablolar, gözleri iyi görmeyen ve gitgide kötüleşen bir bayan arkadaşın yaptığı tablolar; kasaturayla ortadan parçaladıkları tablolarından biri "büyük gözlü bir kadın portresi"ydi, üzerinde tepinilmiş gitar ve sazlar, her parçası kırılıp bir yana atılmış çalışma masaları, kırık daktilolar, teypler... Her şey çok hoyratça, kör bir öfke ile yapılmamıştı aslında... Cüzdanlar açılmış, sevdiklerimizin fotoğrafları bulunmuş, ikiye yırtılmış bir parçası alınıp diğer parçası yeniden yerine yerleştirilmişti, neyi kaybettiğimizi unutmayalım diye... Gözlük kapları "aranmış", içindeki gözlükler ortadan ikiye kırılmış ve tekrar itina ile kabına geri yerleştirilmişti; kabı gören önce "gözlüğüm sağlam kalmış" diye sevinip sonra kırılan gözlüğüne hayıflansın diye... Oysa kabı gören önce "gözlüğüm sağlam kalmış" diye sevinip kabı açıyor ve kahkahayı basıveriyordu! Ve asıl "büyük numara"!: Alt şebekede bütün dolaplar talan edilmiş ve hepsinin üzerine ağ kısmı yırtılmış donlar, ağ kısmı parçalanmış pantolonlar asılmış!.. Bir 'yaratıcı operasyonculuk' kursuna gidilmiş galiba...

Ve şimdi F tiplerinde de bu yaratıcılıklarını konuşturuyor, "zeka parıltısı " taşıyan yeni keşifler yapıyorlar her gün. Bunların pek azı bize ulaşıyor; hücrelerden haber almak kolay değil.

Mektuplar

Bizim koğuştaki Şaduman, ölüm orucunun 80'li günlerinde 19 Aralıkta yanımızdan operasyonla alınarak diğer erkek ölüm oruççularıyla beraber Kandıra'ya götürülen eşi Duygu'ya hergün inatla mektup yazıyor. Hergün inatla onlarca mektup yazılıyor F tiplerine bizim koğuşlardan. Yanıt yok hâlâ. Şaduman yazarken, toplama kamplarında yaşananlar geliyor aklımıza...

"Geldiğimizde 'hiç mektup yazamayacaksınız' denmişti. Düşmanımız hakkında yargılarımız açık olduğundan hiç şaşırmadık buna. Ama bir gün bütün blokta ayrımsız tüm Fransızlara kartlar dağıtıldı. 'Hiç kuşkusuz yanlışlık var' dedik. "Değil" dediler. 'Herkes gibi 25 sözcük yazma şansınız var.'

Ve yazdık. Satırlarda o ne sevgi! Özenle seçildi sözcükler! Yalnızca bir ana ya da seven bir kadın görebilir böylesine cümlelerin altında gizli olanı: 'Bir kamptayım... yaşıyorum... güveniyorum...'

Schreiber kartları topladı. Gidecekler... Gittiler.. Fransız aileleri ağlamış olmalılar yazıyı tanıyınca... Yanıtlar gelecek... Umut iki aylık bekleyişe karşın sürüp gidiyor... Anlaşılan olağan bir gecikme...

Bir akşam her zamankinden daha yorgun dönüyoruz. Yağmur yağdı ama içtimada Schreiber bütün Fransızlar için mektup olduğunu söyledi. Nihayet! Sabırsızlık, mutluluk ve anlayışla parlıyor gözler. Kim alacak mektubunu. 'Sevinin hepinize var!' Schreiber ve Blok başkanı, gülmelerini güç tutarak, her birimize 10 hafta önce yazdığımız kartları veriyor. Gönderilmemiş kartları. Bir şaka!"
(Eylem Adamları – Jean Lajgitte)

Düş kırıklığı! Bize yaşatmak istedikleri bundan ibaret! Umudu ve direnci böyle, içten içe kemirebileceklerini düşünüyorlar. Acaba bizim okuduğumuz bu kitap da onların eğitim kitapları arasında mıdır? diye düşünüyoruz bir an... gülerek aynı inatla devam ediyor Şaduman mektubuna.

Bu yazıya başladığımız ilk akşam "bu gece ikinci bir operasyon daha olurmuş, yazıyı bitiremezmişiz" diye dalga geçiyorduk o halimizle. O gece değil ama o gecenin sabahında "içimize doğan" ikinci operasyon gerçekleşti. Neyse ki operasyondan sağ çıkmıştı yazı. Ama adı "uğursuz yazı" kaldı.

GEBZE ÖZEL TİP CEZAEVİ
31 Ocak 2001

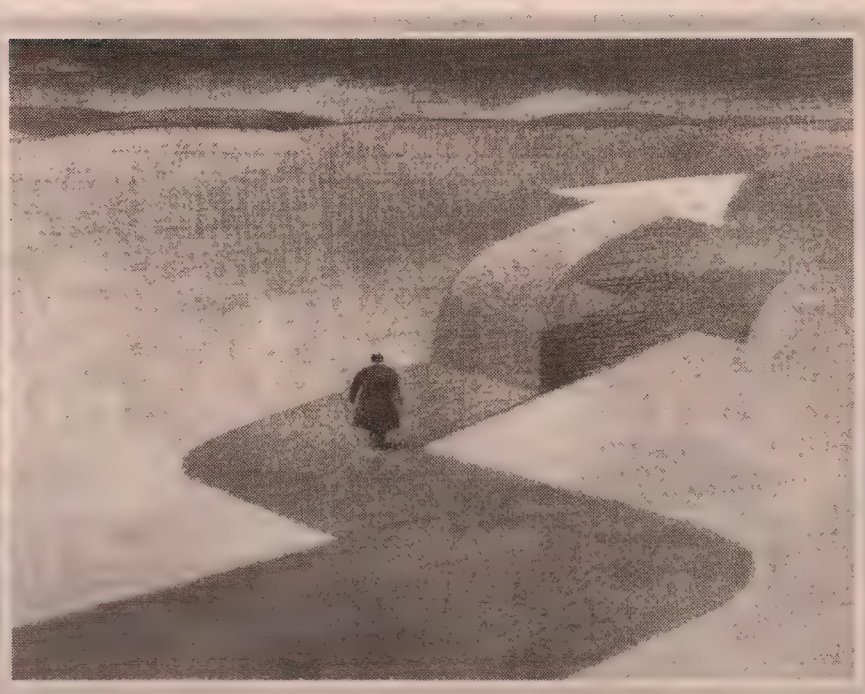

Öyküsü Olmayan Ses

ASLI ERDOĞAN

Peki, başlayalım. Hemen şimdi. Çünkü yaşamdan söz edeceğiz, zamanımız az. Bugün, bu sabah, sayılamayacak denli çok sözcüğün arasından, yığınla doğru sözcüğün arasından yalnızca birini seçtim: **Yaşam**. Ardından soluk soluğa koşacağım bu sözcüğün. Durmamışçasına koşmam, sürekli hızlanmam gerekiyor. Beni bekleyene doğru...

Sözcükler: Çıplak ve kırılgan, bir soluğun gölgeleri.

Kuru ve kemikli bir el, beni omuzlarımdan kavrayıp gecenin dışına bırakmış. Gözlerimi yeni bir güne açtığımda, çoktan ağarmıştı saçları dünyanın. Işık hızla ilerliyordu nesnelere doğru, kucaklıyordu onları, boş bir sayfanın sözcükleri kucaklayışı gibi. Bir çığlığı yutup boşluğa dönüştürmesi çibi. Hızla geri çekiliyordu gece, yarıda kesilmiş düşlerini bırakarak - okyanusun ıslak kumlarda bıraktığı boş denizkabukları...

Sözcükler: Kuru ve çıplak. Birer kabuk, birer maske.

Büyük, beyaz kağıtlar ayırdım: Yaşam için. Sözcüklerin bir tekine bile değmeden geçip giden yaşam... Her sabahki açlığımla çağırıyorum onu, tek bir adı bile fısıldamadan susan sesle, eğilip arıyorum, gölgelerde ve düşlerde... Arıyorum eğilip avuçladığım toprakta. Bir avuç toprak, içimdekinin aynısı.

Sözcükler: Gergin, gerçekdışı, çok eski çığlıklar.

İnsanın içindeki, yaşamdan daha yakındır ona. Ama nedir ki insan bir yankıdan başka?

Sözcükler: Uğultulu, korkunç, sonsuz. Toprağın altından fırlamış kemikler gibi.

Nereden geldiği belli olmayan, hiç kimseye yönelmeyen bu ses, bir kukla gibi mühürlü ağzımla konuşturuyor beni. Kör bir kılavuz bir ıssız ülkede, karanlık özgürlüğüyle çılgına dönmüş, suskunluğa doğru koşuyor. Kısık kesik bir yankı - ona ölümlülüğünü hatırlatmam gerekir. Ya ben? Kendi sesiyle kendini çağıran ben? Körcesine ilerlediğim gelecek hâlâ bekliyor mu beni? Eksiliyor mu her adımda, çoğalıyor mu?

Sözcükler: Çiğnenmiş, tel tel olmuş, karanlık suskunlukla mayalanmış, yeni bir dünyayı doğurmak için...

Dünyanın gürültülerine kulak kabartıyorum, dağılıyorum o gürültünün içinde... Sessizce kendimden dışarı koşmayı bekliyorum, bir tünel kazıp bu mahkumiyetten kurtulmayı, içime üflenen solukla yelken açabilmeyi... Kendi öyküm bekliyor beni, başlamak ve bitmek istiyor, ona ulaşmak için kanlara basmam gerekiyor.

Sözcükler: Birer yankı, yalnızca ölülerin önünde susan...

Sabah oluyor, ışık yutuyor nesneleri, hayaletlerim artık beni tanımıyor. Zamanım giderek azalıyor. Her sözcükle kısılan bu ses ilerliyor, kara sınır çizgisini arıyor uçsuz bucaksız beyaz kağıdın, gökyüzünü ve ağaçları özlüyor. Kendi sesiyle çağırıyor kendini, insana dair bir öykü özlüyor, eğilip toprağı avuçluyor. Dünyanın kesik kesik bir yankısı o, çünkü dünya, dünya olduğunu duymak ister, kendi öyküsüyle doldurmak ister bütün kabukları, tek bu sözcüğün uçsuz bucaksızlığına sığınmak ister. Ve ben... ben de dünya kadar boşum.

Beyaz kağıt: Bütün öteki beyazlardan daha beyaz.

Bu ses, yaşamın ardısıra koşan, her adımında tökezleyen, eğilip onun bıraktığı boş kabukları toplayan bu ses, biliyor onda konuşanın yaşam olduğunu... Ya ben? Ben de bu ses kadar boşum.

Ama nedir ki insan bir aynadan ve yankıdan başka?

Kadınlar Günü

MERAL ONAT

Kadınlar günü çok zararlı.. O günü bilirsiniz, kadınlar biraraya gelip, birisinin evinde toplanıyorlar. Bu; altın günü, dolar günü, paranın değerine göre Türk Lirası günü olabiliyor.. Neden zararlı? Çünkü kadınlar gününde beş saat boyunca karbonhidratları tıkınıca basenler, durmadan şişiyor..

Kadınlarımızın alt bölgelerinin bu şekilde olmasına hep bu "Kadınlar Günü" sebep...

Şimdi 8 Mart'ta yine Kadınlar Günü var.. O gün aslında bütün dünya kadınları toplansalar, milyonlarca kadın yine altın günü yapsa ve altın sırası da bende olsa...

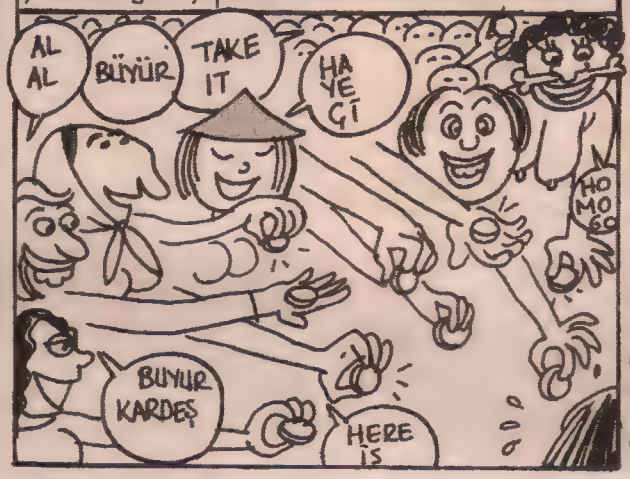

... Kadınlar Günü o zaman yararlı olurdu işte.. Neyse, kadın hakları, eşit işe eşit ücret, eşitlik mi yoksa birlik ve özdeşlik mi, bu konuyu erbabına, hatta meseleye siyasi-iktisadi, tarihsel ve toplumsal yaklaşabilenlere, feministlere, börekçilere, pazartesi, salı ve çarşamba dergilerine teslim edelim.. Edelim çünkü, kadın erkek deyince benim aklıma ne eşitlik ne bi şey, sadece şu geliyor...

.. aklıma Yin ile Yang, Şiva ile Şakti, Toros ile Hamile geliyor.. Temsili resimde de Yin Hanım, Yang Bey'in ayaklarını yıkarken, Bay

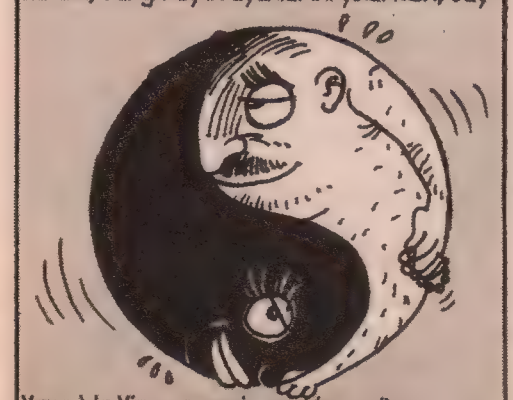

Yang'da Yin yengenin ayaklarını öper, ona secde eder.. Etmez de.. etsin! Ve böylece yuvarlanıp giderler..

En yoksul yerlerde yaşadım.. Gecekondularda titredik, sırf çayla gün geçirdiğimiz oldu.. Karınlar guruldüyor, üstelik devrimciyiz.. Sohbetin sonlarında "Lenin-Ne Yapmalı?" biter, "Erkekler-Ne Yapmalı?" başlar.. En son tahlilde konu hep aşktır..

Her türlü kadın toplantısında önceleri her şey derli topludur, ilk çaylar yudumlanır...

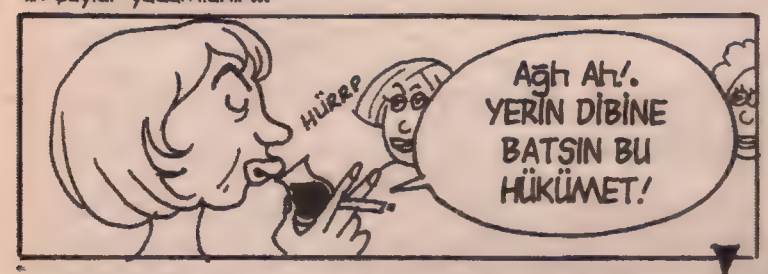

...sonra yayılınır ve sadede gelinir

Kadının en büyük derdidir aşk, dinidir, imanıdır, suyudur, aşıdır...

Bir kadın ki, yaşlı başlı, uzarmıştır, inlemektedir.. Bu inlemeler sanıyorsunuz ki İstanbul'un nemli havasından bacakları ağrıyor.. Romatizmadan mı yani? İlgisi yok.. Kalp krizi geçiriyor kadıncağız.. Kalbi kriz geçiriyor kimsenin haberi yok..

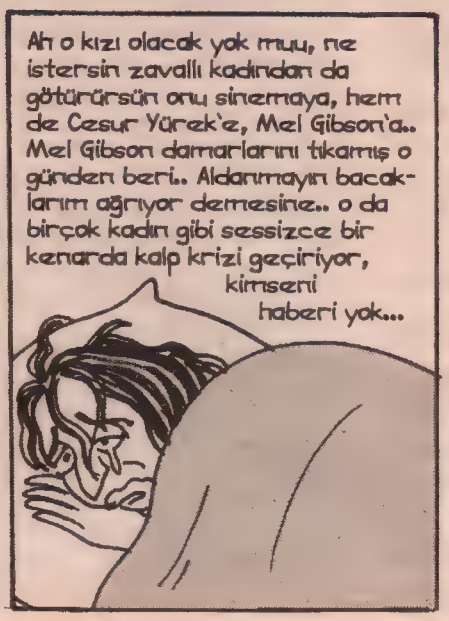

Eskiden bakkallar asarlardı duvarlarına şöyle bir poster...

Genç kızlar, bırakın Brad Pitt'i, Leonardo'yu, buyrun duvarınıza bu posteri asın.. arada bir gözünüz ilişir de belki, hiç değilse libidonuzun ayarı zırt pırt değişmez...

PEŞİN VEREN

GÖSTERİP VERMEYEN

DLİNG DLONG

DÜRÜLÜRÜ DÜRÜLÜRÜ

ZIRRRR ZIRRRRR ZIRRR

TOK TOK TOK

TAK TAK TAK

...Ay bugün çok doluyum Orçuum.. Ay Barbaroos! Tam da çıkıyoduum.. Perşembe de arkadaşlarla buluşucaaz.. Aa tabii, cuma belkii..

MEYEN

Yani sonunda "gördüğünüz" buradan boğaza köprü olmaz belki ama ömrünüzü dertsiz, tasasız, sorunsuz bir rahibe gibi tamamlayabilirsiniz.. Ay anneciim ne feciii

Havva anamız da az mı uğraşmıştı bunların başıyla..

Al da ye şu elmayı, sabahtan beri böyle miskin miskin.. Yoksa insanlık diye bir şey olmıycak sorumsuz Adam.. Buru yedikten sonra dünyaya geldiğime pişman edeceksin ya beni, neyse.. Al, B vitamini var, cilde iyi..

Of uleri of!. Rahat batti sana rahat!..

Evet rahat batar Havva'ya, o andan itibaren "Ölmeden önce ölürsünüz.. Ahiretiniz o olur.. Ondan öte, ondan beri ahiret yoktur.. Cennetiniz de odur, cehenneminiz de odur.. Aşk budur.. İç içe kudur..

Arkadaşım Lalezar'ın dediğine göre her omzunda birer melek oturuyormuş.. Sağ omzunda Nihal, sol omzunda beni.. Nihal sağdan, beni soldan çalışırım!..

Laleciğim, güzelim! Bak!. Kendine hakim ol, yapma.. Biraz bekle noolucak ki.. Soluları bi, tut kendini..

Lale boşver onu sen güzelim, yap yap kızım, yaşa!. Bi daha mı gelicen, yapış!. Yazıl!..

İÇTİHATLA TİHAT

Lale'nin yüzü bir onu, bir beni dinlerken Mona Lisa tablosu gibidir.

AVUKATLIK RUHSA

AYDIN BAROS

YAPMA YAPMA!..

YAP YAP!..

YARGI CEZA USUL

Çünkü Mona Lisa'nın da omuzlarında iki melek oturur..

Neler düşünüyosun kızım, utan utan! Evli barklı kadınsın, Leonardo baban yaşında, biraz topla şu ifadeni, yüzünden anlaşılacak!

Üfff ellere bak ne de güçlü!.. Şimdi yatırsa seni şurda, istemez misin yani bi avuçlasa, ha! istersin istersin..

Lale doktora gider...

Bir omuzum manik, diğeri depresiv, doktor bey, devamlı mücadele halindeyim.. Her ikisini de aldırmak istiyorum, yok mu çaresi.. Tıpkı ekmek taşıyan karıncalar gibi sorunsuz biri olmak istiyorum beeen..

Karıncan oluyim yavrum, ez beni, çiğne.. belimi incit..

Hıgım.. mevet!

Dinleme onu Lale, daha yeni toparladın kendini, yeni çıktın arbededen, bi dur sırtın kurusun.. Daha almadın mı dersini

Tamam abicim, tamam!. Bütün dersleri aldım!. Ama ya mastır? Ya doktora? Yazıl durma!

Bak din kitaplarında da yazıyor.. Dünyada Adem'den önce de Adem vardı, sonrası da olur!.. Olacaktır.. Hem savaşma seviş derler bilmiyor musun? Üstelik savaşma seviş ne kelime?. Daha oraya gelene kadar, çalışma seviş, yeme, içme seviş, uyuma sev..

KABÜL! KABÜL!

Buyrun şimdi salona geçelim, kadınlar günümüze.. Aa bu da ne, ortalık savaş alanı!.

Adii!.. Alçaak! Hep seni dinledim.. Asıl olan aşkmış. Kendimi bırakaymışım!. Aşka teslim olaymışım. Aşk Tanrı'nın en büyük nimetiymiş de ühüü.. Al teslim olduk, anında kurşuna dizdi...

HAYAAT SEN NE ÇABUUK

HICK

mesaj gelsin, mesaj gelsin..

Beni de o kışkırttı.. Fırrk. Onun yüzünden güvendim.. Inandım

Nihal'i dinlemezler.. dinlemezler.. Ondan sonra da moku benim üstüme atarlar.. Neyse.. Bütün kadınların kadınlar gününü kutluyorum. Allah herkese istediğini versin.. Buyrun kek yaptım, dolma da var, buyrun..

Sesini, serzenişini, pek de kimselerin duymadığına inandığım, şefkat, ve merhamet dolu bir duyguyla bağlanmıştım ona. Masumluğu, yalnızlığı, hatta insanlığa dair bütün arınmışlığı, yine aynı yüzde muhafaza ettiğine inandığım o kadın, diğer yandan ise kanatıp dururdu kabuk tutmuş eski yaralarımı.

Fatma Teyze

NALAN TÜRKELİ

Caddeden bakıldığında, sonu görünmeyen kıvrımlı sokağımız, bizim evin olduğu yerde ise, oldukça dik bir yokuşla bitiyor, ardından, aynı dıklikte, kırık beton merdivenlerle devam ediyordu aşağılara doğru. O dik merdivenlerin hemen başında, karşılıklı bakıyordu evlerimiz Fatma Teyze'yle... Yetmiş küsur yaşıyla, yanlız yaşıyordu Fatma Teyze. Hafta sonları, ziyaretine gelen kızları ve torunları oluşturuyordu, yaşamının en renkli bölümünü. Onların geldiği günlerde, çocuklar gibi sevinir, gizli bir gücün dinamikliği, tam bir genç kız edasıyla, bir içeri, bir dışarı, salınır dururdu, ayni çocuk mutlulukla. Yaşlılığının ve yanlızlığının, sanki artık son günüymüş gibi, işte, onların varlığıyla, yaşlılık ve yalnızlığına burun kıvırarak, bir anda, gençliğin çocukluğun kahramanı oluverirdi. Oysa, çocuklarının, torunlarının yokluğunda, yaşlılığı ve o dik yokuş onu, evine mahkum kılarak, acı anılarına teslim ederdi. Hastalık ya da, bir zorunluluğu olmadıkça, tek kat üzerine, iki oda, küçük bahçeli gecekondu evinden dışarı çıkmazdı. Bu yüzden, bütün ihtiyaçlarını, hafta sonuna ertelerdi... O sokağa taşındığımızın, hafta sonuna ertelerdi... O sokağa taşındığımızın, daha ilk gününden, onunla, aramızda güçlü bir bağ oluşmuştu. Sesini, serzenişini, pek de kimselerin duymadığına inandığım, şefkat, ve merhamet dolu bir duyguyla bağlanmıştım ona. Masumluğu, yalnızlığı, hatta insanlığa dair bütün arınmışlığı, yine aynı yüzde muhafaza ettiğine inandığım o kadın, diğer yandan ise kanatıp dururdu kabuk tutmuş eski yaralarımı. Çok şeylerden yorgunluğu, yüzündeki derin çizgilere ve gözlerinin, bulanık aklarına oturmuş halde, sanki, defalarca sorgular gibiydi yaşamı... Her iş dönüşü, onu, aynı koltukta oturur bulurdum, yaz akşamlarında. Acı ve tatlı yanlarıyla, hatırında kalan anılarını da tazeler, dururdu, bazense soru yönelterek. "Neden?" derdi. "Kendimi, başkalarından, hatta, kendimden bile, neden gizleme gereği duydum? Çözemedim o sırrı. Gizlenmemi gerektiren şeylerin nedenini, bulamadım hâlâ. Hani bazen, düşünceme, şöyle bir şey üzerine kurulmuş olduğu inancından mı yaşarız biz kadınlar ezikliği, eksikliği? Ondan mıdır ki, içimdeki, bu gizli suçluluk duygusu? Yaaa, evladım. İşte böyle. Gizledim hep kendimi, herkesten biri olmam istendiği için benden. Beynimde, hep gizli kalan o ahlak anlayışının bile, toplumun ahlak anlayışına ters düşeceğini varsayarak, yeniden utandım kendimden. Korktum, kocamdan, komşumdan, herkesten ya beynimi de okurlarsa diye".

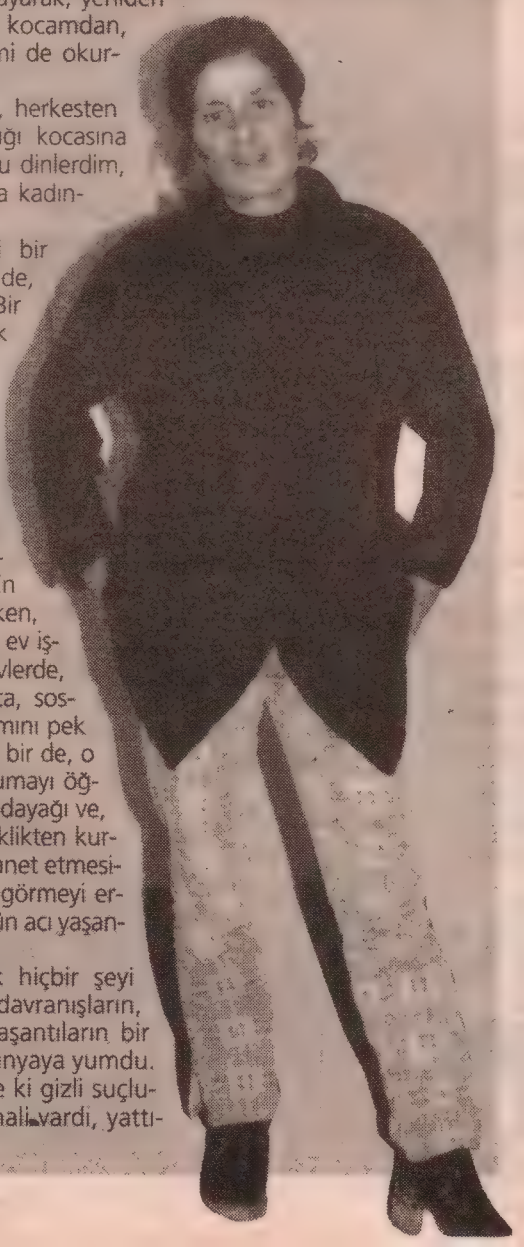

Söz, dönüp dolaşıp, kadınlığını, herkesten çok yaralayıp yargıladığına inandığı kocasına geliyor yeniden... Öyle suskun, onu dinlerdim, kendi içimdeki binlerce milyonlarca kadınların, benzer seslerini dinler gibi...

Çaresizliğinin kandırıldığı, evli bir adamın ikinci karısı. Ve, beraberinde, dünyaya getirdiği üç kız çocuğu... Bir terk ediliş, bir kabulleniliş. Bir erkek tarafından belirlenen, hem varlığın, hem yokluğun belirsizliği... Ardı arkası kesilmeyen parasızlık... Evine, haftada iki kez gelen kocasının, sudan bahanelerle, dayaklı şiddeti. Diğer yanda, sosyal baskı... Toplumun, değer yargılarına boyun eğerek aklından dahi geçirmiyor, başka bir dünya hayali... En büyük kızı, henüz dokuz yaşındayken, çalışmaya başlıyor. Düşük paralara, ev işlerine gidiyor gündelik. Çalıştığı evlerde, karnının doyurulduğundan başkaca, sosyal hak verilmiyor... Çalışması yaşamını pek de değiştirmiyor; bir karın tokluğu, bir de, o kadınlık namusunu, kıtkanaat korumayı öğrenmesinden başka. Yine de, koca dayağı ve, toplumun, kendine bakışındaki eziklikten kurtulamıyor. Yaşadığı hayata, sık sık lanet etmesine karşın, sonunda, kendini suçlu görmeyi erdemlik sayarak, sineye çekiyor bütün acı yaşanmışlıklarını ve yaşayacaklarını da...

Artık, bu dünyada yaşanacak hiçbir şeyi kalmadı Fatma Teyze'nin. Yasaklı davranışların, yasaklı sözlerin; işte o, yasaklı yaşantıların bir diğer yasaklısı olarak, gözlerini dünyaya yumdu. Yalnızlığına, yaşlılığına ve o içinde ki gizli suçluluk duygusuna, burun kıvırır bir hali vardı, yattığı yerde.

"Tecavüz" oyununun da hoş sedası olur muymuş o ne biçim laf öyle diyebilir ve hatta sinirlenip Öküz dergisini bir kenara fırlatıp derhal eğer evde varsa diyelim Pasiflora şişelerine sarılıp bir-iki–üç-dört yudum yutabilir daha da hırslanıp üzerine bir iki bardak kırmızı şarap, bira, cin-tonik falan devirebilirsiniz. SAKIN! SAKININ! Daha anlatacaklarım var. Bu kadar serzenişlerde bulunup hemen kendinizi harap etmeyiniz.

Tecavüz

BERFİ DİCLE ÖĞÜT

"Sağ göğsümün üstünde, önce hafif, sonra güçlü, daha sonra dayanılmaz hale gelen bir sıcaklık. Keskin bir yanma acısı. Sigaralar..: Kazağımın üzerinden tenime değiyor. İnsan böyle bir durumda ne yapmalı diye düşünürken buluyorum kendimi. Hiçbir şey yapabilecek durumda değilim. Konuşamıyorum, ağlayamıyorum bile. Pantolonumun fermuarını açıyorlar ve dördü birden çıkarmağa uğraşıyorlar. Bacaklarımın arasında duran şimdi içime girmeğe çalışıyor. Midem bulanıyor. Sakin ol, sakin olmalıyım. "Kıpırda orospu tat ver bana". Neler olduğunu anlamak istemiyorum. Hiçbir sözü anlamıyorum. Bir sigara daha. Şimdi sıra üçüncüde. Süveterimi kestikleri jiletle şimdi yüzümü kesiyorlar. Kan, soğuk soğuk yanaklarımdan kulaklarıma doğru yayılıyor. Bu hayvanların gövdemde haz duyduklarını hissetmek korkunç. "Ölüyorum" diyebiliyorum. "Ben kalp hastasıyım." İnanıyorlar, inanmıyorlar, tartışıyorlar: "Atalım şunu, hayır, evet." Biri söndürmek için sigarasını enseme bastırıyor. Öyle kuvvetli bastırıyor ki, sönüyor. Sanırım o zaman bayılıyorum.

Kamyonet benim inmeme yetecek kadar duruyor... ve gidiyor. Sol elimle açık olan göğsümü örtmeye çalışıyorum. Neredeyim? Bir parktayım. Kötüyüm. Bayılacak gibiyim... Tensel acıdan değil yalnızca, iğrenmeden aşağılanmadan... beynimde ki binlerce tükürükten... bacaklarımdan sızan spermlerden... Başımı bir ağaca yaslıyorum. Saçlarım da çok acıyor. Evet, beni tutmak için saçlarımı çektiler. Farkına varmadan bir polis karakolunun önünde olduğumu görüyorum. İçeri girersem nelerle karşılaşacağımı düşünüyorum. Sorularını duymak. Yüzlerini görmek. Sırıtmalarını düşünüyorum. Ve tekrar düşünüyorum. Sonra karar veriyorum. Şikayet için yarın başvuracağım."

Yüzyılımızın dahisi ve aynı zamanda 1997 yılı Nobel Edebiyat Ödülü sahibi yazar-yönetmen-aktör Dario Fo ile hayat arkadaşı oyuncu Franca Rame'nin birlikte yarattıkları "kadın oyunları"nın en kan dondurucusu olanında, en buz keseceği ile bellekleri delik deşik eden oyunu "tecavüz"de; bu monoloğu söyler Franca Rame. Sahnede tek başına bir sandalyede oturarak, direk olarak seyirciye anlatır. Bundan tam 30 (OTUZ YIL ÖNCE) 1970'li yıllarda Franca Rame, siyasal görüşleri nedeni ile polisler tarafından kaçırılır. İşkence ve tecavüze uğrar. Daha sonra Rame bu bizzat başından geçen ağır yakın temas olayını oyunlaştırmaya karar verir ve bu tek kişilik bir monolog olan oyun ortaya çıkar. Franca Rame ilk önceleri bocalar. Oyunu prova edemez. Birkaç replik sonrası ağlama krizlerine girmektedir. Ilahi bir güçle: oyunu tüyler ürpertmek için değil, olayı yansıtıp, bu 'şeyi' yaşamış diğer kadınlara yardım etmek ve onları yüreklendirmek için oynama kararı alır ve daha sonra oyun çadırlarda, salonlarda, fabrikalarda, meydanlarda, yer ve mekan tanımaksızın yüzlerce kez oynanır.

"Tecavüz"olsun, ya da Dario Fo'nun Stammheim Cezaevindeki toplu kıyım haberini duyunca yazdığı diğer bir monolog olan "Yarın Olacak" adlı oyunda olsun bütün oyunlarında Fo her zaman gerçeklerden yola çıkarak yazmıştır. Gerçek bütün çıplaklığı ile seyirciyle burun buruna gelir. Acı, sevinç, şiddet, hayal kırıklığı, vs . bir insanoğlunun başına gelebilecek her türlü şey bütün yalınlığı ile edebiyat-ürün-halk yüzleşir. Zaten bir eseri eser yapan da budur. Yoksa salt hayal aleminde asılı duran donelerden yola çıkılarak yaratılan eserlerin inandırıcılık yanı tartışması eserin de önüne geçer ve aslında yapılmak daha doğrusu anlatılmak istenilenden ziyade bambaşka boyutlara vardırır olayı. Eğer çıkış noktası gerçekler ve yaşamın bizzat kendisi ise hayal gücü ile zenginleştirilen eserler, işte o zaman dimağlarda iz bırakan ve asla akıllardan çıkmayan bir tatlı hoş seda olarak belleklerimizdeki yerini alırlar.

"Tecavüz" oyununun da hoş sedası olur muymuş o ne biçim laf öyle diyebilir ve hatta sinirlenip Öküz dergisini bir kenara fırlatıp derhal eğer evde varsa diyelim Pasiflora şişelerine sarılıp bir-iki–üç-dört yudum yutabilir daha da hırslanıp üzerine bir iki bardak kırmızı şarap, bira, cin-tonik falan devirebilirsiniz. SAKIN! SAKININ! Daha anlatacaklarım var. Bu kadar serzenişlerde bulunup hemen kendinizi harap etmeyiniz. Elbet var bir bildiğimiz. Zira şu üç kuruşluk dünyada daha ne olabilir ki derdimiz. Cezaevlerinde, karakollarda gözaltına alınan kadınlara tecavüz ediliyormuş, çoğu tecavüz yüzünden namus cinayetleri adı altında gencecik kızlarımız öldürülüyormuş falan böyle şeyler hiiiç olur muymuş. İnsan Hakları, kadın hakları gibi bireyin hak ve özgürlüğünü koruyucu birtakım kanunlar, 5 faktör koruyucular varmış. Bir varmış bir yokmuş, almaca-aldatmacalarla kandırılmışız bunca yıl, cam üstünde yaşıyormuşuz da haberimiz yokmuş. Belki de bir rüyaymış tüm bunlar da beyaz atlı yakışıklı prens öpünce uyanacakmışız. Biz kendimizi prensler, rüyalar, çiçekler, dans eden kelebeklerle avuta duralım herhalde prensin bizi öpünce söyleyeceği ilk söz SALAK! Olacaktır. "A benim SALAK PRENSESİM! Prenses diye büyütüldün yıllarca!" (Buraya şiddetle nazarı dikkatinizi çekmek isterim. Zira her Türk genç kızı, genç kız olmadan önceki çocukluk döneminde babasının prensesidir ve buna inanır, inandırılır. Eğer bunu inkar eden varsa o da "Ayşecik"dir. Ama benim ya-

şıtlarım silme prensestir. Babasının biricik prensesi. Bu benim içinde, Mc Donalds'ta çalışan ayın elemanı 'Ebru' için de, küçük yaşta evlenip çocuk boku temizleyen komşu kızı Burçin için de, pankart açıp iki tane slogan attığı için gözaltına alınıp tartaklanıp F tiplerine tıkılan S.T.'ler için de böyledir. Değişmez. BÖYLEDİR.)

Tabii uyanış ille de prensle falan olacak değil ya kişiden kişiye göre değişiyor. Zaten iş prenslere kalsa çooktaan hapı yutmuştuk. Merhum Özal'ın en şaşalı dönemlerinde de vardı prensler. Ne oldu onlara? Neyse biz konumuza geri dönelim. Uyanış diyorduk ya hani: Bu bir gazete kupürü olabilir, bir duyum, bir haber vesaire. "Tecavüzü anlatan suçlu" diye bir manşet vardı gazetenin tekinde. Gözaltındayken taciz ve tecavüze uğrayan kadınlar susmasınlar konuşsunlar, uyansınlar, uyandırsınlar diye 'Cinsel Taciz ve Tecavüze Hayır Kurultayı' düzenlenmiş. Bu kurultay çerçevesinde konuşan kadınlara, yaşadıkları bu en iğğrençç sperm kokulu, salyalı tükürüklü ağır şefkat anılarını anlattıkları için 'Devletin askeri ve emniyet kuvvetlerini tahkir ve tezyif etmek' istemiyle 16 KADINA 294 YILA KADAR VARAN HAPİS CEZASI İÇİN DAVA AÇILMIŞ. İddianamelerden birinde bir siyasi düşünce suçlusu, Filistin askısına alındığında 'hamileyim' demesine rağmen copla tecavüze uğramış. Bu durum 10 gün boyunca devam etmiş. Bir diğeri gözaltına alındığında 5-6 polisin tecavüzüne uğramış. Daha iddianameler devam ediyor ama benim ne midem kaldırıyor yazmaya ne de insanlık adına varoluş sebebime. Bir de bütün bunların üstüne gazetedeki kupür "TECAVÜZCÜLERE CEZA YOOKKKKK" diye haberle bitiyor. (Tüm kadınlara ve kadın oldukları için onlara, egemen gücün en haksız yargısız infazıyla kocaman bir nah der gibi...) Suçlanan polis ve jandarmaların, suç duyuruları takipsizlikle sonuçlandığı için açılan davalar beraatla sonuçlanmış. Şimmdii, şu pasiflora şişesi vardı ya hani taa yazının başında kafanıza dikecektiniz. Bir iki yudumla idare etmiştiniz. Tamam. Alalım şimdi şişeyi elimize, bir elimizde şişe bir elimizde dergi devam edelim okumaya. Aaa yoksa sizin ruhunuz daha iğdiş iğdiş edilip, ruhunuzun derisine cam kırıkları saplanmadı mı? Söylemiştik cam üstünde yaşadığımızı. Böyle olup olmadık yerlerde kırılıverir camlar işte. Ayıkla ayıklayabilirsen. Sen de amma uzattın lafı ne o öyle şişe-mişe, benim öyle niyetim yok seninle yüz göz olmaya, 'akıllı ol şımarma' falan gibi şeyler düşünüyorsanız o zaman şunu okuyun: İskenderun'da örgüt üyesi oldukları iddiasıyla iki yıl önce gözaltına alınan LİSE ÖĞRENCİSİ N.C.S.'ye ve F.D.P.'ye tecavüz edilmiş. Ancak iki yıllık bu fiziksel olayın etkisi kaybolduğu için ancak psikolojik raporla tespit edilebilmiş. Çapa Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim dalınca veriler raporda mağdurlar için, "Belirtiler hastanın ağır travmatik bir deneyim yaşadığını kanıtlamakta" şeklinde rapor geçmiş. Zira, travma geçirenler, ağır tarvmatik fiziksel şiddete maruz kalanlar, travma ile ilgili konuyu konuşmaktan kaçınıp, kaygıları da artarak, terleme, duygu boşalımı, yer yer ağlayarak ancak anlaşıldığı üzre zar zor aktarabilmekteler, anlatabilmekteler. Yaşları bu kadar küçük olan kızcağızlar ne yapsınlar Franca Rame değiller ki olayı tüm soğukkanlılıkla üstünü örtüp bir güzel de sahneye çıkıp oynasınlar. Lise öğrencilerinden bahsediyoruz, ayrıca yanlarında onlara destek olabilecek bir Dario Fo'ları da yok garibanların. Kimseleri yok. Onları koruyacak, yaşadıkları acıları kapatacak ne var. Tecavüzcüler gene delil yetersizliğinden serbest bırakılacak, gene acılarla kadınlar yaralı yürekleriyle yeni bir hayat kurmaya çalışacaklar bir de hâlâ daha cezaevlerinde olduklarını varsayalım bu sefer Malatya Cezaevi'ndeki G.E.'nin başına gelenler gelecek. G.E. tutuklu bulunduğu cezaevinde gardiyan tarafından işkence yapılıp tecavüz edildiğini öne sürmüş. Ayrıca 'Hayata Dönüş' operasyonlarının ardından Kandıra F tipine sevk edilen erkek tutuklular da COPLA tecavüz edildiğini iddia ederek suç duyurusunda bulunmuşlar. Sonuç nedir mi diyorsunuz. Sonuç , koca bir kazıktan başka bir şey değildir sevgili okurlar. Yok Adli Tıp Kurumuna sevk edilecekler de orada aradan geçen onca zamandan sonra raporda tecavüz edildikleri belirtilecek de, cek de, cuk da... İHD İstanbul Şubesi 'Kardeşime Dokunma/ Haklarımızı İstiyoruz' adıyla bir kampanya başlatmış. Onları destekliyor, şiddetin her türlüsünün bir an evvel ensemizden çekilmesi için artık adalete mi diyelim, ya da varsa Tanrı'ya mı bir şekilde bir yerlere havale edelim.

Kadınları çok yakından ilgilendiren bir diğer konu, kadınları insan olarak yaşama haklarını ellerinden alan 'namus cinayetleri' haksız yargılama sistemi. Hazır konu tecavüzcülerden ve tecavüzlerden açıldığı için bu konuya da değineceğiz elbet. Bu konu için Türkiye'nin de taraf olduğu bir takım yasalardan, alınan önlemlerden lakin bunlara rağmen gene Türkiye'nin eli kanlı bu namus katillerini salıverdiğinden bahsedeceğiz. Bildiğiniz üzre af kapsamı içinde yer alan bir şık vardı ki şık olmaktan öte en saçma en kabullenemez olanı olarak hafızalarımızın bir yerlerinde asılı kaldı. O da 'TAHRİK' sonucu işlenen namus cinayetleri suçlularının da kader mahkumu sayılarak af kapsamına alınması istemiydi. Ve bu istem gerçekleştirildi. Tirildi.

Türkiye'de namus cinayetleri, kadınların insan olarak yaşama haklarını ihlal eden bir şiddet türüdür. Namus cinayetlerini işleyen kişiler tahrik nedeniyle, aniden bir cinayet işlememektedirler. Bu tür cinayetler tasarlanmış, planlanmış, programlanmış dahası KASITLIDIRLAR. "Yüz karası, itaatsiz" olarak adlandırılan kadının küçük yaştaki erkek üyeleri tarafından cinayeti işlemekle görevlendirilir. Böylece, hem TCK'nın 462. maddesi olan özel tahrik yasasından, hem de cezalandırmada çocuklara uygulanan hafifletici şartlardan faydalanarak eli kanlı küçük katiller faydalanabilmektedir. Ayrıca yasal otoriteler namus cinayetleri olduğunda "kültürel tavır ve değerleri", gözönüne alabilmekte ve CEZA İNDİRİMİ UYGULANABİLMEKTEDİR. Sizin de gördüğünüz üzre bu tür cinayetler "tahrik etkisiyle anlık sinirlilik sonucu" işlenmiş bir suç değildir. Ayrıca, namus cinayetlerinde gösterilen "kültürel tavır ve değerlerin" Türkiye'nin de taraf olduğu KADINA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ'NİN (CEDAW) 5. maddesi uyarınca gerekçe gösterilmesi yasal değildir. Haziran 2000'de TC. Hükümeti'nin de imzaladığı sonuç belgesinde yer alan 103. maddesinde namus cinayetlerinin kadına karşı işlenmiş bir suç olduğu ve hükümetlerin bu gibi suçlar karşısında ÖNLEYİCİ VE ENGELLEYİCİ adımlar atmalarının gerekliliği yer almaktadır.

Bu bilgiler doğrultusunda namus suçlarının af kapsamına alınması yanlış olduğu gibi bu hareketlerin bir sonraki adımı yasa indirimine fırsat tanıyan, yasanın engelleyici unsurlarını ortadan kaldıran TCK. madde 462'nin de derhal iptal edilmesi gerektiğidir. Başkalarının canını, namusunu alan bu katiller karşımıza kader mahkumu olarak çıkmamalıdırlar. Kader mahkumu onlar mı bizler mi yoksa hayatlarını yitirenler mi? Daha ne kadar kafalarımızı duvarlara vurup vurup, kapıları ısırıp, "haksızlık bunlar, hakkssıızzlıkkkk" diye pencereyi açıp sokağa böğüreceğiz. Hakkaten birileri duyuyor mu? Var mı öyle bir mercii falan... Var mı ulan. Bana yan bakan. Yan bakan.

Ülkemizde kızlar genelde ailelerinden gizli, diskoteklere giderler, sigara içerler, oğlanlarla gezer tozarlar... Ama 28 yaşında bekar bir kadın olan Ozi, ailesinden gizli erotik ve porno dergilere fantazi hikayeler yazıyor. Aşk ve şehvet üzerine yazılmış okur mektuplarını değerlendirip onlara cevap yazmak da onun işi. Ailesinden gizli bu olmadık işi yapan Ozi, memleketin kayıt dışı cinsellik öykülerini Öküz'e anlattı.

Genç Kadın Sere Serpe Uzanmıştı...

Kendinizden bahseder misiniz?

- İstanbul'da 1972'de doğdum. Tiyatroda çalışmalarım oldu. Yaklaşık bir buçuk senedir piyasada herkesin bildiği erotik ya da porno dergilere hikayeler, fantaziler yazıyorum, dergiye zenginlik getirmeye çalışıyorum. Bir de gelen mektupları değerlendiriyorum, redakte ediyorum, düzenliyorum.Yaptığım işi ailem bilmiyor, onlara göre ters. Ama ben profesyonel bakıyorum, bu bir iş, artı aslında eğlenceli de bir iş sayılır. İşin bu yönü var.

Yazdığınız hikaye ve fantazilerin yaratım sürecinden biraz bahseder misiniz?

- İnsanlar çok ciddi şeylerden bahsederken bile kullandıkları bir sözcükten hikayeler uydurabiliyorum. Bizim insanımız vurgulu, imalı konuşmayı çok seviyor. İnsanları gözlemleyip bunları bir araya getirdiğiniz zaman, aynı insanların yatakta neyi yapıp neyi yapamayacağını tahmin etmek pek de zor olmuyor doğrusu. Çok sessiz sakin görünen bir insan içten içe kaynayan bir yanardağ gibidir mesela. Onun bu içteki yapısını ancak ya çok sinirlendiğinde, ya çok mutlu olduğunda görme şansınız var. Çünkü hepimiz bir maskeyle dünyaya bakıyoruz.

Eğitiminiz nedir?

- Abla, ben kaldırım mühendisiyim... Şaka bir yana liseden sonra iki üç sene turizmle ilgilendim. Haliyle tatil yörelerinde alkolün, sıcağın da yardımıyla boşalma isteğinin arttığı ve insanların çok daha rahat olduğunu gözlemledim mesela. Ufak tefek okumayı severim, ama daha çok insanları incelemeyi severim. Bir yanıyla Güzin Abla'yımdır ben.

Bir buçuk yıl içinde bayağı bir yazınız birikmiştir, nasıl değerlendirmeyi düşünüyorsunuz?

- Şöyle bir şey var, aslında bir kitap benim en büyük isteğim diyebilirim. Bir değil tabii bir sürü kitap ama önce bir kitapla başlanıyor bu işe. Ama tamamiyle porno olmayan, insanlar okuduğu zaman ben de ben de buradayım diyebileceği bir kitap. Daha çok tecrübeleri yazacağım ve bunu Kars'taki Faşo Ağa da yaşamış olacak, herhangi bir üniversitedeki Berk de, farklı farklı biçimlerde ama özde bir. Ayrıca internette erotizm üstüne bir site açarak, bir giriş yazıp, o siteye giren herkesin hayalgücüyle ilerleyebileceği bir kitap da olabilir. İnsanın bu konularda kendisiyle yüzleşmesi lazım.

Yazmak sizin için ne ifade ediyor?

- Yazmak çok güzel, ne olursa olsun. Zaten 'keşke yazabilsem' der önce insan. Ondan sonra ilkokulda başlar yazmaya, Ali at, Ali topu tut, her insan bunu yapmalı, isterse bütün sayfalara Ali topu tut diye yazsın ama yazsın, o zaten birkaç sayfa sonra "Ali tut hadi şu topu ya"ya dönüşecektir. Ama sonuçta ben yazdığım şeylerden cidden zevk alıyorum. Zaman zaman, o da regl dönemlerimde yazmakta biraz zorlanıyorum ama onun dışında zevk alıyorum.

Bir fantaziyi nasıl kuruyorsunuz?

- Şunu düşünüyorsun, bu adam bu işi yapacak, ama nasıl yapacak. Muhakkak bir girişim olması lazım. Tutup da ben sokaktan geçen Fatma'yla Ahmet'i yakalayıp hadi burada düzüşün diyemem yani, ama nedir işte bir akşam bara gelmiş olurlar, birbirlerini görürler, bardan çıkışta kaldırımda gitar çalan genci dinlerler, o arada aralarında bir yakınlık doğar ve eninde sonunda bütün aşkla bütün sevgiler seksle biter. İşte hikaye böyle başlar. Sevişen bir sürü şeyi gözümün önüne getirebilirim.Geçenlerde sizin derginizde çıkan Karacaoğlan'ın dörtlükleri vardı. Karacaoğlan gibi bir sürü örnek verilebilir. O zamanlar insanlar daha dar bir çerçeveden bakıyordu diye düşünmemiz gerekiyor ya, çünkü teknoloji yoktu, eğitim yoktu, falan filan yoktu, bu insanlar bunu o zaman rahat rahat söyleyebiliyorsa, saz çalıp da diğer insanlar bunu dinleyebiliyorsa ve bugün Karacaoğlan gayet güzel bir yerdeyse bugün niye bu saçmalık, bu çelişki, bu yasaklar niye?

Fantazileri yazarken kendinizi kadın kahramanlarınıza mı erkek kahramanlarınıza mı yakın hissediyorsunuz?

- Ben üçüncü cinsi tutuyorum genelde. Hikayelerim kadınlarla ya da erkeklerle sınırlanmıyor. Kaba tabiriyle i.ne ya da kibar söyleyişle gay'ler olur, lezbiyenler olur, lolitalar olur, transseksüeller olur... İnsanların cinsel ve dinsel tercihlerine karışılmaması gerektiğine inanıyorum her şeyden önce. Cinsel olarak bir ilişkiye girmek insanın karakterini yok eder ya da var eder diye bir durum yok ki.

Türkiye'de çıkan Türkçe dergilerde yazıyorsunuz. Türk kadını ya da erkeğinin beğenisini göz önünde tutuyor musunuz?

- Bunu yapsam çok komik olurdu herhalde. Düşünsenize bir kadının erkeğe "ahh, klitorisim bir hoş oldu" demesini bekleyemeyiz. O kadının yaşadığı ortamdan dolayı tepkileri farklı olacaktır. Dolayısıyla kırsal kesimlerde insanlar hala eşek yapıyorlarsa, bırakın eşeği tavuk yapıyorlarsa... İnsanlar kendilerini tatmin etmek için denemedik bir şey bırakmıyorlar. Erkekler ama tüm erkekler değil tabii bir ciğeri alıp ortasına bir çentik atıyorlar ve o ciğere girip çıkarak boşalmaya çalışıyorlar. Kimisi var şişeyle deniyorlar. Boyutlarına göre değişiyor, daha kalın olanlar süt şişelerini deniyorlar, SEK'in haberi olsun.

Hikayelerinizde duygusallık ne oranda acaba?

- Zaman zaman işin içinde duygusallık oluyor, zaman zaman sadece götürme muhabbeti oluyor, zaman zaman hiç hesapta yokken götürülenler oluyor, kim vurduya gidenler oluyor, zaman zaman tecavüz oluyor, lolita oluyor ...

Hikayelerinizde yazmaktan sakındığınız ilişkiler var mı?

- Ensest ilişki yazmıyorum. Ensest olayı çok karmaşık ve rahatsız edici bir kavram. Ama baldız enişte yazıyorum zaten onlar da akraba sayılmıyor ve devamlı olan bir şeyi niye yazmıyayım?

Fantazileriniz daha çok şehirde mi yoksa köy de mi geçiyor?

- Aslında şehirde de köyde de durum aynı ve hikayelerimin uzayda bile geçmesini isterim açıkçası.

Kahramanlarınız hep sevişiyorlar değil mi?

- Tabii sevişiyorlar, sevişmekle kalsalar.

Aileniz ne iş yaptığınızı sanıyor?

- Bir şirkette sekreterlik yaptığımı. Zaten benim ailem sadece birinci derecede olanlar, uzak akrabalarla pek görüşmeyiz.

Fantazi ya da hikayeleri yazmaya başladıktan sonra hayatınızda değişiklikler oldu mu?

- İnsanları daha çabuk değerlendirebiliyorum. Erkek nefsinin en ufak bir hareketle etkilenebileceği ve kadının çok özel bir şey olduğu bilincine vardım. Kadınlığı kendi tadında yaşamak güzel...

Çalıştığınız dergilere kadınlardan da mektuplar geliyor mu? Kurdukları fantaziler açısından kadın ve erkek arasında belirgin bir fark var mı?

- Bunların bir bölümü gerçekten yaşanmış şeyler. Diğer bir bölümü ise yaşanmak istenmiş ama yaşanamamış ama çok istenen şeyler. İşte kadın diyor ki ben bir öğretmen karısıyım, ama bizim evlilik hayatımız çok monoton, haftada bir beraber oluyoruz o da üç beş sok çıkardan sonra biten bir olay, ben kendimi doyurmaya çalışmaktan yoruldum artık, büyük bir tatminsizlik yaşıyorum, kocamı aldatmak istemiyorum, ama bu daha ne kadar böyle gidecek diye soruyor. Kadın böyle bastırıp duruyor. Erkeklere baktığımızda onların da sorunları var ama onlar istediklerini yapabilme imkanlarına daha çok sahip. Karısına yarım saatlik ilgiyi çok gören erkek Laleli'de Nataşa'larla saatlerce beraber olup üstüne para ödüyor.

Sizce bu neden oluyor?

- Birincisi maymun iştahlı olması, ikinci şık çocukluktan itibaren "erkektir" diye yetiştirilmesi, üçüncü olaya geldiğimizde "evlendik, o benim malım, o bana bağlı artık", dördüncü noktaya geldiğimizde "her gün kuru fasülye yenmez ki arada bir insanın canı kebap çeker" oluyor. E peki bu kadının canı kebap çekerse n'olucak? Kadınlar arasında bu yüzden lezbiyen ilişki çok yaygın. Kocalarıyla mutlu olamayan, aradıklarını bulamayan cinsel hayatta kadınlar arasında bu işler bayağı yaygın. Bize öyle fotoğraflar geliyor ki acayip çağ atlamışız, bir uç çoktan aşmış. Çıkıp da ahlak namus gibi kavramlara fazla girmek istemiyorum ben. Çünkü herkesin kendi hayatı kendini ilgilendirir, diğer hayatlara da zarar vermiyorsa. Ne diyeyim size karısıyla ilişki sırasında çektikleri fotoğrafları gönderiyorlar, bir kısım insan cinsel hayatlarını renklendirmek için değişik fantazilere giriyorlar. Birtakım kaymak tabakadaki insanlar ise her şeyden tatmin olmuşlar ya, doymuşlar, n'oluyor bu sefer, sapmalar! Bugün evli çiftlerin bir çoğu kendi sevişmelerini videoya almaktan çekinmiyorlar. Bunu bir hoşluk olarak düşünüyorlar. Bir porno kasedi alıp seyretmek yerine kendilerini seyrediyorlar. Bir kısım da var, bunlar da karısını bir başka erkekle seyretmekten hoşlanıyor, kocasını bir başka kadınla seyretmekten hoşlanan kadın sayısı biraz daha az. Çünkü kadınlar kıskanç oluyorlar.

Sadece Türkiye'den mi mektup alıyorsunuz?

- Irak'tan mektuplar geliyor bana. Çok ilginç bir olay bu. Kamyon şoförü

bir okurum yazmıştı, Irak'a girer girmez tırın etrafını çarşaflı kadınlar, çocuklar çeviriyormuş, "Mücella, mücella" diye bir şeyler istiyorlarmış, orda bir başka Türk kamyon şoförüne soruyor, Mücella porno dergi demekmiş. Orda yasak olduğu için dışarıdan gelenlere soruyorlarmış. Bu olay dünyanın öbür köşesinde de aynı bitişik komşunda da aynı. Senin komşun dünyanın en zengin fantazilerine sahip birisidir belki de. Yani sallasan değecek gibi bir şey bu.

İnsanlar fantazi kurmalı mı?

- Olmalı tabii, şimdi şu var, kadınlar evlendikten sonra bir boşlama dönemine giriyorlar. Belki imkanları yok belki de içlerindeki potansiyeli bilmiyorlar, ne oluyor, bir süre sonra laçkalaşma başlıyor, bir de çocuk varsa... Tabii çok ağır bir işçi kadın. Hem çalışan hem de evde oturan çok ağır işçi. Bir kere tatil günü yok. Artı gerektiğinde 24 saat çalışmak zorunda. Çocuk hastalansa 24 saat başında. Kocasının yatakta, evin içinde ve dışında her istediğini yapmak zorunda. Dolayısıyla kadın fantazi kurmayı ayıp ya da günah diye düşünüyor. Sonuçta ne oluyor, kabuğuna çekik, yürümeye kalktığında yengeç gibi yandan yandan yalpalayan, ne yapacağını bilemeyen, birtakım şeyler isteyen ama yol yordam bilmediği için de napacağının içinde kaybolup çıkan biri olup çıkıyor. Tabii ki kadınların fantazileri var olmaz mı, kadın kocasıyla yatarken beyninde başkasıyla yatıyor. Bunu herkes yaşıyor mu bunu bilemem. Ama gelen mektuplardan bu sonuç çıkıyor. Fakat bir kısım kadın da her konuda bayağı bayağı aşmış. Bu aşmanın içinde para karşılığı olan ilişkiler de var, menfaaat türü ilişkiler yaşayan kadınlar da var. Kendi aradığı erkeği bulana kadar yüzlerce erkekle yatan kadınlar da var. Kadınların hayatında tamamıyla tek bir fantezi öğesi aramak saçma. Her kadın aynı şeyden hoşlanmaz, her kadının tahrik olduğu noktalar farklıdır, genelde kalçalar, göğüsler diye bilinir ama koltuk altlarının yalanmasından hoşlanan kadınlar da vardır. Kimisi ayak parmaklarının emilmesinden hoşlanır. Bunun gibi her kadının başka başka fantezisi vardır.

Gerçek hayatta korkunç bir şey olan "tecavüz" fantazilerin konusu olabiliyor. Bunu nasıl açıklarsınız?

- Hiçbir kadın tecavüzden hoşlanmaz. Ama böyle bir fantazi olabilir. Niye olmasın? Çünkü cinsel hayatta oyunlar olduğu sürece daha zevkli hale gelir. Ama oyun olarak kaldığı sürece. İhtirası ve şevheti kamçılayan, adrenalini yükselten oyunlar.

Yazdığınız en uçuk fantaziyi anlatabilir misiniz?

- Kurduğum amà yazıya dökmediğim, bir de olabilir mi olamaz mı diye kendimle çelişkiye düştüğüm bir şey var. Uzayda bunu yapmak. O pozisyonda kalkar mı kalkmaz mı işte sorun bu. Ama kalkarsa inmeyeceği kesin. Tam ilişki anında yörüngede takılıp kalmış bir çift, durmadan dünyanın çevresinde dönüp duruyorlar. Orgazm anında kalp tansiyon son tempoda olduğu için adam o anda gidiyor. Ama müthiş bir zevkle gidiyor, şimdi acı çekerek ölmeyi mi tercih edersin, onu mu tercih edersin deseler, tabii ki onu tercih ederim. Akıl var, mantık var.

Son olarak söyleyecekleriniz...

- Bir insanın ömrü yetmez herhalde yazdığım fantezileri yaşamaya. Ama şu da var, ben ölümsüz bir insan olduğuma inanıyorum, asla ölmeyeceğim, sonuçta yazdıklarımı okuyanların hayatı üreten bir yerlerinde yaşayacağımı biliyorum.

En çok beceriksizliklerimize gülmeyi becerirdik, nerde bir muz kabuğu görsek 'yine mi' rahatlığıyla... Başarılı olmaya kurulmuş pilli bebekler gibi yürürdük yollarda! Cüzdan taşımazdık yanımızda, arka cebimiz ne güne duruyordu, içinden ne çıkarsa hepimizindi... Paranın kokusunu alır ama yanına yaklaştıkça midemiz kalkardı...

Nereden Nereye

FİGEN ŞAKACI

Osular akardı altımızdan, biz bakardık... kirli değil ama bulanıktılar... Biz üç-beş güzel genç o bulanık sulara baktıkça, pusuya yatmış ellerini ovuşturan geleceğin ne menem bir şey olduğunu düşünürdük. Gelecek yarın bile değildi o zaman, bugündü gelecek, ama hâlâ yoktu ortalarda... Hep ilk defa bakıyormuş gibi o bulanık suların içinde arardık, masamızda sulu sepken biralar, aklımızda birkaç mısrayla ve merakla bakardık...

Kim kimi sevse o suların şahitliği gerekirdi sevgiye, sarhoş olup dilimiz çözülsün diye boyuna tuvalete taşınır ama sadede bir türlü gelemezdik, yani öyle hemen olmazdı işte....

Bir an beklerdik hep, hem doğru bir zaman olacaktı, hem de uygun ortam, ikisini de bir türlü bulamazdık... Biz ötekinin sahibi mi olmak isterdik, ona misafir mi; karar veremezdik, sahiplenerek sever, misafir gibi kapıya yakın otururduk... Ne zaman lafa başlasak ağzımızda birkaç sayfayı geviş getirip dururduk, nedense dilimiz içerde kendi başına dönmeyi beceremezdi... Yine de çok konuşurduk, çok sözler işitirdik, hem çok ağır hem de çok boyumuzdan büyüktü sözlerimiz, yoksa biz mi o sözlerin karşısında küçük kalırdık?

Kimse kimseyle o vakitler boy ölçüşemediği için miydi sözlerin karşısında hoyratça dikilip aynı saçak altında yine de yan yana duruşlarımız?..

Herkesin hayattan soracak çok hesabı, verecek fazla cevabı yoktu oysa... Yani niye hep böyle oluyor diye biri kalkıp soru sorsa küflü bir selüloz kokusu yayılırdı ortalığa, biz bu lafları daha önce de duymuştuk, ama o bulanık sular bizi yalanlamıştı... Sanki kimsenin bir şey bilmediğini bilmediği bir birliktelikti bizimki, kaşlarımız kalın, bıyıklarımız uzundu... Soframıza ne koyacağımız belliydi her zaman,özenmek bile gelmezdi içimizden

sarı ışık düşmüş şatafatlı ambalajlara, açlığımız yatışırdı nasılsa, duyduklarımız ve gördüklerimizle doyardık!

En çok beceriksizliklerimize gülmeyi becerirdik, nerde bir muz kabuğu görsek 'yine mi' rahatlığıyla... Başarılı olmaya kurulmuş pilli bebekler gibi yürürdük yollarda! Cüzdan taşımazdık yanımızda, arka cebimiz ne güne duruyordu, içinden ne çıkarsa hepimizindi... Paranın kokusunu alır ama yanına yaklaştıkça midemiz kalkardı... Çok dayandık gidenlerin kapısına, sağdan git cüzdan bulursun çağrısına uyanların önüne çok dikildik, o hep içinden geçtiğimiz, üzerinden uygun adımlarla yürüdüğümüz yolun başında 'ayrılık' oklarını göremeden kaç kez düştük köşe başlarına... Bir daha asla yapmam dediğimiz her şeyi bir kez daha yaptık o yolun başında... Kendimizi yarıda tutmamız boşuna değildi, öteki demek elde var bir demekti sanki... Elden bir bir gittiklerinde anladık ki, elimizde kalan kendi yarımızdı...

Sonra çatı çatladı, altında çok üşüdük önceleri... Sular kabarmış, bizi içine almak üzereydi... Üzerimizde çarşı işi paltolar yeterince sarmadı hiçbirimizi, belki de ilk o zaman tek tek üşümeyi öğrendik, yorganlarımız nemli, sokaklarımız çıkmazdı... Kendi bedenlerimizden bihaber, dokunmayı denedik birbirimize, neremiz en çok neresini sevmişti sahi? Göz göze gelince sevişilir, el ele tutuşulunca olur biter sanmıştık... belki de yanlış bir gurbette ülke edinmiştik aşkı, hiçbir zaman vatandaşlık hakkını alamadık!

Sonra birdenbire saçlarımız kısaldı, yüzlerimiz tıraşlandı, eteklerimiz diz üstüne çekildi... Aynı yollarda yürüsek de bu kez başka adresler vardı elimizde, başka kapıları çalmadan içeriye girecek cesareti edinmiş miydik gerçekten?

Günlerimiz değişti önce, sabahları ne yapmalı'ya bakacak bir ajandamız oldu... Tarih atar olduk her güne... Koca koca binaların içine sahipleriymişiz gibi girdik, kapıdaki görevliye kimliğimizi ezberletmek için az mı didindik. Ne okuduklarımızı, ne gördüklerimizi ne de geride kalanları karşılaştırabilmek için bugünle, vaktimiz olmadı. Üstelik bunlar bugünkü programımızda yoktu, geçmiş bizimle randevu alabilirse görüşebilirdik ancak. Akşamları sofralarımız da değişti, etrafına çökenler de... Hayır çökenler değil kurulanlar demek daha doğru... Öyle ya zaman değişiyor, dilimiz yetişemiyordu!.. Sanki bizi koruyan ve kollayan çatımız çatladıkça, ayağımız da yerden kesiliyordu... Çatı mı kalkmıştı, kıçımız mı tam çıkaramıyorduk... Canım, artık selam vermediklerimizin uydurmasıydı bunlar, bizi böyle tam takım, elimizde çantalar falan görünce çekemiyorlardı... Bak işte evlendik, çocuklarımız oldu; cüzdanlarımız şişti, göğsümüz kabardı... Daha okul taksitleri falan uğraşacak pek çok şey vardı...

İzin vermedik artık hatırlatmasına hiçbir şeyin eski günleri, biz yenilendikçe dün eskiyordu... Parlak, başarılı, sivri, hırslı o çocuklar başka çatı altlarında buldukları rahatlığı yeterince hak etmemiş miydi yani? Şimdi arabalarımızla geçtiğimiz o köprünün altından çok sular aktı, artık bulanık bile değil kirliydiler evet, ama 90 kilometre hızla giderken fark edememiştik ki... Hem sırası mıydı yani şimdi?

O coşkulu heyecanlarımızın yerini planlı hırslarımız aldı diye az mı ağlamaklı mektuplar yazıldı, telefon konuşmaları yapıldı... Evet o köprü kapandı ama yeni yeni kafeler açıldı işte, hem fena mı ne zaman gitsek 'eski dostları 'oralarda da görebiliyorduk, iş çıkışı birkaç kadeh atıp laflıyorduk ya yetiyor hatta artıyordu bile...

Kendimiz için artırdıklarımızı artık sağa sola savurmuyorduk hepsi bu... Yıkılmak yoktu artık sokak ortasında, çat kapı gidecek evlerin ışığı erkenden sönüyordu artık. Bağdaş kurmuyor, bacak bacak üstüne atıyorduk artık hepsi bu... Yani ne oluyordu gerçekten dışarda? Nerden gelip nereye gidiyorduk? Bu yolları kim kazdı? Bu çukurlara düşen kimlerdi? Kim çıkıp üstüne başına çeki düzen verdi de yola koyuldu? Kim uğradığı, durduğu, ağladığı, kahkahalarla güldüğü o durakları kartpostal yapıp sattı? Kim göz göze gelmeleri koynunda sakladı? Artık kim bir gülün başında akşamdan sabaha dek açsın diye bekler ki?

Nereye gidiyoruz sahi? Bol ışıklı salonlara, alkış seslerine, kitap raflarına, imza günlerine, kartvizitim kalmamış pardonlara, ay valla ben de şimdi seni arayacaktımlara, ben sizi bir yerden hatırlıyorumlara, toplantım uzun sürdü geç kaldımlara, bak canım onu öyle demezler, biz az mı mücadele ettik o zamanlara, artık o senin dediklerinin-yazdıklarının zamanı geçtilere, kurguda çuvallamış basmayalımlara, bıktım buralardan güneye kaçıyorumlara, babamla sorunlarımız vardı zatenlere, şiirde yeni bir biçim denemeye çalışıyorumlara, artık herkes de yatak odasını anlatır oldulara... Ve nedense hep bu soru sorulur ya, bıktık artık bu nereye, ananın şeyine'lere... Artık cümleye ben diye başlıyorum oh be'lere... Chatte biriyle tanıştım harikalara... Virüs girmiş çöktüm abilere... Ve dolu, ezik, dik, yarım, az, kızgın, küskün 90'lara...

Sokakların eline doğmuşların yetim yurduydu köprü altı... Üşüsek de güvenirdik ona, aldatılsak da bir bildiği vardır diye düşünürdük... Çok gülüyoruz, bakın nasıl da eğleniyoruz demeden akardı gece... Sabahları rahattı içimiz buluşurduk birazdan köşe başlarında, kolkola yürümenin esenliğine uyanırdık ya da... Belki de yeniden bir köprü inşa etmek gerekiyor kalanlara, durup bakanlara, yazdıkça gözünün önünde uçuşan o kirli sarı fotoğraflara, o omzunda sabahladığımız gecelerin hürmetine bir kez daha...

Saçlarından beyazlar ayıklayıp, aynalara burun kıvırmayı başaranlar için bir kez daha iyi ki varsınlar, helali hoş olsunlar derlemek gerekiyor... Rakının kudretini muhabbette bulanların ağzının tadı kaçmasın diye, sözün endamıyla biraz daha oynamak, biraz daha hatırlamak geliyor insanın içinden... Kafayı bulduk mu, dönülmez akşam nidaları atmayalım diye, henüz o yolun başındaki köşeyi dönmeden biraz daha arkaya bakmak, ilerde tökezlemeden yürümek için acaba- kaldı mı- biraz daha... Ben de çok oldum evet, ama nerdeeen nereye işte?

Çokkültürlü İstanbul Mutfağı

İLHAN EKSEN

Rumlar, Ermeniler, Museviler, Türkler yemek kültürleri, tanıklıklar ve tarifler

Çokkültürlü İstanbul'a mutfak pencerelerinden bir bakış.

Dengeli Demlenme ve rakı mezeleri

İLHAN EKSEN

Akdeniz tarzı beslenme kurallarına uygun, mevsimlerle uyumlu, sebze, beyaz et ve zeytinyağı ağırlıklı, hazırlanması kolay 200'e yakın meze tarifi.

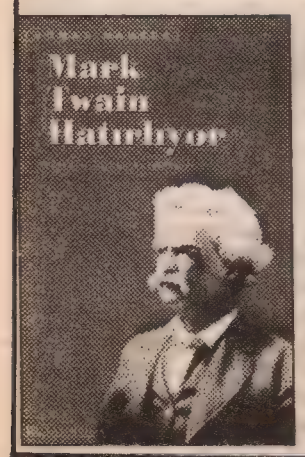

Mark Twain Hatırlıyor

THOMAS HAUSER, Roman, *Türkçesi: O. Burak Sözen*

Ünlü bir Amerikan edebiyatçısının (Mark Twain) yaşamını sonsuza dek değiştirecek bir olayın kurmaca anlatısı. Ölümüne dövüşülen ringi Twain gibi yazmaya kalkışmak cesaret ister. Hauser bunun üstesinden geliyor ve ortaya değişik türde bir roman çıkıyor. Heyecanlı, sürükleyici, umut, korku ve tutkuyla kurgulanıp, ustaca yazılmış bir yapıt.

*SEL YAYINCILIK Tel./Faks: 0212-5111005 http://www.selyayincilik.com E-mail: posta@selyayincilik.com

KİTAPLARI

MEMLEKET HİKAYELERİ

Nihat Genç

Türk Edebiyatı, bu denli yırtıcı, parçalayıcı, sarsıcı bir yazarla karşılaşmanın şokunu yaşıyor!..

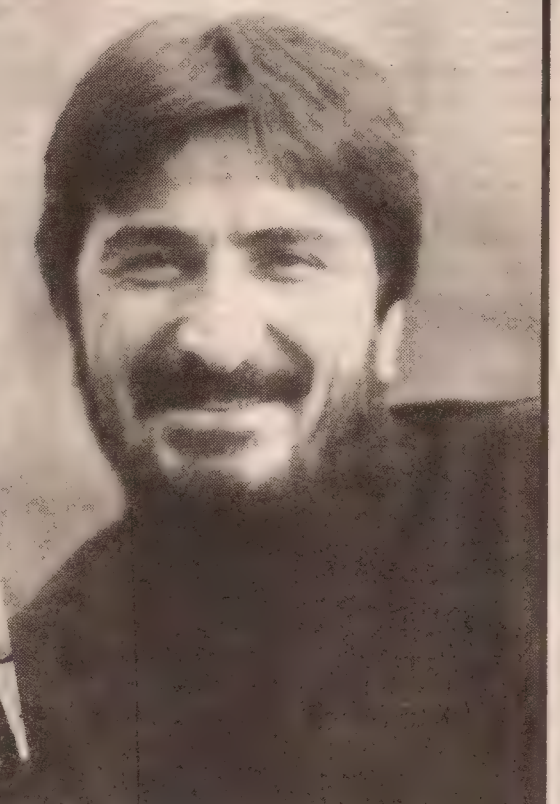

Çatalçeşme Sk. No: 19 Cağaloğlu / İST. Tel: 0212. 527 10 27 - 512 94 67 Fax: 0212. 520 82 12 e-mail: gendas@ixir.com

Ataol Behramoğlu / Aziz Nesin'li Anılar

Ataol Behramoğlu, Aziz Nesin'le ilgili anılarını 6 Temmuz 1995'te, ölümünden bir iki hafta sonra, birkaç gün içinde yazmış. Eşsiz bir aydınımızla, 20. Yüzyıl Türkiyesinin en özgün ve büyük bir yazarıyla ilgili bu anıların, onun kişiliği ve yapıtı üzerinde düşünecek olanlara, en alçakgönüllü ölçülerde de olsa, yararlı olacağına inanıyoruz. Kitapta yer alan mektuplar ise az sayıda olmalarına karşın, yine bu anlamda, kuşku yok ki büyük değer taşıyor.

Anı/104 syf/1.900.000 TL.

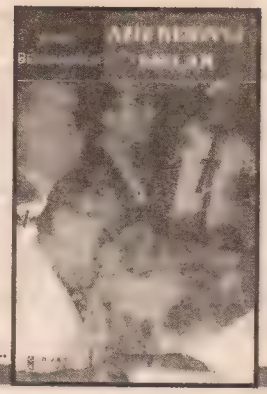

Emin Karaca / Sintinenin Dibinde

"Süngülü iki erin ve bir gediklinin arasında. Dar, demir ve kıvrıla kıvrıla inen merdivenler. Demir bir kapıyı açtılar. İttiler karanlığa. Kapıyı kapadılar. Sıntine ambarı."

Donanma askerini isyana tahrik ve teşvik etmekten 20 yıl hapis cezasına çarptırılan şair Nâzım Hikmet'in olaydan yıllar sonra söylediği bu sözler, Türkiye Cumhuriyeti'nin muhaliflerine reva gördüğü durumun özeti.

Bu kitap hem sintinenin dibindekilerin dramlarını hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuksal öyküsünü anlatıyor.

Arşt.-İncl./240 syf/3.800.000 TL.

Neşe Yaşın / Ay Aşktan Yapılmıştır

Neşe Yaşın, Kıbrıs'taki 74 kuşağının en şiirsel seslerinden biri.

Onun yoğun, delip geçici, şairanelikten uzak şiiri, duyumsal erotizm, tereddütün acısı, karşı çıkışın çiğliği ve politik aynaksılığın gücünü, toplumlararası çatışmaların ve adanın 1974 olayları sırasında şiddetle bölünmesinin travmatik kapsamı içinde stilize edip Kıbrıs'taki iki toplumu bölünmüş tutan tahammülsüzlük ve fanatizmin çatışmacı mantığının sistematik olarak altını oyuyor.

Şiir/64 syf/1.500.000 TL.

Ata Türker / Tanrının Çocukları

Kendisi de bir zamanlar sokaklarda yaşamış olan Ata Türker, "Tanrının Çocukları"nda, sokaklarda yaşayan çocuklarımızın dramını romanlaştırıyor. Aile ilişkilerinden, toplumsal boyutuna; tacizden, uyuşturucu kullanımına sorunu bütün yönleriyle ele alırken klasik romanın ögelerini kullanıyor. Türk gerçekçi romanına güncel ve can alıcı bir sorun çevresinde önemli bir katkı "Tanrının Çocukları".

Roman/464 syf/7.000.000 TL.

Fruttero&Lucentini / Varoluşun Anlamı

Aynı zamanda bu kitabın yazarları da olan kahramanlarımız; casuslar, büyülenmiş macera-perestler, aşk acısıyla kavrulan rahipler, "Times" muhabirleri, acımasız kafile başkanları, kötü niyetli yerliler ve Orient-Express'de başlayıp Kadim Yunan'a dek uzanan, görkemli mekânlarda, unutulmaz komik efektler eşliğinde yapılan bir yolculuğa çıkarlar. Sonuç; olağanüstü sürükleyici macera romanları arasında hak ettiği yeri alan, aynı zamanda da muhteşem bir parodi olan bir kitap: "Varoluşun Anlamı".

Roman/140 syf/2.400.000 TL.

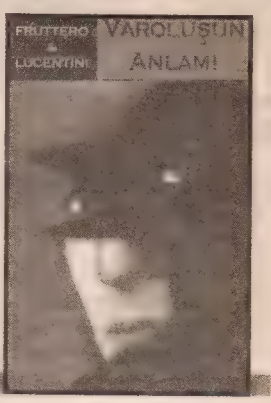

Leyla Ruhan Okyay / Gölgesi Güz

Binbir ayrıntının görünmezliğiyle oluşur gölge. Kendini ele vermez hemen, saklar.

Işığın koynundan çıkar ve derinliği bırakır düştüğü yere.

Yeni bir anlam, yeni bir boyut, yeni bir göndermedir nesnesi için.

Sözcüklerin ışığıyla yaratılan gölgeler ise içinde devinip durduğumuz dilin de, dünyanın da yeni bir yorumu...

Gölgesi Güz, belki de bu yüzden tanıdığımız dünyayı tanımadığımız bir renkle kucaklıyor.

Öykü/96 syf/1.600.000 TL.

GENDAŞ KÜLTÜR

İnsanlar 2'ye Ayrılır

AYFER TUNÇ

O'nun Karısı

Kadın için "O'nun karısı" olmak önemli bir sıfattır, hatta bir mevkidir. O öyle bir mevkidir ki, birçok kadın O'nun değil karısı, birkaç günlük sevgilisi olmak için bile yanıp tutuşmaktadırlar. Gerçi O'nun karısı olmak sadece sıkıntı ve eziyet verir olmuştur, adamın aslında ne kadar çekilmez, huysuz ve geçimsiz olduğunu dışardaki kadınlar bilmezler. Ama önemli olan mevkidir ve kadın bu mevkii elin karısına kaptıracak kadar enayi değildir.

En az iki insanın olduğu yerde muhakkak örtük ya da açık, az ya da çok, şiddetli ya da hafif bir iktidar sorunu olduğu epeyce yazılmış, çizilmiş bir konudur, malum. İktidar aslında "şiddetli" bir meseledir, bu da malum. Tartışmalarda konu iktidar ise, -konunun "bizatihi iktidar" olması gerekmez- konuya kıyısından köşesinden iktidar meselesi bulaşıyor ise tartışmacılarda adrenalin yükselir, sesler gürleşir, saldırganlık dürtüleri izlenir, tartışmalarda "reyting" artar. İktidar kelimesi içerdiği ateşleyici anlam nedeniyle girdiği tartışmaları azdırır ve tartışmacılarda bizzat bir iktidar kaygısı ve kavgası yaratır.

İktidarın en sık dile getirildiği tartışma konularından birinin evlilik olduğu da çoğunluğun malumudur. Hatta cinsel ilişkide erkeğin rolünün tamamiyle ve açıkça "iktidar" olarak tanımlanması da malumun ötesinde, hatırlatılmasına gerek duyulmaması gereken, ama benim yine de hatırlattığım dikkate değer bir bilgidir. Yani bu da malumdur.

Bu kadar malumun bir arada bulunduğu bir yerde bu "malum olan" üzerine edilecek fazla laf var mıdır? Olabilir. Bazıları hâlâ bu malum üzerine cevher üreterek fikirlerimizi allak bullak edebilirler. Ben "insanları allak bullak edecek fikir sahipleri" kategorisine girmediğime göre, söyleyecek neyim var? Pek önemli şeyler değil aslında. Var olduğu yeterince tartışılmış ve ezici çoğunlukla kabul edilmiş olan evlilikteki iktidar konusunun kenarda kalan hallerinden birini usulca işaret etmek istiyorum sadece.

Yazımın konusunu saklayacak değilim, zaten biraz daha okundukça konu kendini açıkça belli edeceğinden fazla gizlemeye, paketlemeye gerek yok: Ünlü erkeklerin karıları meselesi. Önce kullanacağımız malzemeleri sayalım. 1- Her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır teselli cümlesi. 2- İktidarı erkek daha iyi kullanır genel ve yaygın fikri. 3- Davul bile dengi dengine çalar atasözü. 4- Kadınlardan karı diye söz etmek ayıptır iddiası.

Dördüncü malzemeden başlayalım, bir evlilikte erkekten koca diye söz ediyorsak, kadından karı diye bahsetmek neden ayıp olsun? Bu bir konum adlandırması sadece –en azından benim gözümde– beğenmiyorsak başka bir ad koyabiliriz, ama bu kadın olmamalı. Kadın bir cinsiyet belirtiyor, oysa bu yazıda benim kullandığım karı kelimesi bir durum ifade ediyor.

Genel olarak entelektüel faaliyetler alanında erkek egemenliğinden söz etmek yanlış olmasa gerek. Bu arazide bulunan ve taraflardan birinin (genellikle erkeklerin) ünlü olduğu evliliklerde, ünlü olmayan taraf bana kalırsa çok talihsizdir. Sağda solda bölük pörçük gördüğüm, dinlediğim, okuduğum "ünlü adam ve karısı hikayeleri" söz konusu olduğunda ilgimi odakladığım kişi, koca isterse başyapıtlar üretmiş olsun, karıdır. Çünkü burada iki kere iktidar meselesi vardır. Nasıl entelektüel faaliyetler alanında erkeklerin egemenliği varsa, dünya üzerinde uzun ömür yaşama konusunda da kadınların ezici bir üstünlüğü var. Bir başka deyişle taraflar ister entelektüel olsunlar, ister olmasınlar, genellikle erkekler kadınlardan önce ölüyor ve ardından olan oluyor. Ne oluyor? İşte konu tam da bu.

Eğer koca ve karı her ikisi de entelektüel faaliyetler içindeyse bu teori çöker, onlar konumuzun dışında, çünkü entelektüel tatmin birçok açlığı giderir ve bu tür karılar veya kocalar eşlerinin ünleri, yapıtları konusunda hırs yapmazlar. Burada kocanın ünlü ve entelektüel, karının ünsüz ve entelektüel faaliyetlerin dışında olduğu durumlardan söz ediyoruz.

Bu türden ünlü koca ve karısı hikayelerinde denklik meselesi baştan bozuktur, iktidar çatışmasının en aza indirilebileceği bir evlilik, yapısı gereği genellikle sözkonusu olamaz, istisnalar kaideyi bozmaz. Böyle evlilikleri erkekler, hem de entelektüel erkekler niye yapar? Birkaç nedeni olabilir. Bir gün gelip ünlü olacaklarını bilmiyorlardır. Karılarından zeki ve entelektüel olmalarını değil, kendilerini rahat ettirmelerini bekliyorlardır. Entelektüel hayat başka, evlilik başka ana fikrine inanıyorlardır, ya da aşık oldukları kadın çok güzeldir ve genellikle en etkili neden budur.

Peki kadınlar neden böyle evlilikler yaparlar? Entelektüel faaliyetin insan hayatında bu derece önemli bir yer tutacağını o sırada kestirememiş olabilirler. Adam çok cazibelidir, ağzı iyi laf yapıyordur, kaşla gözdür, gerisi sözdür. Adamın bir gün gelip bu kadar ünlü olacağını asla tahmin edememişlerdir. "Bir kısım" insanın başyapıt olarak gördüğü eserler onların gözünde sadece birtakım yazılardır, zahmet edip okumamışlardır ve okumayacaklardır bile. Ya da her başarılı erkeğin arkasında bir kadın vardır tesellisine bütün kalpleriyle inanıyorlardır.

Bu nedenlerden bir ya da birkaçı yüzünden kadın ve erkek denkliği baştan bozuk bir evlilik yaptıklarının farkında olmaksızın evlenirler. Zaman geçer kocanın şöhreti yavaş yavaş artar. Eh bu arada güzellik solmaya başlar, karı iktidar aracı olarak kullandığı güzelliğinin giderek etkisizleşmeye başlayan bir silah olduğunu ne yazık ki hisseder. Evlilik devam ediyorsa iki düşünce alttan alta yürüyor olabilir. Birincisi kadın kocasının başarısının kendi malı olduğuna inanır. Ona o sessizliği sağlamasa, yemeğini hazır etmese, banka kuyruklarında bekleyip faturaları ödemese, pazara gidip alışverişi yapmasa, çamaşırları yıkamasa, çocuklara susun babanız çalışıyor demese, onu günlük hayatın keşmekeşinden uzak tutmasa; bakalım o adam o mühim şeyleri yazabilecek midir? Mümkün değildir! Kadın bir gün yemek yapmasa adam o gün aç kalacağı için tek satır yazamaz. Bu, kocası ünlü ve entelektüel kendileri her ikisi de değil kadınların en büyük avuntusudur. Kendilerini topluma karşı vazifelerini yapmış hissederler.

Bir diğer olasılık da şu olabilir. Kadın için "O'nun karısı" olmak önemli bir sıfattır, hatta bir mevkidir. O öyle bir mevkidir ki, birçok kadın O'nun değil karısı, birkaç günlük sevgilisi olmak için bile yanıp tutuşmaktadırlar. Gerçi O'nun karısı olmak sadece sıkıntı ve eziyet verir olmuştur, adamın aslında ne kadar çekilmez, huysuz ve geçimsiz olduğunu dışardaki kadınlar bilmezler. Ama önemli olan mevkidir ve kadın bu mevkii elin karısına kaptıracak kadar enayi değildir. İtiş kakış yaşarlar, kadın kan tükürse de kızılcık şerbeti içtim der. Çünkü aslolan iyi bir birliktelik, birlikte "iyi" olmak değil, "O'nun karısı" olmak halidir. Kadın buna durduk yerde inanmaz. Adam kadına evliliğin başlangıcında gösterdiği ilgiyi hiç göstermez olmuşsa kadın küçük bir oyun oynar. Adama hayatında ne kadar önemli yeri olduğunu göstermek, kendisi olmadan kocanın bir hiç olduğunu ispat etmek için kocasını terk eder. Bu küçük deneyi yapan kadın derhal paniğe kapılır. Çünkü yumurta kıramaz sandığı adam hemen yeni bir hayat örgütlemiştir bile, bunun üzerine kadın ne yapar yapar adamın hayatına tekrar girer. Çünkü "O'nun karısı" değilse "hiç" olduğunu anlamıştır. Böyle bir durumda kadının elindeki cephane tükenirken, ünüyle birlikte karizması da büyüyen erkeğin cephanesi artar.

Önce kadın ölürse ünlü koca Allahın sevgili kulu demektir. Yapıtlarının ölümünden sonra kullanımına kendi karar verir veya aklı başında çocukları bu türden iktidar duygusu kurbanı olmamışlarsa babalarının eserlerinin doğru ve yerinde kullanımını sağlarlar. (Çocuklar annelerini terk etmemiş babalara bağlı olurlar, annelerini terk etmiş babalara karşı kin güdüldüğü görülür, sorumlusunu bu yazıda aramaya gerek yoktur.)

Ama önce koca ölürse kadın O'nun karısı olma mevkiinin yeni bir aşamasına geçer ki, bu yeni mevki yıllarca biriktirilmiş kin ve öç duygularını tatmin etmek için sabırla beklenen muhteşem bir dönemdir. Kadın adeta yeniden doğar. Kocasının yapıtları artık onundur. Medeni kanun ona bu hakkı vermiştir ve kadın bu hakkını istediği gibi kullanır. İsterse eserleri kocasıyla birlikte gömer; isterse yeni bir kapris malzemesi olarak kullanır. Bence bütün bu hikayede üçüncü şahıslar açısından en talihsiz olan olay budur. Kadın yılların öcünü kocasının kitaplarının yeni basımlarına, oyunlarının sahnelenmesine, filmlerinin gösterilmesine, bestelerinin çalınmasına izin vermeyerek, artık kamunun malı olması gereken mektuplarını, fotoğraflarını, el yazılarını, notlarını, belgelerini, hatta yayımlanmış eserlerini gün ışığına çıkarmayarak alır. Kamunun değer verdiği bir adamın yapıtlarını gömerken, aslında o sadece bir "koca"yı gömüyordur.

Kamunun, o adamın yapıtlarına ilgi duyan insanların varlığı, bu insanlarının yapıta ilişkin arzularının gerçekleşmesinin kendi elinde olduğu duygusu büyük bir haz olsa gerek. Sabırlıdır O'nun karısı ve O'nun ölüsünden isterse para, isterse haz kazanır. Sonunda kazanır. Yeter ki O önce ölsün.

Bir de karısı ünlü olan erkekler durumu vardır ki, bu daha az görülür. Çünkü böyle hallerde erkek entelektüel hayatta yıldızının yükseleceğini tahmin ettiği karısını yolun başında terk eder. İleri aşamalara tahammülü yoktur, çünkü o zaman karısının başarılarını hazmedemedi, kaldıramadı eleştirilerini göğüsleyemeyeceğini önceden kestirebilir. Sudan bir sebepten karısından ayrılır, hatta buna bir ruhsal mesele, özgürlük kaygısı filan gibi ayrıntılar ekleyerek, yarattığı psikolojik ve "derin" havayla asıl nedeni görünmez kılmaya çalışır. Erkekler genellikle O'nun kocası mevkiinden hoşlanmazlar, başarılı kadının arkasındaki erkek figürü yazımın ta başında söz ettiğim iktidar konusuna ağır yara verir.

Genel kanı şudur ki, karısı ünlü ve entelektüel olan bir koca, evlilikte iktidarın sahibi olduğunu iddia edemez.

Rındê kelleyi ikiye ayırıp dilinin pasını sıyırdı, gürültüyle geçen bir uçak kulaklarımızı sağır ederken adam çayının son yudumunu yere döküp kasketini indirdi, Mazhar'la odaya geçtiklerinde, çocuklar dürülmüş kartonların içinden bağırıyorlardı. Dedenin su isteyen hırıltılı sesi duyuldu sonra. Adam da mezbaha kokusunu geride bırakıp yel gibi kayıp gitti.

Ölüm Kentinden Notlar

SUZAN SAMANCI

Sıcak günler geviş getiriyordu. Ölüm hiç yorulmuyordu. Rındê ocak başında kelle ütülüyordu. Mezbahada çalışan sıska adam getirdi. Sararmış damarlı gözakları zencilerinkine benziyordu. Kemik elleriyle sigara sarıp içerken, mezbahanın önünde vurulan iki kişiyi anlatıyordu "Biri öğretmen biri de gazeteci" derken sanki gülümsüyordu. Kaşları, kirpikleri yoktu adamın; Rındê'nin ütülediği kelle gibiydi. Kürsüsünü Mazhar'a yaklaştırıp fısıltıyla konuşuyordu.

"Bize şüpheyle bakıyor," dedim Iğdırlı'ya. Iğdırlı, "Normal" dedi. Karısını ve çocuklarını Lice'ye gömmüş... Şimdi sığırları ve koyunları keserek rahatlıyormuş. Naylona sarılı bir şey uzattı Mazhar'a, "Yumurta sarısı mı?" dedim. Sıska adam, elini yağlı, kanlı dizine vurup, "Bilmez ki bunlar" dedi. Gözlerini kırpıştırıp, soluğu kesilir gibi "Gareze" dedi. "Gareze ne demek?" dedik Iğdırlı'yla. Adam elini karaciğerine atıp, "Sarılık ilacıdır, çok kıymetlidir" dedi. Bunun için kavga ediyormuş insanlar, nadiren karaciğerin içinden çıkıyormuş. Mazhar yaptığı havanı adama uzattı, adam yere bakarak güldü "Ne edecem bunu? Yazıktır!" dedi. Küçük kız adama çay getirdi, sonra at gibi kişnedi. "Yine bugün çok üflemişsin, yanakların balon gibi," dedi. Adam bize bakarak "Barsak barsak mumbar da diyorlar. Onları balon gibi şişiririm de ben" derken, koluyla ağzını silip, kaşlarını kaldırdı ve çayını höpürdetti. Höpürtüyle birlikte kuşlar havalandı dut ağacından.

Rındê kelleyi ikiye ayırıp dilinin pasını sıyırdı, gürültüyle geçen bir uçak kulaklarımızı sağır ederken adam çayının son yudumunu yere döküp kasketini indirdi, Mazhar'la odaya geçtiklerinde, çocuklar dürülmüş kartonların içinden bağırıyorlardı. Dedenin su isteyen hırıltılı sesi duyuldu sonra. Adam da mezbaha kokusunu geride bırakıp yel gibi kayıp gitti. Mazhar gömleğinin cebinden bir pusula çıkarıp uzatınca, kalbim çarptı, içeriye geçtim. Hebun'un yazısıydı, çizgili, lekeli kağıdı gün ışığına tutup okudum: "İşlerimiz uzun sürdü, yakında görüşürüz, hazırlıklı olun." dedikten sonra tez elden ilaç gönderilmesini istiyordu.

Loş odadaki tahta sedire uzandım. Pişen sakatatın kokusu, tulumba sesi... Çöp bacaklı kız "Komşuda pişer bize de düşer" derken, kösnül sesiyle "Radyodan türkü istedim bugün, adım okundu, size de isteyeyim, adınız okunsun" diyordu. Çarpan kapı sesi, şıpıdık terlikler, yıkanan avlu. Rındê, Kürtçe küfürler savururken, Mazhar "Hüş hüş, şerme şerme*!" diyordu. Sonra bir sevda türküsü duyuldu. Aşk uzaklardaki bir tını gibi içimde ... Birden kapal? yerde kalma fobim depreşince yekiniverdim. Kapının aralığından kedi miyavlayarak bana bakıyordu. Iğdırlı pencereyi tıklatınca dışarıya çıktım.

Soluğu sarmısak kokuyordu Iğdırlı'nın. Gökyüzüne bakarak başörtüsünü başladı, "Bir kaç eczaneye daha uğrayıp ilaç toplayacağım," dedi. Bez çantayı koluna takıp giderken yakınmasızdı...

Tozlu dut ağacı kıpırdıyor.

Eller saldırıyor siniye. Bulanık suda işkembe parçacıkları ve kesik diller yüzüyordu. Lokmamı ufalayıp duruyordum. Sıska adam yanık kaşları, kirpikleriyle sanki barsak üflüyordu karşımda. Mazhar, "Sevmedin galiba?" dediğinde irkildim. Bir dil parçacığını ağzıma atıp, "Yoo hayır!" dedim. Ağzımdaki buruk tadı bu kentin tadına benzetiverdim, sonra bu insanların dillerini yemiş gibi kendimden iğrendim. İri kaya tuzunu beyin keseciğine serpiştiriyor bir el. Tuz kristal gibi ışıyor ... Bilinç: Farkında olmak, her gün yeniden ölmek ...

Duvar sarmaşığında arsız bir cırcır böceği. Duvar dibi nem ve küf kokuyor. Sıkıntıdan minderin üstünde yüzen nilüferleri topluyorum. Gözleri hüzün yüklü şair, "Biz halkız yeniden doğarız ölümlerde ..." diyordu. Gezinirken ya da damalı örtüleri karalarken söylüyorduk; şiir bariton seslerle buluştuğunda şiir şiir oluyordu. Kaç gündür eve tıkılıp kalmışım. Korkuyorum mu ne! Ah şu ölüm! Giz dolu karanlık pencere... O pencereye 'tuf' yapacağım.

** Sus sus.. Ayıp ayıp!*

Yavrulamak ya da Yavrulamamak

OKŞAN ÖZFERENDECİ

Hayvanlar, bitkiler için sorun yok. Binlerce yıllık insanlık tarihinde de **"sorun"** değildi. İsteseler de istemeseler de ürerlerdi. Bu konuda da çok sorun vardı ama **"bu"** değil!

Yaşları 30 ile 51 arasında değişen 26 kadından söz edeceğim şimdi... İçlerinden yedisinin birer, birinin iki çocuğu var. 18'inin hiç çocuğu yok. Yok, çünkü.

"Bir çocuk doğuracaksam babası da istemeli" dedi biri, yaşlı kadınların "onlar istemez kızım, doğur, o sonradan sever" sözlerine aldırmadı. Sonra bebeğini kaybeden bir başkası, "hamile kaldığımı öğrendim ve 'tamam' dedim, '32 yaşındayım ve hayat sona erdi'". Diğeri "hiçbir zaman çocuk doğurmayı düşünmedim" demişti, şimdi üreme çağını geride bıraktı...

İçlerinden bazısı "yahu bunca sefalet içinde yaşayan kadın ve adamın düzinelerce çocuğu var, neden ben bu kadar korkağım" diye yakındı, milli piyangodan para çıkmadıkça üreyemeyeceklerine ikna vaziyette... Biri de "ilk birkaç yıl onun dünyayı nasıl keşfettiğine bakamayacaksam, ondan bir sürü şey öğrenemeyeceksem, haldır haldır çalışacaksam gene, ne anlamı var" dedi. Ama tanıdıklarımdan hiçbiri "kariyerim n'olur sonra" demedi.

Doğuranlardan birinin kocası istediği için doğurduğu oğlu, babası tarafından annesiyle birlikte "boşandı": En yaşlıları, "doğurmasaydım ölürdüm ben" dedi güçlü bir vurguyla, oğlunu tek başına ve iyi yetiştirmiş olmaktan gururlu... İki çocuklu olan biricik kadının bir organizasyon dehası olduğunu düşünüyorum. Bir tek çocuğun sorumluluğunu birkaç gün olsun tek başına üstlenmiş olan herkes, ne demek istediğimi anlayacaktır (özellikle çalışan insanları kastediyorum). Tek çocukluların bir diğeri "hayatımın en mutlu günleri hamileliğimdi, bu deneyimi bütün kadınlar yaşamalı" diyor.

Peki diğerleri?.. İçlerinden biri son on yılını evli bir erkekle geçirmekte olduğundan "düşünmüyor". Bir başkasının erkek arkadaşı (dikkat, "sevgilisi" demeye dilim varmıyor!) asgari ücretin otuz katını kazanıyor olmasına karşın, düşünüp taşınıp "kolej masrafıdır şudur budur, ömrümü bir çocuğun geleceğini sağlamak için çalışarak geçiremem" beyanında bulundu.

Ve işte şimdi asıl meseleye geldik: İçinde bir canlının büyümesini hissetmek ve onunla birlikte hatırlayamadığımız o dünyayı keşfediş yıllarını yaşamak meselesine... Bunu yaşamadan ölmenin eksikliğini hissedecek olmak meselesine... Ölene kadar üreme imkânı olan erkekler için bir kırılma noktası yok. Kadınlar içinse var! Son derece ağır bir sorumluluğu tek başına üstlenmek (İsveç'te ya da başka bir sosyal devlette yaşamadığımıza göre) sahiden ağır bir bedel. Üstelik "eşli" olduklarında bile "çocuk ateşlendiği için", "bakıcıyla sorun çıktığı için" vesaire, vesaire ha babam izin almak, "işlerini" tehlikeye atmak zorunda kalıyorlar; içlerinden birinin durumu bu mesela... Baba bir "erkek" olduğu için, bu tür durumlarda izin alması gereken, bir "kadın" olan anne.

Bir başkası; çocuğun süt parasının bile "sorun" olduğu dönemde kocası bakkala bira borcu yapan kadın, hâlâ hayatını kendisi için değil, kızı için "yaşıyor". Bu "saçını süpürge etme" meselesi gelecekte çocuktan neler talep edilmesine –talepler karşılanmazsa nasıl derin yıkımlara- yol açacak, varın siz düşünün!

Daha otuz yıl öncesine kadar herkes bilirdi; evlenilir, aşkın meyvesi olan, evliliğin kaçınılmaz sonucu olan bir çocuk, birkaç çocukla hayat sürer, çocuklar büyüyüp yuvadan uçar, torunlar sevilirdi. Şimdi sözünü ettiğim kadınların çoğu, anneannelerinin torunlarını (kendilerini) sevdiği yaşta ve çocukları yok. Nedenlerden bazısı kadınların tercihleri ve yaşam biçimlerine dair ise, biri de erkeklerin "mesuliyet" üstlenmeyecek, herhangi bir sorumluluk ihtimali ufukta görünür görünmez kaçacak kadar "sorumlu" davranmaları herhalde. Zira hepimiz duymuşuzdur sorumsuz erkek hikâyelerini; evi terk edip gidenleri, "alkol", "kumar", "başka kadın" gibi nedenlerle daha otuzlarını bulmadan tüm hayatın yükünü (ve çocukların sorumluluk ve geçimini) üstlenmek zorunda kalan kadınları... Bir son söz bulmakta zorlanıyorum bu yazıya... Belki şöyle diyebilirim ama: Hayatta pişmanlık diye bir his varsa, insan "yapmadığı" değil, "yaptığı" şeylerden pişman olmalı!

Sema Kaygusuz
SANDIK LEKESİ

"Sandık Lekesi" adlı son kitabı ile Cevdet Kudret Öykü Ödülü'nü Zehra Tırıl ile paylaşan Sema Kaygusuz, çocukluğunu, ilk kitap okuduğu günlerini, üniversite yıllarını, kadınları, öyküyü, yazarlığa bakışını, yarışmaları, ödülleri ve yeni yazacağı kitap hakkındaki düşüncelerini Öküz'e anlattı...

Yazarlar Kendilerinden Posa Yaratırlar

OYLUM GÖLBAŞI

Asker kızıyım. Çocukluğumdan beri Türkiye'nin her yerinde bulundum. Hep köylerde, kazalarda görev yaptı babam. Samsun'da doğdum ama orada hiç yaşamadım. Fakat kır insanını biliyor değilim; sadece tanık olup etkilenmiş durumdayım. O yüzden izole edilmiş, korunaklı bir ortamdan, uzaktan bakan bir göz vardır kır insanını anlatan öykülerimde. O yüzden kır insanını çok bildiğimi söyleyemem. Son kitabım 'Sandık Lekesi'nde de iki-üç tane kırda geçen, kırdan etkilenmiş öykü var. Diğerleri aslında kent öyküleri. Ama kır öyküleri bakın çıkıyor, 'kırı bilen yazar' deniyor. Oysa sadece kıra tanığım ve doğaya çok yakınım. Kırı çok iyi bildiğimi söyleyemem. Ama kulaklarımla da yazıyorum. Kulaktan topladığım şeyler de var kıra dair.

İlk kitap olmanın tüm özelliğini taşıyor Ortadan Yarısından. Yazarın kendisiyle hesaplaştığı, bütün iç dökümünü yaptığı, sözcüklerin büyüsüne kapıldığı, kendisini Tanrı gibi hissettiği, biricikliğini ilan ettiği, bilinç akışı yöntemini kullandığı bir kitap. İlk kitap içerisinde olması gereken her şey var. İkinci kitapta ise yazar olmama, yetkinleşmeme iddiası ve sözcüklerin gücü, tartımı, ritmi var. Birinci kitap görevini tamamladı ve hayatım boyunca da Ortadan Yarısından'a sadık kalacağım, çünkü iki kitap arasında çok tutarlı bir bağ olduğunu düşünüyorum. Anlatmam gereken her şeyi Ortadan Yarısından'da ilk kitap olma özelliğini taşıyacak biçimde anlattım. Sandık Lekesi ise öykü üzerine düşünülmüş, öykü disiplini, öykünün deneyselliği üzerine çalışılmış, çok uğraşılmış, pişmiş bir kitaptır.

İletişim eğitimi aldım. İşimle öykü arasındaki bağ, tiksinti dolu bir bağ. Reklam, halkla ilişkiler, televizyon... Bu işlerin hepsini yaptım ve tıpkı sarhoş bir kocayı terk edermiş gibi terk ettim. Çünkü biz, iletişim araçlarını doğru düzgün kullanmayı öğrenememiş zavallı bir modernizenin içindeyiz. Birbirimizi hapsediyoruz ve birbirimize yanlış bilgiler yüklüyoruz. Ve bunu teknolojik iletişim kuramları içinde yapıyoruz. Birbirimize tecavüz ediyoruz, zarar veriyoruz, yanlış öyküler anlatıyoruz, kandırıyoruz. Bu nedenle iletişim arkama bakmadan terk ettiğim bir alan. Şu an evdeyim ve yalnızca yazılarımla geçiniyorum. Umarım iletişimle ilgili bir meslek yapmaya mecbur kalmam. Ama eğer bu meslekler etik kuralları içinde ele alınırsa çalışması çok zevkli, her yazarın üretken olabileceği, verimli çalışacağı bir alan.

Üniversite yıllarında çok tektim. Kendimi işe adamış biriydim. Bir üniversiteli gibi yaşamadım. Gece sohbetlerim, müzikli toplantılarım pek olmadı. Çok çalışıyordum. Bu nedenle bir grubum olmadı. Bizde çok gelişmiş bir aidiyet tutkusu var. Aidiyeti hep yanlış anlıyoruz. Sevgilerimizle birbirimize işkence ediyoruz. Birbirimize aşırı borçlu yaşıyoruz; çocuklarımızı, annelerimizi, babalarımızı, aşıklarımızı borçlandırıyoruz. Çok dürüst değil kurduğumuz ilişkiler çünkü aidiyet duygusu üstüne inşa edilmiş sevgi, ilişki ortamları isteyen bir toplumuz. Kişisel olarak buna tersim.

Özellikle kadınları anlatan biri değilim. Aksine kadınlardan uzak dururum. Kadın-erkek kahraman diye bakmam bir öyküyü yazarken. Hep içlerinden biri ama 'biricik' olduğunu düşünerek hareket ederim. Kadın yazardan kadın duyarlılığı istiyorlar. Oysa kadın yazar kadınsılığıyla, kadınlığıyla yazmaz ki. Cinsiyetsiz bir kalem tutmaktadır. Cinsiyeti olan şey öykünün kendisidir. Öykü, eril, dişil, baharatlı, tarçınlı olabilir. Ama yazarın kadınsılığı öyküye geçmez. O yüzden kadın duyarlılığı meselesini reddediyorum. Ayrıca genç yazar tanımlamasını da reddediyorum. Genç yazar yoktur, yeni yazar vardı.

Bir gün yazacağımı biliyordum. Hatta Vasconcelos'un Şeker Portakalı kitabını okuduğumda, "Benim de kitabım bu beyaz kitaplardan çıkacak." demiştim. Ama öykü yazacağımı tabii ki bilmiyordum. Öyküyü 90'lı yıllarda keşfettim. Önceden radyo metinleri, radyo oyunları, tiyatro tekstleri, belgesel senaryoları, anlatılar yazıyordum. Üniversite döneminde tiyatroyla da ilgilendim ama bir tek şeyi yapabilen tipte bir insanım. Birkaç şeyi bir arada üretebilecek biri değilim ve öyle yaşamak istemiyorum. Bir tek şeyi yapmak istiyorum. Amatör oyuncular için bir festival vardı, orada en iyi kadın oyuncu ödülünü almıştım. Bir karar vermem gerekiyordu; ya okulu bırakıp tiyatro eğitimi alarak oyuncu olmak ya da yazı yazmak. Ben yazı yazmayı tercih ettim.

Öykünün formunu çok seviyorum. Deneyselliğini, dar alanda çok şey anlatabilme yükümlülüğünü, açtığı özgür düşünme alanını çok seviyorum. Öykü yazmayı çok seviyorum. O yüzden roman yazmak için yazmıyorum öyküyü.

Yazarlar kendilerini yazmazlar. Kendilerinden sanki bir posa yaratırlar. Başka tanıklıklarla birleştirip yeni bir organizma yaratırlar. Kendimizi anlatmaya kalksak çok tatsız olurdu, o kadar değerli değiliz. Bazı öykülerimi birinci tekil şahıstan yazdım ama onlar otobiyografik öyküler değildi. Okurda öyle bir izlenim uyanıyor. Tabii mutlaka yazarla da ilgisi vardır. Kafka'nın kötümserliği, onu karanlıkların prensi yapmıştır. Kendi özel hayatında da içine kapanık, kötümser bir adamdı Kafka.

Yarışmalara katılmam biraz rastlantısal aslında. Şimdiye kadar üç yarışmaya katıldım ve üç ödül aldım; Yaşar Nabi Gençlik Ödülü, Gençlik Kitabevi Ödülü ve Cevdet Kudret Aksal Ödülü. Zaten Cevdet Kudret Ödülü'ne yayınevi aday gösteriyor. Yaşar Nabi Nayır Ödülü'ne 30 yaşını geçmemiş yazarlar katılabiliyor. Yeni bir yazarın ortaya çıkması için iyi bir fırsattı o. Ayrıca o yarışmalardaki jüriler, kendimi denediğim jürilerdi.

Yeni kitabımı yıl sonunda çıkarmayı düşünüyorum. Ama acele etmeyeceğim. Kiraz ağacı gibi her sene meyve vermek zorunda değilmişim gibi hissediyorum kendimi. Dışarıya öykü toplamaya da çıkmıyorum. Onlar yaz dediği zaman yazıyorum. Kendimi çok abartmamaya dikkat ediyorum. Öykünün kendisini çok seviyorum ve yazının kutsal olduğuna inanıyorum. O yüzden şu zamanda şu projem var gibi bir tavrım yok. Ne zaman biterse... Ama bu hızla giderse yıl sonunu düşünüyorum. Olmazsa da olmaz...

Kadınlar da Yazar

*Bakın yüzyılın başından bu yana kadınlar yazdıkları kitaplara nasıl isimler koyuyorlar; ve sorun kendinize, niye bu isimleri koyuyorlar; bu kadınlar ne gibi bir halet-i ruhiye ile yazıyorlar... İşte bazı kadın yazarlarımızdan, **Öküz**'ün seçtiği kitap isimleri...*

Affolunmayan Günah, *Müfide Ferit, 1933*
Feryatlarım , *Yaşar Nezihe Bükülmez, 1924*
Ölmüş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi, *Güzide Sabri, 1905*
Hazan Rüzgarları, *Şükufe Nihal Başar, 1928*
Ciğerdelen, *Safiye Erol, 1947*
Evcilik Oyunu, *Ferzan Gürel, 1962*
Ellerim Bomboş, *Halide Nusret Zorlutuna, 1967*
Aşk Bu İmiş, *Semiha Ayverdi, 1939*
Bu Kalp Duracak, *Mükerrem Kamil Su, 1935*
Gecenin Bu Saatinde, *Cahit Uçuk, 1968*
Alın Yazısı, *Nezahat Somar, 1943*
Sadık Zevce, *Fahrünnisa Kadıbeşegil*
Ve Yalnızlık Vardı, *Mualla Sümer, 1987*
Besleme, *Ülker Köksal, 1975*
Köye Dönen Yosma, *Pakize Başaran, 1955*
Sıkıntı Odası, *Aysel Alpsal, 1958*
Tutsak, *Emine Işınsu, 1973*
Sevgisizler, *Nursen Karas, 1976*
Yüreğe Sevgi Gerek, *Aysun Uğur Kezer, 1984*
Genç Kız ve Ölüm, *Aysel Özakın, 1981*
Asılacak Kadın, *Pınar Kür, 1943*
Derin Yara, *Sevinç Çokum, 1974*
Öküz Kafalı Şaban Bey, *Sabahat Emir, 1969*
Sokak Erkeği, *Füsun Erbulak, 1990*
Yalnız Kadın Irmağı, *Neşe Karel, 1991*
Ah Benim Bir Başıma İstanbul Kadınlığım, *Tansu Bele*
Ağda Zamanı, *İnci Aral, 1979*
Aşk Artık Burada Oturmuyor, *Nazlı Eray, 1988*
Kadının Adı Yok, *Duygu Asena, 1987*
Kadınlar da Vardır, *Erendiz Atasü, 1982*
Kızkovalayan, *Mucize Özünal, 1947*
Yüreğimdeki Diken, *İnci Adalı, 1994*
Etekleri Yelde Kız, *Şükran Kozalı, 1988*
Umursanmayan Kadınlar, *Hatice Bilen, 1989*
Ben Sizi Çok Aradım, *Zerrin Koç, 1994*
Ben Dünyalı Değilim, *Mehrizat Poyraz, 1989*
Bir Kadın ve Yedi Öfkeli Adam, *Füsun Önal, 1993*
Evlilik Cüzdanını Buruşturan Öyküler, *Neşe Cehiz, 1993*

Barbara Pusch, Beyoğlu'nda yaşıyor. Viyanalı olan Barbara teknik bir üniversitede sosyal bilgiler öğretiyor. Dört yaşında bir köpeği var.

Köpekli Kadın Olmak

BARBARA PUSCH

Eşim her hafta sonunda yaptığı yürüyüşlerin birinden bir köpek yavrusuyla eve döndü. Köpek minnacıktı, hasta idi, aç idi ve en kötüsü emzirmesi gereken annesi yoktu. Başına ne geldiğini hâlâ çok merak ediyorum. Gözleri daha yeni açılmış, yürümeyi pek beceremeyen köpeğin annesi neredeydi? Kardeşleri neredeydi? Tek başına dağ başında ne yapıyordu? Oraya nasıl gelmişti? Bütün bu soruların cevabını bilmiyoruz ve benim gibi meraklı bir insan için en kötüsü bu soruların cevabını da hiç alamayacağım. Her neyse, tesadüfen köpek yavrusu sahibi olduk.

İsmimden de anlaşılacağı gibi Türk değil, yabancıyım. Buna rağmen ağzımı açmadığım süredeyani aksanlı Türkçem'le konuşmadığım süredeözellikle İstanbul gibi kozmopolit bir yapıya sahip olan bir yerde pek dikkat çekmiyorum. İstanbul'un göbeğini oluşturan Beyoğlu'nda ve Galata'da dikkat çekmeden yaşayıp gidiyordum. Burada belirtmek gerekiyor ki, yabancı bir kadın için dikkat çekmeden yaşayabilmek oldukça büyük bir avantaj, çünkü aç olan iki ayaklı itlerin potansiyel avından böylelikle bir dereceye kadar kaçabiliyorsunuz. Köpeğimizle bu görünmezliğim aniden yok oldu. Köpekle dolaşan kadın ya yabancı, ya fahişe ya da travesti olmalıdır. Namuslu bir kadın hiç köpek dolaştırır mı? Dolaştırmaz. Onun için laf atılır, rahatsız edilir... Daha kötüsü köpekle dolaşan kadın iki ayaklı aç itleri adeta azdırıp fantazilerini, hayal güçlerini ve laf atma yeteneklerini geliştirmeye yardımcı oluyormuş. Beyoğlu'nun arka sokaklarında neler işittiğim inanılır gibi değil. Örnek vermek isterdim ama dergim yüce, milli ve manevi ahlakımıza ters düşmesin diye duyduklarım bende kalsın...

Ne yazık ki, köpeği görünce, laf atmayan veya baş parmağını damak kemiğinin üst tarafına basıp dik bir sesle "ay, korktum" diyenler dışında bir başka cins daha var: Meraklılar. Meraklılar köpekle gezen yabancı bir kadını kabul eden, köpekten korkmayan, hayvan sever insanlardır. Buna rağmen bu cins insanlardan da şikayetçiyim. Köpeğe duydukları ilgilerini tek bir merakla ve tek bir soruyla dile getiriyorlar. "Cinsi ne?" Köpeğimizin hikayesinden anlaşıldığı gibi cinsi yoktur. Bu soruyu "Kırma" diye yanıtlıyorum. Aldığım tepkiler oldukça ilginç; ruj süren ve topuklu ayakkabı giyen bir kadının köpeği cins olması lazım. Yanlış duyduklarını sanıp yavaşça tekrarlıyorlar; "Cinsi ne, hanım efendi?" Bu soruyu iki buçuk sene, günde yaklaşık beş defa cevaplandırmak zorunda kaldığım için, hafif sinirli bir ses tonuyla "Kırma, yani cinsi yok" diyorum. Bu yanıt meraklıların büyük bir çoğunluğu hayretle karşılıyorlar: "Ah, sokak köpeğiymiş!" Ve iki saniyelik bir düşünme arasından sonra "Ama çok temiz ve bakımlı." Bu tip tepkiler beni deli ediyor. Özellikle gömleğin yakasından tüyleri çıkan ve parmakları dahil olmak üzere her taraftan hafif bir tüy örtüsüyle kaplanmış birisine karşılık olarak aslında "Senin cinsin ne?" diye sormak isterdim.. Bu cins merakı da nereden çıkıyor? Köpek, cins de olsa, olmasa da ne değişir ki? İkisi de havlayıp, dört bacak üzerinde yürüyüp, ağacı görünce bacağı kaldırıp işemiyorlar mı?Bana sorarsanız köpek köpektir. Tatlısı tatlıdır, kıvırcık olan da kıvırcık, gıcık olan da gıcıktır. Ama illaki cinsleri ayırmak istiyorsanız, bence insanlardan başlayın: Cins olanlar ve olamayanlar. Cins olanları hayvan severlikten uzak, gösterişe meraklı, sözde batılı statü sembollerine tapan yeni bir cins ırkçılardır. Ve kusura bakmasınlar, kanaatimce ayrıca salaklardır. Cins olmayanlar ise bir hayvanı olduğu gibi kabul edip sevenlerdir...

Türkiye'de son yıllarda kaya tırmanışında küçük ama sağlam adımlar atılıyor. Küçük bir grup, Gebze Ballıkayalar, Bilecik Pelitözü, Adana Anavarzaları tırmanış bahçeleri yaptılar. Duygu Yarsur, bu bahçelerin son iki yılda en çok gelişen bebeği. Duygu, kayaları, nasıl tırmandığını, sevgilisini Öküz'e anlattı.

Bebek Bana Küstün mü?

Ben Duygu Yarsur; beni pek tanımazsınız. Ama beni, kendi tırmanış bahçelerimizde iyi tanırlar. Çünkü, bizim kaya aleminin babalarının dediğine göre son iki yılda, İstanbul, Gebze-Ballıkayalar'da, Adana Anavarzalar'daki tırmanışlarda en çok ben geliştim.

Kaya tırmanışına ilk başladığımda rotaları kuvvetimle çıkabilirim sanıyordum. Ama öyle olmadı, en basit rotada tırmanırken bile zorluk çektim. Çünkü o zamanlar vücudumu kullanmayı bilmiyordum. Kasıyordum kendimi.

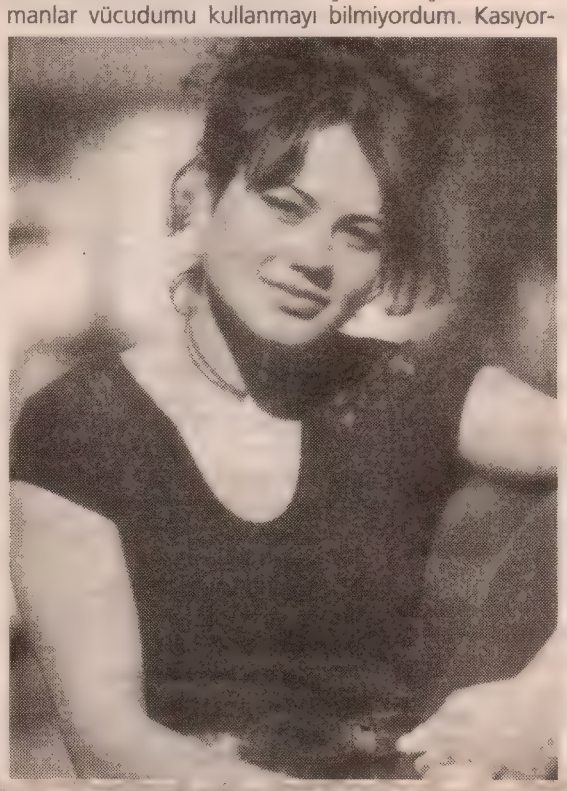

Şimdi zor rotalara bile çıkabiliyorum. Mesela çıktığım rotaların bazıları; Kadınlar, Kerane Tatlısı, Büyük Balkon, Kütür Kütür, Ekmek Arası, Gidiyorum. Sevgilimin evinde, yapay duvar var. Orada hep antrenman yaptım. Sevgilim de Türkiye'nin en iyi kayacısı, bana göre tabii. Başka biri varsa, bunu da duyarım elbette. O bana hep antrenörlük yaptı. Mesela Doğan Kadınlar isimli rotayı çıkıp, kadınlara ithaf etmiş; hadi kadınlar siz de çıkın demek istemiş.

Bi keresinde, daha yeni olduğum zaman, Doğan yoktu. Ballıkayalar'da bi rota var, orayı arkadaşlar gaza getirirdiler, çıkarsın dediler; çıkamadım, ipe patladım. Sonra Doğan geldi " Ulan çomar, (çomar dağcılıkta çırağa denir) niye acele ettin, beni beklemedin" dedi. Sonra o rotayı çıktım; emniyetimi Doğan aldı. Doğan ben tırmanırken hiç gaz vermez. Sadece yapmam gerekeni söyler.

Şu anda kayayla o kadar bi bağ kurdum ki, artık rüyalarıma falan giriyor, şöyle ayırdım yani, orası benim düş dünyam oldu, yani işte burası gerçek dünya benim için, beş gün buradayım, aslında kafa olarak oradayım, ama burada işte vakit geçiriyorum, çalışıyorum falan. Şimdi işte, çok güçlü bir bağ kurdum. İşte kayayla, kayanın üstünde hareket etmek. Eskiden işte yerde jimnastik hareketleri yapardım, bunları kayaya uyarlamaya çalışmak, orada çok daha zor oluyor ama çok daha keyif veriyo insana, zevk alıyorum.

Bi de şunu söyleyeyim; bu iki yıl içinde geldiğim noktada pek bir kadın dayanışması olmadı. Aksine erkekler daha çok yardımcı oldu.

Ben çok antrenman yaptım. Gece on ikiye kadar mesela antrenman yapıyor sabah gene altıda kalkıyordum, işe gidiyordum yani. Tabii insan mutluluk duyunca yaptığı şeyden, sabah erken kalkmışım, üç saat uyumuş gözü görmüyor bi şeyi. Çalıştığım işten maaş alıyorum. Başka yerden sponsorluk filan almıyorum. Bu şekilde de yaşayabileceğimi, tırmanabileceğimi düşünüyorum.

Pelitözü'nde, kayada kaza geçirdim...

30 metrelik falan gibi bi duvar, çıktım Doğan ile yan yanaydık. Hava çok sıcak, ben düşüyorum dedim, düştüm. Hayatım boyunca böyle bir kazam daha olmadı. Bi ittirdim kendimi, sonra kafayla öbür tarafa vurdum. Her yer kararadı, şuurumu kaybettim, bi çatlak belirdi, insanlar gördüm, kalabalık bi şeyler gördüm, bi göz gördüm. Hani böyle şey, ne derler ölüm bana bakıyormuş gibi. Sonra bi şey olmadı, kurtuldum,

Her alanda olduğu gibi kadın, bizim ortamda da daha çok ilgi çekiyor. Ne yalan söyleyeyim, kadın olduğum için kayada ben de kolaylık gördüm.

Bugün bir sürü erkeğin yapamadığını yapan bi çok dağcı kadın var dünyada. Kadın olmak dağcı olmaya engel değil.

Ben çok yiyorum. Hiç bi şeyi de ayırt etmiyorum. Aşırı derecede çok ekmek yiyorum. Doğan kızıyor bana o kadar fazla ekmek yeme diye. Ama sonra da ye ye diyor, sen bebeksin diyor. Biz onla, ilk işte, takılmaya, çıkmaya başladık.. Sonra bazı olaylar oldu, ben bi daha aramadım onu. Aramadım, sonra bana telefon etti. Bebek bana küstün mü dedi. İlk o zaman bebek dedi bana..

Doğan bana çok şefkat duyuyor. Keşke diyor senin gibi bir kızım olsa.. Ben de diyorum ki, varım ya işte. Kucağına alıp seviyor beni. Bebekmişim gibi davranıyor. Çok hoşuma gidiyor, bizim için artı bir değer. Bir çocuğum olsa, bu uzak bi şey ama, olsa, onu kayacı yetiştirmek isterim.

Ben 24 yaşımdayım, daha küçüğüm, boyum bir altmış, kilom kırk altı. Eğer bir küpe ya da kaya tırmanış ayakkabısından birini alacak kadar param olursa kaya ayakkabısı alırım.

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Kürkopatlar

Damgadaki çeşitli hayvan hakları savunucularının 80'li, 90'lı yıllarda verdikleri yoğun mücadelenin sonunda, kürk giyme modası popülaritesini kaybetmiş, kürk giyenler aşağılanır olmuştu. Ancak öldü zannedilen bu moda, daha korkunç, daha umursamaz, daha küstah bir tavırla geri döndü. Artık kürk hayvanları modern üretme çiftliklerinde yetiştirilip öldürülüyorlar, hem de nasıl öldürülüyorlar. Bu endüstriyel işkence merkezlerinde yılda yaklaşık 31 milyon hayvan kürk oluyor. Bunların 26 milyonu Amerika vizonu, 4,5 milyonu tilki, 250 bini çinçilla, 100 bini de rakun; bir de nesli tükenenlerin doğal ortamlarında avlanmaları sözkonusu. Çünkü onların sırada bekleyen müşterileri var. Örneğin **Luis Voittan** markasının pembe renkli timsal çantasını 3 yıl bekleyip 4 milyara alan müşteriler var.

Üretme çiftliklerindeki tilkiler, yavrularının bu koşullarda yaşamasına dayanamadıklarından onları yiyorlar. Kürkü zarar görmesin diye anal yoldan elektrik verilerek öldürülen tilkileri yine aynı gerekçeyle boyunları kırılarak öldürülen vizonlar izliyor.

İki yıldır **Versace, Gucci, Yves Saint Laurent** gibi moda evleri defilelerinde kürk kullanır da bizimkiler boş durur mu?

Dice Kayek, kapitalizmin tüm motiflerini kullanarak hayvanların umrunda olmadığını açıklayıveriyor. "**Et yiyorum kürk de giyerim**" diyenlere **"deli dana ol inşallah, beynin süngere dönsün"** demek aklımıza bile gelmiyor, içimiziden bile geçmiyor mesela.

Hani diyorlar ya: "Kürkü seviyorum, yumuşaklığını, sıcaklığını, ihtişamını. Kürkümü sırtıma geçirince hiç de aklıma gelmiyor kaç hayvanın kesilip biçildiği. Kürke karşı olanların saldırganlığından iğreniyorum" diyorlar ya, hani **'düşünce özgürlüğü'** diye başlıklar atıp. Aynı gerekçeyle, düşünce özgürlüğü diyerek mesela dese ki bir başkası "vücudunun körpeliğini, cildinin yumuşaklığını öyle çok seviyorum ki üç-beş yaşındaki çocukların, tutamıyorum kendimi, bana sapık diyenlerin saldırganlığından iğreniyorum, o çocukların acıları, korkuları, yaşamaları ölmeleri hiç aklıma gelmiyor" dese. Ne farkı var. Hiçbir farkı yok, olur mu canım diye kendinizi kandırsanız da, o farkın yokluğu ortada öylece duruyor.

Koskocaman.

Öğrenmek Yasak

İstanbul Valiliği halkın endişelerini dikkate alıp Çevre İl Müdürlüğü'ne iki tane baz istasyonu ölçüm aleti aldırmış, bunun için gerekli hazırlıkları yapmıştı. Böylece İstanbullular baz istasyonlarının çevreye ne kadar zarar verdiğini öğrenecekti. Ama bilin bakalım ne oldu? EMR 300 adlı bu ölçüm cihazlarının kullanılmasına Ulaştırma Bakanlığı izin vermedi. Ulaştırma Bakanlığı, halkın kendi sağlığı konusunda resmi kanaldan bilgilenmesini engelledi. Birçok kaynak diyor ki: "Bir yılda, bir atom bombasının yapacağı yıkıma eş değer bir elektromanyetik hasar sözkonusu, bu baz istasyonunun yaydığı dalgalardan". Yani her baz istasyonu bir yılda, bir atom bombası kadar yıkım yapıyor insan bedeninde. Milletin ağzı torba değil büzülmüyor, sayın Öksüz. Bu söylenenlerin doğru mu, yanlış mı olduğunu nereden bileceğiz. Ölçmek lazım, ama ölçtürmüyorsunuz. Bazen insanın aklına gelmiyor değil, yoksa siz de baza mı maruz kaldınız, ondan böyle oldunuz. Yani bir açıklaması vardır durumunuzun mutlaka.

Puşkin

Birkaç yıl önceydi, sanıyorum 96'nın Temmuz'unda telefonla haberi geldi: "Hemen gelin, dernekleri aradık ilgilenmediler, siz hemen gelin" dedi telefondaki ses. Merter'de bir konfeksiyon atölyesinin önünde yaralı bir köpek varsa, bunu öğrendikten sonra yapılacak başka bir şey olabilemiyor, hiç olamıyor, Verilen adrese gittiğimde köpek görünürde yoktu. Birkaç kişiye sordum, atölyenin üçüncü katında olduğunu söylediler, hemen yukarı çıktım. Çeşitli makineler, makinelerde genç kızlar, ortalıkta dolaşan iri yarı bir kadın...

Ona köpeği sordum, bir masanın altını gösterdi eliyle, eğilip baktım, dağıldım. Kendimi, kendim toplamayı öğrenmiştim böyle durumlarda. Beyaz bir post, parça parça, kan içinde, sadece kocaman iki siyah gözün ışığından anlaşılıyordu yaşadığı. Yerlerde bulunan bez parçalarından birinin üzerine çekip, masanın altından çıkardım, ince ince hırlıyor, dişlerini gösteriyordu. Köpeği kucağıma aldım, iri yarı kadın konuşuyor, konuştuğunu ağzının hareketinden anlıyordum. Kucağımda titreyen, hırlayan, tehdit eden bir kemik yığınıyla merdivenlerden indim, doğru tanıdığım en yakın veterinere... Yolda iri kadının ağız hareketleri sesini buldu: "Artık onu istemiyorum, bir hafta önce atmıştım, bu gün çıkıp geldi, ne yaparsanız yapın". Anlaşılan bir hafta boyunca sahibine dönmek için çabalamış, başına bunlar gelmiş, paramparça bir post halinde sahibine ulaşınca da son nefesini yuvasında vermesine bile tahammül edilmemişti. Florya Şenlikköy veterineri Murat'ın muayenehanesine girdiğimizde, durumu çok vahim bulan Murat, köpeği hemen bayılttı. Yaraları çok büyük olduğu için başka türlü bakamayaağını söyleyip beni gönderdi. Ertesi gün telefon açıp durumunu, daha çok da yaşayıp yaşamadığını sordum. Ölmemişti, hatta serum bile vermeye gerek kalmamış, yemek yemeye başlamıştı. Ancak yaraları çok büyük olduğundan, Murat bir haftalık tedaviden sonra gelip köpeği almamı istedi. Çünkü üç ay pansuman yapılması gerekiyordu, o kadar uzun bir süre veterinerde kalması imkansızdı. Eve getirmekte çok zorlandım. Bir sürü kedi, daha önce kurtarılmış bir sokak köpeğinin arasına açık yaralarıyla minik bir köpeği nasıl sokacaktım. Ama çaresiz, geldi. Tarife göre pansumanlara başladık. Kasığından ayak bileğine dek derisi yüzülmüştü. Sadece kırmızı kaslar ve bazı yerlerde de kemik açıktaydı, ayrıca omuzunda da derin bir kesik vardı. Kızım sıkıca tutuyor, ben de yaraları yıkayıp ilaçları sırasıyla sürüyor, sonra sarıyordum. Bu işlemleri yaparken Elif her seferinde bayginlık geçiriyor, günde iki kere de pansumandan sonra birbirimizi kendimize getirmeye çalışıyorduk. Yara giderek deriyle kapanmaya başladı, bulduğumuzda 2 kg olan köpek yaz sonunda 8,5 kg oldu. Adını **Puşkin** koyduk, meğer bir terriermiş, bunu kilo alıp bedeni, tüyleri normale dönünce anlayabildik, Puşkin de ev halkından biri oldu. Günde iki kez tuvaleti için dışarı çıkardığımda, gelip geçenler beni, süs köpeğini gezdiren tiplerden biri zannediyor çoğunlukla.

ÇaLıŞıRkEn

- Artıklardan yapılan yemeğe "orospu kebabı" deniyomuş ya!
- **Benim ağdamı bile kocam yapıyo ayol!**
- Burada bir tane "hey" fazla çıktı!
- **Abi bu sayıda hiç erkek yok, o yüzden hiç kendinizi yormayın, Mart hesabı yani!**
- Arka kapağa çok hoş bi'şey yapalım!
- **Nası yani!**
- Yıkıyorum, çitiliyorum, fotoğraflar beyazlanıyor!
- **Basen dikişlerim patladı patlayacak!**
- Kaltak mı olalım, mağdure mi şaşırdık!
- **Ortada kalem bırakmayın!**
- Bak karşıma yine o turuncu çıktı!
- **Büyüleyici bir güzel mi, buzdağı mı olmalı!**
- Seks kapıyı çalıyor!
- **Dergi sırf kadın doldu sokaktaki adamlar pavyon sanacaklar burayı!**
- Seks'en günde devri alem yapalım!
- **Kanadı var uçamaz, peteği var bal yapamaz!**
- Bildim bildim, kanatlı orkid!
- **İnceliklerin ve kalınlıkların en dorukta yaşandığı muhteşem dergi!**
- Karizmayı çizdirmişsin galiba!
- **Öküz bir sayıya mahsus, inek oldu!**
- Dergiye bu ay erkek sinek bile girmiyor dost!
- **Ben kendime erkek parası yiyor dedirtmem arkadaş!**
- Hişşş, flört yok!
- **Aile dedin de, Ayla nerde yaa!**
- Aklınıza geleni konuşuyorsunuz, sonra da buraya yazıyorsunuz kızım ya!
- **Orgazmın sayısı değil, niteliği önemli!**
- Asiye kurtuldu mu acaba!
- **Nerde o eski kaltaklar!**
- Mühim olan tabii ki boyu, sayfanın!
- **Kadın var; "kadıncık" var!**
- Zavallı erkek buzağılar, mektupları açılmadı bile, zarfta Nisan'ı bekleyecekler nihohaha!
- **Bu sayı hep hanımlı beyli konuşalım!**
- Önce savaşını ver sonra kurtul!
- **Ombudsman desenize bana!**
- Sensin patlak!
- **Bir tenhada buluşalım, birbirimize karışalım!**
- Güç tasarrufu yapa yapa aldık o evleri biz kızım!
- **Hadi ordan algı problemli!**
- Ooh bir dergi daha bitti hadi ağdaya!

Evet hapishaneden çıkışını hatırlıyorum. Arnavut kaldırımı boyunca ayakkabılarını takip etmiştim. Bir şarkıyı birlikte söyledik. O gece seviştik. Ölümü arıyordum sen çıktın geldin, getirdin. O gece aşırı dozu basıp bu anlamsızlığa son verdim sanmıştım ki bir baktım ölmemişim. Ayıldığımda yanımda sadece kusmuklarım vardı. Sen yoktun.

Hayat Ne ki!

NİLÜFER AÇIKALIN

Uyandım. Ölmemiştim. Bir otel odasındaydım. Telefonum yoktu. Evim yanıyordu. Bayılmışım. Dumanla boğuşmak, ateşle boğuşmaya benzemiyordu. İnsanoğlu nefesi yettikçe her afetle boğuşabilir ama nefesi... Nefesim tıkanıyordu, tıkanmıştı. Boğazım, giyotinin sırtına değmek üzereydi ama o son iniş yavaşlamış, karnım kasılmış, gözlerim büyümüştü. Sanırım bayıldıktan sonra vücudum bir anlık bocalamasının ardından ruhuna sahip çıkarak dumanın içindeki son zerrecikleri emebilmişti. Bu sayede kurtuldum. Daha yatağımdan adımımı yere atmamıştım ki bu bedenin benim ruhumu elinde tutabilmek için çok çaba harcamışlığını anladım. Şimdi ayaklarımın yeri çekecek hali yok. Haklı olarak beden ödülünü bekliyor benden yatak!

Temiz çarşafları mis gibi kokan bu çift yataklı odada televizyon açıktı ve en fıstıklarından mankenler, iç gıcıklayıcı bir müzikle geliyor gidiyor baş döndürüyorlardı. Sanki bir tatildi bu yaşadığım ve birazdan Amerikalı aktörler kıvamındaki erkeğim ıslak mayosuyla içeri girecek ve 'üşüme' diyeceğim, 'mayonu çıkart, gir bir duş yap. Ya da öyle gel yosun kokusunu severim!...

Başıma ağrı saplandı. Bunu hemen geçmeliyim. O beni ellerine almadan ben onu yok sayarak sinsiliğine rağmen ona katlanmalıyım.

Neredeyim? Bu perdeleri çekilmiş pencerenin ardında hangi sokak süzülüyor? Hangi yabancı insanların kullandığı arabalar şu plakalarını seçemediklerim. Karanlık. Denizi görmüyor pencerem. Gri, yağmurlu bir gün. Dışarıyı koklasam, dışarı koksa...

- Kim o?

Kapı mı çalındı? Bana mı öyle geldi? Henüz kafamı toparlayabilmiş değilim. Şimdi sorulacak hiçbir soruya cevabım olamaz. 'Bir şey ister miydim acaba?' Hayır! 'Belki bir su? Yok! İstemem. Başım döndü. Allahtan midem bulanmıyor. Mide bulantısız bütün baş dönmeleri iyi haberciler gibidir lunaparkları hatırlatırlar.

Yaşamdan beklediğin hiçbir şey yoktur bazen. Sadece temiz bir yatak uykunu ellerine alsın istersin. Bedenin yoktur artık. Yaşamın ipeksi yumuşak yüzeyine çekilmiş ütü yumuşaklığındadır kurulu düzenin. Sofran her akşam iyi kötü hazırdır. Başıboş bir huzur kaplar içini bazen. Yaşamdan beklediğin hiçbir şey yoktur. Kendin için beklediğin demek istiyorum. Huzurlu ninelere kim özenmez. Ama hayır, bendeki bu değil. Anam babam yok yalnızım. Kocam, çocuğum yok yalnızım. Üstelik dün gece evim yandı. Nerede olduğumu bilmiyorum, şaşkınım ve yalnızım. Birazdan kapı çalsa. (Çaldı) Yoo olamaz. O olamaz. O gitti. Olamaz.

- Kim o?

Benim. Çok yoruldum. Önce bir tuvalete gireyim konuşuruz ya da sen de gel, işerken anlatırım. Erkeklerin işemelerine katlanamaz mısın yoksa? Ha şöyle, aferin! Özledin mi? Çok güzel kokuyorsun. Havlu nerde? Ohh! Temiz havlu. Bayırılım. Niye öyle boş boş bakıyorsun? Üstünü çıkar da öyle dolaş, memelerin çok güzel. Bana baksana sen, bi şey söyle hadi, söyle bakim. Söyle. Hadi!

- Ne?

Aferin! Sesin çıkıyor. O dumandan sonra! Ne oldu? Başın mı dönüyor?

- Midem bulanıyor?

Kus o zaman, kus rahatlarsın. Burası emin bir yer. Seni kaptım getirdim. O kargaşada, görsen nasıldı ama! Baktım ki yaşıyorsun, aldım kolumun altına, sürüye sürüye buraya getirdim. Öğür öğür iyice çıkar içindeki zehri. Dur lan, böyle hıyar gibi dikileceğime sana bi soda limon kapıp geleyim.

...

Gelme. Kimsin? Evet hapishaneden çıkışını hatırlıyorum. Arnavut kaldırımı boyunca ayakkabılarını takip etmiştim. Bir şarkıyı birlikte söyledik. O gece seviştik. Ölümü arıyordum sen çıktın geldin, getirdin. O gece aşırı dozu basıp bu anlamsızlığa son verdim sanmıştım ki bir baktım ölmemişim. Ayıldığımda yanımda sadece kusmuklarım vardı. Sen yoktun. Ardından yine yoktun. Beklemedim bile seni. Kalktım. Bir kahve yaptım. O yerde, bıraktığın yerde öylece oturdum içtim. Bir iki gün yemek yemedim. Ekmek almaya çıkacak canım yoktu. Sigaram bitince kış uykusundan uyanan ayılar kadar ağır ve mahmur giyindim. Bir paket sigarayı içime çeke çeke sahile kadar yürüdüm. Boğazın rüzgarı şapka uçuruyordu o gece, ciğerime doldurdum, doldurdum. Bakkala bir ekmek yarım kilo zeytin yazdırdım, su aldım. Tekrar inime sığındım. İçin için yanıyordum doğru ama evi ben yakmadım.

...

Geldim. İç şunu. Bıraktım kızım 'madem kader bana bu oyunu oynadı' dedim bıraktım. O dumanlar nasıldı biliyor musun, göz gözü görmüyordu. Göz seni arıyordu, göz göz değildi sanki ejderha gibiydi. Bir yandan terliyorum, el yordamıyla banyoyu buldum, o kovada biriktirdiğin su vardı ya, bir boca edersin, bir ya allah çekersin, daldım odaya. Sığ suda bebe kaybetmiş paytak Selami gibi şapada şupada havaya girişiyorum sağlı sollu. Bir baktım parmaklarımın arasında saçların.

Yakaladım çektim kafandan, aldım kucağıma, inledin. Sevişmemiz geldi aklıma. Aynen öyle inlemiştin. İyi karısın. Ne o terledin mi sen?...

Konuşuyor. Zaman zaman söylediklerileyle ilgileniyorum evet ama söyleme tarzındaki o tuhaf melodi frekansı bozan sinsi bir parazit gibi aklıma takılıp canımı sıkıyor. Çaresiz kulak veriyorum. Bu hiç tanımadığım kişinin hayatımda nasıl bir rol oynamakta olduğunu kavramaya çalışıyorum. Benimle neredeyse ilk defa konuşuyor. Beraber geçirdiğim bir buçuk gün boyunca ettiği tek tük laflar onun hakkında neredeyse hiçbir ipucu vermedi. Birini tanımak için mutlaka cümle kurmasını beklemek gerekiyormuş. Bir süre önce ölümüne bırakıp kaçtığı birini ölümden kurtardı diye pek hevesli. Yanılıyor. Ben yalnızlığına sorumlu biriyim. Yalnızlığımı aldatamam. Onu seviyorum. Aşığım ona. Hayır sevmiyorum. Aşığım ona. Hiçbir erkeğin yaşatmadıklarını yaşattı bana yalnızlığım, borçluyum ona.

- Dışarı çıkmak istiyorum.

Dur nereye? Çıkamazsın?! Ben ne olacağım? Bu gidiş de neyin nesi? Çok mu üstüne geldim yoksa? Sıkıldın mı? Beraber çıkalım!? Sarılırım sana üşümezsin. Destek oluruz birbirimize. Bir liram var simit yeriz. Taş toplarım sana, deniz kabuğu toplarım kolye yaparım. Balık bile tutarım. Elimi bırakmazsan düşmezsin de. Hadi n'olur ben de geleyim seninle! İyi susarız değil mi?

Bir erkeğin sıcaklığı ne kadar değerliymiş meğer. Tüm hazineler benim olsa birkaçı mutlaka orama burama batardı ama işte soğuk bir güz gecesi, belimde bir erkek eli ve sahildeyim. İyiyim. Üstelik konuşmayan bir erkek. Sadece erkek. Başımı ona doğru eğersem koltuk altından boynuna yükselen cerahatli ince bir sızı gibi burnuma kokusu değiyor. Erkek kokusu. Saçları gür ve parlak. Öylece önüne bakarken ne kadar da masum. Beni çıplak görmemeli. Onu henüz sakinleştirebilmişken yeniden azmasını ve o acayip sesleri çıkarmasını istemiyorum.

Ne düşünüyorsun? Bir ömür gibi bir gün. Kısır döngü bu hayat dediğin şey. Kapışma be yavrum kendinle. Senden teni isteyen yok, istersen hiç sevişme. Nefesin yeter. Yeter ki yaşa benimle.. Belki bu gece, sadece bu gece. Yarın ne ki? Yok. Yok işte. Sonu yok. Kal benimle gidene kadar.

Her Şeyi Öğrettiler Ama Aşk'ı Öğretemediler

ŞİİR ve OYNAYAN
HÜLYA TAŞOĞLU

BEN DAHA KÜÇÜKKEN
BAŞLADILAR ÖĞRETMEYE..

YEDİRDİLER, İÇİRDİLER,
GİYDİRDİLER CİCİLERİ...

KARA
ÖNLÜKLER
GİYDİRDİLER
BEYAZ
YAKALARA.

KAVAL ÇALDILAR, BANA DİNLEMEK
DÜŞTÜ.. ÖĞRETTİLER DİNLEMEYİ.

HEM OKUYUP, HEM YAZMAYI!

YALDIZLI YILDIZLARIN HAYRANI
OLDUM, ODALARIMI SÜSLEDİ
RESİMLERİ.. HAYRAN OLMAYI
ÖĞRENDİM.

AĞLANACAK HALİMİZE GÜLMEYİ,

BÜYÜDÜKÇE KÜÇÜLÜP,

ÖĞRETTİLER.. NEYİ GÖRÜP,
NEYİ GÖRMEZLİKTEN GELECEĞİMİ.

KÜÇÜLMEDEN DAHA
FAZLA HEMEN BÜYÜMEYİ.

ÖZGÜRLÜĞÜ, UÇABİLMEYİ
KANATLANIP.

ÖĞRETTİLER, ÖĞRENDİM
HEPSİNİ AMA; AŞK.. YOK...
ÖĞRENEMEDİM. EN SONUNDA
BEN ÇİZDİM AŞK'IMI.

hulya_tasoglu@hotmail.com

Akşamsefası

BOYNUZU TERLEYENLER

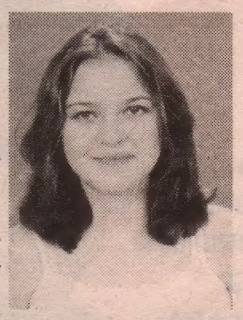

1981 Tekirdağ doğumluyum. Şiiri ben istemedim hayatımda, kendiliğinden, zorla girdi. Vazgeçilmezim oldu şimdi. O, kendini üretiyor ben de yazarak korunmasını, sürekliliğini sağlıyorum.

Pınar Anar / İzmir

Bu Aralar Bir Garibim

kürdan gibiyim bu ara
kurcalıyorum kavramları
canları acıyor çoğu
tartarlı kalıpların
ısrarla didik didik
arıyorum özü
komik bir ahenk sonuç;
beynimde
anlamların tınısı
ucunda benliğimin
basma kalıp kırıntıları,
bir de
kanayan değerler...

bu aralar
bir garibim kendime
yaşıyor olduğumu,
tokam haykırıyor
benliğime.
o da olmasa yani
sıkmasa,
yormasa kafamı
ne düşüm
kalır bende,
ne düşünüşüm.
yaşamsal sığlığım
nasıl kaybolur
derinliğimde?
tokam diyorum ya işte
en gerçek, en yalın,
en derin parçam;
tokam...

yolu,
düşün diyalektiğimin
hiç senteze koydum
yaşamla içiçe
tanrıyı antiteze
senteze yapılır evet
ama eğreti durur bende
bir kavram fazla kesin
ya tanrı kalmalı geride
ya yaşam gitmeli ileriye
ya da ben terk etmeliyim
ikisini de...

1970 yılında Mersin'de doğdum, çok okuyan bir ailenin çocuğuyum.. Yaşam bence bir köşesinde gülücükler, diğer köşesinde gözyaşları saklayandır, hangisine yakın yürürseniz...

Defne Sıdal / İstanbul

Sevdaya Mühürlü

Sevdaya Mühürlü
Tenimin izini bıraktım
Kollarının arasında
Silemezsin...
Sevmek dokunduğunda
Kalmaktır
Vazgeçemezsin...

Çilek Canavarı

Ben çileğe vurgundum,
Ellerin çilek kokardı.
Dünyanın bütün çilekleri
Senin olsun
Dedin, giderken.
Bir çilek yarası kaldı
Dudaklarımda.
Acı meyveşekeri kıvamında
Bir de o buruk tadı
Bende yadigar...

Yanılgı

Geçiyordu, uğradı
Bir anı derken
Yaşamı sığdırdı
Bir acı kahvelik zamana,
Giderken begonyaları
Götürdü günışığında
O kadar güzeldi ki
Bir yanılsama kaldı ardında

Tribulans

Ne zaman adın geçse
Yüreğim hava boşluğunda...

Tercih

Seni mutlu kılan ne ise
Ona dön dedim.
Yanımda kaldı.
Ben,
Hayatın, onu
Ürkütmeyen yanıydım.

1965 Giresun doğumluyum, 1982'de İstanbul'a geldim. Bulunduğum yerde fazla kalamadım, kaçarak yaşadım. Serbest muhasebeciyim, şiir yazmaya on altı yaşımda başladım.

Müşerref Kaya / İst.

Savrulup Gider Ömür de

Bir şehir ki sokaklarında infaz
Duvarları kanla boyanmış
Yollarında
Soluk benizli çocuklar
Yaşar gürültüler ortasında

Bir şehir ki uyur yıllardır
Fırtınalar ortasında
Tarihi geciktiren

Bu şehir ki acıların kalesidir
Ayrılıklar tutar yolları
Kayboluşun hesabı yoktur
Karanlık bir ormanda
Savrulup gider ömürde

Sararmış Sayfalar

Uzun sessiz bir ara
Yaşanmış yaşanmamış ne varsa
Acı bir tanıklık sonrası
Biten savrulan

Akşamın kıyısındayım
Açıyorum sararmış sayfaları
Tek tek o büyük kitaptaki
Yasaklı yazıların üstüne
Bir gün düşlüyorum
Solmamış

Geçmiş çoktan gitti
Arkasında bir yığın
Ölüm ve acıyı
Uzun yalnızlıkları
Gidilmeyen yolları
Keşfedilmeyen şehirleri
Bırakarak

Geçti ömrümüz
Kendimizi aramakla
Acıları umut etmekle
Yeniden düşünmekle
Tekrar tekrar
Kaybolan hayatlarımızı

1980 yılında Siirt'te doğdum. Dicle Ünv. Siirt Eğt. Fak. Snf. Öğrt. bölümündeyim. Bu arada "çalışırken" sesiniz buralara kadar geliyor. Biraz sessiz olalım! Ben "çalışamıyorum"!

Nilay Çalpçıkay / Siirt

Gün Batıyor

Gün batıyor,
bulutların ardından.
Yeryüzü
kızıl kostümüne,
bürünüyor,
yavaş yavaş.
Yine
yağmurlu bir
akşamüstü yazıyorum.
Çam ağaçlarının çevrelediği,
bir odadan bakıyorum,
yeryüzüne.
Hüzün
son bulutları da grileştirdi.
Gök bir ressamın paletindeki
tablo gibi.
Hava
iyice karardı.
Ve çok uzaklardan gelen
akşam ezanının kısık
nağmeleri...

Yarım

Her şey o kadar
sessiz ve yalın.
Bu ev, bu eşyalar,
terliğim, kulplu bardağım,
saatim...
Sorsam neler anlatırlardı
acaba?
Sözler tükendi.
zaman ortadan ikiye
makaslanmış gibi,
yarım...

Not: *Geçen ay ki kışkırtmamız işe yaradı, bu ay kızlardan şiir yağdı. Meğer yaldızlı davetiye istermiş canları. Hadi durmak yok. Kadından şair olur muymuş, olmaz mıymış görsünler.*
*Ayrıca geçen hafta "**Öyküsü Terleyenler**" köşesinin müjdesini de vermiştik. Öyküler gelmeye başladı. Hızınızı kesmeyin, köşeyi tıka basa dolduralım. Ama kısa olsun yazdıklarınız ki, köşeye koyabilelim.*
Adres künyede, künye 47. sayfada.. 47. sayfa 46. sayfadan hemen sonra..

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No:20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Diyalektik

Kar yağıyordu
Kar taneleri hepsi değil, anlamlı
Kar taneleri hepsi değil, anlamsız
Ben anlamsızları seçer
Bir köşede felsefe yapardım
İhtiyar pencereden bakardı
Kar tanelerine
Anlamlıları içeri alırdı
İhtiyar nihilistti
Benim küçüklüğüm duvarda şiir
Son sözü büyüme hiç, babamın
Kar taneleri şu oldu şimdi
Su olmayın hiç diyemedim
İhtiyar pencerede
İhtiyar nihilist
Ben duvardayım
Büyüdüm ben

Deniz Koç-İzmir

Ferman Padişahın, Dağlar Kimindi?

Tanrı dünyayı yarattıktan sonra sular çekilmeye başlamış; karalar yavaş yavaş yerlerini belirginleştirmiş; kıtalar, denizler, buzullar yer bulmuş kendilerine... Bir süre sonra dağların tümü ayaklanıp yürümeye başlamışlar. Bu gidişleri Tanrıyı şaşırtmış, ardından kızdırmış. Buna bir son vermek gerekmiş. Ve onlara durmalarını emretmiş. Dağların bu emri duymasıyla Hakkari ve dolaylarında durmaları bir olmuş. Onun için buralar hep dağlıkmış.

Nadire Mater'in "Memet'in Kitabı"nda konuştuğu askerlerin çoğu bu konuda hemfikir. Yani dağlık ve taşlık olduğu konusunda... "Atatürk görseydi buraları almazdı" diyor birisi. "Yüz metre düz alanı yok".

Askerin bastığı yeri yalnız gördüğü, ya da göremediği için böyle düşündüğünü anlamak mümkün. Belli ki büyükleri yukarılara bakmayı bilmiş. -Büyüklüğünden belli.-

Küçükken karşımızdaki dağların arkasında başka bir dünya olduğunu/olmadığını düşünürdüm. Tüm alev şehrimizi çevreleyen dağ ve tepeden ibaretti. Arkası uzay, cennet, cehennem, başka bir dünya, bir bilinmeyen sanırdım. Karşıki tepenin en ucuna varsam sonsuzluğa düşecektim. Mehmet Uzun'un kitaplarını okumuşsanız eğer; bilirsiniz romanın çoğu yerinde ayakların yerden kesilir uçarsınız da uçarsınız. Bir nevi coğrafya dersi veren şahinleriniz güvercinleriniz olur ardlarınca kanatlanırsınız. Mehmet Uzun sonsuzluğa düşeceğim tepenin o çizgisinden alır beni; bana bir çift kanat takar, sonsuzluğa kanat çırparım. "A doğruymuş" derim, "yüz metre düz alanı yok". Ne güzel!..

Şimdi ise, kimi zaman ardından doğan güneş kadar uzak olan, kimi zaman da kıvrılan yollarında birbiri ardınca giden karınca sürüsüne benzeyen asker cemselerini görecek kadar yakın olan karşımdaki dağlar, gözümle gördüğümden daha fazla anlam taşımaz çoğu zaman... Ama gurbet, sıla, sürgün, iltica kelimeleriyle kurulan cümlelerde adı geçenler için masalımsı, destanımsı özellikler barındırırlar.

İki vadi arasında kıvrılarak akan incecik bir su sızım sızım onların damarlarına da akar sanki. Özlem... Hüzünlü ama güzel bir duygudur. Sevdiğini, ailesini, vatanını, kitaplarını, taşını toprağını özler insan... En çok dağlarını özler onlar. "Dağımı, taşımı, toprağımı özledim" derler. "Tek göz adamı, sobamı, balkondaki odunumu, sarmaşığımı özledim" demezler. İlginçtir, dört duvar arasında sabahtan akşama, evişidir, çocuklardır, komşulardır, kocasının oralara gidişiyle iyice sırtına binen geçim derdidir, devlettir derken; eşinin ardından gidebilmek için konsolosluk kapılarını aşındıran - bu arada iyice bunalan kadın- oraya adım atar atmaz ara sokaklarının tertemiz arnavut kaldırımlarında soluğu alır. "Toprağımı özledim."

Sanırım benim başka bir dünya var diye düşündüğüm tepenin ardında onlar Zümrüd-ü Anka'yı ya da Simurg'u bulmayı ummuşlardı. Bildiler mi acaba? Simurg onlardı.

Göçmen kuşlar gibidir onlar... Göçmek onlara kuş gibi bakabilme özelliğini kazandırmıştır. İnsan gözünün baktığı gibi değil, bir şahinin, güvercinin, hadi diyelim bir kekliğin gözüyle bakarlar terk ettikleri diyarlarına... Bu dünyaya bakış görüp görülecek en güzel bakıştır. Bu bakış insan kanını donduran dağ zirvelerindeki beyazlığı duvaklı gelin benzeten bakıştır; bu insan kanını kaynatan bahar ayını rengarenk giysili davetkar kadına benzeten bakıştır, bu insanın kendine baktığı gözün bakışı, özlemin bakışıdır.

Münevver Azizoğlu-Diyarbakır

"O Kadar"

Küçüktüm, huzursuzdum
Bir şeyleri tarif etmek zordu bende...
Ruh geniş,çerçeve dar
Ben benden değildim
Başka bedenlerde dolaştım...

Ayşe'leri Fatma'ları oynadım; perdelerde
Yaşadım, yaşattım
Fakırhaneleri, garibanları
Kimi zamanda; lüks arabaları
Güzel evlerde oturdum zıpır çocuklar gibi.

Maddiyatım yoruldu,
Maneviyatım gençken
İçimdeki hislerle çekildim, köşeme
Elde, avuçta yokken beş kuruş
Gönlüm zengindi
Geçmişimde bedenimi bıraktım
Bir otel köşesinde ruhumu verdim
Yüce Rabbime bir adım kaldı
İz bıraktıysam eğer sevenlerime
Benden başka binlerce ben kaldım;
Miras, sonuçta...
Bir ben öldüm, hepsi o kadar.

Serpil Akçay-Ankara

Uzaklık...

Umudun bir yerlerde asılıp kalması ne kötüdür. Sevgi istersin, uzaktır sana. Varolan insandan sevgi görmemek daha da koyar. Ne yapacağını bilemezsin. Boşalır yavaş yavaş içindeki sokaklar. Şehir yalnız, sen yalniz kalırsın. Yağmur usulca boşanır gözlerinden. Gökyüzü senin gibi yağamadığı için utanır kendinden. Uzaklık... Sevgilin, sevdiklerin uzaktır sana. Ve sen bu şehire tıkılıp kalmışsındır. Çıkamazsın. Yasakları delecek gücün kalmamıştır.

ANKARA kokar buram buram gözünde. Umutların oradadır, hayallerin orada. Hergün az kaldı der dursun. Ama bilirsin ÇOK KALDIĞINI... Pencereden dışarı bakınca yaşanan bir hayat görürsün. Aslında yaşanıldığı sanılan hayattır bu... Gerçekleri bilirsin. Uygulamak zordur. Özgürlüğün elinden alınmıştır çünkü. Hayatın basit olduğunu vurgulayan insanlardan miden bulanır. Zordur hayat... Savaş devinimleriyle öylesine sürer gider. Sen sadece onun yollarına sürüklenensindir. Açamazsın yüreğini bağıra bağıra. YASAKTIR. Sadece yazar ve yazdığını yok edersin. Kalırsa suçtur. Paylaşmak suçtur. Fikirler yığılır, yığılır... Sonuç ne olur, bilinmez.

Selensu-İskenderun

Ne Olacak Bu Kendimizin Hali

Herkes bize ne olmamız, nasıl olmamız
ne zaman olmamız, kime göre olmamız
üzerine atıp tutuyor, ahkam kesiyor
kimse bize kendimiz olmamız,
kendimiz için olmamız
kendi zamanımız için olmamız
ve mutlu olmamız için bir ipucu vermiyor.

Cavidan Aşar - Bursa

Sabah Masalı

Merhaba ben Özgür, 1977 doğumluyum. Kırıkkale'de oturuyorum. Otururken boş durmayıp yüksek lisans yapmak için sonsuz çaba sarf ediyorum. Her neyse hepinizin ellerinize, yüreğinize sağlık, diyebilirim herhalde, ancak.

Bir sabah, durup dururken, erkenden uyanıverdim. Kendime nasıl şaştım anlatamam. Sonra kalktım yataktan, hem de bir seferde. Acıkmıştım, ağzım sigaradan mayhoş değildi, çay demledim, yumurta haşladım, sofrayı kurdum, keyifle kahvaltı yaptım. Giyindiğim şeylerin ne olduğunu bile anlayabilecek kadar zamanım vardı. Durağa gittiğimde, kafamı kaldırdım beklediğim otobüs geliyordu. Bindim. Şoför bana günaydın dedi, karşılık verdim. Ayakta tek tük insan vardı, gençten bir bey gülümseyerek kalkıp bana yer verdi, tebessümle oturdum, hayırdır inşallahları arka arkaya diziyordum. Büroya vaktinden önce ulaştım. Kapı zorlayıp, üstünde tepinmeden açıldı. Gazetemi okumaya başladım, haberler öyle feci halde iç bulandırıcı değildi. Bir iki küçük hırsızlık, enflasyon bir puan yükselmiş, ama büyüme ilerlemekteymiş, sarmısak festivali güzel küçük bir kaza atlatıp bileğini incitmiş, vs.

Telefon çaldı. Hoş bir erkek sesi, günaydın, Muzaffer Bey'le görüşmek isterdim, dedi. Yanlış numara olduğunu söylediğimde taak diye suratıma kapatır diye beklerken, son derece kibar bir şekilde özür dileyerek aradığı numarayı söyledi, bizimkine yakındı, yanlış tuşlamıştı. Gün akıp gitti. Büyük sorunlar, büyük pürüzler yoktu. Öğle yemeğinde salata yedim, yetti. Akşam üzeri bürodan çıktım. Hava dehşet güzeldi, harikulade bir gün batımı vardı. Marketin birine girdim, aradığım meyve suyu karşımda duruyordu, üstelik indirim başlamıştı. Cüzdanımı açtım, kenarda kıvrılmış bir kağıt vardı, dikkatlice baktım tam tamına beş milyon lira. Harcamayı unutmuşum, kendime inanamadım. Sahilde insanlar, yayılmayıp oturuyorlardı, işin en ilginç yanı çekirdek çitleyen tek bir şişman kadın yoktu, türbanlı ve kot pantolonlu kadınlarımız da ortalıkta yoktu. Bir an, hepsi biraraya gelip korsan eylem yapacaklar herhalde diye düşünmekten kendimi alamadım. Sloganları da boş gezenin kalfalarıyız gönlümüz ne isterse yaparız olurdu herhalde. İşin asıl ilginci bir ilandı. Hukuk Fakültesi Bahar Şenliği ilanıydı. Modern dans gösterisi, Samuel Beckett'in Godot'yu Beklerken'i, Karaoke Yarışması ve de Oda Orkestrası Konseri varmış. Allahım tutun beni, diyerek düşüp bayılacaktım. N'oluyor falan demeye kalmadı, karşıdan gelen ömrümün en yakışıklı, ömrümün en esprili, ömrümün en kibar erkeği yegane gözdem bana doğru geliyordu. Uzaktan selam verdi, ona el sallayıp geçip gitmesini seyretmeye hazırlanıyordum, oysa gelip yanıbaşıma üstelik izin alarak oturdu. Ben ezelden sırıtmaya hazır halimle, bin.ir minnetle suratına bakmaya çalışırken, o, tutup bana; daha önceleri de böyleydin sen, hep patavatsız görünürsün utangaçlığını gizlemek için deyivermez mi?

Yüzyılın Freudisyen açıklamasını yaparak gönlümdeki yerini fiziksel beğeniden, akılcılığın engin denizlerine alıp götürdü. Ben artık kesinlikle bayıldım ya da gün içinde farkında olmadan öldüm ve essahtan da cennet-i muallanın ortasına düştüm galiba, hissiyle cebelleşiyordum ki aman yarabbim bir de ne göreyim gökyüzünde kocaman harflerle yazılmış bir şeyler var. SENİ SEVİYORUM NE OLUR BENİ AFFET? ŞU ANDA TAM YANINDAYIM. Ben diyaframımın en derin bölgesinden sıkı bir çığlık patlattım. Bu arada günün en absürd olayı zuhur etti. İlahi aşkı arıyoruuum, sağdan soldan çalıyoruuum, diye bir şarkı gökkubbeyi çınlatarak her tarafımdan beni sarmıştı. İrkilerek sıçradım. Saat 8.30'du ve benim radyolu çalar saatim yarım saattir bangırdıyordu ve ben geç kalmıştım.

Özgür Erbaş - Kırıkkale

Sayı: 82 / Mart 2001 ● Ayda Bir Yayımlanır ● **İmtiyaz Sahibi:** Mehmet ÇAĞÇAĞ ● **Yayımcı:** LM Basın Yayın Ltd.Şti. ● **Genel Yayın Yönetmenleri:** Hatice MERYEM - Mine SÖĞÜT ● **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Haber Merkezi:** Oylum GÖLBAŞI, Ayla ÖNDER, Ali Ekber USLU, ● **Temsilciliklerimiz: Ankara:** Ahmet ERHAN ● **Diyarbakır:** Kemal VAROL ● **Sydney:** Nihat ZİYALAN ● **Harvard:** Ragıp DURAN **Viyana:** Oktay TAFTALI ● **Datça:** Can YÜCEL ● **Karaköy:** Mehtap KANDEMİR ● **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU ● **Dizgi:** Zuhal HALICI ● **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU ● **Satış:** Cüneyt AYDIN ● **İşletme:** Orhan AÇAR ● **Müessese:** Ali YAVUZ ● **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ ● **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 118 **Fax:** 251 57 54 ● **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. ● **Baskı:** Ilıcak Matbaası ● **Dağıtım:** Bir-Yay ● **Reklam Rezervasyon:** Gönül Özdemir - 292 44 93 (3 Hat)
Abonelik için **Tel: 0(212) 292 95 65'den 111** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 251 57 54** no'lu faksa iletebilirsiniz.

Akşamsefası

incelikler - özel

mine ile meryem

Samson ve Dalila

Heceleme beni artık Allah'ım
Bırak okunaksız kalayım
Kaderimin hepsi pek iyi olmasın varsın
Bak, ömrüm eriyor işte
Çocukluk fotoğrafımdaki kardan adam gibi yanı başımda
Bak, ilkokul talebesi kalbimden
Yine karne parası istiyorlar
Bir gecekonduda oturuyor kalbim oysa
Yağmur yağdıkça
Bir gecekondunun damı gibi içine doğru ağlıyor

Saçlarımda dolunay taneleri eriyor
Saçlarımda bir kızılderili reisi
Oturmuş barış çubuğu tüttürüyor
İsmi: Mehtapta öpüşen iki sevgili
Kalbim küs oysa, kalbim yalnız bir kovboy
Nedense şimdi evinden çok uzakta

Saçlarım düşler görüyor
Rengarenk uçan balonlar havalanıyor her telinden
Saçlarımda kiraz bahçeleri
Salıncak kuruyor dallarına çocuklar
Hep ben düşüyorum, hep ben,
Ben:
İsmim kara bereli iki çocuktan biri
Ben çocuklardan biri,
Fazla yaramaz.
Ne zaman ağlasa
İskambil kupası damlıyor gözlerinden
Rest diyor hep, ne demekse
Ben çocuklardan biri,
Fazla yaşamaz
Ne bir sarmanı var okşayacak
Ne zamanı.
Zamanı sarışın bir kedi olarak yarat baştan Allah'ım
Bırak okşayayım.
Esirge ve bağışla beni gerçekten
Bırak düşlerimde kaybolayım.

Bir boş beşik hikayesinin olmayan çocuğuyum.
Kanadı kırılan kartal da benim beddua etsem.
Bir ağıt olarak yak beni Allah'ım
Parmaklarına kına olayım hayatın.
Affet bu siyah ve transparan duayı
Ben zaten gecenin arka cebinde falçatayım.

İzmir, Eylül 2000

Didem Madak

Akşamsefası